ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ឆដមភាគ
៦០

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព.ស. ២៥០២

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយេ ជាតកំ

ឆដ្ឋោភាគោ

៦០

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឆដ្ឋោ ភាគោ

បកិណ្ណកនិបាតជាតកំ

សាលិកេទារជាតកំ[1]

(១) សម្បន្នំ សាលិកេទារំ សុវា ភុញ្ជន្តិ កោសិយ
បដិវេទេមិ តេ ព្រហ្មេ ន នេ វារេតុមុស្សហេ
ឯកោ ច តត្ថ សកុណោ យោ នេសំ សព្វសុន្ទរោ
ភុត្វា សាលឹ យថាកាមំ តុណ្ឌេនាទាយ គច្ឆតិ ។

(២) ឱឌ្ឌេន្តុ វាលបាសានិ យថា ពជ្ឈេថ សោ ទិជោ
ជីវញ្ច នំ គហេត្វាន អានយេហិ មមន្តិកេ ។

(៣) ឯតេ ភុត្វា បិវិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា
ឯកោ ពទ្ធោស្មិ បាសេន កឹ បាបំ បកតំ មយា ។

---

១ ម. សេកកេតកំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឆដ្ឋភាគ

បកិណ្ណកនិបាតជាតក

សាលិកេទារជាតក

(១) *(បុរសអ្នកឆ្មាំស្រែពោលថា) បពិត្រកោសិយៈ ស្រូវសាលីក្នុងស្រែ បរិបូណ៌ផល ពួកសេកតែងស៊ី បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំសូមជំរាបលោក ខ្ញុំមិនអាចឃាត់ឃាំងពួកសេកទាំងនោះបានឡើយ បណ្ដាសេកទាំងនោះ មានសេកមួយ ដែលល្អជាងបក្សីឯទៀតទាំងអស់ ជាងសេកទាំងនោះ ស៊ីស្រូវសាលី តាមសេចក្ដីត្រូវការហើយ ក៏ពាំស្រូវដោយចំពុះហើរទៅទៀត ។*

(២) *(សាលិទ្ទិយព្រាហ្មណ៍ ពោលនឹងបុរសនោះថា) ជនទាំងឡាយ ចូរដាក់អន្ទាក់ធ្វើដោយកន្ទុយសេះ បក្សីនោះនឹងជាប់ ចូរអ្នកចាប់កាន់វាទាំងរស់ នាំមកក្នុងសំណាក់នៃអញ ។*

(៣) *(សេកនោះពោលថា) បក្សីទាំងនុ៎ះ ស៊ីផង ផឹកផង ហើយហើរចេញទៅ តែអញម្នាក់ឯងជាប់អន្ទាក់ហើយ តើអញធ្វើហើយនូវអំពើលាមកដូចម្ដេច ។*

(៦) ឧទរំ នូន អញ្ញេសំ   សុវ អច្ចោទរំ តវ
ភុត្វា សាលឹ យថាកាមំ   តុណ្ឌេនាទាយ គច្ឆសិ ។
កោដ្ឋំ នុ តត្ថ បូរេសិ   សុវ វេរំ នុ តេ មយា
បុច្ឆិតោ មេ សមក្ខាហិ   កុហឹ សាលឹ និធេយ្យសិ[១] ។

(៧) ន មេ វេរំ តយា សទ្ធឹ   កោដ្ឋោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ
ឥណំ មុញ្ចាមិណំ ទម្មិ   សម្បត្តោ កូដសិម្ពលឹ
និធឹបិ តត្ថ និទហាមិ   ឯវំ ជានាហិ កោសិយ ។

(៨) កីទិសំ តេ ឥណទានំ   ឥណមោក្ខោ ច កីទិសោ
និធិនិធានមក្ខាហិ   អថ បាសា បមោក្ខសិ ។

(៩) អជាតបក្ខា តរុណា   បុត្តកា មយ្ហ កោសិយ
តេ មំ ភតា ភរិស្សន្តិ   តស្មា តេសំ ឥណំ ទទេ ។
មាតា បិតា ច មេ វុឌ្ឍា   ជិណ្ណកា គតយោព្វនា
តេសំ តុណ្ឌេន ហាតូន   មុញ្ចេ បុព្វកតំ ឥណំ ។

---
១ ម. និទហសិ ។ ឱ. និធហសិ ។

(៦) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលសេក ពោះសេកទាំងឡាយដទៃ (ជាពោះល្មម) ដោយពិត (ចំណែកខាងពោះ) របស់អ្នក ជាពោះធំក្រៃពេក ព្រោះថាអ្នកស៊ីស្រូវសាលីតាមសេចក្ដីប្រាថ្នារួចហើយ ក៏កាំយកស្រូវដោយចំពុះហើរទៅ ។ ម្នាលសេក អ្នកចាក់បំពេញជង្រុកក្នុងព្រៃនោះឬ ឬក៏អ្នកចងពៀរនឹងយើង ម្នាលសំឡាញ់ យើងសួរហើយ ចូរអ្នកប្រាប់ អ្នកកប់ស្រូវសាលីទុកក្នុងទីណា ។

(៧) (សេកពោល...) ខ្ញុំមិនចងពៀរជាមួយនឹងអ្នកទេ ជង្រុករបស់ខ្ញុំក៏មិនមានដែរ ខ្ញុំដោះបំណុលចាស់ ឲ្យខ្ចីបំណុលថ្មី ខ្ញុំហើរទៅដល់ដើមគរ ក៏កប់កំណប់ទុកក្នុងព្រៃនោះ បពិត្រកោសិយៈ អ្នកចូរជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

(៨) (ព្រាហ្មណ៍...) ការឲ្យខ្ចីបំណុលរបស់អ្នកដូចម្ដេច ការដោះបំណុលដូចម្ដេច អ្នកចូរប្រាប់នូវការកប់កំណប់ កាលបើដូច្នោះ អ្នកនឹងរួចចាកអន្ទាក់ ។

(៩) (សេកពោល...) បពិត្រកោសិយៈ ខ្ញុំមានកូនតូចៗ មិនទាន់ដុះស្លាប នៅខ្ចីនៅឡើយ កូនតូចទាំងឡាយនោះ ដែលខ្ញុំចិញ្ចឹមហើយនឹងចិញ្ចឹមខ្ញុំវិញ ហេតុនោះ ខ្ញុំឲ្យខ្ចីបំណុលដល់កូនតូចៗទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំមានមាតាបិតាចាស់ព្រឹទ្ធា មានវ័យកន្លងហើយ ខ្ញុំកាំ (នូវស្រូវសាលី) ដោយចំពុះ យកទៅជូនមាតាបិតាទាំងនោះ ខ្ញុំឈ្មោះថាដោះបំណុលដែលគាត់ធ្វើហើយមុន ។

អញ្ញេបិ តត្ថ សកុណា ខីណបក្ខា សុទុព្ពលា
តេសំ បុញ្ញត្ថិកោ ទម្មិ តំ និធឹ អាហុ បណ្ឌិតា ។
ឦទិសំ មេ ឥណទានំ ឥណមោក្ខោ ច ឦទិសោ
និធិនិធានមក្ខាមិ ឯវំ ជានាហិ កោសិយ ។
(៨) ភទ្ទកោ វតាយំ បក្ខី ទិជោ បរមធម្មិកោ
ឯកច្ចេសុ មនុស្សេសុ អយំ ធម្មោ ន វិជ្ជតិ ។
ភុញ្ជ សាលឹ យថាកាមំ សហ សព្វេហិ[១] ញាតិភិ
បុនបិ សុវ បស្សេម បិយំ មេ តវ ទស្សនំ ។
(៩) ភុត្តញ្ច បីតញ្ច តវស្សមម្ហិ[២]
រតី ច នោ កោសិយ តេ សកាសេ
និក្ខិត្តទណ្ឌេសុ ទទាហិ ទានំ
ជិណ្ណេ ច មាតាបិតរោ ភរស្សុ ។
(១០) លក្ខី វត មេ ឧទបាទិ អជ្ជ
យោ អទ្ទសាសឹ បវរំ ទិជានំ
សុវស្ស សុត្វាន សុភាសិតានិ
កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

១ ម. សព្វេភិ ។ ២ ម. តវស្សមម្ហិ ។

ក្នុងព្រៃនោះមានបក្សីទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលមានស្លាបអស់ហើយ ថយថយកំឡាំង ខ្ញុំត្រូវការដោយបុណ្យ ក៏ឲ្យដល់បក្សីទាំងនោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលថា បុញ្ញកម្មនោះជាកំណប់ ។ ការឲ្យបុលរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះ ការដោះបំណុលរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះ ខ្ញុំប្រាប់នូវការកប់កំណប់ ម្នាលកោសិយៈ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះ ។

(៨) (ព្រាហ្មណ៍...) បក្សីនេះគំរាប់ពិតពីដើមនេះ ប្រសើរណាស់ហ្ន៎ ជាសត្វប្រកបដោយធម៌ដ៏ក្រៃលែង មនុស្សពួកខ្លះមិនមានធម៌នេះ ។ អ្នកចូរហិតនូវស្រូវសាលី ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ តាមប្រាថ្នាចុះ ម្នាលសេក សូមឲ្យយើងឃើញអ្នកទៀត ព្រោះការបានឃើញនូវអ្នក(នេះ) ជាទីស្រឡាញ់របស់យើង ។

(៩) (ស្តេចសេក...) ម្នាលកោសិយៈ ខ្ញុំបានបរិភោគផង ផឹកផង ក្នុងលំនៅរបស់អ្នកហើយ ខ្ញុំមានសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងសំណាក់ នៃអ្នកអស់រាត្រីមួយនេះ អ្នកចូរឲ្យទាន (ដល់សមណព្រាហ្មណ៍) ដែលមានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយផង ចូរចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ជរាផង ។

(១០) (ព្រាហ្មណ៍...) លក្ខី (សិរី បុណ្យ ទីពឹងបាន) បានកើតឡើងហើយ ដល់យើងក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះយើងបានជួបនឹងស្ដេចសេក ដ៏ប្រសើរ ជាងពួកបក្សីទាំងឡាយ យើងនឹងធ្វើបុណ្យឲ្យច្រើន ព្រោះបានស្ដាប់នូវសុភាសិត របស់សេក ។

(១១) សោ កោសិយោ អត្តមនោ ឧទគ្គោ
អន្នញ្ច ចានញ្ចភិសង្ខរិត្វា
អន្នេន ចានេន បសន្នចិត្តោ
សន្តប្បយិ សមណព្រាហ្មណេ ចាតិ ។

សាលិកេទារជាតកំ បឋមំ ។

ចន្ទកិន្នរីជាតកំ

(១២) ឧបនីយតិទំ មញ្ញេ ចន្ទេ លោហិតមទ្ទនេ[១]
អជ្ជ ជហាមិ[២] ជីវិតំ បាណា មេ ចន្ទេ និរុជ្ឈន្តិ ។
ឱសីទិ[៣] មេ ទុក្ខំ ហទយំ មេ ឌយ្ហតេ និតម្មាមិ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេហិ សោកេហិ ។
តិណមិវ វនមិវ មិលាយាមិ នទី អបរិបុណ្ណាវ[៤] សុស្សាមិ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេហិ សោកេហិ ។
វស្សមិវ សរេ បាទេ ឥមានិ អស្សូនិ វត្តរេ មយ្ហំ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេហិ សោកេហិ ។

---

១ ម. លោហិតមច្ចុនេ ។ ២ ម. អជ្ជាមិ វិជហាមិ ។ ៣ ម. ឱសីទិ ។ ៤ ម. អបរិបុណ្ណាវ ។

(១១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សាលិត្តិយព្រាហ្មណ៍ ជាកោសិយគោត្រនោះ មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មានចិត្តជ្រះថ្លា បានតាក់តែងនូវបាយនិងទឹក ហើយញ៉ាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងទឹក ។

ចប់ សាលិកេទារជាតក ទី ១ ។

ចន្ទកិន្នរីជាតក

(១២) (ចន្ទកិន្នរគាថា) ម្នាលនាងចន្ទា ជីវិតរបស់បងប្រហែលជាជិតដាច់ហើយ ព្រោះហូរចេញដោយឈាម អញនឹងលះបង់នូវជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ម្នាលនាងចន្ទា ជីវិតរបស់អញនឹងរលត់ ។ ជីវិតរបស់អញជាទុក្ខក្រៀមក្រំហើយ ហ្ឫទ័យរបស់អញក្ដៅណាស់ អញល្វើយពេក ព្រោះហេតុនាងចន្ទា កំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេ ។ អញនឹងស្ងួតស្រពោនដូចជាស្មៅ (ដែលគេដាក់លើថ្មក្ដៅ) ដូចជាដើមឈើ (ដែលគេកាត់ផ្ដាច់ឫសហើយ) អញនឹងរីងស្ងួតដូចជាស្ទឹងដែលមានទឹកមិនពេញ ព្រោះនាងចន្ទាកំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេ ។ ទឹកភ្នែកទាំងឡាយ របស់អញនេះហូរទៅ ដូចជាភ្លៀងដែលធ្លាក់ក្នុងស្រះហូរទៅ ព្រោះហេតុនាងចន្ទាកំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃឡើយ ។

(១៣) [illegible] រាជបុត្តោ យោ មេ ឥច្ឆិតំ បតិំ វរាកិយា
វិជ្ឈិ វនមូលស្មឹ សោយំ វិទ្ធោ ឆមា សេតិ ។
ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ បដិមុញ្ចតុ រាជបុត្ត តវ មាតា
យោ មយ្ហំ ហទយេ សោកោ កិំបុរិសំ អវេក្ខមានាយ ។
ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ បដិមុញ្ចតុ រាជបុត្ត តវ ជាយា
យោ មយ្ហំ ហទយេ សោកោ កិំបុរិសំ អវេក្ខមានាយ ។
មា ច បុត្តេ មា ច បតិំ អទ្ទក្ខិ រាជបុត្ត តវ មាតា
យោ កិំបុរិសំ អវធិ អទូសកំ មយ្ហ កាមាហិ[១] ។
មា ច បុត្តេ មា ច បតិំ អទ្ទក្ខិ រាជបុត្ត តវ ជាយា
យោ កិំបុរិសំ អវធិ អទូសកំ មយ្ហ កាមាហិ ។
(១៤) មា ត្វំ ចន្ទេ រោទិ មា សោចិ វនតិមិរមត្តក្ខិ
មម ត្វំ ហេហិសិ ភរិយា រាជកុលេ បូជិតា នារីភិ ។

១ ម. កាមា ។

(១៣) (នាងចន្ទកិន្នរី ពោលគាថាថា) រាជបុត្តណា បាញ់ប្ដីខ្ញុំដែល អញ្ចាំងក្នុងព្រៃព្រឹក្សាហើយ រាជបុត្ត (នោះ) ការក្រក់មែន ប្ដីរបស់ខ្ញុំនោះដែលត្រូវសរបុកហើយ ដេកលើផែនដី ទៀបគល់ឈើ ។ ម្នាលរាជបុត្ត សេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យណានៃខ្ញុំ ដែលកំពុងសំ-ឡឹងមើលនូវកិន្នរ សូមមាតារបស់អ្នក បាននូវសេចក្ដីសោកក្នុងហឫ-ទ័យដូចខ្ញុំនេះដែរ ។ ម្នាលរាជបុត្ត សេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យណារបស់ខ្ញុំ ដែលកំពុងសំឡឹងមើលនូវកិន្នរ សូមប្រពន្ធរបស់អ្នកបាននូវសេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យដូចខ្ញុំនេះដែរ ។ ម្នាលរាជបុត្ត បុគ្គលណា បានសម្លាប់កិន្នរ ដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ដ ព្រោះការចង់បានខ្ញុំ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អ្នក(នោះ)បានឃើញកូនផង សូមកុំឲ្យបានឃើញប្ដីផង ។ ម្នាលរាជបុត្ត អ្នកណាបានសម្លាប់កិន្នរដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ដ ព្រោះការចង់បានខ្ញុំ សូមកុំឲ្យប្រពន្ធរបស់អ្នកនោះ បានឃើញកូនផង សូមកុំឲ្យបានឃើញប្ដីផង ។

(១៤) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) ម្នាលនាងចន្ទា នាងមានភ្នែកដូចផ្កាវនតិមិរក្នុងព្រៃ នាងកុំយំ កុំសោកស្ដាយ នាងនឹងបានជាអគ្គ-មហេសីនៃយើង ដែលពួកនារីបូជាក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៥) អបិ នូនាហំ មរិស្សំ នាហំ កជពុត្តមា ហេស្សំ

យោ កិំបុរិសំ អវចិ អន្តរេន ឧយ្យំ ជានាហិ ។

(១៦) អបិ កិរតេ អបិ ជីវិតការណេ កិំបុរិស ននុ ហាសតិ

កាលំ សមត្ថុរាកោ ជនា អញ្ញំ តំ ខេត រោទិស្សតិ ។

(១៧) តេ បព្វតា តា[១] ច កន្ទរា តា ច គិរិគុហាយោ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិំបុរិស កថំ អហំ កស្សំ[២] ។

យេសុ បព្វតេសុ មយំ ឯកតោ អភិរមិម្ហា

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិំបុរិស កថំ អហំ កស្សំ[៣] ។

តេ បណ្ណសន្ថតា រមណីយា វាឡមិគេហិ អនុចិណ្ណា[៤]

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិំបុរិស កថំ អហំ កស្សំ ។

តេ បុប្ផសន្ថតា រមណីយា វាឡមិគេហិ អនុចិណ្ណា

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិំបុរិស កថំ អហំ កស្សំ ។

---

១ ម. តាតិ ច ទិស្សតិ ។ ២ ម. តត្ថេវ តិដ្ឋិ ។ តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិំបុរិស កថំ អហំ កស្សំ - ៣ ម. ម. តតិ ភាគា ន ទិស្សតិ ។ ៤ អនុចិណ្ណា អនុចរិតា ទិស្សតិ ។

(១៥) (កិន្នរី...) តែកាលបុត្រ អ្នកណាបានសម្លាប់ខ្ញុំកិន្នរ ដែលជាសត្វ មិនប្រទូស្ត ព្រោះការបរិភោគមាស ខ្ញុំស្លៀកស្លាប់ ខ្ញុំនឹងមិនធ្វើ (ជាប្រពន្ធ) របស់អ្នក(នោះ)ទេ ។

(១៦) (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងកិន្នរី ដែលជាស្រីមានសេចក្តីខ្លាចរអើល ចូរនាងរស់នៅផង នាងជាមេស្រីមាន ពាក់ស្មើកញ្ចាន់ នឹងស្រីក្រណ្ឌាជា ដោយប៉ុន ចូរនាងទៅកាន់ព្រៃហិមវន្តចុះ ព្ពុកស្រីអាចនឹងត្រេក ត្រអាលចំពោះនាង ។

(១៧) (កិន្នរី...) ភ្នំទាំងឡាយនោះផង ប្រហោងភ្នំទាំងឡាយនោះផង គុហាភ្នំទាំងឡាយនោះផង បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ យើងទាំងឡាយ ធ្លាប់ត្រេកត្រអាល ជាមួយគ្នា លើភ្នំទាំងឡាយណា បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នក លើភ្នំទាំងឡាយនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ ភ្នំទាំងឡាយនោះដែរ ជាសាលាដែលស្លឹកឈើ គួររីករាយ ដែលពួកម្រឹគសាហាវធ្លាប់ ដើរទៅមកញឹកញយ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ ភ្នំទាំងឡាយនោះ ដែរជាសាលាដែលផ្កាឈើ គួររីករាយ ដែលពួកម្រឹគសាហាវ ធ្លាប់ដើរទៅមកញឹកញយ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

អជ្ជា សវន្តិ ចិត្តសន្ទិយោ កុសុមាភិកិណ្ណសោតាយោ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

នីលានិ ហិមវន្តេ បព្វតស្ស កូដានិ ទស្សនីយានិ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

បីតានិ ហិមវន្តេ បព្វតស្ស កូដានិ ទស្សនីយានិ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

តម្ពានិ ហិមវន្តេ បព្វតស្ស កូដានិ ទស្សនីយានិ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

តុង្គានិ ហិមវន្តេ បព្វតស្ស កូដានិ ទស្សនីយានិ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

សេតានិ ហិមវន្តេ បព្វតស្ស កូដានិ ទស្សនីយានិ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

ចិត្រានិ ហិមវន្តេ បព្វតស្ស កូដានិ ទស្សនីយានិ

តត្ថ តំ អបស្សន្តី កិម្បុរិស កថំ អហំ កាសំ ។

ស្ទឹងលើភ្នំ ទាំងស្ទឹងក្នុងព្រៃទាំងឡាយ មានទឹកដ៏ថ្លាកាលហូរទៅ មានផ្កាឈើអណ្ដែតទៅតាមខ្សែទឹកព្រោងព្រាត បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។ កំពូលទាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌ខៀវ គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។ កំពូលទាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌លឿង គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។ កំពូលទាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌ក្រហម គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។ កំពូលទាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានចុងស្រួច គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។ កំពូលទាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត ដែលមានពណ៌ស គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។ កំពូលទាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត វិចិត្រ គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកក្នុងទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្ដេច ។

យេ ចក្ខុកណ្ណេ បរិតេ ភវន្តាបេ ទិស្វានេ ហោ សញ្ញតេ
ពុទ្ធំ តំ អចលស្មិំ តិដ្ឋិតេ ភវិំ អហំ ធាតុំ ។
ភិក្ខុនិសេ បរិតេ ភវន្តាបេ ទិស្វានេហិ សញ្ញតេ
ពុទ្ធំ តំ អចលស្មិំ តិដ្ឋិតេ ភវិំ អហំ ធាតុំ ។

(១៨) អក្ខាតេ(តាតេ)អយំ ព្រហ្មោ យោ នេ វត្តិ ចិត្តេ វិក្កមោ
អចរេន អតិសិក្ខំ សព្វាកាមស្មិំ បិយការេន ។

(១៩) វិតក្កមនានំ ឥតិ ឧទានំ យោ តុស្សុមាតិ ភណ្ណុ សោភាយោ
តានានុតស្សតាយោ ចិយំ វតា អញ្ញមញ្ញស្សុតិ ។

ចូឡនន្ទិយជាតកំ ទុតិយំ ។

មហាកុក្កុសជាតកំ

[២០] ឥក្កា មិលាចា កុន្តិ ធីរេ
ជនា មម ទានិតំ បត្តយត្តិ
ចិត្តំ សហាយញ្ញា កិលមំ សេចកា

---

* អដ្ឋកថា ព្រះពុទ្ធ ឧទ្ទិសាយ វិស្សជ្ជ ។ ២ ម. ចំណាំ ។

បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញនូវការលើកឡើងនូវធម៌ដែលពួក
ក្អែកនាំសេពហើយ ជាក្តីជាប់លាប់យកសេចក្តីទាំងឡាយ តើគឺ
ធ្វើដូចម្តេច ។ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញនូវការលើកឡើងនូវធម៌
នោះ ដែលពួកក្អែកសេពហើយ ជាក្តីជាប់លាប់យកសេចក្តីទាំង
ឡាយ តើគឺធ្វើដូចម្តេច ។

(១៨) បពិត្រព្រះម្ចាស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយរបស់
លោក ព្រោះលោកបានគ្រោងថ្មី ដែលខ្ញុំបានស្រឡាញ់ព្រះធ្វើហើយ
ដោយទឹកអម្រឹត ដែលជាទីស្រឡាញ់ដោយវាសនា គួរទីដែល
លោកឲ្យបាន ។

(១៩) សត្វនោះ លើកទាំងឡាយគឺត្រូវទៅកាន់ស្ថានព្រៃ គឺជ
ស្ថិតនៅព្រៃទាំងឡាយ ដែលមានផ្កាឈើនៅណានៅ តាមទៅ
ទឹក ព្រោះក្រោក ទាំងមានឈើផ្សេងៗដុះទៅវិញ លើកទាំងឡាយ
គឺកោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ទៅវិញទៅមក ។

ចប់ ចុល្លនន្ទិយជាតក ទី ១ ។

មហាកុក្កុសជាតក

(២០) (ព្រះឥន្ទ្រត្រាស់ថា) ម្នាលវិសេសណា ពួកអ្នកដទៃ
ពតិតយកដើមទាំងឡាយ គួរតោទទួល ប្រាជ្ញាតឹងស៊ីនូវកូន
ត្រូវរបស់ខ្ញុំ ពួកអ្នកទៅនូវចិត្តផង សំឡាញ់ផង

អាចិក្ខ ញាតិព្យសនំ ធនជានិំ ។

(៦១) ធនេជា ធនជានិំ បវេកសិ បញ្ញោ ច

ទុក្ខសោកជំ សរណំ ទិ ទុរេធម៌

ឋនា ឋម[១] ទានំ ទិ បត្តយន្តិ

សុត្វា ធិឈាតា កវ វេ សុកាយ ។

(៦២) ទត្តិ សមោយញ្ញ កាលេន្តិ បណ្ឌិតា

កាលេ អកាលេ សុខមេសមានា[២]

កាលេ ទេ សេវកា នឹមត្តិ

អរិយោ ហិ អរិយស្ស កាលេ កតំ ។

(៦៣) យំ ហោតិ កត្វា អនុកម្បកោ ច

អរិយស្ស អរិយេន កតំ កយិនំ[៣]

អត្ថានុសិទ្ធី កតំ ហា អនុរូបិ

លទ្ធាម បុត្តេ កយិ ធីវោនេ ។

(៦៤) កាមេ រក្ខាវណ៍ កាលេន្តិ

សកិរេកាចិ ច សត្តសាធិ

១ ជ. ឥ. ទំ ១២ ២. សុខមេសមានា ១៣ ៣. ពាំ ផលំ ១ ៤. កង់ កយិនំ ។

ក្នុងចូរក្រោចខ្លួន ខ្ញុំសេចក្តីវិនាសរបស់ពួកញាតិ ជាញាតិ

(និងលើកដល់ស្ដេចអាក្រក់) ។

(៦១) (រឿងនេះឈ្មោះ គឺទៅក្រោចខ្លួនស្ដេចអាក់) ចាប់ក្រសួងអាក

ព្រះអង្គជា ទំនងជាធំ ជាចក្រព្រាហ្ម៍ ជាដើមនិងជាធំ

ខ្ញុំសូមយកព្រះអង្គជាទីពឹង ផ្ទៃ ពួកអ្នកដទៃ អាក្រក់

ណាស់ ប្រាថ្នានឹងស៊ីកូនខ្លួន ១ របស់ខ្ញុំ សូមព្រះអង្គ

(អង្គារក្រោចប្រាជ្ញ) ខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។

(៦២) (ស្ដេចអាក្រោលថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយជាអ្នកស្វែងរកសេចក្តី

សុខ ក្នុងកាលគួរនិងកាលមិនគួរ តែងចងមិត្រនឹងសំឡាញ់

ផង ព្រោះរឿងនេះឈ្មោះ យើងនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍ដល់អ្នក

បាន ព្រោះអរិយជនតែងធ្វើនូវកិច្ចដល់អរិយជន (ជួយ) ។

(៦៣) (រឿង...) អំពើណាដែលអរិយជនជាអ្នកអនុគ្រោះ គប្បីធ្វើ

ដល់អរិយជន អំពើនោះព្រះអង្គបានធ្វើហើយ សូមទ្រង់ក្សា

នូវព្រះអង្គចុះ សូមទ្រង់ កុំខ្លាចក្រោយឡើយ ការដើ

ព្រះអង្គរស់នៅ យើងនឹងនឹងបាននូវកូនទាំងឡាយ (១៨) ។

(៦៤) (ស្ដេចអក . . .) យើងនឹងធ្វើនូវការរក្សានិងការពារ

ការនោះឯង ក្រៅតែពួកយើងនូវសេចក្តី: គឺមិនគង់សូរដែរ

កាមេត្តិ ហោតិ សចេ សមាគ

តាណំ ចជន្តា សមាលេស[១] ឧទ្ធោ ។

(២៤) សុខុមាលំ កាមូបកាសំ អណ្ណវោជាយំ វិហាតូមោ

អក្ខាយ កាយោ ចុត្តេ អនុយុត្តេ អលាភតេ ។

(២៥) ចុតាបិ ហោតិ ចលិតា សកាយុតា

និត្តាចុកម្មាយេ ឋតិដ្ឋហត្ថិ

ចុត្តា ឧមន្តា[២] កតិមាតលោស្មិ

អត្ថំ ចរេថ មម ភរតោ[៣] ។

(២៦) ចរេថ ចរេថ ចក្កតា ច

មិត្តំ សហាយេ កាលេត្តិ ចណ្ឌិតា

កាលេមិ ទេ សេចតា និគមត្ថំ

អរិយោ ហិ អរិយស្ស កាលេតិ កាត្តំ ។

(២៧) អព្ភាសស្សុវេត្តោ តាត ត្វំ និសីទ

ចុត្តា ចិត្ត ចាតំ សក្កច្ចំ

អយំ ចរិស្សាមិ តវេ អត្ថំ

សេចស្ស ចុត្តេ បរិត្តាយមានោ ។

---

១ ម. ចនុ្ធ សមាលេស ។ ម. ចន្ធា សមាលេស ។ ២ មន្តា ចតិ អទ្ធភាសំ
បិស្សុតិ ។ ៣ ម. សិរិធុ ។

ដ្បិតសំឡេងញាតិទាំងឡាយនោះ តែងសាយភាយទៅនិងជួយធ្វើ (កិច្ចការ)
ដល់សំឡេងញាតិនោះ នេះជាធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយ ។

(២៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្ដេចអាគន្តនេះជាសត្វស្ទាបកើតក៏កើតសុខ ចុះ
ធ្វើនូវអំពើដែលទៅឆ្ងាយ ដោយកម្លាំងក្រពើ ដើម្បីប្រយោជន៍ (ដឹង
កាយ) ខ្លួនផ្ទៃទាំងឡាយ ដែលផលជាតិគណ្ឋាលាតម្រេច ។

(២៥) (វិទ្ធ...) បុគ្គលពួកខ្លះឃ្លានចាក (យស ញ្ញាណ) ក៏ធាន
ភ្ញាក់ក្រវាត់ដោយកម្លាំងរបស់ខ្លួនក៏មាន ហើយត្រឡប់តាំងខ្លួនចុះ
ដោយសារសេចក្ដីអនុគ្រោះរបស់ពួកមិត្ត ក្នុងទាំងឡាយរបស់
ខ្ញុំ មានសេចក្ដីត្រៀមក្រោយ ខ្ញុំមក (យកម្ហូប) ជាអតិ (ទីពឹង)
ជាគ្រួសារក្រោលទៅក្នុងទឹក ខ្ញុំនាំប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

(២៦) (អណ្ណវេ...) បណ្ឌិតទាំងឡាយ តែងចងមិត្រនឹងសំឡេងញ
ដោយព្រមព្រៀង ដោយស្រឡាញ់ ដោយខ្លួនឯង ព្រោះ
វិទ្ធ យើងនឹងធ្វើប្រយោជន៍នោះដល់អ្នកចុះ ដ្បិតអរិយជន
តែងធ្វើកិច្ចដល់អរិយជនដូចគ្នា ។

(២៧) (ក្នុងការណ៍...) បពិត្រព្រះតុក អ្នកចូរជាបុគ្គលមានសេច-
ក្ដីក្រៀមក្រាយនិង អង្គុយស្ងៀមចុះ ខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍
ដល់ព្រះតុក ខ្ញុំនឹងជួយការពារខ្លួនក្នុងវិទ្ធ ហើយប្រព្រឹត្តនូវ
ប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនសេណក ។

(២៩) អត្ថា ហិ កាម សកមេវ ចរេក្ខ

ពុទ្ធោ ចិត្តំ ចរេ អត្ថចរិយំ

អបេក្ខំ មំ តំ សុខំ ចរន្តុកាយំ

សេចស្ស ពុទ្ធានំ ច ហោតិយេយ្យំ ។

(៣០) ឯស្ស មនុស្សា មិតក៌សេដ្ឋ

កយន្តិកា សេដ្ឋមុចព្វជន្តិ

ពុទ្ធា មមង្គា កតិមាតគោស្មិំ

ត្វំ ហោសិ កជា ករ មេ សុតាយ ។

(៣១) កាភេមិ តេ សេចក បវត្តមត្ថំ

សយាមិ តេ តំ ឆិសតំ វោយ

កាចំ ហិ វញ្ញំ ចហុ សម្បជានោ

ឋ ភិយមេ អត្ថជនស្ស ក្តុតិយា ។

(២៩) (អត្តាហិ . . .) ម្នាលកូន គេរកមិនរបស់សប្បុរសជាតិ

ឲ្យឃ្លា ក្នុងត្រូវតែប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ដើម្បីខ្លួន តិតតែង

ហើយ តែក្នុងគុណនេះ មិនគប្បីរៀនរៀនខ្លួនកូនរបស់ខ្លួន

ព្រោះឃើញខ្លួនពេញដែលមានកោយតំ ។

(៣០) (ខ្ទង់...) បរាក្រមព្រះឥន្ទ្រប្រសើរ ដោយសេចក្តីព្យាយាម

… ពួកសត្វចិត្តមនុស្ស ត្រូវដោយប្រសើរ

ហើយ … ប្រសើរ ក្នុងទាំងឡាយ

របស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមក

(យកព្រះឥន្ទ្រ) ជាគតិ ព្រះឥន្ទ្រជាស្តេចរបស់យើង សូមព្រះ

… (ព្រោះប្រសើរ) ខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។

(៣១) (សីតា:...) … យើងនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍

ខ្លួនដល់អ្នក យើងនឹងទៅសម្លាប់ពួកសត្រូវរបស់អ្នក

… ជាអ្នកអាចនឹងសម្លាប់នូវសត្រូវបាន ដឹង

ច្បាស់ (នូវកិច្ចការ…) មិនគប្បីប្រើប្រែ

… ផ្តួលផ្តើក ។

(៣២) មិត្តំ ការយិរាថ សុហទយញ្ច
អយិរញ្ច ការយិរាថ សុខាគមាយ
និវត្ថកោចោវ សរេភិហន្ត្វា
មោទាម បុត្តេហិ សមន្តិភូតា ។

(៣៣) សកមិត្តស្ស[១] កម្មេន សហាយស្សាបលាយិនោ
កូជន្តមុបកូជន្តិ លោមហំសា[២] ហទយង្គមំ ។

(៣៤) មិត្តំ សហាយំ អធិគម្ម បណ្ឌិតោ
សោ ភុញ្ជតិ បុត្តំ បសុំ ធនំ វា
អហញ្ច បុត្តា ច បតី ច មយ្ហំ
មិត្តានុកម្បាយ សមន្តិភូតា ។
រាជវតា សូរវតា ច អត្ថោ
សម្បន្នសខិស្ស ភវន្តិ ហេតេ
សោ មិត្តវា យសវា ឧគ្គតត្តោ
អស្មិញ្ច លោកេ មោទតិ កាមកាមី ។

១ ម. សកំ មិត្តស្ស ។ ២ ម. យ. លោមហំសា ។

(៣២) (ក្ងោកញីនិយាយនឹងក្ងោកឈ្មោលថា) បុគ្គលគួរធ្វើ (នូវ
បុគ្គលណាមួយ) ឲ្យជាមិត្រផង ឲ្យជាសំឡាញ់ផង គួរធ្វើ (នូវ
បុគ្គលណាមួយ) ឲ្យជាចាស់ផង ដើម្បីបាននូវសេចក្ដីសុខ
យើងទាំងពីរនាក់ (កាលគិតដល់បង្កើតទីពឹងសម្រាប់ខ្លួន ដោយ
កំឡាំងពីរនាក់) ហើយនឹងបានឆ្លងភ័យ ក៏ដោយជាមួយ
នឹងកូនទាំងពីរ ដូចជាបុគ្គលដែលពាក់នូវក្រោះពាក់ហើយ
កាលការពារនូវកូនរបស់ទាំងពីរនាក់បានផុតភ័យ ។

(៣៣) កូនខ្លួនទាំងពីរនាក់ (បានធ្វើសម្លេងពីរៗ) គួរឲ្យត្រេកចិត្ត
ហើយនៅស្រែកហៅ (ខ្ញុំ) ដែលកំពុងស្រែកយំ ដោយការសេចក្ដី
ក្លាហាររបស់សីហៈជាមិត្ររបស់ខ្លួន ជាសំឡាញ់ ជាសម្ដេចតាំ ។

(៣៤) បណ្ឌិតបានពឹងពាក់នូវមិត្រ នូវសំឡាញ់ហើយ ទើបបរិភោគនូវ
ព្រោះតែស្រលាញ់មិត្រសំឡាញ់ ខ្ញុំ កូនទាំងពីរ ប្ដីរបស់ខ្ញុំ បាន
ផុតភ័យ ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះរបស់កូនមិត្រ ។ បុគ្គល
មាន មានមិត្រនិងក្បៀកផង (ជាមិត្រហើយ) កាល
ប្រយោជន៍បាន ព្រោះសំឡាញ់ទាំងនុ៎ះ រំងាប់
ខុសរបស់បុគ្គល ដែលបរិបូណ៌ដោយសំឡាញ់ មានមិត្រល្អ
ជាប្រាជ្ញនៅក្នុង បុគ្គលអ្នកមានមិត្រ មានយស មាន
សេចក្ដីខ្ពង់ខ្ពស់នោះ រមែងរីករាយក្នុងលោកនេះ ។

(៣៥) ការស្សិយានំ មិត្តានំ ផលិទេទានំ សេវកា
បស្ស មិត្តានុកម្បាយ សមគ្គម្ហា សញាតកោ
សុវេន ពលវន្តេន យោ មិត្តំ កុរុតេ ធិរោ
បរិសោ សុចិរោ ហោតិ យថាហំ គ្ញាសេនកាតិ ។

មហាសុកជាតកំ តតិយំ ។

ខុទ្ទាលកជាតកំ

(៣៦) ខរាជិនា ជដិលា បង្កទន្តា
ទុម្មក្ខរូបា[១] យេ មន្តំ ជបន្តិ
កច្ចិ នុ តេ មានុសកេ បយោគេ
ឥទំ វិទូ បរិមុត្តា អបាយា ។

(៣៧) បាបានិ កម្មានិ ករេយ្យ រាជ
ពហុស្សុតោ ចេ ន ចរេយ្យ ធម្មំ
សហស្សវេទោបិ ន តំ បដិច្ច
ទុក្ខា បមុច្ចេ ចរណំ អបត្វា ។

---

១ ម. ទុម្មក្ខា ។

(៣៥) បពិត្រខ្ទីងឈ្មោល បុគ្គលសូម្បីក្រឡុក ក៏គួរធ្វើនូវមិត្តធម៌ អ្នកចូរមើលចុះ យើងទាំងឡាយបានព្រមព្រៀងគ្នាជាមួយនឹងញាតិទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់មិត្រ ។ បពិត្រខ្ទីងឈ្មោល បក្សីណាធ្វើនូវមិត្រជាមួយនឹងបុគ្គលក្លៀវក្លា ជាមួយនឹងបុគ្គលមានកំឡាំង បក្សីនោះរមែងបាននូវសេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ ដូចខ្ញុំនឹងឯង ។

ចប់ មហាសុកជាតក ទី ៣ ។

ខុទ្ទាលកជាតក

(៣៦) (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ពួកជនដែលណាជណ្តប់ស្បែកខ្លាឃ្មុំទាំងក្រចក មានធ្មេញប្រឡាក់ដោយមន្ទិល មានក្លៀកមិនបន្តក់ មានរូបកាក្រក់ កំពុងរកយកនូវមន្ត ជនដែលទាំងនោះ បានដឹងនូវការប្រព្រឹត្តិនូវតបៈ និងការស្វាធ្យាយនូវមន្តនេះ ក្នុងសេចក្តីព្យាយាមជារបស់មនុស្ស នឹងបានរួចចាកអបាយដែរឬ ។

(៣៧) (បុរោហិតក្រាបទូលថា) បពិត្រមហារាជ បើបុគ្គលជាពហុស្សូត មិនប្រព្រឹត្តធម៌ គប្បីធ្វើនូវអំពើលាមកទាំងឡាយ បុគ្គលនោះសូម្បីចេះនូវវេទមួយពាន់ ហើយអាស្រ័យនូវភាពជាពហុស្សូតនោះ តែមិនទាន់បានសម្រេច នូវចរណៈ (សមាបត្តិប្រាំបី) ទេ ក៏មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

(៣៨) សហស្សវេទោបិ ន តំ បដិច្ច
ទុក្ខា បមុច្ចេ ចរណំ អបត្វា
មញ្ញាមិ វេទា អផលា ភវន្តិ
សសំយមំ ចរណញ្ញេវ សច្ចំ ។

(៣៩) ន ហេវ វេទា អផលា ភវន្តិ
សសំយមំ ចរណញ្ញេវ សច្ចំ
កិត្តិញ្ច បប្បោតិ អធិច្ច វេទេ
សន្តិំ បុណាតិ ចរណេន ទន្តោ ។

(៤០) ភច្ចា មាតា បិតា ពន្ធូ យេន ជាតោ ស្វេវ សោ
ឧទ្ទាលកោ អហំ ភោតោ សោត្ថិយកុលវំសតោ ។

(៤១) កថំ ភោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ កថំ ភវតិ កេវលី
កថញ្ច បរិនិព្វានំ ធម្មដ្ឋោ កិន្តិ វុច្ចតិ ។

(៣៨) (ឧទ្ទាលកមាណពពោលថា) បុគ្គលបើសូម្បីចេះនូវវេទមួយពាន់ ហើយអាស្រ័យនូវភាពជាពហុស្សុតនោះ តែមិនទាន់បាន សម្រេចនូវចរណៈ (សមាបត្តិប្រាំបី) ទេ ក៏មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខ ឡើយ ខ្ញុំសំគាល់ថាវេទទាំងឡាយជាសភាពឥតផល មានតែ ចរណៈដែលប្រកបដោយការសង្រួម ទើបជាការពិតប្រាកដ ។

(៣៩) (បុរោហិត...) ខ្ញុំមិនមែនពោលថា វេទទាំងឡាយ ជា សភាពឥតផលទេ តែចរណៈដែលប្រកបដោយការសង្រួម ជារបស់ពិតមែន ឯបុគ្គលរៀននូវវេទទាំងឡាយ គ្រាន់តែ បាននូវកិត្តិសព្ទ បុគ្គលទូន្មានខ្លួនដោយចរណៈហើយ ទើប បានដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ (និព្វាន) ។

(៤០) (ឧទ្ទាលក...) មាតាបិតានឹងផៅពង្ស ត្រូវតែគួរចិញ្ចឹម តាតាកើត អំពីបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯង នៅជាបុគ្គលនោះដដែល តាតា ឈ្មោះឧទ្ទាលកៈ ជាអ្នកនៅក្នុងត្រកូលនៃសោត្ថិយព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ។

(៤១) (បុរោហិត...) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ តើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលមានគុណធម៌បរិបូណ៌ តើដោយ ប្រការដូចម្តេច មួយទៀត ការរលត់កិលេសតើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលគេហៅថាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។

(៦២) ចិរំ កាត្វា អគ្គិមាធាយ ព្រាហ្មណោ

អាហោសិត្វា យជំ ចរេស្សតិ យញ្ញំ

សព្វត្ថកោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ ខេមី

ធម្មំ ឋិតំ តេន អនាមយីសុ ។

(៦៣) ន សុទ្ធិ សេចនេន អត្ថិ ន បិ កេវលី ព្រាហ្មណោ

ន ចេវ ខន្តិ សោរច្ចំ ន បិ សោ បរិនិព្វុតោ ។

(៦៤) កថំ សោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ កថំ ភវតិ កេវលី

កថញ្ច បរិនិព្វានំ ធម្មដ្ឋោ កិន្តិ វុច្ចតិ ។

(៦៥) អខេត្តពន្ធុ អមមោ និរាសោ

និល្លោភបាបោ ភវលោភខីណោ

សព្វត្ថកោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ ខេមី

ធម្មំ ឋិតំ តេន អនាមយីសុ ។

(៦២) (ចិរំ កាត្វា...) បុគ្គលកាន់យកនូវភ្លើងហើយ ធ្វើនូវការបំរើមិនឲ្យមានចន្លោះ ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍កាលស្រោចទឹក(អភិសេក)បូជា (នូវយញ្ញ) ហើយលើកនូវសសរយញ្ញ ព្រាហ្មណ៍ធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីក្សេម (ផុតពីឧបទ្រព) ហៅ(ព្រាហ្មណ៍នោះ)ថាជាអ្នកស្ថិតនៅក្នុងធម៌ដោយហេតុនោះ ។

(៦៣) (ន សុទ្ធិ...) សេចក្តីបរិសុទ្ធិក៏មិនមានដោយការស្រោចទឹកទេ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកបរិបូណ៌ដោយគុណធម៌ ខន្តិ សោរច្ចៈ ទាំងបុគ្គលអ្នករលត់ទុក្ខបាននោះ មិនមាន (ដោយការស្រោចទឹកជាដើមទេ) ។

(៦៤) (កថំ សោ...) តែអ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍កើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលជាអ្នកមានគុណធម៌បរិបូណ៌កើដោយប្រការដូចម្តេច មួយទៀត ការរលត់កិលេសកើតដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលគេហៅថាជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌កើដូចម្តេច ។

(៦៥) (អខេត្ត...) បុគ្គលមិនមានស្រែចំការ មិនមានផៅពង្ស មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មិនមានសេចក្តីលោភដ៏លាមក អស់សេចក្តីជាប់ជំពាក់ក្នុងភព ព្រាហ្មណ៍ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីក្សេម (ផុតពីឧបទ្រព) ហៅ (ព្រាហ្មណ៍នោះ) ថាជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌ដោយហេតុនោះ ។

(៦៦)ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា ចណ្ឌាលបុក្កុសា
សព្វេ សោរតា ទន្តា សព្វេ បរិនិព្វុតា
សព្វេសំ សីតិភូតានំ អត្ថិ សេយ្យោ[១] វា បាបិយោ ។

(៦៧)ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា ចណ្ឌាលបុក្កុសា
សព្វេ សោរតា ទន្តា សព្វេ បរិនិព្វុតា
សព្វេសំ សីតិភូតានំ នត្ថិ សេយ្យោ វា បាបិយោ ។

(៦៨)ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា ចណ្ឌាលបុក្កុសា
សព្វេ សោរតា ទន្តា សព្វេ បរិនិព្វុតា ។
សព្វេសំ សីតិភូតានំ នត្ថិ សេយ្យោ វា បាបិយោ
[២]បសទ្ធំ ការសិ ព្រហ្មញ្ញំ សោត្ថិយកុលវំសតំ ។

---

១ ម. សេយ្យោ ។ ២ ម. ចត្តំ ។

(៦៦) (ទុត្តិលក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកជំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកចណ្ឌាលនិងជនអ្នកកើតសម្រាម ពួកជនទាំងអស់នោះជាជាអ្នកស្លូតបូត ជាអ្នកទូន្មានឥន្ទ្រិយបានហើយ ពួកជនទាំងអស់នោះជា មានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរនិងទោសដ៏លាមក មានដល់ជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រជំ (ដែរឬ) ។

(៦៧) (ខុរភាតិក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកជំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនិងជនអ្នកកើតសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកស្លូតបូត មានឥន្ទ្រិយទូន្មានបានហើយ ពួកជនទាំងអស់នោះជា មានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរ និងទោសដ៏លាមកមិនមានដល់ពួកជនទាំងអស់ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រជំឡើយ ។

(៦៨) (ទុត្តិលក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកជំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនិងជនអ្នកកើតសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកស្លូតបូត មានឥន្ទ្រិយទូន្មានបានហើយ ពួកជនទាំងអស់នោះជាមានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរ និងទោសដ៏លាមក មិនមានដល់ជនទាំងអស់ដែលមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រជំឡើយ (កាលបើយ៉ាងនេះ) អ្នកប្រព្រឹត្តខូចកាពនៃខ្លួនជាព្រាហ្មណ៍ គួរឲ្យគេសរសើរ ហើយញ៉ាំងវង្សត្រកូលនៃសោត្ថិយគោត្រ (ឲ្យវិនាស) ។

(៦៩) នានារត្តេហិ វត្ថេហិ   វិហារំ ករោន្តិ ជានិតំ

ន តេសំ ឆាយា វត្ថានំ   សោ រាគោ អនុបជ្ជថ

ឯវមេវ មនុស្សេសុ   យទា សុជ្ឈន្តិ មាណវា

ន តេសំ ជាតិ បុច្ឆន្តិ[១] ធម្មមញ្ញាយ សុព្វតា ។

ខុល្លកជាតកំ ចតុត្ថំ ។

ភិសជាតកំ

(៨០) អស្សំ គវំ រជតំ ជាតរូបំ

ភរិយញ្ច សោ ឥធ លភតំ មនាបំ

បុត្តេហិ ទារេហិ សមង្គិ ហោតុ

ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៨១) មាលញ្ច សោ កាសិកចន្ទនញ្ច[២]

ធារេតុ បុត្តស្ស ពហូ ភវន្តុ

កាមេសុ តិព្វំ ករុតំ អបេក្ខំ

ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

១ ម. ជាតិ បុច្ឆន្តិ ។ ម. ជាតិសុត្តំ ។ ២ ម. កាសិយ ចន្ទនំ ។

(៦៩) (ម្នាលមាណព...) វិហារដែលគេច្រក់ដោយសំពត់ទាំងឡាយ មាន ពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ស្រមោលរបស់សំពត់ទាំងនោះ មិនផ្សេងគ្នា ឡើយ (មានសម្បុរតែមួយបែប) ការជ្រលក់នោះ ក៏មិនផ្សេងគ្នា ដែរ (យ៉ាងណាមិញ) សូម្បីមនុស្សទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ពួកមាណពបរិសុទ្ធ (ដោយអរិយមគ្គ) ក្នុងកាលណា ពួកជនមាន វត្តល្អ បានដឹងនូវនិព្វានធម៌ ក៏មិនសាកសួរនូវជាតិរបស់មាណព ទាំងនោះ (ក្នុងកាលនោះ) ឡើយ ។

ចប់ ខុល្លកជាតក ទី ៤ ។

ភិសជាតក

(៨០) (មហាកាញ្ចនតាបសស្បថថា) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួច ក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះ ចូរបាននូវសេះ ផង គោផង ប្រាក់ផង មាសផង ប្រពន្ធដ៏គាប់ចិត្តក្នុងលោកនេះ ផង ចូរនៅព្រមព្រៀង ដោយកូននឹងប្រពន្ធទាំងឡាយចុះ ។

(៨១) (តាបសទី២ស្បថថា) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅ ឈូកទាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រង ផង នូវសំពត់ដែលគេនាំមកអំពីដែនកាសីនិងខ្លឹមចន្ទន៍ផង ចូរឲ្យ បុគ្គលនោះមានកូនច្រើនផង ចូរឲ្យ(បុគ្គលនោះ) ធ្វើនូវសេចក្តី អាឡោះអាល័យដ៏ក្រៀវក្រា ក្នុងកាមទាំងឡាយផង ។

(៨២) បហូតធញ្ញោ កសិមា យសស្សី
បុត្តេ គិហី ធនិមា សព្វកាមេ
វយំ អបស្សំ ឃរមាវសាតុ
កិសោធិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៨៣) សោ ខត្តិយោ ហោតុ បសយ្ហការី
ភូមាធិភូមា ពលវា យសស្សី
ស ចាតុរន្តំ មហិមាវសាតុ
កិសោធិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៨៤) សោ ព្រាហ្មណោ ហោតុ អវីតរាគោ
មុហុត្តនក្ខត្តបថេសុ យុត្តោ
បូជេតុ នំ រដ្ឋបតី យសស្សី
កិសោធិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៨៥) អជ្ឈាយកំ សព្វសមន្តវេទំ[១]
តបស្សិនំ មញ្ញតុ សព្វលោកោ
បូជេន្តុ[២] នំ ជានបទា សមេច្ច
កិសោធិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

១ ម. សព្វសមន្តវេទិំ ។ ២ ម. ឱ. បូជេន្តុ ។

(៨២) (តាបសទី ៣ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូករបស់លោក (បុគ្គលនោះ) ចូរមានស្រូវច្រើន មានកសិកម្ម មានយស (បាន) នូវកូនទាំងឡាយ ជាគ្រហស្ថ មានទ្រព្យ ចូរ(បាន) នូវកាមគ្រប់យ៉ាង ចូរកុំឲ្យឃើញនូវវ័យ (របស់ខ្លួន) នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះចុះ ។

(៨៣) (តាបស ទី ៤ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរបានជាក្សត្រ អ្នកធ្វើនូវការរឹបជាន់ ជាភូមាធិបតី មានពល មានយស ចូរបានគ្រប់គ្រងផែនដី ដែលមានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុតចុះ ។

(៨៤) (តាបសទី ៥ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរជាព្រាហ្មណ៍មិនប្រាសចាករាគៈ ចូរប្រកបក្នុងគន្លងឫក្សពេលនិងនក្ខត្តឫក្ស បុគ្គលជាម្ចាស់នៃដែន (ស្ដេច) ដែលមានយស ចូរបូជាព្រាហ្មណ៍នោះចុះ ។

(៨៥) (តាបសទី ៦ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក លោកទាំងអស់ ចូរសំគាល់ (នូវបុគ្គលនោះ) ថាជាអ្នកស្វាធ្យាយនូវវេទ ព្រមទាំងមន្តគ្រប់យ៉ាង ថាជាអ្នកមានតបៈ ពួកអ្នកជនបទ ចូរប្រជុំហើយបូជានូវបុគ្គលនោះចុះ ។

(៤៦) ចតុស្សទំ គាមវរំ សមិទ្ធំ
ទិន្នញ្ហិ សោ ភុញ្ជតុ វាសវេន
អវីតរាគោ មរណំ ឧបេតុ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៤៧) សោ គាមណី ហោតុ សហាយមជ្ឈេ
នច្ចេហិ គីតេហិ បមោទមានោ
មា រាជតោ ព្យសនមលត្ថ កិញ្ចិ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៤៨) យំ ឯករាជា បថវី វិជិត្វា
ឥត្ថីសហស្សាន ឋបេតុ អគ្គំ
សីមន្តិនីនំ បវរា ភវាតុ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យា អហាសិ ។

(៤៩) ឥសីនំ(១) ហិ សា សព្វសមាគតានំ
ភុញ្ជេយ្យ សាទុំ អវិកម្បមានា
ចរាតុ លាភេន វិកត្ថមានា
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យា អហាសិ ។

១ ម. ឥសីនំ ។

(៤៦) (តាបសជាសំឡាញ់ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះ ចូរបរិភោគនូវស្រុកសួយដ៏សម្បូរ ដែលព្រះរាជាឲ្យ(១)ហើយ ហាក់ដូចស្ដេចវាសវៈប្រគានឲ្យ ចូរដល់នូវមរណៈ ទាំងមិនទាន់បានប្រាសចាករាគៈចុះ ។

(៤៧) (តាបសជាខ្ញុំប្រុសស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរបានជាធំក្នុងស្រុក ចូររីករាយដោយការរាំ និងច្រៀងក្នុងកណ្ដាលនៃសំឡាញ់ កុំឲ្យបាននូវសេចក្ដីវិនាសតិចតួចអំពីស្ដេចឡើយ ។

(៤៨) (នាងកញ្ញាទេវីស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ស្រីណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក សូមឲ្យស្ដេចឯករាជដែលទ្រង់ឈ្នះនូវផែនដីលើកតំកើង(ស្រីនោះ)ឲ្យប្រសើរលើសជាងស្រីទាំងមួយពាន់ សូមឲ្យ(ស្រីនោះ) បានជាស្រីប្រសើរលើសជាងស្រីទាំងឡាយចុះ ។

(៤៩) (នាងទាសីស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ទាសីណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក កំពុងណាទាសីទាំងឡាយ ទាសីនោះចូរកុំញាប់ញ័រ (ក្នុងកណ្ដាល) នៃពួកឥសីទាំងឡាយដែលប្រជុំគ្នាទាំងអស់ ចូរបរិភោគនូវវត្ថុមានរសឆ្ងាញ់ (ទាសីនោះ) ចូរប្រព្រឹត្តនិយាយកុហក ព្រោះហេតុតែលាភចុះ ។

១- ស្រុកសម្បូរដោយ មនុស្ស ១ ស្រូវ ១ ឧស ១ ទឹក ១ ។ អដ្ឋកថា ។

(៦០) អាវាសិកោ ហោតុ មហាវិហារេ
នវកម្មិកោ ហោតុ កជង្គលាយំ
អាលោកសន្ធិំ ទិវសា(១) ករោតុ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៦១) សោ ពជ្ឈតុ បាសសតេហិ ឆហិ
រម្មា វនា និយ្យតុ រាជធានី
តុត្តេហិ សោ ហញ្ញតុ បាចនេហិ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៦២) អលក្ខមាលី តិបុកណ្ណវិទ្ធោ
លដ្ឋិហតោ សប្បមុខំ ឧបេតុ
សកច្ឆពន្ធោ(២) វិសិខំ ចរាតុ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៦៣) យោ វេ អនដ្ឋំ នដ្ឋន្តិ ចាហ
កាមេវ សោ លភតុ ភុញ្ជតុ ច
អគារមជ្ឈេ មរណំ ឧបេតុ
យោ វា ភោន្តោ សង្កតិ កញ្ចិទេវ ។

១. ឧ. អាលោកសន្ធិំ ទិវសំ ។ ២ ម. សក្កច្ច ពន្ធោ ។ ឱ. សក្ខពន្ធោ ។

(៦០) (ទេវកាស្សបថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក (បុគ្គលនោះ) ចូរបានជាចៅអាវាសក្នុងមហាវិហារចុះ ចូរធ្វើនូវនវកម្ម ក្នុងនគរឈ្មោះកជង្គលៈចុះ ចូរធ្វើនូវបង្អួចឲ្យហើយរាល់ៗថ្ងៃចុះ ។

(៦១) (អ៊ីរស្សបថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ អ៊ីរណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក អ៊ីរនោះ ចូរជាប់ចំណងអន្ទាក់ច្រើនក្រសឹកវ៉ូនទាំង៦ (គឺជាប់ទាំង៦ គន់ចង្កៀ) ចូរឲ្យគេនាំអំពីព្រៃ ដ៏រីករាយទៅកាន់រាជធានីចុះ អ៊ីរនោះចូរឲ្យគេវាយដោយកន្ត្រៃទាំងឡាយ ដែលមានផលដែកមានបន្លាក៏ចុះ ។

(៦២) (ស្វាស្សបថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ស្វាណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក (ស្វានោះ) ចូរមានប្រមាត់ឡៀក ហើយគេចោះត្រចៀកបំពាក់សំណាចុះ ឲ្យហ្លួងសេកយាដោយកាត់ ហើយចូរទៅរកពស់ចុះ ឲ្យគេចងដោយដីម៉ា ហើយដើរទៅកាន់ច្រកល្ហកចុះ ។

(៦៣) (ព្រះមហាសត្វស្សបថា) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ បុគ្គលណា ពោលនូវវត្ថុណាដែលមិនបាត់ថាបាត់ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណារង្កៀសចំពោះនរណាមួយ (ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ) បុគ្គលនោះ ចូរបាន ដ៏ឥតនូវបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយចុះ ចូរស្លាប់ក្នុងកណ្ដាលផ្ទះចុះ ។

(៦៤) យមេសមានា វិចរន្តិ លោកេ
ឥដ្ឋញ្ច កន្តញ្ច ពហូនមេតំ
បិយំ មនុញ្ញំ ចិរធ ជីវលោកេ
កស្មា ឥសយោ នប្បសំសន្តិ កាមេ ។

(៦៥) កាមេសុ វេ ហញ្ញរេ ពជ្ឈរេ ច
កាមេសុ ទុក្ខញ្ច ភយញ្ច ជាតំ
កាមេសុ ភូតាធិបតី បមត្តា
បាបានិ កម្មានិ ករោន្តិ មោហា ។
តេ បាបធម្មា បសវេត្វ បាបំ
កាយស្ស ភេទា និរយំ វជន្តិ
អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
តស្មា ឥសយោ នប្បសំសន្តិ កាមេ ។

(៦៦) វីមំសមានោ ឥសិនោ ភិសានិ
តីរេ គហេត្វាន ថលេ និធេសឹ
សុទ្ធា អបាបា ឥសយោ វសន្តិ
ឯតានិ តេ ព្រហ្មចារី ភិសានិ ។

(៦៤) (សក្កទេវរាជត្រាស់ថា) (សត្វទាំងឡាយ) រមែងស្វែងរកនូវវត្ថុកាមទាំងកិលេសកាមណា ហើយត្រាច់ទៅក្នុងលោក តែកាមទាំងកិលេសកាមនុ៎ះ ជាទីប្រាថ្នាផង ជាទីត្រេកអរផង ជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីពេញចិត្តរបស់ទេវតានិងមនុស្សច្រើនគ្នាក្នុងជីវលោកនេះ ចុះហេតុអ្វីក៏ពួកឥសីមិនសរសើរនូវកាមទាំងឡាយ ។

(៦៥) (មហាសត្វពោលថា) ជនទាំងឡាយ ត្រូវគេវាយ ត្រូវគេចង ព្រោះតែកាមទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខផង ភ័យផង ដែលកើតឡើងក៏ព្រោះតែកាមទាំងឡាយ បពិត្រព្រះភូតាធិបតី សត្វទាំងឡាយស្រវឹង ព្រោះកាមទាំងឡាយ ធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយដ៏លាមក ព្រោះវង្វេង ។ ជនមានធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយនោះ ទទួលនូវបាប លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ព្រោះហេតុនោះ បានជាពួកឥសីមិនសរសើរនូវកាមទាំងឡាយ ព្រោះឃើញទោស ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ។

(៦៦) (សក្ក...) ខ្ញុំល្បងមើលទេ ខ្ញុំយកក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់ឥសីក្បែរឆ្នេរទៅកប់ទុកលើគោក (ឥឡូវនេះ ខ្ញុំជឿហើយថា) ឥសីទាំងឡាយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មិនមានបាប បពិត្រលោកជាព្រហ្មចារី នុ៎ះក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក ។

(៦៧) ន តេ នដា នោ បន កីឡនេយ្យា
ន ពន្ធវា នោ បន តេ សហាយា
កិស្មឹ វត្ថុម្ហិ[១] សហស្សនេត្ត
ឥសីហិ តុវំ កីឡសិ ទេវរាជ ។

(៦៨) អាចរិយោ មេសិ បិតា ច មយ្ហំ
ឯសា បតិដ្ឋា ខលិតស្ស ព្រហ្មេ
ឯកាបរាធំ ខម ភូរិបញ្ញ
ន បណ្ឌិតា កោធពលា ភវន្តិ ។

(៦៩) សុកុសលី ឥសិនំ ឯករត្តំ
យំ វាសវំ ភូតបតិទ្ទសាម
សព្វេវ ភោន្តោ សុមនា ភវន្តុ
យំ ព្រាហ្មណោ បច្ចុទាទិ ភិសានិ ។

(៧០) អហញ្ច សារីបុត្តោ ច មោគ្គល្លានោ ច កស្សបោ
អនុរុទ្ធោ បុណ្ណានន្ទោ តទាសុំ សត្ត ភាតរោ ។

១ ម. បវត្ថុ ។ ឧ. វត្ថុ ។

(៦៧) (មហាសត្វ...) ម្នាលទេវរាជ ជាសហស្សនេត្ត (ពួកយើង) មិនមែនជាអ្នករបាំរបស់អ្នកទេ ពាំងមិនមែនជាបុគ្គលគួរអ្នកលេងទេ មិនមែនជាផៅពង្ស ពាំងមិនមែនជាសំឡាញ់របស់អ្នកទេ ហេតុអ្វីក៏អ្នក (ធ្វើ) នូវសេចក្តីមើលងាយចំពោះបុគ្គលនោះ ហើយលេងជាមួយនឹងពួកឥសី ។

(៦៨) (សក្ក...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ប្រសើរ លោកម្ចាស់ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំផង ជាបិតារបស់ខ្ញុំផង ម្លប់ព្រះបាទរបស់លោកម្ចាស់នេះសូមជាទីពឹង (របស់ខ្ញុំ) ដែលមានសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់ហើយ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ មានប្រាជ្ញាដូចជាផែនដី សូមលោកម្ចាស់អត់ទោសនូវកំហុសមួយ បណ្ឌិតទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីក្រោធជាកំឡាំងទេ ។

(៦៩) (មហាសត្វ...) ការដែលពួកឥសី(នៅកន្លែង) សម្រាកមួយយប់ក៏ឈ្មោះថាបាននៅល្អហើយ ព្រោះថាយើងទាំងឡាយ បានឃើញនូវព្រះឥន្ទ្រជាម្ចាស់នៃទេវតា ពួកអ្នកដ៏ចំរើនទាំងអស់គ្នា ចូរមានចិត្តរីករាយចុះ ព្រោះព្រាហ្មណ៍ (ជាអាចារ្យរបស់អ្នកទាំងឡាយ) បាននូវក្រអៅឈូកវិញហើយ ។

(៧០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បងប្អូនប្រាំពីរនាក់ក្នុងកាលនោះ គឺ តថាគត ១ សារីបុត្ត ១ មោគ្គល្លាន ១ កស្សប ១ អនុរុទ្ធ ១ បុណ្ណ ១ អានន្ទ ១ ។

ភគិនី ឧប្បលវណ្ណា ទាសី ខុជ្ជុត្តរា តទា
ចិត្តោ គហបតិ ទាសោ យក្ខោ សាតាគិរោ តទា
បាលិលេយ្យោ តទា នាគោ មធុទោ សេដ្ឋវានរោ
កាឡុទាយី តទា សក្កោ ឯវំ ធារេថ ជាតកន្តិ ។

ភិសជាតកំ ចតុត្ថំ ។

សុរុចិជាតកំ

(៧១) មហេសី រុចិនោ ភរិយា អានីតា បឋមំ អហំ
ទស វស្សសហស្សានិ យំ មំ សុរុចិ អានយិ[១] ។
សាហំ ព្រាហ្មណ រាជានំ វេទេហំ មិថិលគ្គហំ
នាភិជានាមិ កាយេន វាចាយ ឧទ ចេតសា
សុរុចឹ អតិមញ្ញិត្ថ អាវិ វា យទិ វា រហោ ។
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ
មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។
(៧២) ភត្តុ មមាតា សស្សុ បិយា មាតា បិតា ច សស្សុរោ[២]

១ ឱ. ម. សុរុចិមានយិ ។ ២ ឱ. ភត្តុ មមស្សុ ចិតា មាតា ចាបិ សស្សុរោ ។ ម. ភត្តុ មម សស្សូ មាតា បិតា ចាបិ សស្សុរោ ។

ប្អូនស្រីក្នុងកាលនោះ គឺនាងឧប្បលវណ្ណា ទាសីគឺនាងខុជ្ជុត្តរា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំប្រុសគឺគហបតីឈ្មោះចិត្តៈ ទេវតា គឺសាតាគិរយក្ខ ។ ក្នុងកាលនោះ ដំរីប្រសើរ គឺដំរីឈ្មោះបាលិលេយ្យ ស្វាប្រសើរ គឺមធុទៈ ក្នុងកាលនោះ ទេវេន្ទ ឈ្មោះសក្កៈ គឺកាឡុទាយី អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ភិសជាតក ទី ៤ ។

សុរុចិជាតក

(៧១) (នាងសុមេធាទេវី ពោលថា) ខ្ញុំជាមហេសីភរិយារបស់ព្រះបាទសុរុចិ ដែលព្រះអង្គទ្រង់នាំមកមុនដំបូង ព្រះបាទសុរុចិនាំខ្ញុំមកអស់មួយម៉ឺនឆ្នាំហើយ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំនោះមិនដែលដឹងថា ខ្ញុំបានមើលងាយព្រះរាជាសុរុចិជាធំក្នុងដែនវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងនូវក្រុងមិថិលា ដោយកាយ ដោយវាចា ឬដោយចិត្ត ក្នុងទីកំបាំង ក្នុងទីចំពោះមុខឡើយ ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត (ក្នុងផ្ទៃរបស់ខ្ញុំ) ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧២) ព្រះភស្តាផង ព្រះមាតាក្មេកផង ព្រះបិតាក្មេកផង ព្រះមាតាបង្កើតនិងបិតាបង្កើតផង ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ (របស់ខ្ញុំ)

តេ មំ ព្រហ្មេ វិជានាហិ យាវ អដ្ឋស្ស ជីវិតំ ។
សាហំ អហឹសារតិនី កាមេសា ធម្មចារិនី
សត្តក្ខត្តុំ តេ ឧបដ្ឋាសិ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ តវ
មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៩៣) សោឡសិត្ថីសហស្សានំ សហភរិយានំ ព្រាហ្មណ
តាសុ ឥស្សា វា កោធោ វា នាហុ មយ្ហំ កុទាចនំ ។
ហិតេន តាសំ នន្ទាមិ ន ច មេ កាចិ អប្បិយា
អត្តានំវានុកម្បាមិ សទា សព្វា សបត្តិយោ ។
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ តវ
មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៩៤) ទាសេ កម្មករេ ទោសេ យេ ចញ្ញេ អនុជីវិតា
បោសេមិ សហធម្មេន សទា បមុទិតិន្ទ្រិយា ។

បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រះបិតាក្មេកនិងព្រះមាតាក្មេកទាំងពីរនោះ រស់នៅដរាបណា ក៏ខ្ញុំនៅដរាបនោះ ។ ខ្ញុំនោះជាស្រីប្រកបដោយសេចក្ដី មិនត្រេកអរនឹងការមិនបៀតបៀន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយពិតប្រាកដ មិនខ្ជិលច្រអូស បានចិញ្ចឹមព្រះមាតាក្មេកនិងព្រះបិតាក្មេកនោះដោយសេចក្ដីគោរព ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៩៣) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនមានសេចក្ដីប្រច័ណ្ឌ ឬសេចក្ដីក្រោធចំពោះពួកស្ត្រីទាំងមួយមុឺនប្រាំមួយពាន់ ដែលជាភរិយាជាមួយគ្នាក្នុងកាលណាមួយឡើយ ។ ខ្ញុំត្រេកអរ ចំពោះស្ត្រីទាំងនោះ ដោយប្រយោជន៍ ស្រីណាមួយ មិនជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំនោះមានឡើយ ខ្ញុំអនុគ្រោះពួកស្ត្រីរួមប្ដីទាំងអស់ សព្វ ៗ កាលដូចជាខ្លួនឯង ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៩៤) ខ្ញុំមានឥន្ទ្រិយស្រស់ស្រាយសព្វកាល បានចិញ្ចឹមនូវទាសៈទាំងឡាយផង កម្មករទាំងឡាយផង បុគ្គលដែលត្រូវចិញ្ចឹមទាំងឡាយផង ពួកជនដទៃដែលរស់នៅដោយអាស្រ័យផង តាមសមគួរដល់ហេតុ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៥) សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ អញ្ញេ ចាបិ វនិព្វកេ

តប្បេមិ អន្នបានេន សទា បយតបាណិនី ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៦) ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី

បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ

ឧបោសថំ ឧបវសាមិ[1] សទា សីលេសុ សំវុតា ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៧) សព្វេវ តេ ធម្មគុណា រាជបុត្តិ យសស្សិនិ

សំវិជ្ជន្តិ តយិ ភទ្ទេ យេ ត្វំ កិត្តេសិ អត្តនិ ។

---

១ ឧ. ឧបវសិំ ។

បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧៥) ខ្ញុំមានចិត្តរាបទាបហើយ បានផ្គត់ផ្គង់នូវពួកសមណៈផង នូវពួកព្រាហ្មណ៍ផង នូវពួកវណិព្វកៈដទៃផង ដោយបាយនិងទឹកសព្វកាល ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧៦) ខ្ញុំជាស្ត្រីសង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយសព្វកាល បានរក្សានូវឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គទាំង ៨ អស់ថ្ងៃទី ១៤ ផង អស់ថ្ងៃទី ១៥ ផង អស់ថ្ងៃទី ៨ នៃបក្សផង អស់បាដិហារិយបក្សផង ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រ កើតដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧៧) (សក្កទេវរាជពោលថា) ម្នាលនាងរាជបុត្រី មានយសដ៏ចំរើន នាងបានពោលនូវធម្មគុណទាំងឡាយណា (ដែលមាន) ក្នុងខ្លួន ធម្មគុណទាំងនោះទាំងអស់ មានចំពោះនាងដ៏ចំរើនហើយ ។

ខត្តិយោ ជាតិសម្បន្នោ អភិជាតោ យសស្សិមា
ធម្មរាជា វិទេហានំ បុត្តោ ឧប្បជ្ជតេ តវ ។

(៥៤) ទុម្មិ[១] រជោជល្លធរេ អឃេ វេហាយសណ្ឋិតោ
មនុញ្ញំ ភាសសេ វាចំ យំ មយ្ហំ ហទយង្គមំ ។
ទេវតា នុសិ សគ្គម្ហា ឥសី វាសិ មហិទ្ធិកោ
កោ វាសិ ត្វំ អនុប្បត្តោ អត្តានំ មេ បវេទយ ។

(៥៥) យំ ទេវសង្ឃា វន្ទន្តិ សុធម្មាយ សមាគតា
សោហំ សក្កោ សហស្សក្ខោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ ។
ឥត្ថិយោ ជីវលោកស្មឹ យា ហោន្តិ សមចារិនី
មេធាវិនី សីលវតី សស្សុទេវា បតិព្វតា ។
តាទិសាយ សុមេធាយ សុចិកម្មាយ នារិយា
ទេវា ទស្សនមាយន្តិ មានុសិយា អមានុសា ។
ត្វញ្ច ភទ្ទេ សុចិណ្ណេន បុព្វេ សុចរិតេន ច
ឥធ រាជកុលេ ជាតា សព្វកាមសមិទ្ធិនី ។

១. [illegible]

ព្រះរាជបុត្រជាក្សត្របរិបូណ៌ដោយជាតិ កើតបរិសុទ្ធអំពីចំណែកទាំងពីរ មានយស ជាស្ដេចប្រកបដោយធម៌ របស់ជនទាំងឡាយអ្នកនៅក្នុងដែនវិទេហៈ នឹងកើតដល់នាង ។

(៥៤) (នាងសុមេធាទៅ...) អ្នកមានក្នុងក្ដីផ្សា ប្រេចនឹងនៅលំអង ឋិតនៅលើអាកាសខាង ពោលពាក្យជាទីពេញចិត្ត ដែលជាកំពូលនៅក្នុងហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ។ ចុះអ្នកជាទេវតា ទើបចេញមកអំពីឋានសួគ៌ ឬជាឥសីអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មួយទៀត អ្នកជាអ្វី បានមកដល់ (ក្នុងទីនេះ) ចូរអ្នកប្រកាសខ្លួនឲ្យជាក់ដល់ខ្ញុំ ។

(៥៥) (សក្កទេវរាជ...) ពួកទេវតាប្រជុំគ្នាក្នុងរោងឈ្មោះសុធម្មាហើយ ថ្វាយបង្គំនូវខ្ញុំណា ខ្ញុំនោះឈ្មោះសក្កៈ ជាអ្នកឃើញនូវហេតុមួយពាន់(ដោយមួយរំពេច)បានមកក្នុងសំណាក់នាង ។ ស្ត្រីទាំងឡាយណា ក្នុងជីវលោក ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ មានប្រាជ្ញា មានសីល ទុកម្ដាយក្មេកដូចជាទេវតា មានវត្តចំពោះប្ដី ។ ទេវតាទាំងឡាយមិនមែនជាមនុស្ស មកជួបនឹងនាងនារី ជាមនុស្សដែលមានបញ្ញាល្អ មានការងារដ៏ស្អាត ប្រាកដស្មើដោយស្ត្រីទាំងនោះ ។ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន នាងបានមកកើតក្នុងត្រកូលនេះ ជាស្ត្រីកាចសម្រេចនូវសេចក្ដីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដោយសារតែសុចរិត ដែលនាងបានសាងសន្សំមកក្នុងកាលមុន ។

អយញ្ច តេ គជយុត្តំ ឧគយុត្តំ ការជក្កហោ

ទោសលោភបច្ចត្តិ ច កាមំ ច អជ ជីវិតេ ។

ចិរំ សុខេន សុទិដ្ឋំ ឧម្មុគ្គិ ចាលយ

បសាទំ តិធិរំ យាមិ ចយំ ទេ តវ ឧស្សុក្កំ ។

សត្តិគុម្ពជាតកំ ឆដ្ឋំ ។

បញ្ចុបោសថិកជាតកំ

(៨០) អប្បោស្សុក្កោ ទានិ តុវំ កបោត

វិហង្គម ន តវ ភោជនត្ថោ

ខុទ្ទំ បិបាសំ អធិវាសយន្តោ

កស្មា ភវំ ឧបោសថិកោ[1] កបោត ។

(៨១) អហំ បុរេ គិទ្ធិគតោ[2] កបោតិយា

អស្មឹ បទេសស្មឹ ឧភោ រមាម

អថគ្គហី សាកុណិកោ កបោតឹ

អកាមកោ តាយ វិនា អហោសឹ ។

---

១ អដ្ឋកថាសីហឡបោត្ថកេ ឧបោសថិកោ ។ ២ សី. គិទ្ធិគតោ ។

ម្នាលនាគរាជបុត្រ យើងនឹងធ្វើកិរិយាកាន់យកនូវផ្លែឈើនោះ ក្នុង

លោកទាំងពីរ នឹងកិរិយាកើតក្នុងទេវលោក ។ កើតឈ្មោះក្នុងជីវិតនេះ

១ ។ ម្នាលនាគរាជ សូមឲ្យនាគមានសេចក្តីសុខសប្បាយ

នាគនូវរក្សានូវអាត្មាក្នុងខ្លួនចុះ យើងនឹងទៅកាន់ហិមពាន្តវិញ

ការបានជួបនឹងនាគ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ។

ចប់ សត្តិគុម្ពជាតក ទី ៦ ។

បញ្ចុបោសថិកជាតក

(៨០) (តាបសពោលថា) ម្នាលព្រាប ឥឡូវនេះ អ្នកមានសេចក្តី

ខ្វល់ខ្វាយតិច ម្នាលបក្សី អ្នកមិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយ

ចំណីអាហារ ម្នាលព្រាប អ្នកទ្រាំអត់នូវសេចក្តីឃ្លាននឹងស្រេក

ជាសត្វរក្សានូវឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨១) (ព្រាបពោលថា) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំមានចិត្តជាប់ជំពាក់នឹងមេ

ព្រាប យើងទាំងពីរនាក់ក៏ត្រេកអរ (ក្នុងកាល) ក្នុង

ប្រទេសនោះ គ្រានោះសត្វស្លាប មកចាប់យកមេព្រាប

ទៅ ខ្ញុំក៏អស់សេចក្តីប្រាថ្នា ព្រោះព្រាត់ចាកមេព្រាបនោះ ។

នានាភាវា វិប្បយោគេន តស្សា

មនោមយំ វេទនំ វេទយាមិ

តស្មា អហុបោសថំ បាលយាមិ

រាគោ មមំ មា បុនរាគមាសិ ។

(៨៦) អនុជ្ជុគាមិ ឧរគ ទុជិវ្ហ

ទាឋាវុធា ឃោរវិសោសិ សប្ប

ខុទ្ទំ បិបាសំ អធិវាសយន្តោ

កស្មា តុវំ បោសថិកោ នុ ទីឃ ។

(៨៧) ឧសភោ អហុ ពលវា គាមិកស្ស

ចលក្កកូ(១) វណ្ណពលូបបន្នោ

សោ មំ អក្កមិ តំ កុបិតោ អឌំសិ

ទុក្ខាភិតុន្នោ មរណំ ឧបាគា ។

តតោ ជនា និក្ខមិត្វាន គាមា

កន្ទិត្វា រោទិត្វា អបក្កមឹសុ

តស្មា អហុបោសថំ បាលយាមិ

កោធោ មមំ មា បុនរាគមាសិ ។

(១) ចលក្កកូតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ យុត្តតរំ ។ សេសាយ-
[illegible] ចលក្កកូតិ [illegible] ទិស្សតិ ។

ខ្ញុំដឹងនូវវេទនាកើតក្នុងចិត្ត ព្រោះព្រាត់ប្រាសចាកមេព្រាបនោះ ហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សានូវឧបោសថ កុំឲ្យរាគៈគ្របសង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

(៨៦) (តាបស...) ម្នាលពស់ ជាសត្វមានគតិលូនទៅមិនត្រង់ មានអណ្តាតពីរ អ្នកមានចង្កូមជាអាវុធ មានពិសដ៏ក្លៀវក្លា ម្នាលសត្វមានខ្លួនវែង អ្នកអត់ទ្រាំនូវឃ្លាននឹងស្រេក ហើយរក្សានូវឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៧) (ពស់...) គោឈ្មោលរបស់អ្នកស្រុក ជាគោមានកំលាំង មានបូកញ័រយោរ ប្រកបដោយសម្បុរនឹងកំលាំង គោនោះដើរជាន់ខ្ញុំ ខ្ញុំខឹង បានចឹកវា ។ គោនោះត្រូវសេចក្ដីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយក៏ស្លាប់ទៅ ។ លំដាប់នោះ ពួកជនចេញអំពីស្រុក កន្ទក់កន្ទេញ យំទួញ ហើយដើរចៀសចេញទៅ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សានូវឧបោសថ កុំឲ្យសេចក្ដីក្រោធ គ្របសង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

(៨៥) មតាន មំសានិ ពហុ សុសានេ
ពនុញ្ញាកំ តវ គោជនេសិ
ទុដ្ឋី ចីតាសំ អនិកស យាន្តា
តស្មា អកាតាសជិតោ សិគាល ។

(៨៦) បរិស្ស កុដ្ឋិ មហាតោ តជស្ស
តុណាបេ តោ ជាតុវិសេសុ តត្ថា
នុណ្ណោ ច ភតោ តិទិណោ ច វស្សិយោ
តេ សោសយិ តស្ស តាវីសមត្តំ ។
តាសោ ច បណ្ណា ច អហំ កដេត្វា
ចរេ អហុ ចិត្តមហាយ មេត្តា
មហា ច មេឃោ សហសា បវស្សិ
សោ ទេមយិ តស្ស តាវីសមត្តំ ។
តតោ អហំ ចិត្តមិមំ កដេត្វា
ចរេ យថា កហុមុខា បទុគ្គា
តស្មា អហំ តោសជ តាលយាមិ
លោកោ មមំ មា បុណកតមាសិ ។

(៨៥) (គេសេសៈ...) ក្នុងព្រៃស្មសាន មានសាច់របស់សត្វស្លាប់ដ៏ច្រើន សាច់ទាំងនុះជាគោជនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នក ម្នាលបបក អ្នកទំនេរទាំងខ្ទង់លានលឹងសម្រេក ហើយរក្សាទុំ ១ ឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៦) (បបក...) ខ្ញុំជាសត្វត្រេកអរក្នុងសាកសព ញាំមក្នុងសាច់ដ៏ទាំងឆ្ងាយ បានចូលទៅក្នុងរោងនៃដំរីធំ ឈ្លប់ដំរីក្តៅផង ស្ងួតព្រោះតាមតិច្ចដឹងភ្លៀងក្តៅផង របស់ទាំងនោះញុំាងខ្ញុំពាក់ហារ តាស់នៃដំរីនោះឲ្យស្ងួតគ្រៀម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំស្ងួមស្ញើង (ក្នុងពោះនៃដំរីនោះ) ខ្ញុំរកផ្លូវចេញមកវិញមិនរួច ស្រាប់តែភ្លៀងធំបង្អុរចុះមក (ក្នុងពេលនោះ) ភ្លៀងនោះធ្វើគ្រាក់ហារពាស់នៃដំរីនោះឲ្យទទឹកសើម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ទើបខ្ញុំចេញមកដូចជាព្រះចន្ទ ដែលរួចអំពីមាត់នៃរាហុ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សាឧបោសថ កុំឲ្យលោកៈ ត្រូវសង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

(៤៦) វម្មិកថូបស្មឹ កិបិល្លិកានិ
និប្បោថយន្តោ តុវំ បុរេ ចរាសិ
ទុដ្ឋំ បិតាសិ អធិភាសយន្តោ
កស្មា ឧបោសថិកោ នុ អជ្ជ ។

(៤៧) សកំ និកេតំ អតិហេឡយានោ
អត្រិច្ឆតាយ មល្លគាមំ[១] អគច្ឆឹ
តតោ ជនា និក្ខមិត្វាន គាមា
កោទណ្ឌកេន បរិបោថយឹសុ មំ ។
សោ ភិន្នសីសោ រុហិរមក្ខិតង្គោ
បច្ចាគមាសឹ សកំ និកេតំ
តស្មា អហំ បោសថំ បាលយាមិ
អត្រិច្ឆតា មា បុនរាគមាសិ ។

(៤៨) យំ នោ អបុច្ឆិត្ថ តុវំ ភទន្ត
សព្វេវ ព្យាករិម្ហា យថាបជានំ
មយម្បិ បុច្ឆាម តុវំ ភទន្ត
កស្មា ឧបោសថិកោ នុ ព្រហ្មេ ។

---

១ ឱ. អត្រិច្ឆតា មល្លយតិ ។

(៤៦) (កបស...) កាលពីដើម អ្នកធ្លាប់ស៊ីនូវកណ្តៀរទាំងឡាយ លើក្បាលដំបូក ចាលក្នាយ៉ុ អ្នកទំអក់ព្រាំនូវតំណាងទឹង សម្រេចហើយក្បានូវទោសជ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៤៧) (ភ្នាយ៉ុ...) ខ្ញុំមើលងាយនូវលំនៅរបស់ខ្លួន បានចូលទៅកាន់ស្រុកនៃមនុស្សជន ព្រោះតែសេចក្តីប្រាថ្នាលើសលប់ គ្រានោះ ពួកជនចេញមកពីស្រុក ហើយក៏ឃើញខ្ញុំ ចាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំនោះ បែកក្បាលប្រឡាក់ឈាមអស់ទាំងខ្លួន ហើយត្រឡប់មកកាន់លំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំក្បាលទោសជ កុំឡើងសេចក្តីប្រាថ្នាលើសលប់ ត្រឡប់មកបានទៀតឡើយ ។

(៤៨) (សត្វទាំងឡាយ...) បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់បានសាកសួរនូវសេចក្តីណាចំពោះយើងទាំងឡាយ យើងទាំងអស់គ្នាក៏បានឆ្លើយនូវសេចក្តីនោះ តាមចំណេះដែលខ្លួនបានដឹងរួចហើយ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ពួកយើងសូមសួរលោកម្ចាស់វិញ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកម្ចាស់បានក្បាលទោសជ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៤៨) អនុបលិត្តោ មម អស្សមម្ហិ
បច្ចេកពុទ្ធោ មុហុត្តំ និសីទិ
សោ មំ អវេទី គតិមាគតិញ្ច
នាមញ្ច គោត្តំ ចរណញ្ច សព្វំ ។
ឯវម្បហំ វន្ទិ ន តស្ស បាទេ
ន ចាបិនំ មានគតេន បុច្ឆិំ
តស្មា អហំ បោសថំ បាលយាមិ
មានោ មមំ មា បុនរាគមាសិតិ ។

បញ្ចុបោសថិកជាតកំ សត្តមំ ។

មហាមោរជាតកំ

(៤៩) សចេ ហិ ត្យាហំ ធនហេតុ គហិតោ
មា មំ អវធី ជីវគាហំ គហេត្វា
រញ្ញោ ច មំ សម្ម ឧបន្តិ នេហិ
មញ្ញេ ធនំ លច្ឆសិនប្បកំ ។
(៥០) ន មេ អយំ តុយ្ហ វធាយ អជ្ជ
សមាហិតោ ចាបវរេ ខុរប្បោ
បាសញ្ច ត្យាហំ អធិបាតយិស្សំ
យថាសុខំ គច្ឆតុ មោររាជា ។

(៤៨) (តាបស...) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ មិនប្រឡាក់ (ដោយកិលេស) គង់ក្នុងអាស្រមរបស់យើងមួយរំពេច ព្រះអង្គបានញុំាងយើងឲ្យដឹងនូវទី ដែលត្រូវទៅនិងទីដែលត្រូវមកផង នូវនាមផង នូវគោត្រផង នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តទាំងអស់ផង ។ បើទុកជាយ៉ាងនេះ ក៏យើងនៅតែមិនថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ម្យ៉ាងទៀត យើងមិនបានសាកសួរ ព្រោះលុះក្នុងអំណាច មានះ ហេតុនោះ បានជាយើងរក្សាឧបោសថ កុំឲ្យមានះត្រឡប់មកកាន់យើងបានទៀតឡើយ ។

ចប់ បញ្ចុបោសថិកជាតក ទី ៧ ។

មហាមោរជាតក

(៤៩) (ស្តេចក្ងោកពោធិសត្វពោលថា) ម្នាលសំឡាញ់ ប្រសិនបើអ្នកចាប់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យ អ្នកកុំសម្លាប់ខ្ញុំឡើយ សូមចាប់ខ្ញុំទាំងរស់ ហើយនាំខ្ញុំទៅកាន់សំណាក់ព្រះរាជាចុះ អ្នកមុខជានឹងបាននូវទ្រព្យដ៏ច្រើន ។

(៥០) (ព្រានព្រៃពោលថា) ធ្នូប្រសើរនឹងព្រួញនេះ ខ្ញុំមិនមែនយកមកប្រើដើម្បីនឹងបាញ់អ្នកក្នុងថ្ងៃនេះទេ ខ្ញុំនឹងបាញ់ផ្តាច់អន្ទាក់របស់អ្នកចេញ (ដោយគិតថា) ស្តេចក្ងោក ចូរទៅតាមសប្បាយចុះ ។

(៩២) យំ សត្ត វស្សានិ មមានុពន្ធិ
រត្តិន្ទិវំ ខុប្បិបាសំ សហន្តោ
អថ កិស្ស មំ បាសវសូបនីតំ
បមុត្តវេ ឥច្ឆសិ ពក្ខនាស ។
បាណាតិបាតា វិរតោ នុសជ្ជ
អភយន្នុ តេ សព្វភូតេសុ ទិន្នំ
យំ មំ តុវំ បាសវសូបនីតំ
បមុត្តវេ ឥច្ឆសិ ពក្ខនាស ។

(៩៣) បាណាតិបាតា វិរតស្ស ព្រូហិ
អភយញ្ច យោ សព្វភូតេសុ ទេតិ
បុច្ឆាមិ តំ មោររាជេតមត្ថំ
ឥតោ(១) ចុតោ កិំ លភតេ សុខំ សោ ។

(៩៤) បាណាតិបាតា វិរតស្ស ព្រូមិ
អភយញ្ច យោ សព្វភូតេសុ ទេតិ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ លភតេ បសំសំ
សគ្គញ្ច សោ យាតិ សរីរភេទា ។

---

១ ឱ. ម. ឥតោ ។

(៩២) (ស្តេចក្ងោក...) អ្នកទំអត់ទ្រាំនូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ដើរជាប់តាមខ្ញុំអស់ប្រាំពីរឆ្នាំហើយ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វីក៏អ្នកចង់ដោះខ្ញុំ ដែលកំពុងជាប់អន្ទាក់ឲ្យរួចអំពីអន្ទាក់វិញ ។ អ្នកទើបនឹងវៀរចាកបាណាតិបាតក្នុងថ្ងៃនេះ ឬក៏អ្នកឲ្យអភ័យដល់សត្វទាំងពួង បានជាអ្នកចង់ដោះខ្ញុំ ដែលកំពុងជាប់អន្ទាក់ឲ្យរួចចាកអន្ទាក់វិញ ។

(៩៣) (កូនព្រានព្រៃ...) ម្នាលស្តេចក្ងោក អ្នកចូរប្រាប់អំពីបុគ្គលដែលវៀរចាកបាណាតិបាតផង អ្នកដែលឲ្យនូវអភ័យដល់សត្វទាំងពួងផង ខ្ញុំសូមសួរអ្នកនូវសេចក្តីនុ៎ះ បុគ្គលនោះច្យុតអំពីលោកនេះទៅ នឹងបាននូវសេចក្តីសុខដូចម្តេចខ្លះ ។

(៩៤) (ស្តេចក្ងោក...) ខ្ញុំនឹងប្រាប់អំពីបុគ្គល ដែលវៀរចាកបាណាតិបាតផង អ្នកដែលឲ្យនូវអភ័យ ដល់សត្វទាំងពួង បុគ្គលនោះរមែងបាននូវសេចក្តីសរសើរ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង លុះបែកធ្លាយសរីរៈទៅ នឹងបានទៅកើតនៅឋានសួគ៌ផង ។

(៤៥) ន សន្តិ ទេវា ឥតិ អាហុ ឯកេ
ឥធេវ ជីវោ វិភវំ ឧបេតិ
តថា ផលំ សុកតទុក្កដានំ
ទត្តុបញ្ញត្តំ វទន្តិ ទានំ
តេសំ វចោ អរហតំ សទ្ទហានោ
តស្មា អហំ សកុណេ ឃាតយាមិ ។

(៤៦) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ សុទស្សនា
គច្ឆន្តិ ឱភាសយមន្តលិក្ខេ
ឥមស្ស លោកស្ស បរស្ស វា តេ
កថន្នុ តេ អាហុ មនុស្សលោកេ ។

(៤៧) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ សុទស្សនា
គច្ឆន្តិ ឱភាសយមន្តលិក្ខេ
បរស្ស លោកស្ស ន តេ ឥមស្ស
ទេវាតិ តេ អាហុ មនុស្សលោកេ ។

(៤៥) (កូនព្រាន...) សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះបានពោលថា ទេវតាទាំងឡាយ មិនមានទេ ជីវៈក្នុងលោកនេះ រមែងដល់នូវសេចក្ដីដាច់សូន្យ ផលនៃអំពើដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ រមែងដល់នូវសេចក្ដីដាច់សូន្យដូចគ្នា ទាំងនោះពោលថា ទានជាគុណជាតដែលមនុស្សល្ងង់បញ្ញត្តហើយ ខ្ញុំជឿពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ ជាព្រះអរហន្តទាំងនោះ ហេតុនោះ បានជាខ្ញុំសម្លាប់សត្វស្លាបទាំងឡាយ ។

(៤៦) (ស្ដេចក្អាក...) ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងពីរ ជាលំអឃើញងាយ ភ្លឺរុងរឿង ទៅក្នុងអាកាស ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ (ជារបស់) លោកនេះឬលោកដទៃ (ពួកជន) ក្នុងមនុស្សលោកហៅព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងនោះថាជាអ្វី ។

(៤៧) (កូនព្រាន...) ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងពីរ ជារបស់ឃើញងាយ ភ្លឺរុងរឿង ទៅក្នុងអាកាស ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ (ជារបស់) លោកដទៃ មិនមែនរបស់លោកនេះទេ ពួកជន ក្នុងមនុស្សលោក ហៅព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងនោះថាជាទេវតា ។

(៩៨) ធិរត្ថុ តេ ជិហកា ហិតភកា
អហេតុកា យេ ន វទន្តិ កម្មំ
តថា ផលំ សុកតទុក្កដានំ
ឧត្តប្បញ្ញត្តិ យេ ច វទន្តិ ធាមំ ។

(៩៩) អត្ថា ហិ សច្ចំ វចនំ តវេតំ
កាបញ្ញំ ឆាណំ អផលំ ភវេយ្យ
តថា ផលំ សុកតទុក្កដានំ
ឧត្តប្បញ្ញត្តំ ការិ ភវេយ្យ ។
កាបដ្ឋកេ កិត្តិកាកេ កិមាចរី
កឹ សេវមានោ កេន តបោគុណេន
អក្ខាហិ [១]មេ មោរភាដមត្តំ
យថា អហំ នោ និរយំ បតេយ្យំ ។

(១០០) យេ កេចិ អត្ថិ សមណា បថព្យា
កាសាយវត្ថា អនគារិយំ ចរន្តិ
បាតោវ បិណ្ឌាយ ចរន្តិ កាលេ
វិកាលចរិយា វិរតា ហិ សន្តោ ។

---

១ ម. [illegible]

(៩៨) (ស្តេចកោត...) សមណព្រាហ្មណ៍ណាមិនពោលការកម្ម មិនពោលការផលនៃកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ណា ពោលថា មានជាគុណជាត ដែលមនុស្សល្ងង់បញ្ញត្តហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកមិនកេ ជាអ្នកសាបសូន្យ ត្រូវគេរជញ្ជាលឲ្យពល់ ក្នុងលោកណៈនេះ មិនខាន ។

(៩៩) (កូនក្រាបព្រ...) ពាក្យរបស់អ្នកនុះទៀតពិត ព្រោះមានជាគុណជាតនៃផលផ្លូវល្អកើត ផលនៃអំពើដែលសត្វធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់ក៏ផ្លូវល្អ ម្យ៉ាងទៀត (មាន) ជាគុណជាតដែលមនុស្សល្ងង់បញ្ញត្តហើយ ផ្លូវល្អកើត ។ ទំរង់អំពើផ្លូវល្អ ធ្វើដោយហេតុផ្លូវល្អ ប្រព្រឹត្តផ្លូវល្អ សេពប៉ុរី ដោយគុណនៃតបៈផ្លូវល្អ មិនគប្បីធ្លាក់ទៅក្នុងនរកយ៉ាងណា ខ្ញុំសូមអ្នកសូមប្រាប់សេចក្តីនុះដល់ខ្ញុំ ដោយ●ប្រាយយ៉ាងនោះ ។

(១០០) (ស្តេចពុក...) ពួកសមណៈណាមួយនៅលើផែនដី ជាអ្នកស្លៀកសំពត់កាសាវៈ ប្រព្រឹត្តក្នុងរបៀបទុត្តលញាតផ្ទះ ក្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតអំពីព្រឹក ក្នុងកាលគួរ វៀរចាកការយាត្រាប់ទៅក្នុងកាលខុស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ។

តេ តត្ថ កាលេន ឧបសង្កមិត្វា
បុច្ឆាហិ យំ តេ មនសោ បិយំ សិយា
តេ តំ បវក្ខន្តិ យថាបជានំ
ឥមស្ស លោកស្ស បរស្ស ចត្ថំ ។

(១០១) [illegible] ជិណ្ណំ [illegible] ទុក្ខំ
បណ្ឌុបលាសំ ហរិតោ ទុមោវ
និសព្ភហីនោ មម លុទ្ធកោ
ជហាមហំ លុទ្ធកកម្មំ ។

(១០២) យេ តាចិ មេ សមណា អត្ថិ តត្ថ
សមាធិតេ [illegible] ធិរកាលញ្ញូ
តេសំ អហំ ជីវិតមេត្តំ ចត្តំ
តោតញ្ញ តេ អត្ថិសាតំ ចិតោតិ ។

១ [illegible] ទំព័រ ១០ ... ១២ ...

អ្នកចូលទៅរកសមណៈទាំងនោះ តាមកាលគួរ ក្នុងទីនោះ ហើយ ចូរសាកសួរចុះ ព្រោះផលណា ដែលនាំពេញចិត្ត របស់អ្នក លោកនឹងប្រាប់នូវប្រយោជន៍នោះ ជាប្រយោជន៍ ក្នុងលោកនេះ និងក្នុងលោកខាងមុខ (ដល់អ្នក) តាមទំនង នៃការចម្រើន (របស់លោក) ។

(១០១) (ក្មេងប្រុសនោះក្រោកចាកព្រះរាជាក្នុងទាំងហើយក៏សំដែង ថា) ការកាត់ក្រចកក្រញ៉ាំ ខ្ញុំមានសក់រលីងហើយ ខ្ញុំ មានក្បាលទំពែក ស្លៀកពាក់ដោយសំពត់ព្រែគ្រលៀវ ដូច ពស់ស្រកស្បែកចាស់ចាំមុខ ឬក៏ដូចដើមឈើមានស្លឹក ទៀវ (ស្រពោន) ស្ងួតស្លេកស្លាំង ។

(១០២) (បាប្អូនទាំងឡាយស្លូតត្រង់) ពួកបក្សីណាច្រើនឆ្ងាយ ដែល ខ្ញុំមានកម្មពីមុនក្លែងបោក (របស់ខ្ញុំ) ខ្ញុំមានចិត្ត ឲ្យផ្តល់នូវសត្វទាំងឡាយនោះ ក្នុងទីប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំ មានរូបពាក្យកិលេសហើយ សត្វទាំងនោះ ចូលទៅកាន់ លំនៅរបស់ខ្លួនចុះ ។

(១០៣) លុទ្ទោ ចរី អាសហត្ថោ អរញ្ញេ

ពាធេតុ មោរាធិបតិំ យសស្សឹ

ពន្ធិត្វា មោរាធិបតិំ យសស្សឹ

ទុក្ខា បមុញ្ចិ យថាហំ បមុត្តោតិ ។

មហាមោរជាតកំ អដ្ឋមំ ។

តច្ឆសូករជាតកំ

(១០៤) យេ នេសមានា វិចរិម្ហ បព្ពតានិ វនានិ ច

អន្វេសំ វិបុលេ ញាតី តេមេ អធិគតា មយា ។

ពហុញ្ចិទំ មូលផលំ ភក្ខោ ចាយំ អនប្បកោ

រម្មា ចិមា គិរិនទ្យោ ផាសុវាសោ ភវិស្សតិ ។

ឥធេវាហំ វសិស្សាមិ សហ សព្វេហិ ញាតិភិ

អប្បោស្សុក្កោ និរាសង្កី អសោកោ អកុតោភយោ ។

(១០៣) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃមានអន្ទាក់ក្នុងដៃ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ ដើម្បីចាក់ទ្រូស្ដេចក្ងោក ដែលមានយស លុះចាក់ទ្រូស្ដេចក្ងោក ដែលមានយសបានហើយ ក៏បានរួចចាកសេចក្ដីទុក្ខ ដូចអាត្មា-អញដែលបានរួច (ចាកទុក្ខដោយសារបញ្ញាញាណ) ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ មហាមោរជាតក ទី៨ ។

តច្ឆសូករជាតក

(១០៤) (ជ្រូកឈ្មោះតច្ឆសូករពោលថា) យើងកាលស្វែងរកពួកញាតិណា ដើរទៅកាន់ភ្នំនិងព្រៃទាំងឡាយ យើងបានស្វែងរកពួកញាតិដ៏ច្រើន ឯពួកញាតិទាំងនោះយើងបានជួបហើយ ។ មើមឈើនិងផ្លែឈើនេះក៏ច្រើនផង អាហារនេះក៏ច្រើនផង ភ្នំនិងស្ទឹងទាំងនេះជាទីរីករាយផង ជាលំនៅដ៏សប្បាយ ។ យើងនឹងមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ មិនមានសេចក្ដីរង្កៀស មិនមានសេចក្ដីសោក មិនមានភ័យអំពីទីណា នឹងនៅក្នុងទីនេះឯង ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ ។

(១០៥)អញ្ញាតំ សេវតំ បរិយេសំ សត្ថុ ទោ ឥធ វិជ្ជតិ

សោ តត្ថ សូករំ ហន្តិ ឥធាគន្ត្វា ហំ ហំ ។

(១០៦)យោ ទុមា អាគំ ឥធ សត្ថុ យោ ញាតិសុសមាគមេ

ឧប្បជ្ជំសេ បដិសេតិ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(១០៧)ឧទុម្ពកាដី មិគភជា ពលី ឈាមាវុធោ មិគោ

សោ តត្ថ សូករំ ហន្តិ ឥធាគន្ត្វា ហំ ហំ ។

(១០៨) ន ទោ ឈាហំ (១) ន វិជ្ជតិ ពលំ កាយេ សមោហិតំ

សត្តេ សមគ្គា ហុត្វាន វសំ កាហាម ឯកតោ ។

(១០៩) ហទយង្គមំ កណ្ណសុខំ ភណំ កាសសំ គម្ភរ

យោមិ យុទ្ធ ភាលយេ (២) តំមិ បញ្ញា ហនាមសេ ។

---

១ ទេ ភាសំ វិជ្ជតិ អត្ថិកាយំ ទិស្សតិ ។ ២ បណាមេហិ សមេហិ

(១០៥) (ក្អកជ្រូកឯទៀតពោលថា) ម្នាលតក្កៈ អ្នកចូរស្វែងរកទីជ្រក

គោចរឯទៀតវិញចុះ (ព្រោះ) ក្នុងទីនេះមានសត្រូវចាំកាត់ពួកយើង

សត្រូវនោះ តែងមកក្នុងទីនេះ ហើយសម្លាប់ជ្រូកតាំងឡាយ

(សំដៅតែជ្រូកណា) ដែលធាត់ ។

(១០៦) (តក្កៈ...) សត្វណា ជាសត្រូវនឹងពួកយើងក្នុងទីនេះ សត្វ

ណាក៏ចាក់បង់នូវញាតិ ក៏ក្នុងនៅជួបជុំគ្នា ដែលសត្រូវតែចាក់បង់

ធ្លាប់ជាយក្រ អ្នក ខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវហេតុនោះ ។

(១០៧) (ក្អកជ្រូក...) ម្រឹគ (មួយ) ជាស្តេចនៃម្រឹគ មានក្រឡានៃសរីរៈ

ខាងលើ មានកំលាំងកាយ មានធ្មេញជាអាវុធ ម្នាលតក្កៈ ម្រឹគ

នោះ មកក្នុងទីនេះ ហើយសម្លាប់ជ្រូកទាំងឡាយ ដែលធាត់ ។

(១០៨) (តក្កៈ...) ខ្លាយទាំងឡាយរបស់ពួកយើង មិនមែនជាមិនមានទេ

កំលាំងក៏ប្រជុំប្រកបក្នុងកាយ បើពួកយើងទាំងអស់ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា

នឹងធ្វើខ្លាតែម្នាក់ឯងនោះ ឲ្យលុះអំណាចបាន ។

(១០៩) (ក្អកជ្រូក...) ម្នាលតក្កៈ អ្នកពោលនូវពាក្យជាទីគាប់ចិត្ត គាប់

ត្រចៀកណាស់ ជួរចុះ ប្រសិនបើជ្រូកណា ពោលពោលភ្លាក់

បំបាក់ យើងនឹងសម្លាប់ជ្រូកនោះ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(១១០) បាណាតិបាតា វិរតោ នុ អជ្ជ

អភយំ នុ តេ សព្វភូតេសុ ទិន្នំ

ទាឋា នុ តេ មិគវធាយ ន សន្តិ

យោ សង្ឃបត្តោ កបណោវ ឈាយសិ ។

(១១១) ន មេ ទាឋា ន វិជ្ជន្តិ ពលំ កាយេ សមោហិតំ

ញាតី ច ទិស្វាន សមគ្គិ ឯកតោ

តស្មា ច ឈាយាមិ វនម្ហិ ឯកកោ ។

ឥមស្សុទំ យន្តិ ទិសោទិសំ[១] បុរេ

ភយដ្ដិតា លេណគវេសិនោ បុថូ

តេ ទានិ សង្គម្ម វសន្តិ ឯកតោ

យត្ថដ្ឋិតា ទុប្បសហជ្ជ តេ មយា ។

បរិណាយកសម្បន្នា សហិតា ឯកវាទិនោ

តេ មំ សមគ្គា ហិំសេយ្យុំ តស្មា នេសំ ន បត្ថយេ ។

---

១ ម, ឧ. ទិសោទិសំ ។

(១១០) (កូដជដិល...) ម្នាលខ្លាអ្នកមានព្យាយាមជាទីពួកម្រឹគ ក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកវៀរចាកបាណាតិបាតឬ ឬក៏អ្នកឲ្យអភ័យដល់ពួកសត្វទាំងអស់ ឬមួយអ្នកមិនមានចង្កូម បានជាអ្នកទៅជួបនឹងហ្វូង(ជ្រូក) ហើយសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចជាសត្វកំព្រា ។

(១១១) (ខ្លា...) ខ្ញុំមិនមែនជាមិនមានចង្កូមទេ កំឡាំងក៏ប្រជុំចុះក្នុងកាយ ខ្ញុំម្នាក់ឯង បានឃើញពួកញាតិរបស់ជ្រូកព្រមព្រៀងគ្នា ក្នុងទីតែមួយ ហេតុនោះ បានជាសញ្ជប់សញ្ជឹងក្នុងព្រៃ ។

បានឮថា ក្នុងកាលមុន ជ្រូកទាំងឡាយនេះ តែងទៅកាន់ទិសតូចធំ លុះតែភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ស្វែងរកទីជម្រកផ្សេងៗគ្នា ឥឡូវនេះ ជ្រូកទាំងនោះឋិតនៅក្នុងទីណា ដែលខ្ញុំគ្របសង្កត់បានដោយលំបាក ជ្រូកទាំងនោះ ក៏មកនៅរួបរួមជាមួយគ្នា (ក្នុងទីនោះ) ។

ជ្រូកទាំងឡាយនោះ បរិបូណ៌ដោយនាយក ប្រុងប្រៀបខ្លួន មូលមាត់គ្នា ព្រមព្រៀងគ្នា គប្បីបៀតបៀនខ្ញុំ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នានូវជ្រូកទាំងនោះទេ ។

(១១២) ឯកោវ ឥន្ទោ អសុរេ ជិនាតិ

ឯកោវ សេនោ ហន្តិ ទិជេ បសយ្ហ

ឯកោវ ព្យគ្ឃោ មិគសង្ឃបត្តោ

វរំ វរំ ហន្តិ ពលញ្ហិ តាទិសំ ។

(១១៣) នេវ ឥន្ទោ ន សេនោ នបិ ព្យគ្ឃោ មិគាធិបោ

សមគ្គេ សហិតេ ញាតី ព្យគ្ឃេ ន កុរុតេ វសេ ។

(១១៤) កុម្ភិលកា សកុណកា សង្ឃិនោ គណចារិនោ

សម្មោទមានា ឯកជ្ឈំ ឧប្បតន្តិ ឌយន្តិ ច ។

តេសញ្ច ឌយមានានំ ឯកេត្ថ អបសក្កតិ

តញ្ច សេនោ និតាលេតិ វេយ្យគ្ឃិយេវ សា គតិ ។

(១១៥) ឧស្សាហិតោ ជដិលេន លុទ្ទេនាមិសចក្ខុនា

ទាឋី ទាឋីសុ បក្ខន្ទិ មញ្ញមានោ យថា បុរេ ។

(១១២) (ឯកោវឥន្ទោ...) ព្រះឥន្ទ្រតែមួយអង្គ ឈ្នះនូវពួក
អសុរៈ ខ្លែងតែមួយ សង្គ្រប់ចាប់យកនូវពួកបក្សីបាន
ខ្លាតែមួយ ដូចប្រធាននៃម្រឹគក៏សម្លាប់នូវម្រឹគដែលធាត់ៗ
បាន ដ្បិតកម្លាំង (នៃខ្លានោះ) ប្រាកដដូច្នោះ ។

(១១៣) (នេវ ..) មិនថាព្រះឥន្ទ្រ មិនថាខ្លែង មិនថាខ្លា ជាស្តេចនៃ
ម្រឹគទេ ក៏មិនធ្វើ (នូវពួកជ្រូក) ដែលមានញាតិព្រមព្រៀងគ្នា
ប្រជុំប្រៀបនឹងគ្នា ឲ្យលុះក្នុងអំណាចបានឡើយ ។

(១១៤) (កុម្ភិលកា..) ពួកបក្សីតូចៗ ឈ្មោះកុម្ភីលកា មានហ្វូងហើរទៅ
ជាមួយគ្នា រីករាយនឹងគ្នា ហើរទៅរកចំណី ក៏ជាមួយគ្នា បានចំណី
ហើយ ហើរទៅ (តាមអាកាស) ក៏ជាមួយគ្នា ។ កាលបក្សី
ទាំងនោះ កំពុងមូលមិត្រគ្នា បណ្ដាបក្សីទាំងនោះ តែមានបក្សី
មួយហើរឃ្លាតពីគេម្នាក់ឯង ខ្លែងចាប់យកនូវបក្សីដែលហើរឃ្លាត
ពីគេនោះបាន នោះជាគតិរបស់ខ្លា ។

(១១៥) (ឧស្សាហិតោ) (ខ្លានោះ) ត្រូវជដិលអាក្រក់ ដែលមានភ្នែក
សំឡឹងតែសាច់លើកទឹកចិត្តហើយ ខ្លាមានចង្កូម ស្មានថាដូច
មុន ក៏ស្ទុះទៅកាន់ជ្រូក ដែលមានចង្កូមដែរ ។

(១១៦) សាធុ សម្ពហុលា ញាតី អបិ រុក្ខា អរញ្ញជា
សូករេហិ សមគ្គេហិ ព្យគ្ឃោ ឯកាយនេ ហតោ ។

(១១៧) ព្រាហ្មណញ្ច ព្យគ្ឃញ្ច ឧភោ ហន្ត្វាន សូករា
អានន្ទិនោ បមោទិតា មហានាទំ ឧនាទិសុំ ។

(១១៨) តេ សុ ឧទុម្ពរមូលស្មឹ សូករា សុសមាគតា
តច្ឆកំ អភិសិញ្ចិំសុ ត្វំ នោ រាជាសិ ឥស្សរោតិ ។

តច្ឆសូករជាតកំ នវមំ ។

មហាវាណិជជាតកំ

(១១៩) វាណិជា សមិតិំ[1] កត្វា នានារដ្ឋតោ អាគតា
ធនហារា បក្កមិំសុ ឯកំ កត្វាន គាមណឹ ។
តេ តំ កន្តារមាគម្ម អប្បភក្ខំ អនោទកំ
មហានិគ្រោធមទ្ទក្ខុំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ។
តេ ច តត្ថ និសីទិត្វា តស្ស រុក្ខស្ស ឆាយយា[2]
វាណិជា សមចិន្តេសុំ ពាលា មោហេន បារុតា
អល្លាយតេ អយំ រុក្ខោ អបិ វារីវ សន្ទតិ

---

១ ម. សង្គតិំ ។ ២ ម. ឆាយាយ ។

(១១៦) (រុក្ខទេវតា...) គួរឲ្យសរសើរផង ពួកញាតិច្រើនល្អ សូម្បីតែ
ដើមឈើដែលដុះក្នុងព្រៃ (ក៏គួរឲ្យសរសើរ) ខ្លា (ម្នាក់ឯង) ត្រូវពួកជ្រូក
ព្រមគ្នា សម្លាប់បានក្នុងផ្លូវតែមួយ ។

(១១៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ជ្រូកទាំងឡាយបានសម្លាប់នូវព្រាហ្មណ៍និងខ្លា
ទាំងពីរនាក់បានហើយក៏ត្រេកអររីករាយ ស្រែកឡូឡាសម្រែកដ៏ខ្លាំងៗ

(១១៨) ជ្រូកទាំងឡាយនោះ ប្រជុំគ្នាទៀបគល់នៃល្វា អភិសេកជ្រូក
ឈ្មោះតច្ឆកៈថា សូមព្រះអង្គជាស្តេចជាឥស្សរៈរបស់ពួកយើង ។

ចប់ តច្ឆសូករជាតក ទី ៩ ។

មហាវាណិជជាតក

(១១៩) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ពាណិជទាំងឡាយ ជាអ្នកស្វែងរក
ទ្រព្យមកអំពីដែនផ្សេងៗ ធ្វើនូវការប្រជុំ (ក្នុងក្រុងពារាណសី) ធ្វើ
បុគ្គលម្នាក់ ឲ្យជាធំ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ពាណិជទាំងឡាយ
នោះ មកដល់ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាលនោះ ជាផ្លូវមិនមានស្បៀង
អាហារមិនមានទឹក បានឃើញនូវដើមជ្រៃធំ មានម្លប់ត្រជាក់ជាទីរីក
រាយនៃចិត្ត ។ ឯពាណិជទាំងនោះ ជាបុគ្គលល្ងង់ត្រូវមោហៈបិទបាំង
ក៏អង្គុយក្រោមម្លប់ឈើនោះ ក្នុងទីនោះ ហើយប្រឹក្សាគ្នាថា ដើម
ឈើនេះហាក់ដូចជាសើម ដោយទឹក ហាក់ដូចជាមានទឹកហូរទៅ

តស្សស្សុ ធុរិមំ សាខំ   មយំ ឆិន្ទាម វាណិជា ។
សា ច ឆិន្នា បវស្សិ   អច្ឆំ វារិ អនាវិលំ
តេ តត្ថ ន្ហាត្វា បិវិត្វា   យាវតិច្ឆិសុ វាណិជា
ទុតិយំ សមតិង្កត្វា   ពាលា មោហេន បារុតា
តស្សស្សុ ទក្ខិណំ សាខំ   មយំ ឆិន្ទាម វាណិជា ។
សា ច ឆិន្នា បវស្សិ   សាលិមំសោទនំ ពហុំ
អប្បោទវណ្ណេ កុម្មាសេ   សិង្គិំ វិទលសូបិយោ[១]
តេ តត្ថ ភុត្វា ខាទិត្វា   យាវតិច្ឆិសុ វាណិជា ។
តតិយំ សមតិង្កត្វា   ពាលា មោហេន បារុតា
តស្សស្សុ បច្ឆិមំ សាខំ   មយំ ឆិន្ទាម វាណិជា ។
សា ច ឆិន្នា បវស្សិ   នារិយោ សមលង្កតា
វិចិត្រវត្ថាភរណា   អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អបិស្សុ វាណិជា ឯកា   នារិយោ បណ្ណវីសតិ
សមន្តា បរិវារិំសុ   តស្ស រុក្ខស្ស ឆាយយា
តេ តាហិ បរិចារេត្វា   យាវតិច្ឆិសុ វាណិជា ។

ម. សិង្គីវេរ លសុបិយោ ។

បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញនឹងកាប់នូវមែកឈើខាងកើត ។ សោតឯមែកនោះគ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាប់ដាច់ភ្លាម ក៏ស្រក់ទឹកចេញ ជា ទឹកថ្លាមិនល្អក់ ពាណិជទាំងនោះបានងូតផឹកក្នុងទឹកនោះដរាបដល់អស់ចំណង់ ។ ពួកឈ្មួញពាល ត្រូវមោហៈបិទបាំង ប្រឹក្សាគ្នានូវហេតុទី ២ ថា បើដូច្នោះ ពួកយើងជាពួកឈ្មួញ នឹងកាត់នូវមែកឈើខាងត្បូងនោះទៀត ។ សោតឯមែកឈើនោះ គ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ដាច់ភ្លាម ក៏ហូរចេញនូវបាយនៃស្រូវសាលី ដ៏លាយដោយសាច់ដ៏ច្រើន នូវនំកុម្មាស ហាក់ដូចជាបាយសមានទឹកតិច នូវសម្លគក្ក ខ្ញីសម្លសណ្តែកបាយ ពាណិជទាំងនោះ បានបរិភោគទំពាស៊ីក្នុងទីនោះដរាបដល់អស់ចំណង់ ។ ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង ក៏ប្រឹក្សាគ្នានូវហេតុទីបី ថា បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញនឹងកាត់មែកឈើខាងលិចនោះទៀត ។ សោតឯមែកនោះគ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ដាច់ភ្លាម ក៏ចេញនូវពួកនាងនារី មានខ្លួនតាក់តែងហើយ មានសំពត់និងគ្រឿងតាក់តែងដ៏វិចិត្រ ពាក់ក្រវិលមណីនិងកុណ្ឌល ។ គួរសរសើរដែរ ពាណិជទាំងឡាយមាននាងនារីម្នាក់ៗ ចំណែកនាងនារី ២៥ នាក់ ចោមរោម (ឬតាមឈ្មួញដាក់) ក្រោមម្លប់ឈើនោះជុំវិញ ពាណិជទាំងនោះត្រូវនាងនារីទាំងនោះ បម្រើហើយ ដរាបអស់ចំណង់ ។

ចតុត្ថំ សមុទ្ទកុច្ឆិស្មិំ ពាលា មោហេន ទារុកា
ឥន្ទ្រស្ស ឧត្តុំ សាខំ ឧយ្យំ ចិត្តាម វាណិជា ។
សា ច ចិត្តាវ បត្សិ មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ
រជតំ ជាតរូបញ្ច មុត្តិយោ បវាឡំ ច
កាសិកានិ[១] ច វត្ថានិ ឧទ្ទិយានិ ច កម្ពលា
តេ តត្ថ ការេ ពន្ធិត្វា យាវតិជ្ជំសុ វាណិជា ។
បញ្ចមំ សមុទ្ទកុច្ឆិស្មិំ ពាលា មោហេន ទារុកា
ឥន្ទ្រស្ស ខុលេ ចិត្តាម អថ ភិយ្យោ លភាមសេ ។
អជ្ជុទ្ទហិ សត្តកំ ហោ យាចមានោ កតញ្ជលិ
ធិព្រោតោ តំ អបវជ្ជតិ វាណិជា កន្ទមត្តតេ ។
ភរិតា បុរិមា សាខា អន្នបានញ្ច ឧក្កំណា
ឆរិតា បច្ឆិមា សាខា សព្វកាមេ ច ទុក្ខក
ធិព្រោតោ តំ អបវជ្ជតិ វាណិជា កន្ទមត្តតេ ។

១ ម. កាសិយានិ ។

ពួកពាណិជលុះ ដែលត្រូវមហារលកបំផ្លាញ ក៏ប្រើក្អែកឱ្យហោះទៅ ទី ៤ ដង ហើយត្រឡប់ ព្រោះពួកឈ្មួញ មិនកាន់ខ្លួនមកលើកោះ ដើម្បីនោះទៀត ។ សោកសៅមែននោះ គ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញ កាត់ដាច់ក្បាល ក៏ហូរចេញខ្លួនកាម្ពុជាមិនកើតក្បៀសជ្រើសផង ខ្លួប្រាក់ផង ខ្លួមាសផង ខ្លួកញ្ចោលសម្រាប់ក្រោលលើខ្នងដើរជាដើមផង ខ្លួកញ្ចោលគោមសត្វជាដើមផង ខ្លួសំពត់ដែលកាត់ក្នុងដែនកាសីផង ខ្លួសំពត់កម្ពលឈ្មោះឧទ្ទិយានៈផង ពាណិជទាំងនោះ ក៏រើសយកខ្លួសារៈ ដកបំពាល់អស់ចំណាត់ក្នុងទីនោះ ។ ពួកពាណិជលុះ ដែលត្រូវមហារលកបំផ្លាញ ក៏ប្រើក្អែកឱ្យហោះទៅទី ៥ ដង ហើយពួកឈ្មួញ មិនកាន់ត្រើយសម្លាប់ឈើនោះ ខ្ញុំជាមិនបានប្រើផងនេះ ទៅទៀត ព្រោះនោះឈ្មួញជាតិ ក្រោកឡើងផ្គងអញ្ជលីអង្វរថា ដើមជ្រៃ ប្រទូសួតកុម្ភកដូចម្តេច ម្នាលពាណិជទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនប្រាកដដល់អ្នកទាំង ។ មែកខាងកើត បានឱ្យទឹកផ្អែមផង មែកខាងត្បូង បានឱ្យបាយនិងទឹកផង មែកខាងលិច បានឱ្យនារីទាំងឡាយផង មែកខាងជើង បានឱ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងផង ដើមជ្រៃប្រទូសួតកុម្ភកដូចម្តេច ម្នាលពាណិជទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនប្រាកដដល់អ្នកទាំង ។

យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា

ន តស្ស សាខំ ភញ្ជេយ្យ មិត្តទុព្ភោ ហិ បាបកោ ។

តេ ច តស្ស អនាទិត្វា ឯកស្ស វចនំ ពហូ

និសិតាហិ កុឋារីហិ មូលតោ នំ ឧបក្កមុំ ។

(៦៦០) តតោ នាគា និក្ខមិំសុ សន្នទ្ធា បណ្ណវីសតិ

ធនុគ្គហានំ តិសតា ឆសហស្សា ច វម្មិនោ ។

(៦៦១) ឯតេ ហនថ ពន្ធថ មា វោ មុញ្ចិត្ថ ជីវិតំ

ឋបេត្វា សត្ថវាហំវ សព្វេ ភស្មំ ករោថ នេ ។

(៦៦២) តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ បោសោ សម្បស្សំ អត្ថមត្តនោ

លោភស្ស ន វសំ គច្ឆេ ហនេយ្យ ទិសកំ[1] មនំ

ឯវមាទីនវំ ញត្វា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សម្ភវំ

វីតតណ្ហោ អនាទានោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ ។

មហាវាណិជជាតកំ ទសមំ ។

[1] ម. ឆ. ហនេយ្យារិសកំ ។

បុគ្គលអង្គុយឬដេក ក្រោមម្លប់នៃឈើណា មិនត្រូវកាច់បំបាក់មែក ឈើនោះឡើយ ព្រោះថាបុគ្គលអ្នកប្រទុស្តមិត្រ ជាមនុស្សអាក្រក់ ឯឈ្មួញទាំងនោះ ច្រើនគ្នា មិនអើពើនូវពាក្យនៃឈ្មួញ ជាចំណាស់ ឯនោះ ក៏ចូលទៅដើម្បីនឹងកាត់នូវដើមជ្រៃនោះត្រង់គល់ ដោយ ពូថៅទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសំលៀងហើយ ។

(៦៦០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ នាគទាំងឡាយ ២៥ សៀក គ្រឿងក្រោះហើយផង ពួកនាគកាន់ធ្នូ ៣០០ផង ពួកទាហានកាន់ ខែលប្រាំមួយពាន់ផង ក៏ចេញមក ។

(៦៦១) (នាគរាជ...) អ្នកទាំងឡាយចូរសម្លាប់ ចូរចងនូវពាណិជទាំងនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងនូវជីវិតឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើនូវពួកពា-ណិជទាំងអស់នោះឲ្យទៅជាផេះ ទុកតែពាណិជជាចំណាស់ចុះណា ។

(៦៦២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតបុរស កាលបើបាន ឃើញច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន មិនគប្បីលុះអំណាចនៃលោភៈ ឡើយ គ្រាន់តែកំចាត់បង់នូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយលោភៈប្រាកដ ដូច្នោះ ភិក្ខុបើបានដឹងនូវទោស (គឺលោភៈ) យ៉ាងនេះ ដឹងនូវការ កើតឡើងនៃទុក្ខ ព្រោះតណ្ហា យ៉ាងនេះហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តជាអ្នកមាន តណ្ហាទៅប្រាសហើយ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ មានស្មារតី ។

ចប់ មហាវាណិជជាតក ទី ១០ ។

សាធិនរាជជាតកំ

(១៦៣) អព្ភុតោ វត លោកស្មឹ ឧប្បជ្ជិ លោមហំសនោ
ទិព្វោ រថោ បាតុរហុ វេទេហស្ស យសស្សិនោ
(១៦៤) ទេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ មាតលិ ទេវសារថិ
និមន្តយិត្ថ រាជានំ វេទេហំ មិថិលគ្គហំ
ឯហិមំ រថមារុយ្ហ រាជសេដ្ឋ ទិសម្បតិ
ទេវា ទស្សនកាមា តេ តាវតឹសា សឥន្ទកា
សរមានា ហិ តេ ទេវា សុធម្មាយំ សមច្ឆរេ ។
តតោ ច រាជា សាធីនោ វេទេហោ មិថិលគ្គហោ
សហស្សយុត្តំ អភិរុយ្ហ អគា ទេវាន សន្តិកេ
(សហស្សយុត្តំ ហយវាហឹ ទិព្វយានមធិដ្ឋិតោ
យាយមានោ មហារាជា អទ្ទស ទេវសភំ ឥទំ)
តំ ទេវា បដិនន្ទឹសុ ទិស្វា រាជានមាគតំ
ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អទុរាគតំ
និសីទ ទានិ រាជីសិ ទេវរាជស្ស សន្តិកេ ។

សាធិនរាជជាតក

(១៦៣) (ពួកអ្នកនគរពោលថា ស្តេចរបស់យើង) ចំឡែកណាស់តើ គួរឲ្យព្រឺរោម កើតឡើង ក្នុងលោក រថជាទិព្វបានកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចវិទេហៈ ព្រះអង្គមានយស ។

(១៦៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវបុត្រឈ្មោះមាតលី ជាទេវសារថី មានឫទ្ធិច្រើន បានអញ្ជើញព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលាថា បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គយាងឡើងកាន់រថនេះ ទេវតាក្នុងឋានតាវត្តិង្សព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ចង់ឃើញព្រះអង្គ ព្រោះទេវតាទាំងឡាយរលឹកព្រះអង្គ នៅរង់ចាំក្នុងរោងឈ្មោះសុធម្មា ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះនាមសាធិន ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ទ្រង់យាងឡើងកាន់រថ ទឹមដោយសេះច្រើន ហើយបានយាងទៅក្នុងសំណាក់នៃទេវតាទាំងឡាយ (ព្រះរាជាធំ ទ្រង់ប្រថាប់លើទិព្វយានឈ្មោះហយវាហី ដែលទឹមដោយសេះច្រើន កំពុងយាងទៅក៏បានទតឃើញទេវសភានេះ) ពួកទេវតាបានឃើញព្រះរាជានោះមកដល់ហើយ ក៏ត្រេកអរ ស្វាគមន៍ថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គយាងមកស្រួលហើយមិនមែនយាងមកដោយមិនស្រួលទេ បពិត្រព្រះរាជាអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ប្រសើរ ឥឡូវនេះសូមព្រះអង្គទ្រង់គង់ក្នុងសំណាក់នៃទេវរាជចុះ ។

សក្កោបិ បដិនន្ទិត្ថ វេទេហំ មិថិលគ្គហំ
និមន្តយិត្ថ កាមេហិ អាសនេន ច វាសវោ
សាធុ ខោសិ អនុប្បត្តោ អាវាសំ វសវត្តិនំ
វស ទេវេសុ រាជីសិ សព្វកាមសមិទ្ធិសុ
តាវតឹសេសុ ទេវេសុ ភុញ្ជ កាមេ អមានុសេ ។

(១៦៨) អហំ បុរេ សគ្គគតោ រមាមិ
នច្ចេហិ គីតេហិ ច វាទិតេហិ
សោ ទានិ អជ្ជ ន រមាមិ សគ្គេ
អាយុំ នុ ខីណំ មរណំ នុ សន្តិកេ
ឧទាហុ មូឡ្ហោស្មិ ជនិន្ទសេដ្ឋ ។

(១៦៩) ន តាយុ ខីណំ មរណញ្ច ទូរេ(១)
ន ចាបិ មូឡ្ហោ នរវីរសេដ្ឋ
តុយ្ហញ្ច បុញ្ញានិ បរិត្តកានិ
យេសំ វិបាកំ ឥធ វេទយិត្ថោ

១ ឱ. ន ចាយុ ខីណំ មរណន្តុ ទូរេ ។ ម. នេតាយុ ខីណំ មរណញ្ច ទូរេ ។

ឯព្រះឥន្ទ្រក៏ទទួលរាក់ទាក់ចំពោះព្រះបាទវេទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ព្រះឥន្ទ្របានអញ្ជើញដោយកាមទាំងឡាយផង ដោយអាសនៈផងថា ប្រពៃណាស់ហើយ ព្រះអង្គបានដល់លំនៅ របស់ទេវតាទាំងឡាយ ដែលញុំាងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តក្នុងអំណាចខ្លួន បពិត្រព្រះរាជឥសីក្សត្រក្នុងផែនដីប្រសើរ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងពួកទេវតាដែលសម្រេចនូវកាមគ្រប់យ៉ាងបាន សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្សក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សចុះ ។

(១៦៨) (ព្រះបាទសាធិនរាជ...) កាលពីដើម ខ្ញុំមកនៅក្នុងឋានសួគ៌ ត្រេកអរដោយរបាំចម្រៀងនិងប្រគំតន្ត្រីទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមិនត្រេកអរក្នុងឋានសួគ៌ទេ បពិត្រព្រះជនិន្ទដ៏ប្រសើរ អាយុ (របស់ខ្ញុំ) ជិតអស់ឬ ឬសេចក្ដីស្លាប់ (ជិតមកដល់) ក្នុងទីជិត ឬក៏ខ្ញុំជាបុគ្គលវង្វេង ។

(១៦៩) (សក្ក...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ មានព្យាយាមជាងជន អាយុរបស់ព្រះអង្គមិនទាន់អស់ទេ ចំណែកសេចក្ដីស្លាប់របស់ព្រះអង្គ (ក៏ជានៅ) ក្នុងទីឆ្ងាយ មួយវិញទៀត ព្រះអង្គ មិនមែនជាមនុស្សវង្វេងទេ តែថា ព្រះអង្គ សោយនូវផលនៃបុណ្យណា ក្នុងទេវលោកនេះ បុណ្យរបស់ព្រះអង្គនោះ តិច

វស ទេវានុភាវេន រាជសេដ្ឋ ទិសម្បតិ
តាវតិំសេសុ ទេវេសុ ភុញ្ជ កាមេ អមានុសេ ។

(១៦៧) យថា យាចិតកំ យានំ យថា យាចិតកំ ធនំ
ឯវំ សម្បទមេវេតំ យំ បរតោ ទានបច្ចយា
ន ចាហមេតមិច្ឆាមិ យំ បរតោ ទានបច្ចយា
សយំ កតានិ បុញ្ញានិ តំ មេ អាវេណិយំ ធនំ
សោហំ គន្ត្វា មនុស្សេសុ កាហាមិ កុសលំ ពហុំ
ទានេន សមចរិយាយ សំយមេន ទមេន ច
យំ កត្វា សុខិតោ ហោតិ ន ច បច្ឆានុតប្បតិ ។

(១៦៨) ឥមានិ តានិ ខេត្តានិ ឥមំ និក្ខំ សុកុណ្ឌលំ
ឥមា តា ហរិតានូបា ឥមា នជ្ជោ សវន្តិយោ
ឥមា តា បោក្ខរណិយោ រម្មា ចក្កវាកូបកូជិតា

បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គគង់នៅដោយទេវានុភាព សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមទាំងឡាយ មិនមែនជារបស់មនុស្ស ក្នុងទេវលោកជាន់តាវត្តិង្សនុ៎ះ ។

(១៦៧) (ព្រះរាជា ..) យានដែលខ្ចីគេ ឬទ្រព្យដែលខ្ចីគេ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ទ្រព្យណាដែលគេបាន ព្រោះបុគ្គលដទៃឲ្យជាបច្ច័យ ទ្រព្យនុ៎ះឯង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ទ្រព្យណាដែលគេបាន ព្រោះបុគ្គលដទៃឲ្យជាបច្ច័យ ខ្ញុំមិនចង់បានទ្រព្យនុ៎ះឡើយ បុណ្យទាំងឡាយដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង បុណ្យនោះទុកជាទ្រព្យរបស់ខ្ញុំជាប់តាមខ្លួន ខ្ញុំនោះនឹងទៅធ្វើកុសលឲ្យច្រើនក្នុងមនុស្ស ដោយឲ្យទានផង ក៏ដោយប្រព្រឹត្តធម៌ស្មើផង ក៏ដោយសង្រួមដោយសីលផង ក៏ដោយទូន្មានខ្លួនផ្សេងផង ព្រោះថា បុគ្គលធ្វើកុសលហើយ រមែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ទាំងមិនក្តៅក្រហាយរឿយៗ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(១៦៨) (សាធិនរាជ ពោលនឹងស្តេចនារទៈថា) ស្រែទាំងឡាយនេះផង ទឹកប្រកបដោយកុណ្ឌល(១)ល្អនេះផង ផែនដីដ៏ខៀវស្រស់ ដោយស្មៅពណ៌ខៀវនេះផង ស្ទឹងទាំងឡាយដែលកំពុងហូរនេះផង ស្រះបោក្ខរណីទាំងឡាយ ជាទីរីករាយ មានសត្វចក្រពាកយំហើយ

១ ទឹកមាសដែលគេស្រាប់ទុកដោយទឹកឲ្យហូរស្រួល ។ អដ្ឋកថា ។

មនុញ្ញាលយោ ហិ សញ្ញា បតុប្បុលកោ ហិ ច

យស្សិមាចំ មមាយីសុ កា នុ ខេ និសំ តតោ ។

តាធំ ច ទេត្តធំ សោ ភូមិកោ

តេយេវ អាកមវត្ថុបាក

តមេវ មយ្ហំ ជនតំ អបស្សុតោ

សុញ្ញញ្ច មេ អាវធ ទាយកេ ធំសោ ។

(១៦៩) និដ្ឋា មយា វិហារាមិ និភាសន្តា ចក្ខុំសា

សព្វា ទេវកជស្ស តិធសាចញ្ច សព្វា ។

វាំធំ មេ ករំ ធិតរំ ក្ខត្តា តាមា អមាធុសា

គាវុត្តិសេសុ ទេវេសុ សព្វកាមសមិទ្ធិសុ ។

សោហំ បិតាធិសំ ហិត្វា ចុញ្ញាយន្តិ ផលាគតោ

ឧម្ភៈមរ ចរិស្សាមិ នាហំ រជ្ជេ អត្ថិកោ ។

អន្ធញ្ហារាជំ មត្តិ សព្វាសត្ថុ ទេសិតំ

តំ មត្តិ ចរិចរិស្សំ យេន ពុទ្ធិ សុត្តាកិ ។

សាលិកេទារជាតកំ ឯកាទសមំ ។

នឹងជាសាសាយចក្ខុលណ៍ ដោយស្តាប់ខ្ញុំ ទីងាក្តា ចូលមកផង ពួកផងណា កប់តាមខ្សែទីតាំងឡាយនេះជាដាវបស់អញ ផងតាំង នោះ ទៅកាន់ទិសណាហ្ន៎ ។

ព្រាហ្មណ៍: ស្រែតាំងឡាយ នៅជាស្រែតាំងនោះដដែល ភូមិភាគ នៅជាភូមិភាគនោះដដែល ចបតារៈនៃសួនច្បារតាំងឡាយ ក៏នៅជាចបតារៈនោះដដែល តែជាកាលយើងមិនឃើញ ទូវផងតាំងនោះ ទិសប្រាកដដល់យើង ហាក់ដូចជាសូន្យឈឹង

(១៦៩) (ព្រះកថា...) ពីមានតាំងឡាយ ញ៉ាំងទិសតាំង ៤ ឲ្យភ្លឺចាំងក្នុងចំណោម ទូរទេវកជផង ចំណោមពួកទេវតាជាន់ត្រៃត្រឹង្សផង យើងបាន ឃើញហើយ ។ គងជាទិព្វយើងបាននៅប្រាហើយ កាមតាំងឡាយ មិនមែនជារបស់មនុស្ស យើងបានបរិភោគហើយក្នុងពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិង្ស គាបសម្រេចនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងបាន ។ យើង នោះបានលះបង់សម្បត្តិទិព្វប្រាកដដូច្នោះ ហើយមកក្នុងទីនេះ ដើម្បី ធ្វើបុណ្យ យើងនឹងប្រព្រឹត្តធម៌តែម្យ៉ាង យើងមិនមានសេចក្តីត្រូវ ការដោយរាជសម្បត្តិទេ ។ ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយដែលមានវត្តល្អ ស្តេច យាងទៅតាមផ្លូវណា យើងនឹងដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ដែលព្រះសម្មា-សម្ពុទ្ធសំដែងហើយ ជាផ្លូវដែលបុគ្គលមិនមានការជាប់ជំពាក់ទៅ ។

ចប់ សាលិកេទារជាតក ទី ១១ ។

ទសព្រាហ្មណជាតកំ

(១៣០) រាជា អវោច វិធុរំ ធម្មកាមោ យុធិដ្ឋិលោ

ព្រាហ្មណេ វិធុរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ទក្ខិណំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៣១) ទុល្លភា ព្រាហ្មណា ទេវ សីលវន្តោ ពហុស្សុតា

វិរតា មេថុនា ធម្មា យេ តេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ ។

ទស ខលុ មហារាជ យា តា ព្រាហ្មណជាតិយោ

តេសំ វិភង្គំ វិចយំ វិត្ថារេន សុណោហិ មេ ។

បសិព្វកេ គហេត្វាន បុណ្ណេ មូលស្ស សំវុតេ

ឱសធិកាយោ គន្ថេន្តិ ន្ហាបយន្តិ ជបន្តិ ច ។

ទសព្រាហ្មណជាតក

(១៣០) (ព្រះសាស្ដាទ្រង់ត្រាស់ថា) ព្រះរាជា ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ព្រះអង្គប្រាថ្នាធម៌ ទ្រង់ត្រាស់នឹងអាមាត្យឈ្មោះវិធុរៈថា ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន ម្នាលសំឡាញ់ យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣១) (អាមាត្យឈ្មោះវិធុរៈ ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម គួរនឹងបរិភោគនូវភោជនរបស់ព្រះអង្គ តែរកបានដោយក្រ ។ បពិត្រមហារាជ ពួកជាតិព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មាន ១០ យ៉ាង សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ នូវការចែករំលែក នឹងការពិនិត្យពិច័យ នូវព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តាមប្រាជ្ញារបស់ទូលព្រះបង្គំ ដោយពិស្ដារចុះ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាន់ការុងទាំងឡាយ ដែលពេញដោយឫសឈើ បិទមាត់ជិត ហើយរៃគន្ធថ្នាំទាំងឡាយផង ផ្ងូតទឹកឲ្យគេផង សែកខ្លួន(ក្លុកក្លៀ)ផង ។

តិកិច្ឆកាសមា រាជ   តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ   តាទិសេ និបតាមសេ ។

(១៣៦) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា[១] (ឥតិ រាជា កោរព្យោ)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិធុរ បរិយេស   សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា   យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ទក្ខិណំ សម្ម ទស្សាម   យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៣៧) កាត្តិណាំ យេ គហេត្វាន   យោ សេត្តិ ធុរតោ ជិតេ

ពេសជាតិំ កប្បេន្តិ   ជេចរិយាសុ សិក្ខរេ ។

បរិចារិកាសមា រាជ   តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ   តាទិសេ និបតាមសេ ។

---

១ ម. ព្រាហ្មញ្ញា ។

បពិត្រព្រះរាជា ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ស្មើដោយពេទ្យ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍ប្រាកដដូច្នោះឬ ។

(១៣៦) (ព្រះរាជាកោរព្យ...) ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រាសចាកការជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៧) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ កាន់ឃ្នាត់ទាំងឡាយ ហើយដោះហ្លួងដឹកនាំមុខ (នៃស្ដេចនិងអាមាត្យ) ក៏មាន ទៅកាន់ទីសម្រាប់បម្រើគឺមាន សិក្សាវិជ្ជាសិល្បរបស់ក៏មាន ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ស្មើដោយជនអ្នកបំរើ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៤) អបេតា តេ ច ព្រហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា កោរព្យោ)

ន តេ វុត្តា ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិធុរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ទក្ខិណំ សម្បទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៣៥) កមណ្ឌលូនិ គណ្ហិត្វា វង្កទណ្ឌញ្ច ព្រាហ្មណា

បច្ចុបេស្សន្តិ រាជានោ គាមេសុ និគមេសុ ច

អាធិន្នេ វុដ្ឋហោស្សាម គាមម្ហិ និគមម្ហិ វា

និគ្គាហកសមា ឯតេ តេបិ វុត្តា ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ តេ មយមាភាម តាទិសេ និមន្តយេ ។

(១៣៦) អបេតា តេ ច ព្រហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា កោរព្យោ)

ន តេ វុត្តា ព្រាហ្មណា

(១៣៤) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៥) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាន់ឃ្លោកដាក់ទឹកផង ដំបងកោងផង ចូលទៅគាល់ស្ដេចទាំងឡាយ ក្នុងស្រុកតូចនិគម (ដោយគិតថា) កាលបើគេមិនឲ្យ (វត្ថុអ្វីមួយ) ក្នុងស្រុក ឬនិគម យើងនឹងមិនចេញទៀតឡើយ បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលអ្នកបៀតបៀន គេហៅថាព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍ដែលប្រសើរ ។

(១៣៦) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ

អញ្ញេ វិធុរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យោ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ទក្ខិណំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៣៧) សំវូឡ្ហកច្ឆនខលោមា បង្កទន្តា រជស្សិរា

ឱកិណ្ណា រជរេណូហិ យាចកា វិចរន្តិ តេ

ខាណុឃាតសមា រាជ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ តាទិសេ និបតាមសេ ។

(១៣៨) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា កោរព្យោ)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិធុរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យោ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៧) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ មានរោមរក្លៀកនិងក្រចកដុះវែង មានធ្មេញប្រឡាក់ដោយមន្ទិល មានធូលីលើក្បាល រោយរាយដោយធូលីនិងលំអងដី ត្រាច់ទៅសូម (ទ្រព្យផ្សេងៗ) បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយជនអ្នកជីកគល់ឈើ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះទេ ។

(១៣៨) (ព្រះរាជាកោរព្យ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគ ភោជនរបស់យើង

ទក្ខិណំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៣៩) ហរីតកំ អាមលកំ អម្ពំ ជម្ពុំ វិភីតកំ

លពុជំ ទន្តបោណានិ បេលុវា ពទរានិ ច

រាជាយតនំ ឧច្ឆុបុដំ ធូមនេត្តំ មធុញ្ជនំ

ឧច្ចាវចានិ បណីយានិ[1] វិបណេន្តិ ជនាធិប

វាណិជកសមា រាជ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ តាទិសេ និមន្តយេ ។

(១៤០) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច កោរព្យោ)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិធុរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ តេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ទក្ខិណំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

១ ម. បណិយានិ ។

ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ)។

(១៣៩) (វិធុរៈ...) បពិត្រព្រះជនាធិបតី (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ) ជួញស្រម៉ផង កន្ទួតព្រៃផង ស្វាយផង ព្រីងផង សម៉ាអេកផង ខ្នុរ សម្ផង ឈើស្ទន់ផង ព្នៅផង ពុទ្រាផង ឈើកែសផង ទឹកអំពៅនិងស្ករអំពៅផង ទៀនផង ទឹកឃ្មុំនិងថ្នាំបន្តក់ភ្នែកផង ជួញរបស់មានតម្លៃតិច ឬមានតម្លៃច្រើនផង បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយពាណិជ ទៅជា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកព្រាហ្មណ៍បែបនោះឬ ។

(១៤០) (ព្រះកោរព្យៈ.) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ ដែលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម គួរបរិភោគភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(៤៤០) [illegible] ភាវេត្តិ [illegible]

[illegible] វិភាវេន្តិ ច

[illegible] ព្រាហ្មណា

[illegible]

(៤៤៤) [illegible] ព្រាហ្មណា ([illegible])

[illegible] ព្រាហ្មណា

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(៤៤៣) [illegible]

[illegible]

[illegible]

(៩៤១) (វិត្ថ...)(ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ) [illegible] ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ [illegible] ព្រាហ្មណ៍ [illegible] (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) [illegible] ព្រាហ្មណ៍ [illegible] ។

(៩៤៦) (ព្រាហ្មណ៍...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ [illegible] ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ [illegible] ព្រាហ្មណ៍ [illegible] ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ [illegible] ។

(៩៤៣) (វិត្ថ...) [illegible] ព្រាហ្មណ៍ [illegible] ព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រាហ្មណ៍ [illegible]

កោយាតតកាសមា ភាជ តេហិ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

រក្ខាតា តេ មហាភាជ តានិសេ ធិមតាមសេ ។

(១៦៦) អបេតា តេច ព្រហ្មញ្ញា (ឥតិ ភាសា ច ហោរត្យា)

ន តេ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

តេញ្ញ វិជ្ជា ចរិយាស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិភេ មេធុតា ធម្មា យេ មេ គុញ្ញេយ្យ កោជនំ

ឧក្កិណំ សព្វ ឧស្សព្ទម យត្ថ តិដ្ឋំ មហាប្ចលំ

(១៦៧) អសំចន្នំ កហោភ្នាន ទត្តំ ចក្កម្ពុ ព្រាហ្មណា

វេស្សបុះបេសុ តិដ្ឋន្តិ សត្តិ អញ្ញាតាយត្តិចំ

សា អ: កោបចំសាធេហិ តេហិ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ បហាភាជ តានិសេ ធិមតាមសេ ។

ចារិត្រព្រែកជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយ ប្លុកលក្ខណសម្ងាត់តោ នោះហៅជាព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ) ទ្រង់ព្រះអង្គជ្រាបព្រះបរមសូល ចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងទូលទៅកព្រាហ្មណ៍ដែលផ្សេងៗ ។

(១៦៦) (ព្រោះជាពាក្យ:...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ នៃព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ នេះមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ មហារាជ: អ្នកចូរស្វែករកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សុត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង អាហារដ៏ល្អ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាគុណមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៦៧) (វិជ្ជ:...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយកាន់ជាវិធីដែល កាន់ព្រះរាជ ឈរដែលទៅក្បែរផ្លូវ ជាទីទៅនៃពួកឈ្មួញ ទាំងពួកឈ្មួញឲ្យផុត (ពីព្ធបភពេ) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយពួកជនអ្នកប្លន់តាមទីផ្លូវអ្នកដទៃ នោះហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ) ទ្រង់ព្រះអង្គជ្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងទូលទៅកពួកព្រាហ្មណ៍ដែលផ្សេងៗ ។

(១៤៦) អបេត ទេ ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ឧទានេត្វា)

ន តេ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញោ វិយ ចរិយេស សីលវន្តោ ពហុស្សុតោ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ តេ កុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ទក្ខិណំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៤៧) អញ្ញោ ញាតិកំ កញ្ញា ក្សាតិ តាយន្តិ តេ

សសាវិញ្ញាយ តាចេន្តិ ករោតា ឧច្ចញ្ចជំ

តេ លុទ្ធកសមា ភវ តេបិ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

អត្តោតា តេ ឧហាកជ តាធិសេ និចតាម សេ ។

(១៤៨) អបេត ទេ ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ឧទានេត្វា)

ន តេ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញោ វិយ ចរិយេស សីលវន្តោ ពហុស្សុតោ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ តេ កុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

(១៤៦) *(ព្រះរាជាត្រាស់ថា...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សុត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។*

(១៤៧) *(វិធុរ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ (ធ្វើខ្លួនជាព្រ ធ្វើអន្ទាក់ដាក់ទាំងឡាយ បៀតបៀនសត្វទាំងឡាយដ៏ច្រើនក្រៃ ខ្លួនឯងក៏ប្រើនឹងអាវុធក៏ធ្វើបាបកម្មរៀងរាល់ថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាកដស្មើដោយព្រានព្រៃ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាបពិត្រ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកវៀរ ។*

(១៤៨) *(ព្រះរាជាត្រាស់ . . .) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សុត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង*

ឧក្កិណាំ សព្ទ ឧស្សាប យត្ត ធំ្មិ មហាប្ពលំ ។

(១៦៩) អញ្ញេ ឧឧស្ស កាមាហំ ហេដ្ឋា ឋញ្ញ ឧសក្កីក

កជាលោ ទុមាំ ឆ្លាយន្តិ សោមយាគេ ឧបដ្ឋិតេ

មលបដ្ឋសកេ កដ គេចិ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាត តេ មហាកជ តាធិសេ ធិបកាមសេ ។

(១៧០) អបោត តេ ឥ ព្រាហ្មញ្ញា ផេតិ កជា ឥ (តោះត្យា)

ឧ តេ វុទ្ធិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញ វិទុ ឧកិយស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិតេ ឋេជុលា ឥម្ហា ឈេ ឧ តុញ្ញយ្យ កោជធំ

ឧក្កិណាំ សព្ទ ឧស្សាប យត្ត ធំ្មិ មហាប្ពលំ ។

ឮលស់ឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៦៩)* (វិប្ពះ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះទៀត ចង់បានទ្រព្យ ក៏នាំគានៃក្រាបទ្រ កាលសោមយាគ ប្រាប់គេហើយ ស្ដេចទាំងឡាយក៏ស្រង់ទឹកឲ្យទីតាំងលើនៃទ្រ បរិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយផលក្នុងសៀវល គោហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បរិត្រមហាកដ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងទូលទៅកាន់ព្រាហ្មណ៍ប្រាកដដូច្នេះ ។

(១៧០) (ព្រះពុទ្ធពោល...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រសបគាគាលជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ឮលខ្ញុំ អ្នកទូវស្គាល់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដទៃវិញដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ឮលស់ឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

---

* ការបូជាដោយទឹកលោម និងស្រាទួលាប់ដែលគេជាដេសគង់ដោយឈើ និងមេឃជាពិសេស សម្រាប់លេងហៃសមេភូត ។

(១៨១) អត្ថិ តេ ព្រាហ្មណា ទេវ សីលវន្តោ ពហុស្សុតា
វិរត្តា មេថុនា ធម្មា យេ តេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ ។
ឯកាហំ ភត្តំ ភុញ្ជន្តិ ន ច មជ្ជំ បិវន្តិ តេ
អក្ខាតា តេ មហារាជ តាទិសេ និមន្តយេ ។

(១៨២) និតេ តេ ព្រាហ្មណា វិធុរ សីលវន្តោ ពហុស្សុតា
ឯតេ វិធុរ បរិយេស ខិប្បញ្ច នេ និមន្តយាហិ ។

ទសព្រាហ្មណជាតកំ ទ្វាទសមំ ។

ភិក្ខាបរម្បរជាតកំ

(១៨៣) សុខុមាលរូបំ ទិស្វា រដ្ឋា វិវនមាគតំ
កូដាគារវរូបេតំ មហាសយនមុបាសិតំ[១]
តស្ស តេ បេមកេនាហំ អទាសិំ វឌ្ឍមោទនំ
សាលីនំ វិចិត្តំ ភត្តំ សុចិមំសូបសេចនំ

---

១ មហាសយនមុបាសិតន្តិបិ ។

(១៨១) (វិធុរ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត វៀរចាកមេថុនធម្ម គួរនឹងបរិភោគភោជនរបស់ព្រះអង្គ មានដែរ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បរិភោគភត្តតែម្តង ទាំងមិនផឹកនូវទឹកស្រវឹង បពិត្រមហារាជ (ពួកព្រាហ្មណ៍នេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលព្រះអង្គហើយ សូមទ្រង់អញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ប្រាកដដូច្នោះ ។

(១៨២) (ព្រះរាជា...) ម្នាលវិធុរៈ បើពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូតពិតមែន ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ចូរអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមកឆាប់ៗ ។

ចប់ ទសព្រាហ្មណជាតក ទី១២ ។

ភិក្ខាបរម្បរជាតក

(១៨៣) (កុដុម្ពិកៈទូលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះអង្គ មានព្រះរូបទន់ខ្ចី ចេញចាកដែនមកកាន់ព្រៃស្ងាត់ ព្រមដោយផ្ទះកំពូលដ៏ប្រសើរ មានសយនៈដ៏ធំ ដែលគេក្រាលទុកស្រេច ទើបខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយព្រះស្ងោយ ដ៏ឧត្តម ជាភត្តនៃស្រូវសាលី ដ៏វិចិត្រ លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ចំពោះព្រះអង្គនោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់

កិំ ត្វំ កត្តា បជិគ្គយ្ហ ព្រាហ្មណស្ស អទាបយិ

អត្តានំ អនុសិក្ខាន កោយំ ធម្មោ ធម្មតោ

(១៨៤) អាចរិយោ ព្រាហ្មណោ មយ្ហំ កិច្ចាកិច្ចេសុ ព្យាវដោ

គរុ ច អាមន្តនីយោ ច ធាតុមរោហតិ ភោជនំ ។

(១៨៥) ព្រាហ្មណំ តាតំ បុច្ឆាមិ គោតមំ កតមុទ្ធនិ

កថា តេ កត្តំ ធាតាសិ សុចិមំសូបសេចនំ

កិំ ត្វំ កត្តំ បជិគ្គយ្ហ ខលិស្ស ភោជនំ អទា

អមេត្តញ្ញាសិ ធានស្ស កោយំ ធម្មោ ធម្មតោ

(១៨៦) កតមិ បុត្តធារេ ក យមស្ស គជតោ អហំ

កុច្ឆ ធាតុសរោ ធាតេ អតុសាសាបិ កដិតោ

អារញ្ញកស្ស ខលិនោ ជិវត្តី គបសម្រិតា

ស្វៀស្ស ភរិយត្តស្ស ធាតុមរោហតិ ភោជនំ ។

ព្រះអង្គទទួលព្រះរាជស្វាយដោយហើយ តែមិនសោយរាជ្យព្រះ
អង្គឯង ត្រឡប់ទៅប្រទានដល់ព្រាហ្មណ៍វិញ សូមព្រះរាជ្យបន្ថែ
ចំពោះព្រះអង្គ តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

(១៨៤) (ព្រះរាជត្រាស់ថា) ព្រាហ្មណ៍(នេះ) ជាអាចារ្យរបស់យើង
ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងកិច្ចតូចនិងកិច្ចធំរបស់ ជាបុគ្គលគួរគោរពរបស់
គួរឲ្យយើងនៅទៅនេះ (ព្រោះគោរពគុណនោះ) ទើបយើងឲ្យភោជន ។

(១៨៥) (កុមារិកៈ...) នៀរនេះ ខ្ញុំសូមសួរព្រាហ្មណ៍ ជាគោតមគោត្ត
ដែលគេស្គាល់ថាជាបណ្ឌិត ព្រះរាជាបានប្រទានភត្ត ដែលលាយដោយ
សាច់ដ៏ស្អាតដល់អ្នក អ្នកបានទទួលភត្តនោះហើយ ក៏បានប្រគេនឲ្យ
ភោជនដល់ឆ្កែវិញ អ្នកប្រព្រឹត្តជាធម៌ជា ខ្ញុំមិនបែងជាបន្ទូល
បាន ខ្ញុំសូមព្យាយាមត្ថិចំពោះអ្នក តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

(១៨៦) (ព្រាហ្មណ៍តបថា) ខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធរបស់ ចំពោះ
ចិត្តក្នុងគ្រួសាររបស់ខ្លួន មៀនប្រាប់ព្រះរាជាថា សូមព្រះអង្គ
សោយទ្រព្យសម្បត្តិខ្លួន ជារបស់នៃមនុស្សរបស់ ខោទុះនេះ
បានជាខ្ញុំប្រគេនភោជនដល់ឆ្កែវិញ ដែលនៅក្នុងព្រៃ មាន
គុណៈសព្វកាលរបស់ ចំពោះព្រាហ្មណ ទាំងចិត្តចាំរស់ហើយ ។

[១៨៧] ឥសិព្ធាជានំ ពុទ្ធាចំ   កាសំ ជមដិសន្តតិ

បភស្សរចក្ខុមេលោកំ   បត្តនត្ថំ រជស្សរំ

បរោ អរញ្ញេ វិហរសិ   ហរិតក្កុសំ ធីរំ

កិច្ចា កោន តយា សោឃ្យោ   យស្ស ឆ្មំ កោជនំ អហោ ។

[១៨៨] ទណ្ឌមាលុកការណ្ណំ   កំណាលិតក្កណាទំ ច

ឥន្ទំ សហាយកំ   សីហារិយំ ចហារិយំ

សាកំ កិសំ ឧទុំ មំសំ   គឥរឧលកាទំ ច

តាទំ អាហាត្វា[1] កុញ្ជរំ   អគ្គិ មេ សោ បវិត្តោ

បចេត្វា អបចត្តស្ស   អទទស្ស សក់ក្យោ

អតាតាឧស្ស សាធាគោ   ជាតុរោហាមំ កោជនំ ។

[១៨៩] កិច្ចាញ្ញាជានំ ពុទ្ធានំ   កុណ្ហមាសីន សន្ទតំ

ឥតិ មេ ភត្តំ ហាជាសំ   សុទំនិស្សបសេនំ

កំ ឆ្មំ ភត្តំ បជិក្កល្ហ   កុណ្ឌំ កុញ្ជសំ និការោ

ជាញ្ញំ កាញ្ញំ ចំឧក្ខសំ   កោចេ ទាល្អះ ជដក្កោ ។

---

1. ៩. អាហារ្ត្វា ១ ៩ អាហរិត្វា ។

(១៨៧) (កុមារិក...) ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរអស់ ដែលសួរកើបរាម ដោយសម្បត្តិ មានរោមភ្នែកនិងក្រចកសុទ្ធវែង មានខ្លួនប្រហប ដោយធូលី មានធូលីលើក្បាល លោកនៅក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង មិនស្តាយជីវិត លោកបានប្រាថ្នាអាហារដល់ក្តីណា ក្តីទាំង ប្រាសាទជាតិភោគ ដោយគុណដូចម្ដេច ។

(១៨៨)(តាបសតបថា) គាត្ថានឹងឈើឈ្មោះសាលុកល្អៈ និងតាលកន្ទះ ក៏ឈើឡើយឥឡូវ និងឈើឈ្មោះពិលាលិ និងតក្កលៈក៏ឈើឡើយដែរ ព្រុត ស្រាវនឹងពីរេល្អ (ផលកាក) ខែតបុក (បរិភោគ) ឥតី គាប់យកត្បៀត អស្តាក់និងក្រវាសរុក ទឹកឃ្មុំ សាច់ ពព្រានឹងផលត្បាព្រៃ មកបរិភោគ ពេលរៀងដែលជាក្លាត់នៃកាត់ គាត្ថាជាបុគ្គលទាំងឡាយ មានសេចក្តី ទួលខ្វាយ មានសេចក្ដីប្រកាន់នៅឡើយ គួរប្រាថ្នាអាហារដល់ក្តី ដែលជាអ្នកមិនដាំស្ល មិនមានគេណា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

(១៨៩) (កុមារិក...)ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរក្តីដែលអង្គុយស្ងៀមមាតស្ងួត ដួចគេទៅនេះ (ផស៊ី) បានប្រាថ្នាកន្លែងដែលលាយជាមួយសាច់ជីស្ពាន ដល់ភោគ លោកទទួលភត្តនោះហើយ គឺបរិភោគស្ងៀមម្នាក់ឯង មិនបានអញ្ជើញបុគ្គលដទៃណាមួយ (ឲ្យបរិភោគផង) ឡើយ ខ្ញុំសូមឲ្យយកធ្មំចំពោះលោក លោកនាំនេះជាសភាពដូចម្ដេច ។

(១៦១) ន ហនាមិ ន ឃាតេមិ ន ជិនាមិ ន ជាបយេ

តំ មំ អកិញ្ចនំ ញត្វា សព្វបាបេហិ អារតំ

វាមេន ភិក្ខមាទាយ ទក្ខិណេន កមណ្ឌលុំ

ឥសី មេ ភត្តំ អទាសិ សុចិតិស្សូបសេចនំ ។

ឯតេ ហិ បាតុមហន្តិ សមណា សបរិគ្គហា

បច្ចនីកមហំ មញ្ញេ យោ នាគារី និមន្តយេ ។

(១៦២) អញ្ញាយ ឥមេ អគ្គេ វិជាតក្កិ វេឡសរោ

យោ ហិ ភេទ្ទ ជនាតានំ យត្ថ និដ្ឋំ មហាបូលំ ។

វេជ្ជស្ស ភត្តា ភជាតោ ភិក្ខាភិក្ខស្ស ព្រាហ្មណោ

ឥសី មូលជលេ ភិក្ខា វិប្បមុត្តា ច ភិក្ខវោ ។

ភិក្ខាបរម្បរជាតកំ តេរសមំ ។

---

[១៦១] (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ .) អាត្មាអញមិនសម្លាប់ខ្លួនឯង មិនប្រើឲ្យគេសម្លាប់ មិនឈ្នះខ្លួនឯង មិនប្រើឲ្យគេឈ្នះ ហេតុនោះបុគ្គលទាំងអស់ដឹងថា អាត្មាជាអ្នកមិនមានសេចក្តីកង្វល់ ជាអ្នកប្រាសចាកបាបគ្រប់ចំពូក ទើបកាន់ភិក្ខាដោយដៃឆ្វេង កាន់ស្នក្រឡាដោយដៃស្តាំ ហើយប្រគេនភត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតនោះដល់អាត្មា ។ តាមពិតផតតាំងឡាយ(មានស្លូតជាដើម)នុ៎ះ ជាអ្នកប្រកាន់ជារបស់អញ មានសេចក្តីហួងហែង គួរនិមន្ត (ដល់បុគ្គលប្រាកដស្មើដោយអាត្មា) បុគ្គលណា អញ្ជើញនូវអ្នកផ្ទះ (មានបរិគ្គហៈ) អាត្មាសំគាល់ (នូវបុគ្គលនោះ) ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខុសទំនង ។

[១៦២] (កុដុម្ពិក: .) ភន្តេ ព្រះករុណាព្រះម្ចាស់ប្រសើរលើសថ្លៃ បានយាងមកកាន់ទីនេះ ដើម្បីប្រោសដល់ខ្ញុំផងហើយ ខ្ញុំបាន
ដឹងច្បាស់នូវទីនេះ គឺដែលគេឲ្យហើយ ចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន ។ ស្តេចតាំងឡាយ ជាប់ចំពាក់ក្នុងដែនដី ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាប់ចំពាក់ក្នុងកិច្ចបួងសួង ពួកឥសី ជាប់ចំពាក់ក្នុងមើមឈើ និងផ្លែឈើ ឯពួកភិក្ខុទាំងឡាយប្រាសចាកកិលេស ។

ចប់ ភិក្ខាបរម្បរជាតក ទី១៣ ។

បកិណ្ណកនិទានសុត្ត ទុតិយំ

គល្បុទ្ធាំ

សព្វេ ភទ្ទាមុត្តា ចកធិចសោ

កិសជាត មហេសិ តាទោតរេក

អច មោរ សតដ្ឋក កណ៌ខោតោ

រច្ច កច សព្រោហ្មណា កិច្ចាចរំ ។

បកិណ្ណកនិទានំ និដ្ឋិតំ ។

បកិណ្ណកនិទាន ទុតិយ

ទុក្ខនៃបកិណ្ណកនិទានពោះតិ

និយាយអំពីសេក ១ កិន្នរ ១ ទប់ក្ងីន ១ ផងិលផណ្ដប់

ស្បែកខ្លាឃ្មុំទាំងក្របក ១ ក្រៅឈ្នួក ១ គន្ធមហេសី ១

ក្របឈីប្រសើរ ១ ក្ងោក ១ ជ្រូកឈ្មោះតន្ទុកៈ ១ តាណាំផ ១

សាគិនពធ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ចក្ខុនិរ្បែតុរញ្ញា ១ ។

ចប់ បកិណ្ណកនិទាន ។

វីសតិនិបាតជាតកំ

មាតង្គជាតកំ

(១៦៦) កុតោ នុ អាគច្ឆសិ ទុម្មវាសី
ឱតល្លុកោ បំសុបិសាចកោវ
សង្ការចោឡំ បដិមុញ្ច កណ្ឋេ
កោ រេ តុវំ ហោសិ អទក្ខិណេយ្យោ ។

(១៦៧) អន្នំ តវេទំ បកតំ យសស្សិ[១]
តំ ខជ្ជរេ ភុញ្ជរេ បិយ្យរេ ច
ជានាសិ មំ ត្វំ បរទត្តូបជីវឹ
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌំ លភតំ សបាកោ ។

(១៦៨) អន្នំ មមេទំ បកតំ ព្រាហ្មណានំ
អត្តត្ថាយ សទ្ធហតោ មមយិទំ
អបេហិ ឯត្តោ កិមិធដ្ឋិតោសិ
ន មាទិសា តុយ្ហំ ទទន្តិ ជម្ម ។

---
១ ម. យសស្សី ។

វីសតិនិបាតជាតក

មាតង្គជាតក

(១៦៦) (មណ្ឌព្យកុមារសួរថា) អ្នកមកអំពីទីណា បានជាមាន
ប្រដាប់ស្លៀកពាក់កាក្រក់ លាមក ដូចជាបិសាចលើកាយដី
ពាក់ឡើងសំពត់ ដែលគេចោលលើគំនរសម្រាមក្នុងក
អ្នកជាបុគ្គលដូចម្តេច មិនមែនជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទេ ។

(១៦៧) (មាតង្គមហាសត្វឆ្លើយថា) គ្រឿងបរិភោគនេះរបស់លោក
ហើយ អ្នកមានយសតែងតែឲ្យ ពួកជនតែងទំពាស៊ី បរិភោគ
និងផឹកគ្រឿងបរិភោគនោះ អ្នកស្គាល់ហើយថាខ្ញុំជាអ្នក
ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារអ្នកដទៃឲ្យ សូមឲ្យមនុស្សចណ្ឌាល
បាននូវដុំបាយដែលបុគ្គលគប្បីទៅឈរជិត ។

(១៦៨) (មណ្ឌព្យកុមារ...) គ្រឿងបរិភោគនេះ ខ្ញុំបានតាក់តែង
បម្រុងដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ គ្រឿងបរិភោគនេះរបស់ខ្ញុំដែលជឿថាមាន
សេចក្តីចំរើនរបស់ខ្លួន អ្នកចូរចៀសចេញអំពីទីនេះ អ្នកមក
ឈរនៅ ក្នុងទីនេះធ្វើអ្វី ដែលបុគ្គលជាថោកទាប បុគ្គល
ដ៏ដូចយើងមិនឲ្យរបស់ដល់អ្នកទេ ។

(១៦៥) ថលេ ច និន្នេ ច វបន្តិ ពីជំ
អនូបខេត្តេ ផលមាសីសមានា
ឯតាយ សទ្ធាយ ទទាហិ ទានំ
អប្បេវ អារាធយេ ទក្ខិណេយ្យេ ។

(១៦៦) ខេត្តានិ មយ្ហំ វិទិតានិ លោកេ
យេសាហំ ពីជានិ បតិដ្ឋបេមិ
យេ ព្រាហ្មណា ជាតិមន្តូបបន្នា
តានីធ ខេត្តានិ សុបេសលានិ ។

(១៦៧) ជាតិមទោ ច អតិមានិតា ច
លោភោ ច ទោសោ ច មទោ ច មោហោ
ឯតេ អគុណា យេសុ ច សន្តិ សព្វេ
តានីធ ខេត្តានិ អបេសលានិ ។
ជាតិមទោ ច អតិមានិតា ច
លោភោ ច ទោសោ ច មទោ ច មោហោ
ឯតេ អគុណា យេសុ ន សន្តិ សព្វេ
តានីធ ខេត្តានិ សុបេសលានិ ។

(១៦៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ពួកអ្នកប្រាថ្នាផលស្រូវ រមែងព្រោះពូជ ក្នុងទីទួលផងទីទំនាប ក្នុងទីដែលមិនមែនជាស្រែ អ្នកចូរឲ្យទានដោយសទ្ធាបែបនេះចុះ សូមអ្នកញ៉ាំងទក្ខិណេយ្យបុគ្គលឲ្យត្រេកអរផង ។

(១៦៦) (មណ្ឌព្យកុមារ...) យើងព្រោះពូជទាំងឡាយក្នុងស្រែណា ស្រែទាំងនោះក្នុងលោក យើងស្គាល់ច្បាស់ ពួកព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយជាតិនិងមន្ត ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសីលជាទីស្រឡាញ់ពីក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះ ។

(១៦៧) (មហាសត្វ...) សេចក្តីស្រវឹងព្រោះជាតិ ១ ការជាបុគ្គលមើលងាយគេ ១ លោភៈ ១ ទោសៈ ១ សេចក្តីស្រវឹង ១ មោហៈ ១ ទោសទាំងអស់នេះ មាននៅក្នុងពួកបុគ្គលណា បុគ្គលពួកនោះ មិនមែនជាអ្នកមានសីលជាទីស្រឡាញ់ពីក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះឡើយ ។ សេចក្តីស្រវឹងព្រោះជាតិ ១ ការជាបុគ្គលមើលងាយគេ ១ លោភៈ ១ ទោសៈ ១ សេចក្តីស្រវឹង ១ មោហៈ ១ ទោសទាំងអស់នេះ មិនមានក្នុងពួកបុគ្គលណា បុគ្គលពួកនោះ ទើបឈ្មោះថាមានសីលជាទីស្រឡាញ់ពីក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះ ។

(១៦៨) ក្ខុត្ត កកា ឧបោសថិយោ ច
ទុបជ្ជាយោ អថោ គណ្ឌកច្ឆិ
ជនស្ស ឧណ្ហាញ ទេញ ឧញ
កលេ កហេញ គសយោជ[1] ជន្តុ ។

(១៦៩) កិំ ឆាទន ខណសំ អយោ ឧដ្ឋេត ចាលសិ
ជាតរេដំ បឧមាសំ យោ ត្វំ បរិកាសសិ ។

(១៧០) ឥទំ ត្វាន ជាតវេ្លា ត្វំ សព្ពបណ្ណោ
អត្ថលិត្តស្ស បព្ពាជិ ព្រាហ្មណាទំ ទុធិក្ខាគំ ។

(១៧១) អាវេសិតំ បិដ្ឋិកោ ទុគ្គមន្ថិ
កាយំ បសារេតិ អការុណេយ្យំ
សេនាទិ អត្ថិទិ យថា មតស្ស
កោ ទេ ឥទំ បុគ្គមកាសំ បរិ ។

(១៧២) ឯតាទិសា សមណា ឧទ្ទកំ
ទុគហ្សោ បំសុកិសា ឧណោ
សត្តំ ពោលៀ ជដំ បុញ្ញ កាណ្ហ
សោ តេ ឥទំ បុគ្គមកាសិ បរិ ។

———
១– ម. ទលធាទំ ។

៦៦
សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១៦៨) (មណ្ឌូកភក្ខា...) (ពាំនាំយកមក) ឈ្មោះឧបោសថិយៈ១ ឈ្មោះទេវប្បយៈ១ ឈ្មោះគណ្ឌកច្ឆិ១ នៅក្នុងទីណា ពួកចាំងខ្លាញ់ខ្លួនឬសត្វស្លាប់ខ្លួនមនុស្សលោកនេះ ហើយបាប់ច្រើន ក្នុងសាកញ្ញាមញ្ញានៅ ។

(១៦៩) (មហាសត្វ...) អ្នកណាលាក្បាលទេវបន្ទែសិ អ្នកនោះឈ្មោះជាជីក ក្អិលយក្រុចក ឈ្មោះជាទីទីចាប់ដៃកាត់យាណ្ហញ ឈ្មោះជាក្បាលមាមលោហាទ្វីត ។

(១៧០) (អគ្គិសន្តកាល) ឥសីឈ្មោះមាតង្គៈ ជាអ្នកមានសច្ចក្បាលមារៀនិកត់ លុះពោលពាក្យនេះហើយក៏ចេញទៅក្នុងអាកាស ចំពោះមុខពួកព្រាហ្មណ៍កុំក្រឡេកមើល ។

(១៧១) (គាត់ទិដ្ឋមង្គលិកាពោលថា) ក្បាល (របស់កូនអញ) ឃ្មុលទៅខាងក្រោយ ដើមដៃលាតចេញទៅមិនសួរដល់ការ ភ្នែកតាំងឡើងសដូចជាបុគ្គលស្លាប់ អ្នកណាធ្វើ កូនអញនេះ ឲ្យទៅជាយ៉ាងនេះ ។

(១៧២) (ពួកមាណពពោលថា) មានសមណៈ(មួយរូប) មកក្នុងទីនេះ មានប្រដាប់ស្លៀកដណ្តប់ក្រាស់ លាមក ដូចជាបិសាចរលី កាចទីម ពាក់ខ្សែកណ្តាលសំពត់ ដែលគេបោះចោលក្នុងសំរាម ក្នុងជ្រីក សមណៈនោះបានធ្វើកូនរបស់នាងនេះ ឲ្យយ៉ាងនេះ ។

វីសតិមំ ឃដំ ពាតជាតកំ

(១៩៣) កាកម្មិ ធំសិ អកហោ ក្វីចញ្ញោ
អក្ខាជ មេ ភេណភ ឋិតបត្តិ
កន្លាប តំ បជិតាបេមុ អក្ខុយំ
អបេយ្យំ មំ ទុត្តិ ឈកេមុ ជីវិតំ ។

(១៩៤) បេហាយសំ អតមា ក្វីចញ្ញោ
បជទ្ធុតោ បណ្ណរសេរ ចញ្ញោ
អបិជាមិ សេភ បុរិមំ និសំ អកច្ចិ
សទ្ធុឡដញ្ញោ ឥសិ សាធុរូបោ ។

(១៩៥) អាវេល្លិតំ បិដ្ឋតោ ទុត្តមត្តិ
កាយំ បសារេតិ អកាឡទេយ្យំ
សេតាតិ អគ្ចិ យថា មកស្ស
តោ មេ វីមំ បុត្តមកាសិ បរិ ។

(១៩៦) យក្ខា ហរេ សន្តិ មហាទុកាក
អក្ខាគត ឥសយោ សាធុរូហា
តេ ទុដ្ឋចិត្តំ កុបិតំ វិទិត្វា
យក្ខា ហិ តេ បុត្តមកាសុ បរិ ។

វិសតិមំបាត មាតុបោសក ទី ១

(១៩៣) (ធាក់ចិត្តមន្ទិលិកា .) សមណៈមានស្រទាប់ស្រាស់ ដូច
វែងដីគោរ ទៅក្នុងទិសដូចម្ដេច ម្នាលមាណពតាំងឡាយ
អ្នកតាំងឡាយបួរប្រាប់ ខ្ញុំសេចក្ដីនេះដល់ខ្ញុំ យើងនឹងទៅ
សួរមាតាសមណៈនោះ យើងទៅគួចជួ យើងនឹង
បានក្លួនគោរ មានជីវិតរស់នៅ ។

(១៩៤) (ក្នុងអាកាស...) សមណៈមានស្រទាប់ស្រាស់ដូចវែងដី
បានទៅក្នុងអាកាស ដូចព្រះចន្ទក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត ដើរទៅតាម
ផ្លូវអាកាស មួយទៀត សមណៈនោះជាឥសី មានការ
ប្រព្រឹត្តទៀងត្រង់ មានសភាពល្អ បានទៅកាន់ទិសខាង
កើតហើយ ។

(១៩៥) (ធាក់ចិត្តមន្ទិលិកា...) ក្បាល (របស់កូនខ្ញុំ) ត្រឡប់ទៅខាង
ក្រោយ ដើមដៃលាតចេញទៅ មិនកម្រើកដៃបាន ភ្នែកទាំង
ឡាយសដូចភ្នែកបុគ្គលស្លាប់ អ្នកណាខ្លះ ធ្វើកូនខ្ញុំនេះ ឲ្យ
ទៅជាយ៉ាងនេះ ។

(១៩៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ពួកយក្សមានអានុភាពច្រើន (មក
ដោយចិត្ត) ពួកឥសីមានសភាពល្អ មកហើយ (ក្នុងទី
នេះ) ពួកយក្សដឹងថា (កូនរបស់នាង) មានចិត្តប្រទូស្ត ក្រោធ
ខឹង ហើយបានធ្វើកូននាង ឲ្យយ៉ាងនេះ ។

(១៧៧) យស្សា ច តេ បុត្តមកាសុ សាំ
ហេញ្ញាវេខ ហ កុច្ចា ព្រហ្មចារី
កុម្ភោរ ចារេ សរណំ ភតាស្មិ
អជ្ជាគត បុត្តសោកេន កិច្ចោ ។

(១៧៨) តាណេ ហិ បដេហិ ច ឧយ្យោ
មាតាបាតាសោ ច ឥច្ចោ តោចិ
បុត្តោ ច តេ វេធមោច មាត្តា
អត្តា ច ជាជាតិ អច្ចូ វេទេ ។

(១៧៩) អជ្ជា ហរេ តិក្ខ បុហុត្តកោន
សន្នុឃាតោ បុរិសស្ស សញ្ញា
បិតាបាកចំ ទុខ កុរិចញ្ញ
ន បណ្ឌិតា កោធពលា ករិត្តិ ។

(១៨០) វេធក្កោ មយ្ហំ ទុត្តិដ្ឋចិណ្ណំ
ភេ ចណ្ឌោក្បា កុញ្ជក អច្បូបញ្ញោ
យស្សា ច តេ បុត្តំ ច វិហាបយេយ្យ
បុត្តោ ច តេ ហេស្សតិ សោ អរោគោ ។

(១៧៧) (នាងចិត្តមណ្ឌលិកា...) បើកូនយក្ខបានស៊ីកូនរបស់ខ្ញុំ ឬ យាំដែនរហើយ សូមលោកជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ កុំទំង ចំពោះខ្ញុំ នាងខ្ញុំជាស្រីសូមផល ឲ្យបុត្ររបស់លោកជាទីពឹង បតិព្រតិន្ទ ខ្ញុំមកដោយសេចក្តីសោកចំពោះកូន ។

(១៧៨) (ព្រះមហាសត្វ..) កាលនោះអើដោយ ផ្សេងនាពើដោយ យើងមិនមានការប្រទូស្តចិត្តចិត្តរួច ក្នុងរបស់នាង ជាអ្នកស្រាវ ដោយសេចក្តីស្រាវទង្គាវេ រៀនរាជហើយ មិនស្គាល់សេចក្តីបារ ។

(១៧៩) (នាងចិត្តមណ្ឌលិកា...) បតិព្រតិន្ទ សញ្ញារបស់បុរសដែល ក្តេចក្តាំង ដោយមួយរំពេចជាប្រាកដ បារាំងលោកមាន ប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី សូមលោកអត់ឲ្យទោសដំហុសខ្ញុំ ចុះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងមិនមានអ្នកជាកំឡាំង ។

(១៨០) (ព្រះមហាសត្វ...) ខ្ញុំព្រមណ្ឌនកុមារ ដែលជាបុត្រ មានប្រាជ្ញាតិច ជាបុត្ររបស់នាង បារាគមន៍ដ៏ចូល ដែល យើងឈរហើយចុះមកនេះ ចំណែកនាងចូលយកទឹកដែល រៀតរៀននៅក្នុងរបស់នាង ទាំងកូនរបស់នាងនោះ នឹង ទៅជាបុគ្គលមិនមានរោគ ។

(១៨១) មណ្ឌព្យ ការោសិ បរិត្តបុញ្ញោ

យោ ទុញ្ញខេត្តេ ឧមគោរិតាសិ

មហាកសាវេសុ ជនេសុ ទានំ

កិលិដ្ឋកម្មេសុ អសញ្ញតេសុ ។

ជនោ ចរេតោ អពិតា ចិត្តោ

ជវូធតាបំ ផុទំ បរព្ភំ

ទទំ ធនំ បស្សថ ទុច្ចរិតំ

ន ជាតិជិតំ ការយេ តព្យបញ្ញំ ។

យេសំ រាគោ ច ទោសោ ច អវិជ្ជា ច វិរជិតា

ទីណាសវា អរហន្តោ តេសុ ទិន្នំ មហប្ផលំ។

(១៨២) ឧបតាទ្ធ ធនំ បេជ្ជោ នាមត្ថេសុ យសសុរិយ

សហាសំហេជ្ជោ ទុទ្ធិកោ ខេជ្ជប្បញ្ញំ កតា មហត្តិ។

(១៨១) (ទានំ ទិដ្ឋមព្ភិតា...) ម្នាលមណ្ឌព្យៈ អ្នកជាបុគ្គលតោច មានប្រាជ្ញាស្តួចស្តើង អ្នកជាបុគ្គលមិនស្គាល់ នូវបុញ្ញក្ខេត្ត ទាំងឡាយ អ្នកឲ្យទានចំពោះពួកជន ដែលមានទឹកចិត្ត កិលេសដ៏ច្រើន មានអំពើដ៏សៅហ្មង ជាអ្នកមិនសង្រួម ។ (ពួកជនខ្លះ) ប្រាកដ់ ស្មៀកធ្លាក់ស្បែកខ្លាឃ្មុំ មានមុខព្រួប ព្រួល (ដោយពួកមាត់ពុកចង្កា) ដូចជាស្នាក់ទឹកដ៏ចាស់ អ្នក ទាំងឡាយ ចូរមើលពួកសត្វដែលមានសភាពចក្រក់ដោយរុះ ដូចក្រួសក្នុងស្បែកខ្លាឃ្មុំ ការការពារបុគ្គល ដែលមាន ប្រាជ្ញាតិច មិនប្រាកដ ។ ពួកបុគ្គលណា លះបង់រាគៈ ទោសៈ និងអវិជ្ជា ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាអរហន្តទីណា- ស្រព ទានដែលបុគ្គលឲ្យចំពោះពួកបុគ្គលទាំងនោះ ទើប ជាទានមានផលច្រើន ។

(១៨២) (អកិសមុទ្ទតាថា) ស្ដេចពួកទីផនមេដ្ឋៈ មៀតមៀនខ្លួនចិត្តរបស់ អាត្មាភាពស ជាអ្នកមានយស ស្ដេចពួកទីផនមេដ្ឋៈ ព្រមទាំង ហារីមគឺជាប់សួស្តី ដែលឈ្មោះមេដ្ឋៈគឺទៅជាប្រៀតក្រាលណាស ។

បិណ្ឌសមុគ្គជាតកំ

[១៨៣] សក្ខំ ធនំ សហស្សំ សុចិណ្ណំ
ន កម្មុនា កិញ្ចន សោចយន្តិ
បស្សាមិ សមុទ្ទំ ឥហាចុតានិ
សោកម្ហា បុញ្ញសស្សថម្ពំ ។
សក្ខំ ធនំ សហស្សំ សុចិណ្ណំ
ន កម្មុនា កិញ្ចន សោចយន្តិ
កាចិន្ទុ ចិត្តស្សប៉ិ ឆិន្នមេ
សត្ថា មាតា តស្ស យថាបិ មញ្ចឹ ។
(១៨៤) សក្ខំ ធនំ សហស្សំ សុចិណ្ណំ
ន កម្មុនា កិញ្ចន សោចយន្តិ
ចិត្តិច ជាតាហា ភវេថ តេន
សត្ថា មាតា តស្ស យថាបិ តុល្យំ ។
(១៨៥) កាំ នុ ចិត្តា សុភមញ្ញោតា តេ
មនាហុ តេ តោចិ តំ បរតស្មា
កាជា សុកិតា ន មនុ្ត កត្វា
ធនាម តេ កាមកំ សហាយ ។

បិណ្ឌសមុគ្គជាតក

(១៨៣) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយរបស់យើងមានដល់
អស់ ដែលខាងផងតាំងឡាយសន្សំហើយដោយប្រាជ្ញា រីមេង
ប្រកបដោយផល មិនមែនផងតាំងកើត ខ្ញុំឃើញសម្លូបណ្ឌិត
មានកម្មុការច្រើន ជាអ្នកបណ្ឌិតដោយផលនៃបុណ្យដោយ
ការតែរបស់ខ្ញុំ ។ សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការតែទាំងអស់
ដែលខាងផងតាំងឡាយសន្សំហើយដោយប្រាជ្ញា រីមេងប្រកប
ដោយផល មិនមែនផងតាំងកើត ចិត្តរបស់បណ្ឌិតឈ្មោះចិត្ត:
តោះសោប្រែច ដូចចិត្តការក្នុងញើដែលខ្ញុំ ។
(១៨៤) (តាកព្រៀងឲ្យលថា) សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការតែ
តាំងអស់ ដែលខាងផងតាំងឡាយសន្សំហើយ ដោយប្រាជ្ញា
រីមេងប្រកបដោយផល មិនមែនផងតាំងកើត ចណ៉ែព្រះ
សម្ពុទ្ធ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រាប នូវបណ្ឌិតឈ្មោះចិត្ត:
តោះ មានចិត្តសាប្រែច ដូចព្រះពជហ្ទឹយព្រះអង្គដែរ ។
(១៨៥) (ព្រះរាជា...) (សំដីទេះ) អ្នកបានតួមក (តិតីសំណាក់)
បណ្ឌិតឈ្មោះចិត្ត:មិនកើតឬ ឬដនណាមួយប្រាប់សេចក្តីនេះ
ដល់អ្នក តាថា (ទេរ) អ្នកព្រៀងក៏ពេះហើយ ខ្ញុំមិនមាន
សេចក្តីសង្ស័យទេ ខ្ញុំឡូស្រែកសួយមួយវាយ ដល់អ្នក ។

(១៨៦) ន ចាហំ ចេត្ត សុតបុព្វកោ មេ
ឥសិ ច មេ ចិតបត្តំ អសំសិ
កត្វាន ញោ បដិការេ តាទិ
អថ ខុ ទេវេ អត្តមនោ ធនមយ្យ ។

(១៨៧) យោ ទេវបុត្តោ មេ[១] កបាប សុភាតេ ចិត្តលតាវនេ
កណ្ឌិ តាតាំ តព្វេ អភិរយ្យ បដិមុញ្ច ។
អារាញ្ញេ ភេទិតុចិត្តសត្តា[២]
សីឃាមិ យាតាមិ ច យោជយន្តិ
អជ្ជាហំ អស្សមេ គតិស្សំ
យាហ្វេ ឧក្កំសម្សមិសិ ចំសិទ្ធំ ។

(១៨៨) សុលទ្ធលាភោ តេ មេ អហោសិ
តាតា សុគតា ចរិសាយ បជ្ជ
សោខំ ឥសិំ សីលវតូបបន្នំ
ទិស្វា បតីតោ សុមនោហមស្មិ ។

(១៨៩) អាសនំ ទុមតំ បដ្ឋំ បដិក្ខណាតុ តោ តវ
អហ្វេ កវ្វិ ព្រាហ្មណ អត្ថិ ការាតុ តោ តវ ។

---

១ ម. យោជេន្តុ ជ ។ ឱ. យោជន្តុ ជ ។ ២ ម. អាទេត្តុំ បរិទ្ធិសោ ។ ម. អាទេត្តុ បរិទ្ធិសោ ។

(១៨៦) (តាក...) ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឮ (អំពីសំណាក់) បណ្ឌិត ឈ្មោះចិត្តរថ ដែលវិសី (មួយរូប) បានប្រាប់នូវសេចក្តីនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គថា អ្នកចូរទៅក្រៀនតាចាតនីងព្រះរាជា ក្រោយ ពោះសួចសព្វព្រះរាជហឫទ័យ នឹងប្រោសប្រទាន នូវរបស់ ដ៏ប្រសើរដល់អ្នក ។

(១៨៧) (ព្រះរាជា...) អ្នកចាំឪឡាយចូរទឹមនូវកងរថ ចាំឪឡាយ ដែលធ្វើយ៉ាងល្អ ក្រៀនប្រដាប់ដ៏ពិចិត្រ ចូរចងនូវខ្សែផ្ចិត់ តាក់នូវក្រៀនប្រដាប់តាំនងរាំចាំឪឡាយ ។ អ្នកចាំឪឡាយ ចូរយកស្គរ និងសំពោធ្មែនូវសំពួដដ ចូរទឹមនូវយានចាំឪឡាយដ៏លឿនទាំងនៅថ្ងៃនេះ អញនឹងទៅមើលផសី ដែលអង្គុយនៅស្រមណា អញនឹងទៅកាន់ស្រមអាស្រម ។

(១៨៨) ខ្ញុំ កាន្ដអញ បានលាភល្អណាស់ហើយ តាថាដែលកាន្តអញ ទៅក្រៀនតៅហើយ គឺអណ្ដាលព័សីខ កាន្តអញបាន ឃើញ នូវផសី ដ៏បរិបូណ៌ដោយសីលនិងវត ហើយក៏ ត្រេកអរពេកយ ។

(១៨៩) សូមលោកនឹងរើន ទទួលនូវអាសនៈ ទឹក និងស្បែកលាបជើង របស់យើងចុះ ចាំត្រូវគួរតែថ្វាយ ខ្ញុំសូមលោកទទួលនូវគ្រឿងទាន ដ៏ថ្លៃ សូមលោកទទួលនូវគ្រឿងទានដ៏ថ្លៃរបស់យើងខ្ញុំ ។

(១៩០) វិញ្ញូ ចេ ភវេសិ កាកន្ត
ធារីតុណោហិ បរិចារយស្សុ
ការេហិ ទុកាលមនុក្កមាយ
ទុកោជនំ តស្សុ រុយិ កាកេម ។

(១៩១) និស្សា ជលំ ឧទ្ទរិតស្ស រាជ
អយោ សុចិណ្ណស្ស មហាវិតាតំ
អញ្ញាណេន បជិសំយមិស្សុ
ន ចម្មាយេ បុត្តបសុំ ឧបំ ភ ។

ឧសេវិកា វស្សុឥណោ មច្ចាធិ វេធ ធីរិតិ
អបណ្ណត្តោ តំ ទិដំ នាគោ និគ្រោធ សុសស្សុតិ
ឥត្ថ កា ធន្ធិ កា ចិត្តា កា រតិ កា ខរស្សរំ
តំ នេ កុរុង្គហិ ជាលេហិ ភវ វុត្តោស្មិ ករុណា ។
សោឃំ ម៉ឺ បយាតាមិ មត្ថុ នេ ឧបវ្វជម្មធិ
អត្ថាកោជាតិបដ្ឋស្សុ កា រតិ កា ខរស្សរា ។

(១៩០) ក្អែកជនល្អាក្ដីខ្លាំងឆាប់ ឡើងហិវិតកាយផលរហ័សគាលដ សូម
លោកឡើងក្អែកតាប៉េកើង សូមលោកក្ដីខ្លាំងកាល ដើម្បី
អត្ថប្រយោជន៍ លោកចិត្តព្វើជាមិនគ្រប់តាក់ ។

(១៩១) (ចិត្តបណ្ឌិតពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា កញ្ញាកាកបុរាណឃើញ
ខ្លួនលាននូវទ្រព្យ នឹងស្រលាញ់ព្រោសីរបស់ខ្លួន ដែលបាន
សន្សំ ដោយព្រោត កញ្ញាកាកនឹងសង្រ្គមខ្លួនដែលឡើង
កញ្ញាកាកមិនប្រាថ្នាខ្លួន ឬសត្វចិញ្ចឹម ឬទ្រព្យ ។

១០ ចប់ ១០ ជើងនេះ ជាជីវិតរបស់ក្អែកសត្វធំលោកនេះ មិនគោរ
មិនផលិតណាត់គេនៅឡើយ កិច្ចប្រសោតនៅ ដូចជាដើម
បុរសដែលគេកាត់ហើយ ។ កាលបើជីវិតគេ (ប្រសោតនៅ
យ៉ាងនេះ) តើកាយ ដូចម្ដេចកើត រលីងស៊ើប ដូចម្ដេចកើត
ទ្រព្យដូចម្ដេចកើត វិសេសទ្រព្យដូចម្ដេចកើត បពិត្រព្រះរាជា
កញ្ញាកាកមានប្រយោជន៍ ដោយខ្លួននឹងប្រាជ្ញ ដូចម្ដេចកើត
កញ្ញាកាក ជាបុគ្គលផុតពាក់ចំណងហើយ ។ កញ្ញាកាកនោះ
នឹងចូលយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនមើលអ៊ីយ ចំពោះកញ្ញាកាក
កាលបើកញ្ញាកាកទ្រព្យបាន ប្រាសផ្ដិត (យ៉ាងនេះ) តើ
ទ្រព្យដូចម្ដេចកើត ស្រុកទេសដ៏ ដូចម្ដេចកើត ។

ជាតំ ឆកំ អធមា ជនិន្ទ

ចណ្ឌាលយោនិំ ទ្វិបទកនិដ្ឋា[១]

សកេហិ កម្មេហិ សុបាបកេហិ

ចណ្ឌាលគព្ភេ អវសិម្ហ បុព្វេ ។

ចណ្ឌាលាហុម្ហាវន្តិសុ មិគា នេរញ្ជរំ បតិ

ឧក្កុសា នម្មទាតីរេ ត្យាជ្ជ ព្រាហ្មណខត្តិយា ។

(១៨២) ឧបនិយ្យតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

ករោហិ បញ្ចាល មមេវ វាក្យំ

មាកាសិ កម្មានិ ទុក្ខុទ្រយានិ ។

ឧបនិយ្យតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

ករោហិ បញ្ចាល មមេវ វាក្យំ

មាកាសិ កម្មានិ ទុក្ខផលានិ ។

---

១ ម. ទ្វិបទកនិដ្ឋំ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ជាតិរបស់ពួកសត្វ ជាអធមជាតិ នាំទៅកាន់ ការណ៍កើតមនុស្សចណ្ឌាលណាមក ជាទីពួកសត្វ គ្រប់ពួកសត្វជើងពីរ យើងទាំងពីរនាក់ គឺបានកើតមនុស្សចណ្ឌាល ក្នុងកាលមុន ព្រោះតែកំរើជារបស់ខ្លួន ដ៏លាមកក្រៃលែង ។ យើងបានកើតជាមនុស្សចណ្ឌាល ក្នុងដែនអវន្តី ហើយចាំមក កើតជាម្រឹគប្រមាញ់ស្ទឹងនេរញ្ជរា រួចកើតជាសត្វឥន្ទ្រី[១] នៅទន្លេ ស្ទឹងនម្មទា ក្នុងថ្ងៃនេះ យើងជាព្រាហ្មណ៍និងក្សត្រិយ៍ ។

(១៨២) ជីវិតតិចណាស់ មានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំចូលទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដកនាំចូលទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងក៏មិនមាន បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមព្រះអង្គធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាព ព្រះអង្គកុំធ្វើនូវកំរើចាំងឡាយ ដែលមានគំនើតជាទុក្ខឡើយ ។ ជីវិតតិចណាស់ មានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងក៏មិនមាន បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមព្រះអង្គធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាព ព្រះអង្គកុំធ្វើ នូវកំរើចាំងឡាយ ដែលមានផលជាទុក្ខឡើយ ។

---

១ អាចារ្យខ្លះថា សម្អង្គំទ្រ ។

ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ
ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា
ករោហិ បញ្ចាល មមេស វាក្យំ
មាកាសិ កម្មានិ រជស្សិរានិ ។
ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ
វណ្ណំ ជរា ហន្តិ នរស្ស ជីយតោ
ករោហិ បញ្ចាល មមេស វាក្យំ
មាកាសិ កម្មំ និរយូបបត្តិយា ។

(១៤៣) អទ្ធា ហិ សច្ចំ វចនំ តវេតំ
យថា ឥសី ភាសសិ ឯវមេតំ
កាមា ច មេ សន្តិ អនប្បរូបា
តេ ទុច្ចជា មាទិសកេន ភិក្ខុ ។
នាគោ យថា បង្កមជ្ឈេ ព្យសន្នោ
បស្សំ ថលំ នាភិសម្ភោតិ គន្តុំ
ឯវម្បហំ កាមបង្កេ ព្យសន្នោ
ន ភិក្ខុនោ មគ្គមនុព្វជាមិ ។

ជីវិតនិងអាយុមានប្រមាណតិច ត្រូវដឹកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដឹកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពំនាក់ក៏ពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយដែលជាប្រធាននៃធូលី គឺកិលេសឡើយ ។ ជីវិតនិងអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវដឹកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) ជរាតែងកំចាត់បង់នូវសម្បុររបស់សត្វ ដែលកំពុងគ្រាំគ្រា បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើដើម្បីកើតក្នុងនរកឡើយ ។

(១៤៣) (ព្រះរាជា...) ពាក្យ(របស់លោក)នោះ ពេញជាពិតមែនហើយ បពិត្រឥសី លោកពោលយ៉ាងណា សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនោះ បពិត្រភិក្ខុ តែកាមទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មានសភាពមិនតិចទេ កាមទាំងនោះ បុគ្គលប្រហែលខ្ញុំ លះបង់បានដោយក្រ ។ ដំរីជាប់នៅកណ្តាលភក់ មិនអាចឡើងទៅកាន់គោកដោយខ្លួនឯងយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏ជាបុគ្គលជាប់នៅក្នុងភក់ គឺកាម មិនអាចដើរតាមផ្លូវ(ធម៌)របស់លោកជាភិក្ខុយ៉ាងនោះដែរ

វីសតិនិបាតេ ទុតិយំ ចិត្តសម្ភូតជាតកំ

យថាបិ មាតា ច បិតា ច បុត្តំ
អនុសាសរេ កិន្តិ សុខី ភវេយ្យ
ឯវម្បិ មំ ត្វំ អនុសាស ភន្តេ
យថា ចិរំ បេច្ច សុខី ភវេយ្យំ ។
(១៩៦) សោ ចេ តុវំ ឧស្សហសេ ជនិន្ទ
កាមេ ឥមេ មានុសកេ បហាតុំ
ធម្មិំ ពលិំ បដ្ឋបយស្សុ រដ្ឋេ
អធម្មការោ ច តេ មាហុ រដ្ឋេ ។
ទូតា វិធាវន្តុ ទិសា ចតស្សោ
និមន្តកា សមណព្រាហ្មណានំ
តេ អន្នបានេន ឧបដ្ឋហស្សុ
វត្ថេន សេនាសនបច្ចយេន ច ។
អន្នេន បានេន បសន្នចិត្តោ
សន្តប្បយ សមណព្រាហ្មណេ ច
ទត្វា ច ភុត្វា ច យថានុភាវំ
អនិន្ទិតោ សគ្គមុបេហិ ឋានំ ។

វីសតិនិបាត ចិត្តសម្ភូតជាតក ទី ២

មាតាបិតា ប្រៀនប្រដៅបុត្ត (ដោយពាក្យថា) ធ្វើម្តេច បុត្តនឹងបានសេចក្តីសុខ យ៉ាងណា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមលោកប្រៀនប្រដៅខ្ញុំតាមសមគួរ ល្មមឲ្យខ្ញុំលះលោកនេះទៅហើយ បានសេចក្តីសុខអស់កាលអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(១៩៦) (ចិត្តបណ្ឌិត...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន បើព្រះអង្គមិនអាចនឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ជារបស់មនុស្សនេះបានទេ បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គតាំងទុកនូវពលីប្រកបដោយធម៌ ឯការធ្វើផលមិនប្រកបដោយធម៌ ក៏សូមកុំឲ្យមានក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គឡើយ ។ សូមឲ្យទូតទាំងឡាយ (របស់ព្រះអង្គ) ជាអ្នកនិមន្តនូវពួកព្រាហ្មណ៍ ចេញទៅកាន់ទិសទាំង ៤ (និមន្តមិនរើសមុខ) សូមឲ្យព្រះអង្គទំនុកបម្រុងនូវសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ និងសេនាសនបច្ច័យ ។ សូមព្រះអង្គមានព្រះទ័យជ្រះថ្លា ហើយញុំាងសមណព្រាហ្មណ៍ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបាយនឹងទឹក លុះព្រះអង្គឲ្យទាននឹងប្រើប្រាស់ (ទ្រព្យ) តាមសមគួរដល់កំលាំងហើយ ឥតមានអ្នកដទៃតិះដៀល ហើយសូមឲ្យទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

សារេច ចរំ ភទ្ទ មនោ សហាយ្យ

ហរីតលោហិ បរិករយន្តិ

សមមេឌ តាជី មនសិការោហិ

ភាវេហិ ទេតំ បរិសាយ មជ្ឈេ ។

អក្កោធនស្សយោ ជត្តុ វេទគ្គា ទីរតាយិនោ

បរិភោគេណ្ណា សុភាធេហិ ស្វាន្ត ភជាតំ វុត្តិតំ ។

ចិត្តសម្ភូតជាតកំ ទុតិយំ ។

សីវិជាតកំ

(១៨៥) ទូរេ អបស្សំ ថេរោវ ចក្ខុំ យាចិតុមាគតោ

ឯកនេត្តា ភវិស្សាម ចក្ខុំ មេ ទេហិ យាចិតោ ។

(១៨៦) កេនានុសិដ្ឋោ ឥធមាគតោសិ

វនិព្វក ចក្ខុបថានិ យាចិតុំ

សុទុច្ចជំ យាចសិ ឧត្តមង្គំ

យមាហុ នេត្តំ បុរិសេន ទុច្ចជំ ។

បពិត្រព្រះរាជា អើសេចក្តីស្រឡាញ់ក្រែលែងសព្ទព្រះអង្គដែលមាន

ក្នុងនារីជាមាតាបារមី សូមព្រះអង្គធ្វើទុក ក្នុងព្រះទ័យ

ចំពោះនាងជាអ្នកនេះ មួយទៀត សូមព្រះអង្គ (ទ្រង់ព្រាប់)

ប្រើនេះព្រះគោលនូវនាងជានេះ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទផង

សត្វណាដែលក្នុងទីនេះ ផ្ញៀវផ្ញើនោះនាំកុំនេះដើរជាសត្វប្រព្រឹត្តប្រពៃយ

ដោយពួកសុខ សត្វនោះតែងទៅកាន់ព្រះរាជា ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

ចប់ ចិត្តសម្ភូតជាតក ទី២ ។

សីវិជាតក

(១៨៥) (ព្រះថេរនឹងកំណែន្ធុនជាមនុស្សចាស់គោលចាំ) ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គល

ចាស់ជរា មើលមិនឃើញឆ្ងាយ មកដើម្បីសុំនូវព្រះនេត្រ ខ្ញុំព្រះអង្គ

ជាអ្នកមានភ្នែកម្ខាង កាលបើខ្ញុំសុំហើយ សូមព្រះអង្គប្រទានឲ្យ

ព្រះនេត្រដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(១៨៦) (ព្រះបាទសីវិរាជត្រាស់សួរថា) នែវនិព្វក អ្នកណា

ប្រាប់អ្នក ទើបអ្នកមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីសុំនូវភ្នែកទាំងឡាយ

ផងចំពោះទាំងឡាយនោះនូវភ្នែកណា ជាជាបស់ ដែលបុរស

លះបង់បានដោយក្រ អ្នកសុំនូវភ្នែក ជាអវយវៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះ

ដែលគេលះបង់បានដោយក្រៀវក្រៃលែង ។

(១៤៧) យថាហុ ទេវេសុ សុជម្បតឹ
មឃោតិ តំ អាហុ មនុស្សលោកេ
ទេវានុសិដ្ឋោ ឥធាគតោស្មិ
វនិព្វកោ ចក្ខុបថានិ យាចិតុំ ។
វនិព្វតោ មយ្ហ វណឹ អនុត្តរំ
ទទាហិ មេ ចក្ខុបថានិ យាចតោ
ទទាហិ មេ ចក្ខុបទំ អនុត្តរំ
យថាហុ នេត្តំ បុរិសេន ទុច្ចជំ ។
យេន អត្ថេន អាគញ្ឆិ យមត្ថមភិបត្ថយំ
តេ តេ ឥជ្ឈន្តុ សង្កប្បា លភ ចក្ខូនិ ព្រាហ្មណ ។
ឯកំ តេ យាចមានស្ស ឧភយានិ ទទាមហំ
ស ចក្ខុមា គច្ឆ ជនស្ស បេក្ខតោ
យទិច្ឆសេ ត្វំ តទតេ សមិជ្ឈតុ ។
(១៤៨) មា នោ ទេវ អទា ចក្ខុំ មា នោ សព្វេ បរាករិ
ធនំ ទេហិ មហារាជ មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ ។

(១៤៧) (ព្រាហ្មណ៍...) ពួកទេវតាបានពោលនូវទេវតាវិសេសណា ជាសុជម្បតិក្នុងទេវលោក ពួកជនបានពោលនូវទេវតាវិសេសនោះថាមឃវា ក្នុងមនុស្សលោក ខ្ញុំជាស្មូម ដែលទេវតាវិសេសនោះប្រើ ទើបមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីសុំព្រះនេត្រទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំជាស្មូម ការសូមជាកិច្ចរបស់ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំសូមព្រះនេត្រទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គប្រទាន ពួកជនបានពោលនូវភ្នែកណា ថាជារបស់ដែលបុរស លះបង់ដោយក្រ សូមព្រះអង្គប្រទាននូវព្រះនេត្រដ៏ប្រសើរនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ (ព្រះបាទសិវិរាជ...) ខ្លួនអ្នកមកដោយប្រាថ្នាផលណា ត្រូវការនូវប្រយោជន៍ណា សេចក្តីត្រិះរិះនូវប្រយោជន៍នោះ សូមឲ្យសម្រេចដល់អ្នកចុះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបាន នូវភ្នែកទាំងឡាយ ។ កាលបើ អ្នកសូមភ្នែកមួយ យើងនឹងឲ្យភ្នែកទាំងពីរ កាលជនកំពុងមើល សូមអ្នកនោះជាបុគ្គលមានភ្នែកទៅចុះ អ្នកប្រាថ្នានូវរបស់ណា របស់នោះចូរសម្រេចដល់អ្នក ។

(១៤៨) (ពួកជនពោលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់កុំប្រទាននូវព្រះនេត្រ សូមទ្រង់កុំលះបង់ នូវពួកយើងទាំងអស់គ្នាឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ប្រទាន នូវទ្រព្យ គឺកែវមុក្តា និងកែវពិទូរ្យដ៏ច្រើនវិញចុះ ។

យុត្តំ ទេវ រាជ ទេហិ អកាលិយេ អវសត្តតេ

ឆាតេ ទេហិ មហារាជ ហេមកាបន្ទុំ ភិក្ខសាសេ ។

យថា ទំ សីហោ សេព្វេ សយោត្តា សរថា សទា

សមត្តា ចរិការយ្យំ មិទំ ទេហិ រាជសក ។

(៤៤៤) យោ វេ ទស្សុត្តិ ទ្វាន អនាទេ ក្សុរេ ទទោ

ក្ខេមំ សោ បត្តំ ទាសំ តឹកយំ បដិមុញ្ចតិ ។

យោ វេ ទស្សុត្តិ ទ្វាន អនាទេ ក្សុរេ ទទោ

ទាទា ទាបតាក ហោតិ សម្បត្តា យមសាធនំ ។

យញ្ញំ យាចេ តញ្ញំ ទទេ យំ ន យាចេ ន តំ ទទេ

ស្វាហំ តាមេ ទស្សាមិ យំ មំ យាចតិ ព្រាហ្មណោ ។

បានព្រះសមុទ្រទេព សូមទ្រង់ប្រទាននូវ ដែលទាំងឡាយសេះ

អាជានីយ ដែលប្រដាប់ហើយ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គ

ប្រទាននូវរថទាំងឡាយ ប្រកបដោយគ្រឿងប្រដាប់ក្បាល និង

បណ្ដាញមាសវិញចុះ ។ សេះទាំងនោះព្រមទាំងរថ ព្រមទាំងអាវុធ

ដោយការព្រះអង្គដោយល្អិតល្អន់ គ្រប់ការ ដោយប្រការណា បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងដែន សូមព្រះអង្គប្រទានដោយប្រការនោះចុះ ។

(៤៤៤) (ព្រះគាថា...) បុគ្គលណាគេលចាកក្នុងពួកនិទ្យ ហើយធ្វើ

នូវចិត្តផ្ទុយពីកាមទៀត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាយកអន្ទាក់ដែល

ភ្ជាប់លើដែលដើមកាត់ចូលក ។ បុគ្គលណាគេលចាកក្នុងពួកនិ

ទ្យ ហើយធ្វើនូវចិត្តផ្ទុយពីកាមទៀត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជា

បុគ្គលមកក្រៅសែនជាងបុគ្គលណាមក ហើយវិលទៅកាន់នរក

ជាទីសម្រេចរបស់ព្រះយមរាជ ។ សូមសូមនូវរបស់ណា បុគ្គល

គួរឱ្យនូវរបស់នោះ មិនសូមនូវរបស់ណា មិនគួរឱ្យរបស់នោះ

ព្រាហ្មណ៍សូមនូវរបស់ណាទឹកភ្នែកអញ អញនឹងឱ្យ

នូវរបស់នោះឯង ។

(២០០) អាសឹ ឬ ស្ណាំ ន សុចំ តលំ ន

កឹ បត្តយានោ ន ជហិន្ន ទេសិ

កាមញ្ហិ ករា សិរិមំ អនុត្តរេ

តញ្ហិ នត្ថា ចរណាកាមោតុ ។

(២០១) ឧក្កាមេតំ យសសា ជលាមិ

ន ចុត្តមិច្ឆេ ន ឧចំ ន វន្ទំ

សមញ្ញ ជន្មោ ចរិតោ បុរាណោ

ជាតេ្ធរ ឋានេ វេតិ មនោ ផល ។

(២០២) ឧទេ ទេសស្ស ទុកោ ចក្ខុ អត្ថាចំ ទេ ច ទេសស្សយំ

សព្វញ្ញុតំ ចយំ មយ្ហំ តស្មា ចក្ខុមតាសំហំ ។

(២០៣) សទា ច មិត្តោ ច មមាសិ សិរិកា

សុសិក្ខិតោ សាធុ ការេហិ ទេ វតោ

នន្ទិត្វា ចក្ខុធិ មម ជីតសោតោ

ហត្ថេសុ បាទេហិ ទេតិពកាសូ ។

(២០០) (ក្នុងកាលណាត្បូ...) ហេតុព្រះអង្គជាធំជាងដែន ព្រះអង្គ ប្រាជ្ញខ្ពង់របស់ត្រី នឹកាយុ ផ្គាល់សម្បុរ ផ្កាសម្ពត្តិសុខ ប្អូន កំឡាំង ទើបព្រះអង្គប្រទាន (ព្រះនេត្រ) ព្រះពាក្យធំប្រសើរ ជាដែនអ្នកនៅក្នុងដែនសិរីទាំងឡាយ មិនសមហើយប្រទាន ព្រះនេត្រទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនៃប្រយោជន៍ក្នុងលោក ។

(២០១) (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំមិនមែនឲ្យចក្ខុនេះ ព្រោះយសនេះ មិនមែនប្រាថ្នាកូន មិនមែនប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនមែនប្រាថ្នាដែនទេ ធម៌ដែលប្រពៃណីនៃការឲ្យទានជាផ្លូវបុរាណ ដែលសប្បុរសធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំត្រេកអរក្នុង ការឲ្យ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(២០២) (សក្កសម្មតរាជ) ភ្នែកទាំងពីរ មិនជាទីស្អប់ របស់ខ្លួនទេ គង់តែមិនមែនស្អប់ខ្ពើមរបស់ខ្លួនទេ សព្វញ្ញុតញ្ញាណជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុនោះខ្ញុំបានឲ្យភ្នែក ។

(២០៣) (ព្រះរាជា..) ឈ្មោះសិរិកៈ ជាអ្នកជាទីស្រឡាញ់ ជាមិត្ររបស់យើង អ្នកបានរៀនល្អ ហើយ ចូរធ្វើតាមពាក្យរបស់យើងដោយប្រពៃចុះ កាលយើងកំពុង ប្រាថ្នា អ្នកចូរឆ្កៀលភ្នែកទាំងឡាយ (របស់យើង) ហើយដាក់លើដៃរបស់យាចកចុះ ។

(៦០៦) ចោទិតោ សីវិរាជេន   សិវកោ វចនង្ករោ
រញ្ញោ អក្ខីនិ ឧទ្ធត្វា   ព្រាហ្មណស្ស ឧបានយិ
សចក្ខុ ព្រាហ្មណោ អាសិ   អន្ធោ រាជា ឧបាវិសិ ។

(៦០៧) តតោ សោ កតិបាហស្ស   ឧបរូឡ្ហេសុ ចក្ខុសុ
សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ   សារថឹ អជ្ឈភាសថ ។
យោជេហិ សារថិ យានំ   យុត្តញ្ច បដិវេទយ
ឧយ្យានភូមឹ គច្ឆាម   បោក្ខរញ្ញោ វនានិ ច
សោ ច បោក្ខរណីតីរេ   បល្លង្កេន ឧបាវិសិ
តស្ស សក្កោ បាតុរហុ   ទេវរាជា សុជម្បតិ ។

(៦០៨) សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ   អាគតោស្មិ តវន្តិកេ
វរំ វរស្សុ រាជីសិ   យំ កិញ្ចិ មនសិច្ឆសិ ។

(៦០៩) បហូតំ មេ ធនំ សក្ក   ពលំ កោសោ ចនប្បកោ
អន្ធស្ស មេ សតោ ទានិ   មរណញ្ញេវ រុច្ចតិ ។

(៦០៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពេលនោះ ឈ្មោះសិវកៈ លុះព្រះរាជាត្រាស់ប្រើ ព្រះបាទសីវី ហើយ (យកទៅទុកហើយ) ក៏ធ្វើតាមព្រះបន្ទូល ហើយខ្វៀសខ្វេះ ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះរាជា នាំទៅឲ្យព្រាហ្មណ៍ ចំណែក ព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅជាបុគ្គលមានភ្នែក ព្រះរាជាទៅជាបុគ្គលខ្វាក់ ។

(៦០៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) តពីនោះមក ប្រមាណពីរបីថ្ងៃ លុះដល់ព្រះនេត្រទាំងពីរដុះឡើង ព្រះរាជាជាម្ចាស់ញុំងដែនឲ្យចំរើនដល់ពួកជនអ្នកសីវី ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់នាយសារថីថា នែនាយសារថី អ្នកចូរទឹមយាន លុះទឹមហើយចូរប្រាប់យើង យើងនឹងទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដែលមានស្រះបោក្ខរណីនឹងព្រៃព្រឹក្សា ។ ព្រះបាទសីវីនោះ ទ្រង់គង់លើបល្ល័ង្កនៅត្រើយស្រះបោក្ខរណី ទេវរាជ ឈ្មោះសក្កៈ ជាសុជម្បតិ ក៏មកលេចចំពោះព្រះអង្គ ។

(៦០៨) (ព្រះឥន្ទ...) ខ្ញុំជាទេវរាជ ឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាងទេវតា មកក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ បពិត្រស្តេចឥសី ព្រះអង្គប្រាថ្នានូវព្រះទ័យចំពោះពរណាមួយ សូមព្រះអង្គទូលពរនោះចុះ ។

(៦០៩) (ព្រះបាទសីវី...) បពិត្រសក្កៈ ទ្រព្យនឹងពលរបស់ខ្ញុំមានច្រើនហើយ ទាំងឃ្លាំងរបស់ខ្ញុំ មិនមែនមានតិចទេ កាលបើខ្ញុំនៅខ្វាក់ពីកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំពេញចិត្តចំពោះសេចក្តីស្លាប់តែម្យ៉ាង ។

(២០៨) យានិ សច្ចានិ ទ្វិបទិន្ទ តានិ ភាសស្សុ ខត្តិយ
សច្ចំ តេ ភណមានស្ស បុន ចក្ខុ ភវិស្សតិ ។

(២០៩) យេ មំ យាចិតុមាយន្តិ នានាគោត្តា វនិព្វកា
យោបិ មំ យាចតេ តត្ថ សោបិ មេ មនសោ បិយោ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ចក្ខុ មេ ឧបបជ្ជថ ។

(២១០) យំ មំ សោ យាចិតុំ អាគា ទេហិ ចក្ខុន្តិ ព្រាហ្មណោ
តស្ស ចក្ខូនិ បាទាសិំ ព្រាហ្មណស្ស វនិព្វតោ
ភិយ្យោ មំ អាវិសិ បីតិ សោមនស្សញ្ចនប្បកំ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ទុតិយំ មេ ឧបបជ្ជថ ។

(២១១) ធម្មេន[1] ភាសិតា គាថា សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍន
ឯតានិ តវ នេត្តានិ ទិព្វានិ បដិទិស្សរេ[2] ។
តិរោកុឌ្ឌំ តិរោសេលំ សមតិគ្គយ្ហ បព្វតំ
សមន្តា យោជនសតំ ទស្សនំ អនុភោន្តុ តេ ។

---
១ ឱ. ធម្ម ។ ២ ឱ. បដិទិស្សរេ ។

(២០៨) (ព្រះឥន្ទ្រ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ជាធំជាងជនមានជើងពីរ សូមព្រះអង្គត្រាស់នូវពាក្យទាំងឡាយដែលជាសច្ចៈចុះ កាលបើព្រះអង្គពោលនូវពាក្យសច្ចៈ ព្រះនេត្រនឹងមានឡើងវិញ ។

(២០៩) (ព្រះបាទសិវី...) ពួកស្មូមណា មានគោត្រផ្សេងៗគ្នា មកដើម្បីសូមចំពោះយើង បណ្ដាស្មូមទាំងនោះ ស្មូមណាសូមយើង ស្មូមនោះជាទីស្រឡាញ់ នៃចិត្តរបស់យើង សូមឲ្យភ្នែកកើតមានដល់យើង ដោយការពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ។

(២១០) ព្រាហ្មណ៍នោះមកដើម្បីសូម នូវភ្នែកណានឹងយើងថា សូមព្រះអង្គប្រទាននូវភ្នែក យើងក៏បានឲ្យនូវភ្នែកទាំងឡាយនោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ដែលសូមនោះហើយ ។ បីតិនិងសោមនស្សដ៏ច្រើន ក៏កើតឡើងដល់យើង ដោយហេតុនោះ សូមឲ្យភ្នែកជាគំរប់ពីរ កើតមានដល់យើង ដោយពោលពាក្យសច្ចៈនេះ ។

(២១១) (ព្រះឥន្ទ្រ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ អ្នកញុំាងដែនរបស់អ្នកដែនសិវីឲ្យចំរើន គាថាដែលព្រះអង្គពោលតាមធម៌ សូមឲ្យព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះអង្គនោះ ប្រាកដដូចជាទិព្វ ។ ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះអង្គនោះ សូមឲ្យបាននូវការឃើញក្នុងខាងក្រៅជញ្ជាំង ខាងក្រៅថ្ម កន្លងក្រៅភ្នំ ដល់ទីបំផុតមួយរយយោជន៍ ដោយជុំវិញ ។

(២១២) កោមេន វិត្តំ ច ឧទេយ្យ យាចិតោ

អបិ វិសិដ្ឋំ សុចិយំបិ អត្តនោ

ទទេយ្យ សទ្ធេ សិរិយោ សមាគតា

និច្ចម្បិ ចេត្តមិ ឋមន្ទ បស្សេទ ។

តិកេត្តុំ តិកោសលំ សមត្ថុល្ហ បត្តំ

សមគ្គា យោជនសតំ អស្សេបំ អនុកោដ្ឋិ យោ ។

១ ជាតមត្តា បរមត្ថ (ការិ) បញ្ញាមិ ៩០ ទីនិក

ធញ្ញាន ពេទុសំ ធញ្ញំ លទ្ធំ (មេ) ធញ្ញំ អមានុសំ ។

បត្តិចិ ទិស្វា សិរិយោ ទេវ ញាតាមិ កុញ្ជរ

ធញ្ញា ច កុញ្ញា ច យថាទុកាំ

អទិប្បិតា សត្តុមេវ ហិនត្តិ ។

សិរិជាតកំ នវមំ ។

សិរីមន្ទជាតកំ

(២១៣) បញ្ញាយុបេតំ សិរិយា វិហីនំ

យសស្សិនំ វាបិ អបេតធម្មំ

បុច្ឆាមិ សេនក បរមត្ថំ

(២១២) (ព្រះពុទ្ធសៅ...) អ្នកណាមួយក្នុងលោកនេះ ដែលគេ

ស្គម ហើយមិនឲ្យនូវទ្រព្យដ៏ពេញចិត្ត ឬទ្រព្យដ៏វិសេស ជាទី

ស្រឡាញ់ នៃក្រៅពីរបស់ខ្លួន នៃអ្នកដែលសិរីទាំងអស់ដែល

មកប្រជុំគ្នា ចូលអ្នកទាំងឡាយមើល នូវអ្នកទាំងពីររបស់

អញ ដែលជាទីត្រូវការ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ចតុទាំងពីររបស់

យើង ដែលពុំធ្លាប់ឃើញក្នុងឆ្នាំ ទៅទាល់ក្រៅដល់ក្នុង

ក្រៅក្តិ អស់ទីទំនួលមួយរយៈយោជន៍ជុំវិញ ។ (ដំណាមួយ)

ក្នុងពីរ របស់សត្វទាំងឡាយនេះ កំណត់ពីរប្រើប្រាស់

(ខ្លួនយើង) បានឲ្យនូវចក្ខុរបស់មនុស្សហើយបានឲ្យចក្ខុទិព្វ ដែល

មិនមែនជារបស់មនុស្ស ។ ពួកអ្នកដែលសិរីទាំងឡាយ អ្នកទាំង

ឡាយបានឃើញទាំងនេះហើយ ចូលទៅ ចូលទៅរក លុះឲ្យ

ហើយ ទៅរកហើយ តាមសមគួរដល់កាលគ្រា ស្តាប់ឲ្យជាអ្នកមិន

មានអ្នកណាចំរើនដោយ ហើយសូមទៅកាន់ផ្លូវសួគ៌ចុះ ។

ចប់ សិរិជាតក ទី ៩ ។

សិរីមន្ទជាតក

(២១៣) (ព្រះរាជាវិទេហៈត្រាស់សួរថា) នែសេនកៈ យើង

សួរនូវសេចក្តីនេះ នឹងបុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ប្រាស

ចាកសិរីសម្បត្តិ ១ បុគ្គលមានយស ប្រាសចាកប្រាជ្ញា ១

កមេត្ថ សេយ្យោ កុសលា វទន្តិ ។

(៦១៤) ធីរា ច ពាលា ច ហវេ ជនិន្ទ
សិប្បូបបន្នា ច អសិប្បិនោ ច
សុជាតិមន្តោបិ អជាតិមស្ស
យសស្សិនោ បេសកោ ហោតិ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(៦១៥) តុវម្បិ បុច្ឆាមិ អនោមបញ្ញ
មហោសធ កេវលធម្មទស្សិ
ពាលំ យសស្សឹ បណ្ឌិតំ អប្បភោគំ
កមេត្ថ សេយ្យោ កុសលា វទន្តិ ។

(៦១៦) បាបានិ កម្មានិ ករោតិ ពាលោ
ឥធមេវ សេយ្យោ ឥតិ មញ្ញមានោ
ឥធលោកទស្សី បរលោកំ អទស្សី
ឧភយត្ថ ពាលោ កលិមគ្គហេសិ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា បណ្ដាបុគ្គលទាំងពីរនោះ បុគ្គលណា ប្រសើរជាង ។

(៦១៤) (ធីរា ច ពាលា ច...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ពួកជនពាល ពួកជនអ្នកប្រកបដោយសិល្បៈ នឹងពួកជនមិនមានសិល្បៈ សូម្បីជាអ្នកមានជាតិខ្ពស់ ក៏មកជាអ្នកធ្វើនូវការបំរើជនអ្នកមានយស ដែលមិនមានជាតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦១៥) (តុវម្បិ...) ម្នាលមហោសធ អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ជាអ្នកឃើញនូវហេតុដោយសព្វគ្រប់ យើងសួរអ្នកដែរ បុគ្គលពាលមានយស បណ្ឌិតគ្មានភោគៈ តើអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា បណ្ដាបុគ្គលទាំងពីរនោះ បុគ្គលណាប្រសើរជាង ។

(៦១៦) (បាបានិ កម្មានិ...) ពួកជនពាល តែងធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ ហើយសំគាល់ថា អំពើនេះឯង ជាអំពើប្រសើរ ជាអ្នកឃើញត្រឹមតែលោកនេះ មិនឃើញនូវលោកខាងមុខទេ បុគ្គលពាលតែងកាន់យកនូវគ្រោះកាចក្នុងលោកទាំងពីរ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ សូមទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

[២១៧] ន សិប្បមេតំ វិទធាតិ ភោគំ
ន ពន្ធវា ន សរីរវណ្ណោ
បស្សេឡមូគំ សុខមេធមានំ
សិរីហិ នំ ភជតេ គោរវិន្ទំ
ឯតច្ចំ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញា និហីនា សិរិមាវ សេយ្យោ ។

[២១៨] លទ្ធា សុខំ មជ្ជតិ អប្បបញ្ញោ
ទុក្ខេន ផុដ្ឋោបិ បមោហមេតិ
អាគន្តុនា សុខទុក្ខេន ផុដ្ឋោ
បវេធតិ វារិចរោវ ឃម្មេ
ឯតច្ចំ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

[២១៩] ទុមំ យថា សាទុផលំ អរញ្ញេ
សមន្តតោ សមភិសរន្តិ បក្ខី

(២១៧) (ពាក្យថា សេនកៈ...) សិល្បៈនេះ រមែងមិនផ្តល់នូវភោគ-
សម្បត្តិទេ បុគ្គលមានផៅពង្ស ក៏មិនផ្តល់នូវបុគ្គលឲ្យបានភោគ-
សម្បត្តិដែរ ចំណែកបុគ្គលអ្នកមានឧត្តមភាពនៃសរីរៈ (មានរូបឆោម
ល្អ) ក៏មិនផ្តល់នូវបុគ្គលឲ្យបានភោគសម្បត្តិដែរ សូមទ្រង់ទតបុរ-
សអ្នកដែលមិនចេះនិយាយស្តី ជាមនុស្សហៀរទឹកមាត់
ដល់នូវសេចក្តីសុខ ជាអ្នកសោយសុខព្រោះតែសិរី ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២១៨) (មហោសធ) បុគ្គលមិនប្រាជ្ញ បានសេចក្តីសុខហើយ
រមែងស្រវឹង លុះត្រូវសេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់វិញ ក៏ដល់នូវ
សេចក្តីវង្វេង បុគ្គលមិនប្រាជ្ញ ត្រូវសេចក្តីសុខទុក្ខមក
ថ្មីៗប៉ះពាល់ហើយ ក៏រមែងញាប់ញ័រ ដូចជាត្រីឆ្លោរ (សត្វត្រាច់
ទៅក្នុងទឹក) ដែលញាប់ញ័រក្នុងកាលក្តៅ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្នឹង
ឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(២១៩) (ពាក្យថា សេនកៈ . . .) ពួកសត្វបក្សី តែងហើរសំដៅទៅ
រកនូវដើមឈើ ដែលមានផ្លែផ្អែមឆ្ងាញ់ក្នុងព្រៃ យ៉ាងណា

ឯវម្បិ អឌ្ឍំ សធនំ សភោគំ
ពហុជ្ជនោ ភជតិ អត្ថហេតុ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(៦៦០) ន សាធុ ពលវា ពាលោ សាហសា វិន្ទតេ ធនំ
កន្ទន្តមេតំ ទុម្មេធំ កឌ្ឍន្តិ និរយំ ភុសំ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សី ពាលោ ។

(៦៦១) យា កាចិ នជ្ជោ គង្គមភិស្សវន្តិ
សព្វាវ តា នាមគោត្តំ ជហន្តិ
គង្គា សមុទ្ទំ បដិបជ្ជមានា
ន ខាយតេ ឥទ្ធិមតោ[១] ហិ លោកេ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

---

១. ម. ឥទ្ធិបញ្ញោ ហិលោកេ ។

ជនជាច្រើនតែងសេពគប់នូវបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ ហើយព្រមដោយទ្រព្យ និងភោគៈ ព្រោះហេតុតែប្រយោជន៍ គឺយ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦៦០) (ន សាធុ...) បុគ្គលពាលមានកំឡាំង រមែងបាននូវទ្រព្យ (ព្រោះតែ[illegible]) នូវកម្មដ៏ក្លៀវក្លា មិនល្អទេ ពួកនិរយបាលតែងទាញក្រឡាក់នូវបុគ្គលពាល ឥតប្រាជ្ញា ដែលកន្ទក់កន្ទេញនោះ យកទៅកាន់នរក ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(៦៦១) (យា កាចិ នជ្ជោ...) ទឹកស្ទឹងទាំងឡាយណាមួយ រមែងហូរហក់ទៅកាន់ទន្លេគង្គា ទឹកស្ទឹងទាំងអស់នោះ រមែងលះបង់នូវនាមនិងគោត្រ ទឹកទន្លេគង្គាកាលហូរដល់សមុទ្រ (រមែងបានឈ្មោះថាមហាសមុទ្រយ៉ាងណា) បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងសម្រេច ក៏មិនប្រាកដក្នុងលោក យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦៦៦) យថាបិ នជ្ជោ ពហុកា ហោន្តិ

បយន្តិ ឧជ្ជា សព្វកាលំ អសង្ខ្យំ

សោ សាគរោ និច្ចមុឡារវេគោ

វេលំ ន អច្ចេតិ មហាសមុទ្ទោ

ឯវម្បិ ពាលស្ស បជប្បិតានិ

បញ្ញំ ន អច្ចេតិ សិរី កទាចិ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(៦៦៧) អសញ្ញតោ ចេបិ បរេសមត្ថំ

ភណាតិ សណ្ឋានគតោ យសស្សី

ន តស្ស តំ រូហតិ ញាតិមជ្ឈេ

សិរី ហិ នំ ការយតេ ន បញ្ញា

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

---

១. ឧស្សទិ ។

(៦៦៦)(មហោសធ...) ម្នាលសេនកៈ ឧបមាដូចមហាសមុទ្រណា ជាជាសមុទ្រធំ ទឹកស្ទឹងទាំងឡាយតែងហូរទៅកាន់សមុទ្រនោះ ក៏មិនបាន អស់កាលទាំងពួង សមុទ្រនោះ មានសន្ទុះ លើសលប់ជានិច្ចក៏មែន តែថា ទឹកមហាសមុទ្រក៏មិនកន្លងនូវច្រាំងបានទេ ពាក្យពោលរបស់មនុស្សពាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ តាំងពីកាលណាមក បុគ្គលអ្នកមានសិរីក៏មិនកន្លងនូវបុគ្គលមានប្រាជ្ញាបានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(៦៦៧)(សេនកៈ...) បុគ្គលមានយសមិនសង្រួមក្តីនិយាយ ទើទុកជាមិនត្រៀមទុក ក៏គង់ប្រាប់នូវសេចក្តី ជាការផ្តុំផលដល់បាន សំដីរបស់បុគ្គលមានយសនោះឯង រមែងល្អគាប់ក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិ ឯសំដីមិនអាចញ៉ាំងបុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញា តែសាបសូន្យចាកសិរី ឲ្យធ្វើការ (ថ្មី) បានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦៦៦) បរស្ស វា អត្តនោ វាបិ ហេតុ
ពាលោ មុសា ភាសតិ អប្បបញ្ញោ
សោ និន្ទិតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ
បច្ឆា ច សោ ទុគ្គតិគាមិ ហោតិ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សី ពាលោ ។

(៦៦៧) អត្ថម្បិ ចេ ភាសតិ ភូរិបញ្ញោ
អនាឍិយោ អប្បធនោ ទលិទ្ទោ
ន តស្ស តំ រូហតិ ញាតិមជ្ឈេ
សិរី ច បញ្ញាណវតោ ន ហោតិ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(៦៦៨) បរស្ស វា អត្តនោ វាបិ ហេតុ
ន ភាសតិ អលិកំ ភូរិបញ្ញោ
សោ បូជិតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ
បច្ឆា ច សោ សុគតិគាមិ ហោតិ

(៦៦៦) (មហោសធ...) បុគ្គលពាលមិនប្រាជ្ញ រមែងនិយាយកុហក ព្រោះហេតុនៃអ្នកដទៃក្តី ខ្លួនឯងក្តី បុគ្គលពាលនោះ ត្រូវគេតិះដៀលក្នុងកណ្តាលទីប្រជុំ ក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលពាលនោះ រមែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(៦៦៧) (អាចារ្យសេនកៈ...) បុគ្គលមានប្រាជ្ញក្រាស់ដូចផែនដី មិនមានទីលំនៅ មិនមានទ្រព្យធន ជាបុគ្គលក្រីក្រ បើទុកជាពោលនូវសេចក្តី (ណាមួយ) ពាក្យសំដីរបស់បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញនោះ ក៏មិនលូតលាស់ក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិ ចំណែកសិរីរបស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញក៏មិនមាន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញ ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦៦៨) (មហោសធ..) បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញក្រាស់ដូចផែនដី រមែងមិននិយាយពាក្យកុហក ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃ ឬខ្លួនឯងដែរ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញនោះ មានគេបូជាក្នុងកណ្តាលទីប្រជុំ លុះកាលខាងក្រោយ អ្នកមានប្រាជ្ញនោះ រមែងទៅកាន់សុគតិ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(៦៦៣) ហត្ថីគវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច

ថិយោ ច ឥទ្ធេសុ កុលេសុ ជាតា

សព្វា តា ឧបភោគា ភវន្តិ

ឥទ្ធស្ស បោសស្ស អនិទ្ធិមន្តោ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(៦៦៤) អសំវិហិតកម្មន្តំ ពាលំ ទុម្មេធមន្តិនំ[១]

សិរី ជហាតិ ទុម្មេធំ ជិណ្ណំវ ឧរគោ តចំ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(៦៦៥) បញ្ច បណ្ឌិតា មយំ ភទន្តេ

សព្វេ បញ្ជលិកា ឧបដ្ឋិតា ត្វំ

ត្វំ នោ អភិភុយ្យ ឥស្សរោសិ

សក្កោវ ភូតបតិ ទេវរាជា

---

១ ម. ទុម្មន្តិនំ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(៦៦៣) (ពាក្យសេនកៈ...) ដំរី គោ សេះ កែវមណី កុណ្ឌលនិងស្រី ដែលកើតមកក្នុងត្រកូលដ៏ស្តុកស្តម្ភ ដំរី គោ សេះ ជាដើមទាំងអស់នោះ ជារបស់មិនមានឫទ្ធិ តែងជាគ្រឿងឧបភោគ (ប្រើប្រាស់) របស់បុរសជាឥស្សរៈ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦៦៤) (មហោសថ...) សិរីគឺឥស្សរិយយស តែងលះបង់នូវបុគ្គលពាល ដែលមិនចាត់ចែងនូវការងារ ជាអ្នកមានគំនិតអាក្រក់ ឥតប្រាជ្ញា ដូចពស់ដែលលះបោលនូវសំណកចាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាតិចតួច ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(៦៦៥) (ពាក្យសេនកៈ..) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំង ៥ នាក់សុទ្ធសឹងជាបណ្ឌិត ប្រណម្យផ្គងអញ្ជលីចំពោះព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា ព្រះអង្គជាធំលើសលប់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាទេវរាជៈឈ្មោះសក្កៈជាម្ចាស់នៃទេវតា

ឯកច្ចំ និស្សាយ ករោតិ វេជាទិ
បញ្ញោ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(២៣០) ទាសោ ច បញ្ញស្ស យសស្សី ពាលោ
អត្ថេសុ ជាតេសុ តថាវិធេសុ
យំ បណ្ឌិតោ និបុណំ សំវិធេតិ
សម្មោហមាបជ្ជតិ តត្ថ ពាលោ
ឯកច្ចំ និស្សាយ ករោតិ វេជាទិ
បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សី ពាលោ ។

(២៣១) អទ្ធា ហិ បញ្ញាវ សតំ បសត្ថា
កន្តា សិរី ភោគរតា មនុស្សា
ញាណញ្ច ពុទ្ធានមតុល្យរូបំ
បញ្ញំ ន អព្ភេតិ សិរី កទាចិ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គគុណឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២៣០) (ទាសោច...) បុគ្គលពាលដែលមានយស ក៏ត្រូវជាទាសៈ របស់បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា កាលបើហេតុទាំងឡាយប្រាកដដូចពោលមកហើយ អ្នកប្រាជ្ញតែងតែវិនិច្ឆ័យប្រស្នាដ៏ល្អិតណា បុគ្គលពាលរមែងដល់នូវការវង្វេងក្នុងប្រស្នាដ៏ល្អិតនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គគុណឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(២៣១) ពិតមែន ពួកសប្បុរស តែងសរសើរប្រាជ្ញាតែម្យ៉ាង ពួកមនុស្សតែងត្រេកអរចំពោះភោគៈ សិរីត្រូវតែជាទីត្រេកអររបស់(ពួកមនុស្សពាល) មួយទៀត ញាណនៃអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនមានអ្វីប្រៀបផ្ទឹមបានទេ តាំងពីកាលណាមក ពួកអ្នកមានសិរី រមែងមិនគួរដល់បុគ្គលមានប្រាជ្ញាបានឡើយ ។

(២៣៦) យន្តំ អបុច្ឆិម្ហ អកិត្តយី នោ
មហោសធ កេវលធម្មទស្សី
គវំ សហស្សំ ឧសភញ្ច នាគំ
អាជញ្ញយុត្តេ ច រថេ ទស ឥមេ
បញ្ហស្ស វេយ្យាករណេន តុដ្ឋោ
ទទាមិ តេ គាមវរានិ សោឡស ។

សិរិមន្ទជាតកំ ចតុត្ថំ ។

រោហណមិគជាតកំ

(២៣៧) ឯតេ យូថា បដិយន្តិ ភីតា មរណចិត្តកា
គច្ឆ តុវំបិ មា កង្ខិ ជីវិស្សន្តិ តយា សហា ។
(២៣៨) នាហំ រោហណ គច្ឆាមិ ហទយំ មេ អវកស្សតិ[១]
ន តំ អហំ ជហិស្សាមិ ឥធ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។
តេ ហិ នូន មរិស្សន្តិ អន្ធា អបរិណាយកា
គច្ឆ តុវំបិ មា កង្ខិ ជីវិស្សន្តិ តយា សហា ។

១ ម. អវកស្សតិ ។

(២៣៦) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា...) ម្នាលមហោសធៈ ជាអ្នកឃើញធម៌សព្វគ្រប់ យើងបានសួរនូវប្រស្នាណា អ្នកបានឆ្លើយដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះដល់យើង យើងត្រេកអរដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា (របស់អ្នក) យើងសូមឲ្យគ្រឿងទាំងនេះ គឺគោមួយពាន់ គោឧសភ (ជាដើម) នឹង ដំរីនឹង រថទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ ១០ នឹង ស្រុកសួយ ១៦ ឲ្យដល់អ្នក ។

ចប់ សិរិមន្ទជាតក ទី ៤ ។

រោហណមិគជាតក

(២៣៧) (រោហណៈម្រឹគពោលនឹងចិត្តពោលថា) ម្នាលចិត្តកៈ ហ្វូងម្រឹគទាំងនេះ ភ្លាតស្មារតីខ្លាចស្លាប់ ទើបរត់ចេញទៅ សូមអ្នកចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ ហ្វូងម្រឹគទាំងឡាយនឹងរស់នៅជាមួយនឹងអ្នក ។

(២៣៨) (ចិត្តៈម្រឹគជាប្អូនពោលថា) បពិត្ររោហណៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំនៅតែសោកតែទាញក្រោក ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបានទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះ ។

(រោហណ...) មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំទេ នឹងស្លាប់មិនខាន អ្នកចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនឹងអ្នក ។

នាហំ រោហន្ត គច្ឆាមិ ហទយំ មេ អវកស្សតិ
ន តំ ពទ្ធំ ជហិស្សាមិ ឥធ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។
(៦៧៨) គច្ឆ ភីរុ បលាយស្សុ កូដេ ពទ្ធោស្មិ អាយសេ
គច្ឆ តុវម្បិ មា កង្ខិ ជីវិស្សន្តិ តយា សហ ។
(៦៧៩) នាហំ រោហន្ត គច្ឆាមិ ហទយំ មេ អវកស្សតិ
ន តំ អហំ ជហិស្សាមិ ឥធ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។
តេ ហិ នូន មរិស្សន្តិ អន្ធា អបរិណាយកា
គច្ឆ តុវម្បិ មា កង្ខិ ជីវិស្សន្តិ តយា សហ ។
នាហំ រោហន្ត គច្ឆាមិ ហទយំ មេ អវកស្សតិ
ន តំ ពទ្ធំ ជហិស្សាមិ ឥធ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។
(៦៨០) អយំ សោ លុទ្ទកោ ឯតិ លុទ្ទរូបោ សហាវុធោ
យោ នោ វធិស្សតិ អជ្ជ ឧសុនា សត្តិយាបិ វា ។

(ចិត្តមិគ:...) បពិត្ររោហន្តៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំនៅ សេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកដែលជាប់អន្ទាក់ទេ ខ្ញុំនឹងស្លាប់លះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះ ។

(៦៧៨) (រោហន្តៈម្រឹគរាជពោលថា) ម្នាលនាងជាអ្នកភិតភ័យ នាងចូរទៅចុះ រត់ទៅចុះ ខ្លួនយើងជាប់ក្នុងអន្ទាក់ធ្វើដោយដែក ចូរនាងទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនាង ។

(៦៧៩) (សុតនាម្រឹគីពោលថា) បពិត្ររោហន្តៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ ខ្ញុំមិនលះបង់លោកម្ចាស់ទេ ខ្ញុំនឹងស្លាប់លះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះឯង ។

(រោហន្តៈ...) មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំ មុខជានឹងស្លាប់មិនខាន នាងចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនឹងនាង ។

(សុតនាម្រឹគី...) បពិត្ររោហន្តៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកដែលជាប់អន្ទាក់ទេ ខ្ញុំនឹងស្លាប់លះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះឯង ។

(៦៨០) (រោហន្តៈម្រឹគ...) ព្រានណានឹងសំឡាប់យើង គឺព្រានរូបនេះ ដោយព្រួញ ឬដោយលំពែង ព្រានសាហាវមានរូបដ៏កាច មានគ្រឿងសស្ត្រាវុធជាមួយ កំពុងដើរមក ។

(៦៥៨) សា មុហុត្តំ បលាយិត្វា ភយដ្ដា ភយតជ្ជិតា

សុទុក្ករំ អការា ភីរុ មរណាយូបនិវត្តតិ ។

(៦៥៩) កិន្នុ តេមេ មិគា ហោន្តិ មុត្តា ពន្ធំ ឧបាសរេ

ន តំ ចជិតុមិច្ឆន្តិ ជីវិតស្សាបិ ការណា ។

(៦៦០) ភាតរោ ហោន្តិ មេ លុទ្ទ សោទរិយា ឯកមាតុកា

ន មំ ចជិតុមិច្ឆន្តិ ជីវិតស្សាបិ ការណា ។

(៦៦១) តេ ហិ នូន មរិស្សន្តិ អន្ធា អបរិណាយកា

បញ្ចន្នំ ជីវិតំ ទេហិ ភាតរំ មុញ្ច លុទ្ទក ។

(៦៦២) សោ វោ អហំ បមោក្ខាមិ មាតាបេត្តិភរំ មិគំ

នន្ទន្តុ មាតាបិតរោ មុត្តំ ទិស្វា មហាមិគំ ។

(៦៦៣) ឯវំ លុទ្ទក នន្ទស្សុ សហ សព្វេហិ ញាតិភិ

យថាហមជ្ជ នន្ទាមិ មុត្តំ ទិស្វា មហាមិគំ ។

(៦៥៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុតនាម្រឹគនោះជាសត្វភិតភ័យ ល្បះត្រូវភ័យគ្របសង្កត់សង្កិនហើយ ក៏រត់ទៅ អស់កាលមួយស្របក់ ត្រឡប់មកដើម្បីសេចក្តីស្លាប់វិញ ឈ្មោះថាបានធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ។

(៦៥៩) (ព្រានសួរថា) ម្រឹគទាំងនេះ ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នក រួចចាកចំណងហើយ ចូលមករកអ្នកវិញ ម្រឹគទាំងនោះសូម្បីនឹងហេតុជីវិត ក៏មិនប្រាថ្នាលះបង់អ្នក ។

(៦៦០) (រោហន្តៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន ម្រឹគទាំងនេះ ជាបងប្អូនរបស់ខ្ញុំ កើតក្នុងផ្ទៃជាមួយគ្នា មានមាតាតែមួយ សូម្បីនឹងហេតុជីវិត ក៏មិនប្រាថ្នាលះបង់នូវខ្ញុំ ។

(៦៦១) (ចិត្តៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំ នឹងស្លាប់មិនខាន សូមអ្នកឲ្យជីវិតដល់ម្រឹគទាំង ៥ សូមអ្នកលែងរោហន្តៈម្រឹគជាបងខ្ញុំចេញ ។

(៦៦២) (ព្រាន...) ខ្ញុំនឹងលែងម្រឹគ ដែលជាអ្នកចិញ្ចឹមនូវមាតាបិតា ឲ្យដល់អ្នកទាំងឡាយ មាតាបិតាចូររីករាយ ព្រោះឃើញនូវម្រឹគដ៏ប្រសើរដែលរួចហើយចុះ ។

(៦៦៣) (ចិត្តៈម្រឹគ..) ម្នាលព្រាន ថ្ងៃនេះខ្ញុំត្រេកអរ ព្រោះបានឃើញនូវម្រឹគដ៏ប្រសើរដែលរួចហើយ យ៉ាងណា សូមអ្នកត្រេកអរ ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៦៦៦) កាលី ច្ច ជនោកាស្នា កាសិ ខុទ្ទមិកស្ស ជីវិត
កាជី បុត្ត អតោបេសិ ក្នុងពាសន្ត លុទ្ធកោ ។

(៦៦៧) កណើ កណ្ណសុទ៌ ភិទ៌ ចាគយន្តិ ហាគយស្សើ
សុកាសិកាហា ភិតាហា ចិត្តកោ ន៍ អភោចយ៉ ។
កណើ កណ្ណសុទ៌ ភិទ៌ ចាគយន្តិ ហាគយស្សើ
សុកាសិកាហា ភិតាហា សុភតា ន៍ អភោចយ៉ ។
សុត្វា កណ្ណសុទ៌ ភិទ៌ ចាគយន្តិ ហាគយស្សើ
សុកាសិកាចំ សុត្វាន លុទ្ធកោ ន៍ អភោចយ៉ ។

(៦៦៨) សីរី អាខន្តិកោ គោមុ សហា ជារហា លុទ្ធកោ
យថា ឧយន្ត ឧត្តម ឥស្សា កោហខោមកំ ។

(៦៦៩) ឧទុ ច្ចំ អាច លុទ្ធ ចំគខ្មាំ អាហារ៊ី
អជ កោខ ខុ ភិណ្ណាខ ចំគឌ្មាំ ពាហារ៊ី ។

---

១. ម. ចាគយន្តិស្សើ ។

(៦៦៦) (ព្រឹមស្រាងការស្វាង) កាលបើរាត្រីកន្លងទៅផុត (កាលសូរ្យចក្រ
ស្វាង)ហើយ តើអ្នកបុគ្គលណាយមានឈ្មោះអ្វី នែកូន ព្រាហ្មណ៍
ដោយអ្នកចេញពីនគរក្នុងកាលពី តើមានឈ្មោះអ្វីខ្លះ ។

(៦៦៧) (ពេលនោះព្រឹក...) ពិត្តនូវព្រឹកនិយាយពាក្យ ជាសូរចំរៀងគ្រាទៀត
ជាពាក្យផ្អែមល្ហែមកាន់ហ្វូងចិត្ត កន្ទ្រើយផ្សែងហ្វូងចិត្ត បានដោយ
ខ្ញុំ (ពាក្យអ្នក) ដោយពាក្យជាសុភាសិត ។ សត្វសារិកានិយាយ
ពាក្យជាសូរចំរៀងគ្រាទៀត ជាពាក្យផ្អែមល្ហែមកាន់ហ្វូងចិត្ត កន្ទ្រើយ
ផ្សែងហ្វូងចិត្ត បានដោយខ្ញុំ (ពាក្យអ្នក) ដោយពាក្យជាសុភាសិត ។
សត្វព្រានផុតស្តាប់ពាក្យ ជាសូរចំរៀងគ្រាទៀត ជាពាក្យផ្អែមល្ហែម
កាន់ហ្វូងចិត្ត កន្ទ្រើយផ្សែងហ្វូងចិត្តហើយ ក៏បានដោយខ្ញុំ (ពាក្យ
អ្នក) ព្រោះស្តាប់ពាក្យជាសុភាសិត ។

(៦៦៨) (ព្រឹកឡើងពោលថា) នៃព្រះ ឃើញព្រះអាស្រម ព្រោះបាន
ឃើញពពួកព្រឹកដែលលាបដល់ ហើយណា ស្មៅឲ្យក្រាស់ព្រោះ
ដោយក្លួនតិចប្រែងប្លែ ហើយនៅដែរ ។

(៦៦៩) (ព្រាហ្មណ៍ក្រាបស្តាប់) ខ្ញុំព្រះ អ្នកបាននិយាយថា ខ្ញុំព្រះ
អង្គធ្វើចំណីដែល ផ្លែស្បូវព្រៃនេះ ចំណែកឲ្យ បុរាណផ្លូវមួយ រ៉េប
អ្នកចិនចាំយកគ្រឿង ផ្លែស្បូវព្រៃនេះ ។

(៦៥៨) ហរិតបាទា ហំសា កូជន្តា សក្ខា សោមិតោ

អាគ្ឈ តំ ខិតកង់ តព្ទ បុគ្គ ខុមាសយេ ។

តស្សុ ទេ អយុ សំវេត អក្ខុតោ លោមហំសតោ

គិជ្ឈកាហំ ខិតំ ពាញ្ញ អគ្គ ហំសភូមិ ជីវិតំ ។

(៦៥៩) កឹ ទិសា តេ មិគា លុទ្ទ កឹ ទិសា គច្ឆន្តិ មិគា

តមិវណ្ណា តាជ៌សីលា កាឡាទោ ទេ ចសំសសិ ។

(៦៦០) ទិជាតសិត្តា សុខិកលា ជាតរូបតរូបមា

កាតា លោហិកតា ទេសំ អញ្ញតរា ឧតោរតា ។

(៦៦១) បរិសា តេ មិតា ទេវ បរិសា ចម្មតា មិតា

នានា បេតិកកា ទេវ ន ទេ សោ អតិថារយិ[1] ។

(៦៦២) ធម្មិ ឧគ្គាសតិ លុទ្ទ ជំលញ្ញ មណិកុណ្ឌលិ

ចតុរស្សញ្ញ ចលុត្ថិ ខុម្មាកុជ្ជសំវិជ្ជិតំ ។

---

១ ឱ. អតិហារយំ ។ ២. អតិហារិតុំ ។

(៦៥៨) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្រឹគទាំងនុ៎ះ មកដល់កណ្តាលវាល ដើរទៅកាន់ទីពន្លក់ ហើយ តែម្រឹគទាំងនោះ (ទាមទាំងឡាយ) គិតត្រឹមតែស្ងួត ម្រឹគនោះ ។ សេចក្ដីតក់ស្លុត ការព្រួយព្រើរោម ដែលបានកើតឡើង កើតកើតមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ជាហេតុញុំព្រះអង្គ ដឹងសម្គាល់ថា ម្រឹគនេះទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងដល់នូវជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ។

(៦៥៩) (ព្រាហ្មណ៍...) នាលព្រាន ម្រឹគទាំងនោះមានសម្បុរផ្សេងៗ ម្រឹគមានសម្បុរផ្សេងៗ មានលំពែងផ្សេងៗ មានសីលផ្សេងៗ ដើរ ទៅរកសាលាកណ្តាលយើងទាំងឡាយ ។

(៦៦០) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្រឹគទាំងនោះ មានស្នែងស មានរោមគន្ធ ស្អាត មានស្បែកដូចមាស មានពណ៌ក្រហម មានភ្នែកដូច ចង្កូមដូចមេឃ្លាក់ ជាទីគាប់ចិត្ត ។

(៦៦១) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ម្រឹគទាំងនោះ មានសក្តាផ្សេងៗ ម្រឹគមានសម្បុរ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ម្រឹគទាំងនោះ ជាសត្វ មិនអាចនាំយកម្រឹគទាំងនោះមកបាន ។

(៦៦២) (ព្រាហ្មណ៍...) នែព្រាន យើងនឹងឲ្យ នូវឆ្នាំមាសជា ច្រើនផង នូវកុណ្ឌល នឹងកុណ្ឌល និងក្រាស់ក្រៀលផង នូវរបស់ ដូចម្រឹគ និងព្រឿង ដូចជាផ្កាត្រកៀតផង (ដល់អ្នក) ។

ឯវំ ច សោ និសីទោ គាថា ...
...
...
... ។

ហំសជាតកំ ចប់ ។

ហំសជាតកំ

(៦៥៣) ឯតេ ហំសា បក្កមន្តិ វក្កង្គា ភយមេរិតា
ហរិត្តច ហេមវណ្ណ កាមំ សុមុខ បក្កម
ឱហាយ មំ ញាតិគណា ឯកំ បាសវសំ គតំ
អនបេក្ខមានា គច្ឆន្តិ កឹ ឯកោ អវហីយសិ ។
បតេវ បតតំ សេដ្ឋ នត្ថិ ពទ្ធេ សហាយតា[១]
មា អនីឃាយ ហាបេសិ កាមំ សុមុខ បក្កម ។

១ ម. សហាយការិ ទិស្សតិ ។

ហ្វូងព្រាន ... ។ ... (កាម្មាល) ... ។

ចប់ ហំសជាតក ទី ៥ ។

ហំសជាតក

(៦៥៣) (ស្តេចហង្សត្រាស់ថា) ពួកហង្ស មានខ្លួនកោងទាំងនេះ
ត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ហើរទៅ ម្នាលសុមុខៈ មាន
សម្បុរដូចមាស អ្នកចូរចៀសចេញទៅចុះ ។ ពួកញាតិ
លះបង់អាត្មាអញ ... ដែលស្ថិតនៅក្នុងអន្ទាក់ ...
... ហើយទៅហើយ ចុះអ្នកនៅម្នាក់ឯង ... ។
... ជាការប្រសើរ ...
... ជាការប្រសើរ ...
អ្នកកុំធ្វើសេចក្តី ... ។
ម្នាលសុមុខៈ អ្នកចូរចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នាចុះ ។

(៦៨៤) នាហំ ទុក្ខបរេតោតិ ធតរដ្ឋ តុវំ ជហេ
ជីវិតំ មរណំ វា មេ តយា សទ្ធិំ ភវិស្សតិ ។

(៦៨៥) ឯតំ អរិយស្ស កល្យាណំ យំ ត្វំ សុមុខ ភាសសិ
តញ្ច វីមំសមានោហំ បតតេតំ អវស្សជិំ ។

(៦៨៦) អបទេន បទំ យាតិ អន្តលិក្ខេចរោ ទិជោ
អារា បាសំ ន ពុជ្ឈិ ត្វំ ហំសានំ បវរុត្តម ។

(៦៨៧) យទា បរាភវោ ហោតិ បោសោ ជីវិតសង្ខយេ
អថ ជាលញ្ច បាសញ្ច អាសជ្ជាបិ ន ពុជ្ឈតិ ។

(៦៨៨) ឯតេ ហំសា បក្កមន្តិ វក្កង្គា ភយមេរិតា
ហរិត្តច ហេមវណ្ណ ត្វញ្ញេវ អវហីយសិ ។
ឯតេ ភុត្វា ច បិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា
អនបេក្ខមានា វក្កង្គា ត្វញ្ញេវេកោ ឧបាសសិ ។

(៦៨៤) (សុមុខៈហង្សពោលថា) បពិត្រស្តេចហង្សប្រសើរជាងគេ ព្រះអង្គត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលះបង់នូវព្រះអង្គទេ ការរស់ក្តី ការស្លាប់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ គឺនឹងមាននៅជាមួយព្រះអង្គ ។

(៦៨៥) (ស្តេចហង្ស...) ម្នាលសុមុខៈ អ្នកពោលនូវពាក្យណា ពាក្យនុ៎ះ ជាពាក្យល្អរបស់អរិយជន យើងកាលនឹងល្បងមើលអ្នក ក៏ការហើរចេញទៅ ទើបពោលពាក្យ (យ៉ាងនេះ) នឹងអ្នក ។

(៦៨៦) (គួចព្រានព្រៃពោលថា) សត្វបក្សីជាសត្វត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស រមែងទៅកាន់ផ្លូវអាកាសដែលមិនមែនជាផ្លូវ ម្នាលអ្នកដ៏ប្រសើរជាងពួកបក្សីហង្ស (ស្តេចក៏) អ្នកមិនដឹងនូវអន្ទាក់អំពីចម្ងាយ ។

(៦៨៧) (ស្តេចហង្ស...) សេចក្តីវិនាសមានមក ក្នុងកាលណា សត្វកាលបើជីវិតត្រូវអស់ហើយ ទោះបីប្រទះនូវសំណាញ់ ឬអន្ទាក់ រមែងមិនដឹង ក្នុងកាលនោះ ។

(៦៨៨) (ព្រានពោលនឹងសុមុខៈហង្សថា) ពួកបក្សីហង្សមានកក្លក់ទាំងនេះ លុះត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ហើរទៅ ម្នាលអ្នកមានស្បែកដ៏ទៀវ មានវណ្ណៈដូចមាស អ្នកម្នាក់ឯងសល់នៅ ។ ពួកបក្សីទាំងនេះ ជាសត្វទៅតាមអាកាស ដែលមានកាលល័យ ជាសត្វមានកក្លក់ លុះស៊ីហើយផឹកហើយ ក៏ហើរចេញទៅ អ្នកតែម្នាក់ឯងចូលមកវិញ ។

កឹ នុ តាយំ ទិជោ ហោតិ មុត្តោ ពទ្ធំ ឧបាសសិ

ឱហាយ សកុណា យន្តិ កឹ ឯកោ អវហីយសិ ។

(៦៥៩)រាជា មេ សោ ទិជោ មិត្តោ សខា បាណសមោ ច មេ

នេវ នំ វិជហិស្សាមិ យាវ កាលស្ស បរិយាយំ ។

(៦៦០)យោ ច ត្វំ សខិនោ ហេតុ បាណំ ចជិតុមិច្ឆសិ

សោ តេ សហាយំ មុញ្ចាមិ ហោតុ រាជា តវានុគោ ។

(៦៦១)ឯវំ លុទ្ទក នន្ទស្សុ សហ សព្ពេហិ ញាតិភិ

យថាហមជ្ជ នន្ទាមិ ទិស្វា មុត្តំ ទិជាធិបំ ។

(៦៦២)កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ

កច្ចិ រដ្ឋមិទំ ផីតំ ធម្មេន អនុសាសសិ ។

(៦៦៣)កុសលញ្ចេវ មេ ហំស អថោ ហំស អនាមយំ

អថោ រដ្ឋមិទំ ផីតំ ធម្មេន អនុសាសហំ ។

បក្សី នេះត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នក ទើបអ្នកដែលរួច (ចាកអន្ទាក់) ចូលមក គោរពបក្សីដែលជាប់វិញ ពួកបក្សីនាំគ្នាហើរចោល អស់ទៅហើយ ហេតុអ្វីបានជា អ្នកសល់នៅតែម្នាក់ឯង ។

(៦៥៩) (សុមុខៈហង្ស...) បក្សីនេះជាស្ដេចរបស់យើងផង ជាមិត្រ របស់យើងផង ជាសំឡាញ់ស្មើដោយជីវិតរបស់យើងផង ខ្ញុំយើង នឹងមិនលះបង់នូវបក្សីនោះ ដរាបអស់កាលនៃជីវិត ។

(៦៦០) (ព្រាន..) អ្នកណាប្រាថ្នាលះបង់ជីវិត ព្រោះហេតុសំឡាញ់ យើងនឹងដោះលែង នូវសំឡាញ់របស់អ្នកនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមឱ្យស្ដេចរបស់អ្នកទៅជាមួយនឹងអ្នកចុះ ។

(៦៦១) (សុមុខៈហង្ស...) ម្នាលព្រាន ក្នុងថ្ងៃនេះ យើងត្រេកអរព្រោះ បានឃើញនូវស្ដេចបក្សីរួចចាកចំណង យ៉ាងណា អ្នកចូរត្រេកអរ ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៦៦២) (ស្ដេចហង្ស...) ព្រះអង្គមានសេចក្ដីសុខស្រួលទេ ព្រះអង្គ មិនមានជម្ងឺផ្ដាសាយទេ ព្រះអង្គតែងប្រៀនប្រដៅ នូវដែនដ៏ធំ ទូលាយនេះ តាមធម៌ទេ ។

(៦៦៣) (ព្រះរាជា) ម្នាលហង្ស យើងមានសេចក្ដីសុខស្រួលផង ម្នាលហង្ស យើងមិនមានជម្ងឺផ្ដាសាយផង ខ្ញុំយើងក៏បានប្រៀន ប្រដៅ នូវដែនដ៏ធំទូលាយនេះ តាមធម៌ ។

(៦៦៤) កាក្ខិ កោគោ អមមេក្ខស្ស គោសោ គោធំ ន វិជ្ជតិ

កាក្ខិ អភា អមិត្តា ទេ ចាយោ ឧក្ខិណាមេវ ។

(៦៦៥) អជោមិ ទេ អមមេក្ខស្ស គោសោ គោធំ ន វិជ្ជតិ

អជោ អភា អមិត្តា ទេ ចាយោ ឧក្ខិណាមេវ ។

(៦៦៦) កាក្ខិ ទេ សាធិសី កាយា អស្សុក ថិយកាណិនី

ឧត្តរូបយស្សបេត ករ ឧទ្ទកសាខុត ។

(៦៦៧) អជោ ទេ សាធិសី កាយា អស្សុក ថិយកាណិនី

ឧត្តរូបយស្សបេត មម ឧទ្ទកសាខុត ។

(៦៦៨) កាក្ខិ ទេ ពហាកេ ចុត្ត សុជាត រដ្ឋវឡូន

បញ្ញាធារេ សមុល្លា សញ្ញាឧត្ត ឥតោ ឥតោ ។

(៦៦៩) សត៌ បរោកា ច ទេ ចុត្ត ចគរដ្ឋ ឧយា សុក

(៦៦៤) (ស្ដេចពោធិ...) ក្តួកមាត្យរបស់ព្រះអង្គ មិនមានគំហុសណាមួយទេ ក្តួសក្រៅនៃព្រះអង្គក្តីទីឡាយ ដូចជាស្រះពោល (ដែលមិនមាន) គុណវិសេសដែលធ្វើទេ ។

(៦៦៥) (ព្រះនាង..) ក្តួកមាត្យរបស់យើង មិនមានគំហុសណាមួយទេ ចាំងសក្រៅរបស់យើងក្តីទីឡាយ គឺដូចស្រះពោល (ដែលមិនមាន) គុណវិសេសដ៏ក្រៃ ដូច្នេះ ។

(៦៦៦) (ស្ដេចពោធិ...) កាយារបស់ព្រះអង្គមានចិត្តសើ្អត ជាស្រីស្អាត បត្តិចរបស់ព្រះអង្គ ស្រដៀងនឹងកាក្យជាទីស្រឡាញ់ បាំងស្វាមីដោយខ្លួនឯង រូបនិងយសបរិវារ ល្អណាស់ចេះសេចក្តីក្រោធរបស់ព្រះអង្គដែរ ។

(៦៦៧) (ព្រះនាង...) កាយារបស់យើងមានចិត្តសើ្អត ជាស្រីស្អាត បត្តិចរបស់យើង ស្រដៀងនឹងកាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយខ្លួនឯងនិងរូបនិងយសបរិវារ ល្អណាស់ចេះសេចក្តីក្រោធរបស់យើងទេ ។

(៦៦៨) (ស្ដេចពោធិ...) បរិត្រព្រះអង្គអាចញុំាងធំធេងឲ្យចំរើន ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្រច្រើន កើតល្អដោយល្អ បាំងស្វាមីដោយសន្តាន ប្រាជ្ញ ស្រស់ស្រាយ គឺមានភ្ញាស ១ ដែរ ។

(៦៦៩) (ព្រះនាង...) ស្ដាលស្ដេចពាក្យប្រណ្ដាលនាំង យើងមានក្ខនមួយរយមួយនាក់ ដែលក្ខនងក្រសួរសាយជាយើងជាអ្នក (មានក្ខនច្រើន)

ទេសំ ទុំ ការុណបញ្ញាហំ   ធាតុជ្ជម្ពុ ទេវតា ។

[៦៧០] ទុប្បញ្ញោចិ ចេ ហោតិ   ជាតិយា វិនយេន ច

អជ បញ្ញា ភុញ្ជេ យោតិ   ការុសាភិសុ សីលតិ ។

តស្ស សីហាបញ្ញស្ស   អំពេ ជាយតេ មហា

វត្តិមញ្ញោ រូបះចិ   ថុលាធំ មនុស្សតិ ។

អសារេ សារយោគញ្ញ   មតី នាជ្ជេ វិន្ទតិ

សារេកា តំពុត្តស្មី   អត្ថនោយេ សីលតិ ។

ហីនជច្ចោចិ ចេ ហោតិ   ឧដ្ឋាតា ធិតិមា នរោ

អាចារសីលសម្បន្នោ   និសេ អគ្គី កាសតិ ។

បត៌ វេ ឧបមំ កត្វា   បុត្តេ វិជ្ជាសុ វាចយេ

សំវិរុឡ្ហេ មេធាវី   ខេត្តេ ពីជំ វុដ្ឋិយាតិ ។

ហំសជាតក ឧទ្ទេ ។

កូនចាំងនោះ ហើយមិនមែនជីវិតរបស់អ្នកទេ សូមអ្នកប្រាប់ នូវដំណើរ ដែលត្រូវធ្វើដល់កូនចាំងនោះចុះ ។

(៦៧០) (ស្ដេចហង្ស...) បុគ្គលណាមិនគិតជាបរិច្ឆេទ ដោយជាតិនិងត្រកូល តែម្នាក់ឯងកាលជាតិនាក្រោយ គឺកាលដែលខ្លួនចាស់ ធ្វើនូវសេចក្ដីព្យាយាមក្នុងកិច្ចការ ហើយសិលចុះក្នុងសេចក្ដីអន្តរាយ ។ កាលបុគ្គលចាស់នោះ មានប្រាជ្ញាពៃរ៉ឹយ សោយក៏កើតឡើងជាច្រើនយ៉ាង បុគ្គលចាស់នោះ ហើយឃើញបានតែក្រឹមរូបខាង ដូចបុគ្គលងងឹតងងុលយប់ ។ បុគ្គលចាស់ដឹងនូវសេចក្ដីព្យាយាមក្នុងដំណើរមានខ្ទិចជាលទ្ធិមានខ្លឹម ហើយមិនបានគួរប្រាជ្ញ តែងលិចចុះក្នុងសេចក្ដីអន្តរាយមិនបាន ដូចជាសត្វសារះ លិចចុះក្នុងស្រះទឹកភ្លៀង ។ ជនណាទុកជាមានជាតិថោកថយ តែជាអ្នកមានការប្រឹងប្រែង មានប្រាជ្ញា ចាំទួលនាំដោយការពារសីល ហើយធ្វើរឿងដូចជាភ្លើង ក្នុងរាត្រី ។ សូមព្រះអង្គធ្វើសេចក្ដីនេះឯង ឲ្យជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ហើយញ៉ាំងបុត្រទាំងឡាយ ឲ្យប្រតិស្ឋានក្នុងវិជ្ជាទាំងឡាយ ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញតែងលូតលាស់ឡើង ដូចពូជដែលលូតលាស់ក្នុងស្រែ ក្នុងកាលដែលមានភ្លៀង ។

សត្តិគុម្ពជាតកំ

(៤៧០) មិគលុទ្ធោ មហារាជា បញ្ចាលានំ រថេសភោ

និក្ខន្តោ សហ សេនាយ ឱគណោ វនមាគមា ។

តត្ថទ្ទស អរញ្ញស្មឹ តក្ករានំ កុដឹ កតំ

(១) តស្សា កុដ្យា និក្ខម្ម សុវោ លុទ្ទានិ ភាសតិ ។

សម្បន្នវាហនោ បោសោ យុវា សម្មដ្ឋកុណ្ឌលោ

សោភតិ លោហិតុណ្ហីសោ ទិវា សុរិយោវ ភាសតិ ។

មជ្ឈន្តិកេ សម្បត្តេ សុត្តោ រាជា សសារថិ

ហន្ទស្សាភរណំ សព្វំ គណ្ហាម សាហសា មយំ ។

និសីថេបិ(២) រហោទានិ សុត្តោ រាជា សសារថិ

អាទាយ វត្ថំ មណិកុណ្ឌលញ្ច

ហន្ត្វាន សាខាហិ អវត្ថរាម ។

(៤៧១) កិន្នុ ឧម្មត្តរូបោវ សត្តិគុម្ព បភាសសិ

ទុរាសទា ហិ រាជានោ អគ្គិ បជ្ជលិតោ យថា ។

---

១ ម. តស្មា ។ ២ ម. និសីថេបិ ។ ឱ. និសីថេ ។

សត្តិគុម្ពជាតក

[៤៧០] (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) មហារាជឈ្មោះបញ្ចាល ជាបុគ្គលប្រសើរលើស របស់ពួកជនបញ្ចាល បានយាងទៅជាមួយនឹងសេនា លាបសត្វម្រឹគ ស្តេចចូលមកកាន់ព្រៃ ។ បានឃើញស្រុក របស់ពួកចោរ នៅក្នុងព្រៃនោះ សត្វសេកចេញអំពីស្រុកនោះហើយ និយាយនូវសំដី ដ៏កាច្រក់ថា ព្រះរាជាជាបុរសកំឡោះ ទ្រង់គង់លើយានជំនិះ មានកុណ្ឌលដ៏ល្អ មានព្រះឧណ្ហីសៈ (ក្បាំង) ពណ៌ក្រហមព្រាល រុងរឿងដូចជាព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះរាជាព្រមទាំងនាយសារថីដេកលក់ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ហើយដូច្នោះ យើងនឹងយកគ្រឿងប្រដាប់ទាំងពួង របស់ព្រះរាជានោះដោយរហ័ស ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្តេចព្រមទាំងនាយសារថីដេកលក់ក្នុងទីស្ងាត់ ដូចជានៅកណ្តាលអធ្រាត្រ

យើងនឹងយកសំពត់ កែវមណី និងកុណ្ឌល

ហើយសម្លាប់ រួចគ្របដោយមែកឈើ ។

[៤៧១] (បរិកោឈ្មោះតារៈពោលថា) ម្នាលសត្តិគុម្ពៈ ឯងនិយាយដូចជាមនុស្សឆ្កួតទេ ព្រោះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ជាទីមកកាន់បានដោយក្រ ដូចជាភ្លើងដែលកំពុងឆេះ ។

(២៧៣)អជត្ថុ បតិកោលុទ្ធ បត្តោ ជុល្លាន គន្ធសិ
មាតរំ មត្ត ឧត្តាយ តំ ទុ ត្វំ វិជិតុប្បសេ ។
(២៧៤)ឧទ្ធដំ សម្មារមាលោ វធំ យោជេហំ សារថិ
សត្តុលោ ទេ ឧវុត្តំ អញ្ញំ កញ្ចន អសារថំ ។
(២៧៥)យុត្តោ រថោ មហាកដ យុត្តោ ច ពលវាហនោ
អជ្ជតិដ្ឋ មហាកដ អញ្ញំ កញ្ចន អសារថំ ។
(២៧៦)កោចុមេរកោ សត្តេ យោ អស្សី ជវិនោរកោ
បិស កុត្តំ បញ្ញាលោ ឧត្តោ កេសំ អនសុរតា ។
កោឧល្ហាតារិ កណ្ហជ សត្តិយោ កោមកនិ ច
ឋិស កូដិ បញ្ញាលោ មា ក ចុញ្ចិត្ត ជីវិតំ ។
(២៧៧)អជាបកេ បជិឧម្មិត្ត សុរភិ លោហិតកុណ្ឌលោ
ស្វាគតន្តេ មហាកដ អថោ តេ អទុរាគតំ
ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ ឥធត្ថិ បវេសយ ។

---
១ ឱ. ទំ ។

(២៧៣) (សត្តិឫក្សៈពោលថា) ឬព្យាលបតិកោលុទ្ធៈ អ្នកឯងមួយជាបុគ្គល
ប្រសើរ លើកកញ្ចិញលើងយាំងអាំង អ្នកសួប់ត្តើម (ហេតុអ្វី)
ក្រោតដាតរបស់ខ្ញុំឲ្យក្រោតឬ ។
(២៧៤) (ព្រះជាក្រាស់ថា) វិឆនាយសារថីសំឡាញ់ ចូរអ្នកលេបរលាំង
ក្រោកឡើង ចូរទឹមរថទៅ យើងមិនឃើញចិត្តនឹងចក្សុទ យើងនឹង
ទៅកាន់ក្រុងវិញ ។
(២៧៥) (នាយសារថីទូលថា) បពិត្រមហារាជ ទូលព្រះបង្គំបានទឹមរថ
ទឹមទាហានដើមតាត់ឡើងហើយ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គឡើង
គង់ចុះ យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងវិញ ។
(២៧៦) (សត្តិឫក្ស) ពួកជាពុកនិក្រោម ទៅកុងទីណាហស់ទៅហោ
ស្តេចត្រូវដែលខ្លាលចុះទៅមុន [illegible]
[illegible] ។ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំ [illegible] ស្តេច
[illegible] ។
(២៧៧) (ភគិសម្លុនថា) [illegible]
[illegible] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គស្តេច
មកស្រួលហើយ មួយទៀត [illegible] ព្រះអង្គមិនមែន
ព្រះអង្គជាធំយាងមកដល់ហើយ សូមទ្រង់មានព្រះបន្ទូលប្រាប់នូវ
ព្រះរាជបំណង ដែលមានក្នុងទីនេះ [illegible] ។

តិណ្ហាធារំ ពិយាណតិ នត្ថេតា ការុញ្ញតាយ
ជលាមំ ទុក្ខតប្បាមិ កុញ្ញ រាជ ភវំ ភវំ ។
ឥធមេ ហាមិយំ សីតំ អាកតំ តិរិតត្ត
ឥតោ បរំ ឧបោសថ សវេច្ចំ អកិច្ចវសិ ។
អញ្ញំ ទុក្ខាយ កតា យេ អស្មិ ចរិតាវតា
សយំ ទុក្ខាយ កណ្ហាភិ ចាត្វា ទេ ឆត្តិ ឆាតាវ ។
(៦៧៨) កន្តារោ វិតយឹ ជញ្ញំ ធិដោ ចរមជន្មោតា
អវរេសោ ឥតរេ ជញ្ជឹ សុរកោ លុញ្ញាធិ កាសតិ ។
ឯតំ ហានេ ពន្ទេ ហា រេក ឥញ្ចិត្ត មីវិតិ
ឥរញ្ញឹ វិលបន្តស្ស សោត្តិ(១) ចរត្តាស្មិ អស្សុមិ ។
(៦៧៩) តាតារោស្មុ មហាកដំ សោធរិយា ឯកាតាកុតា
ឯការុក្ខាស្មិ(២) សំវុទ្ធោ តាតាវេទ្ធកតា ទុរោ ។
សត្តិកុន្តា ឧបោកចំ អហាតុ ឥសិធំ ឥច
អសតំ រោស សតំ អហំ ពេម ឧទ្ធោច រោ វិតា ។

១-២ ម. សោត្ថិ ។ ៤ ៣ វិញ្ញុស្មិំ ។

បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គកោយខ្លួនខ្ញុំចុះគ្រាប់ ជាទីគាប់ចិត្តព្រះហឫទ័យ ផ្លែស្រគំនឹងផ្លែផ្សេងៗ ជូនព្រះអង្គ បរិភោគប្រពៃប្រសើរចុះ ។ បពិត្រមហារាជ ទឹកនេះសាតត្រជាក់ ដែលខ្ញុំនាំមកអំពីជ្រោះភ្នំ សូមព្រះអង្គសោយ (ផ្ទឹក) អំពីជ្រោះនោះចុះ បើព្រះអង្គប្រាថ្នា ។ ពួកសត្វព្រៃដែលខ្ញុំការពារនេះ ទៅកាន់ព្រៃធំខ្សែវែង (ការពារ) ហើយ សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង យកដោយព្រះអង្គឯងចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឆានៅផ្សាយទេ ។
(៦៧៨) (ព្រះរាជា...) សត្វចាញ់ខ្ញុំជាតិនេះ ល្អ ប្រាកដដោយអាណាសំ ពី ចំឡែកក្រៀវសក្រៅពីនេះ និយាយភាសាក្រាក់ថា អ្នកចាំទីឡាយខ្ទួសម្លាប់ ខ្លួនធ្វើសម្លុតនេះ អ្នកចាំទីឡាយកុំដែលមិនឡើយ កាលសេកនោះកាត់ក្តីនិយាយយ៉ាងនេះ យើងក៏ចូលទៅឆ្ងាយមកដល់ទីក្រសាលនេះដោយសួស្តី ។
(៦៧៩) (សេកបុប្ផ:..) បពិត្រមហារាជ យើងខ្ញុំចាំទីតាំងចម្ងាយនៅ ឆាមហាសាជាមួយគ្នា ខ្មៅនៅលើដើមឈើតែមួយ តែប្រាកដ កន្លែងគ្នានៅ ។ សក្តិតុប្ផនៅក្នុងសំណាក់នៃពួកចោរ ចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងសំណាក់នៃពួកផ្សារនេះ សក្តិតុប្ផ: (ក្លាយទៅកាន់សំណាក់) នៃពួកអសប្បុរស ខ្ញុំព្រះអង្គ (ចូលមកកាន់សំណាក់) នៃពួកសប្បុរស (ពួកឥសី) សក្តិតុប្ផ:មិនខ្ញុំមិនជៀសវាងពាក្យនោះទេ(១) ។

---

១ ឧបាសកំ ចំពីសំណាក់ ។

[៤៨០] យស្មិំ ន មាយា វសតិ ន មានោ
អលោភោ សមាសោ ... នាម សោ តត្ថ សិក្ខតិ ។
... មហេសិ សំយោជនា
... អគ្គិ ... ។

[៤៨១] យំ យំ ហិ ... សត្ថុ ក យជំ ក អសិំ
សីលវន្តំ វិសីលំ ក ... ។
យាចិសំ ... យាចំ ...
សោបិ ... សោបិ ... សោ ។
... សម្មុដ្ឋា សម្មុសំ ...
... ។
... ...
... ...
... ... ។

[៤៨០] ការសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ការបៀតបៀនក្តី បញ្ឆោតក្តី ការលួចក្តី ការកំហែងក្តី មានទៅក្នុងសំណាក់ជនណា សត្វនុ៎ះ រមែងកើតក្នុងសំណាក់ជននោះ ។ សេចក្តីរីករាយក្តី សុចរិតក្តី ការមិនទៀងទៀតក្តី ការប្រព្រឹត្តល្មើសក្តី ការទទួលនូវស្រីយក្តី មានទៅក្នុងទីនេះ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបរិភោគអាហារ ... ។

[៤៨១] បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ពិតណាស់ បុគ្គលណាបរិភោគនូវបុគ្គលណា ... សប្បុរស ឬអសប្បុរស មានសីល ឬទុស្សីល ... បុគ្គលនោះឯង ។ បុគ្គលទាំងនូវបុគ្គលដែលណា ... បរិភោគនូវបុគ្គលដែលណា បុគ្គលនោះក៏មានសេចក្តីដែលនោះ ឯការ ... ។ ... ការប្រឡាក់ ... ដែលមិនប្រឡាក់ (ដោយកុក្កុច្ច) ... ដែលត្រូវកាត់ដោយ ... មិនប្រឡាក់ ... ។ ... ការប្រឡាក់ ... បុគ្គលណាមកផ្សាយ ... ការបរិភោគនូវបុគ្គលនោះ (របស់ជនទាំងនោះ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ឥត្ថីនំ ចលាចេន យោ ឧភោ ទុច្ចរិកោ
ចត្តាចិ សុរតី ភវន្តិ បរំ ធីរូបសេវនា
តស្មា ចលាសមុដសេវ្វ ញត្វា សព្វាកាមត្តិយោ
អសន្តេ នូបសេវេយ្យ សន្តេ សេវេយ្យ បណ្ឌិតោ
អសន្តោ និរយំ នេន្តិ សន្តោ បាបេន្តិ សុគ្គតិន្តិ ។

សង្ខិត្តជាតកំ សត្តមំ ។

កណ្ហាតិយជាតកំ

[៦៨២] កណ្ហាតិយោ ឆាម អរោហសិ កថា
វទ្ធំ[១] បយាយ មិត្តំ អនំ
សោ អត្តនាសិ គិរិកំ កន្ទុមាធនំ
សុបច្ចិតំ តំ ចុរិសា ចុចិណ្ណំ ។
សាល្យសេប្បញ្ច និសេធយិត្វា
ធនុកលាបញ្ច សោ និក្ខិបិត្វា
ទុតាគមិ វិធិំ វិត្តការោ
យត្តដ្ឋិតា តាចុរិសា អហេសុំ ។
ហិមវន្តយេ ហោមវតាយ តីរេ
តាមិធដ្ឋិតា មន្តយន្តិ អកិច្ចំ

១. វង្កំ ។

ផលណាខ្ញុំបង់វិញព្រលាដោយស៊ើតឈើ ស្មើស៊ើតឈើ គឺមានត្ថិន ព្រមទាំងខួរយ៉ាចេញ ការដាក់ពួកត្រាច់ (របស់នេះនោះ) គឺយ៉ាងនោះផង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដាក់កុកច្រាច់ មិនល្អស់ខ្ញុំមិនញាតាស់ខ្ញុំរបស់ខ្ញុំ ដូចជាកញ្ចប់ស៊ើតឈើ មិនគួរសេពគប់នូវអសប្បុរស គួរសេពគប់តែនូវសប្បុរស (ព្រោះ) ពួកអសប្បុរស តែងនាំទៅនរក ពួកសប្បុរសតែងនាំទៅសុគតិ ។

ចប់ សង្ខិត្តជាតក ទី ៧ ។

កណ្ហាតិយជាតក

(៦៨៦) (ព្រាហ្មណ៍ក្រោធក្រាស់ថា) ព្រាហ្មណ៍ព្រានឈ្មោះកណ្ហាតិយៈ
ចូលទៅបរិភោគកែវ ហើយក្រោកចេញទៅកាន់ទីសម្ងាត់ព្រៃ
ព្រាហ្មណ៍ចុះយកដែកទៅដល់ភ្នំ ដើម្បីរកឈើត្បារកន្ទុមាធន៍ គាប
ឈើភ្នំក្រស្នាញ ដែលជាសាច់មានក្នុងភ្នំ ។ ព្រាហ្មណ៍
ប្រញាប់ដើម្បីការពារ (នឹងពួកភ្នំ) ហើយដាក់ស្នូរ
វិធី ហើយដាក់ចុះស្នូរនិងកំពង់ព្រៃ រួចចូលទៅត្រើ
យទីដែលពួកភ្នំនៅ ។ (ព្រាហ្មណ៍ស្មាថា) ការ
ក្នុងព្រៃហិមពាន្តនោះហើយ ស្មើទៀត ពួកនាំគ្នាប្រុយ
ប៉ុនខោតនឹងនៅ ប្រឹក្សាគ្នារឿយៗ ប្រហារស៊ើតនោះ

បុញ្ញានិ ចេ មានុសកេ ករិត្វា
តាទិ ចេ ជាតង្គំ មនុស្សលោកេ ។

(២៨៣) មាលាគិរី[១] បណ្ណរកំ តគ្គរំ
សីលេយ្យកា[២] អនុប្បភវ ចញ្ជោ
មិតា មនុស្សប្បំ ចិតាសវណ្ណា
ជាតន្តិ ចេ កិម្បុរិសាតិ លុទ្ទ ។

(២៨៤) សុកតត្តំ ចរិតេយ្យត្ត
អាលិង្គិតោ ចាសិ បិយោ បិយាយ
បុញ្ញានិ ចេ មានុសកេ ករិត្វា
កិមិទំ កាល កេនេដ អលត្ថិតា ។
សុកតត្តំ ចរិតេយ្យត្ត
អាលិង្គិតោ ចាសិ បិយោ បិយាយ
បុញ្ញានិ ចេ មានុសកេ ករិត្វា
កិមិទំ កាល វិលបដ អលត្ថិតា ។
សុកតត្តំ ចរិតេយ្យត្ត
អាលិង្គិតោ ចាសិ បិយោ បិយាយ

១ ម. មលុគិរី ។ ម. មលុគិរី ។ ២ ម. សីតោទិយា ។

ហើយនឹងស្មើស្រួចអ្នក ដែលមានរាងកាយនឹងសម្បុរដូចជាមនុស្ស នេះស្គាល់អ្នកទាំងឡាយផង ក្នុងមនុស្សលោក ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(២៨៣) (កិន្នរីទូលថា) ផ្កាលម្ពោន ផ្កាឈើឥត តែងក្រោច នៅកាតដ្ឋ ភ្នំមាលាគិរី ភ្នំបណ្ឌរកៈ ភ្នំត្រកួន នឹងស្ទឹងមានទឹកដ៏ត្រជាក់ ពួកយើងជាស្រីមានរាងប្រាកដដូចជាពួកមនុស្ស នេះស្គាល់ពួកយើងជាកិន្នរ ។

(២៨៤) (ព្រានថា...) អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាខ្ញុំក្រៅលែង ខ្ញុំយំ អ្នកខ្ទាជាទីស្រឡាញ់ ត្រៅតដិតនឹងជាទីស្រឡាញ់ ថ្ងឹកហើយ ហើយនឹងស្មើស្រួចអ្នក ដែលមានរាងកាយនឹងសម្បុរដូចមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយ កាត់ខតិចដូចម្តេច ទើបខ្ញុំយំក្នុងព្រៃនេះ អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាខ្ញុំក្រៅលែង ខ្ញុំយំ អ្នកខ្ទាជាទីស្រឡាញ់ ត្រៅតដិតនឹងជាទីស្រឡាញ់ថ្ងឹកហើយ ហើយនឹងស្មើស្រួ ខ្ញុំអ្នក ដែលមានរាងកាយនឹងសម្បុរដូចជាមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយ កាត់ខតិចដូចម្តេច ទើបយំរៀបរាប់ក្នុងព្រៃនេះ ។ អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាខ្ញុំក្រៅលែង ខ្ញុំយំ អ្នកខ្ទាជាទីស្រឡាញ់ ត្រៅតដិតនឹងជាទីស្រឡាញ់ ថ្ងឹកហើយ

បុច្ឆាមិ វោ មានុសទេហវណ្ណេ
កេនិធ វនេ រោទថ អត្តិតា ។

(២៨៥) មយេករត្តឹ[១] វិប្បវសិម្ហ[២] លុទ្ទ
អកាមកា អញ្ញមញ្ញំ សរន្តា
តមេករត្តឹ អនុតប្បមានា
សោចាម សា រត្តិ បុន ន ហេស្សតិ ។

(២៨៦) យមេករត្តឹ អនុតប្បថេតំ
ធនំវ នដ្ឋំ បិតរំវ បេតំ
បុច្ឆាមិ វោ មានុសទេហវណ្ណេ
កថំ វិនាភាវមកប្បយិត្ថ ។

(២៨៧) យមិមំ នទឹ បស្សសិ សីឃសោតំ
នានាទុមច្ឆាទនំ សេលកូលំ
តំ មេ បិយោ ឧត្តរិ វស្សកាលេ
មមញ្ច មញ្ញំ អនុពន្ធតីតិ ។
អហញ្ច អង្កោលកមោចិនាមិ
អតិមុត្តកំ សត្តលិយោថិកញ្ច
បិយោ ច មេ ហេហិតិ មាលហារី

១ ម. រត្យាយំ ។ ២ ម. វសិម្ហ ។

យើងសូមសួរនូវពួកអ្នក ដែលមានកាយនិងសម្បុរ ដូចមនុស្ស អ្នកទាំងអស់គ្នាយំដូចម្ដេច ទើបសោកស្ដាយក្នុងព្រៃនេះ ។

(២៨៥) (កិន្នរី...) ម្នាលព្រាន យើងទាំងពីរនាក់ ជាអ្នកព្រាត់ប្រាសគ្នា អស់មួយរាត្រី រលឹកគ្នាទៅវិញទៅមក មិនជាប់អាល័យ ក្ដៅក្រហាយនឹងរាត្រីមួយនោះ ទើបយំសោក ព្រោះរាត្រីនោះ នឹងមិនមានទៀត ។

(២៨៦) (ព្រានថា...) អ្នកទាំងពីររូប ក្ដៅក្រហាយនឹងរាត្រីមួយណា ដូចបុគ្គលក្ដៅក្រហាយនឹងទ្រព្យដែលបាត់ និងមាតាបិតា ដែលទៅកាន់បរលោក យើងសូមសួរ នូវពួកអ្នក ដែលមានកាយនិងសម្បុរដូចមនុស្ស ចំពោះរាត្រី (នោះ) តើអ្នកទាំងពីរសម្រេចខ្លួនទៅផ្សេងគ្នាដូចម្ដេច ។

(២៨៧) (កិន្នរី...) អ្នកឃើញស្ទឹងណា ដែលមានខ្សែទឹកដ៏រហ័ស ជាស្ទឹងជិតផ្ទំដោយដើមឈើផ្សេងៗ មានមាត់ច្រាំងជាថ្មដោយហេតុនុ៎ះ កិន្នរ (ជាប្ដី) ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បានហែលឆ្លងស្ទឹងនោះក្នុងពេលមានភ្លៀង ដោយគិតថា កិន្នរីមកតាមក្រោយខ្ញុំដែរ ។ ចំណែកខាងខ្ញុំ កំពុងតែបេះផ្កាព្រលស ផ្កាម្លិះ ផ្កាម្ទេស និងផ្កាយូថិកា ដោយគំនិតថា កិន្នរ (ជាប្ដី)ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំនឹងបានប្រដាប់កម្រងផ្កា

វិមានវត្ថុ អត្ថន៍ កញ្ញាវិមានគាថា

អហញ្ច នំ មាលិនំ អជ្ឈុបេស្សំ ។
អហញ្ចិនំ ញាតិកា ទុមិជានំ
ឧក្ខាលកា តាតស៌ សិទ្ធុកិតា
បិយោ ច មេ ហោហិតិ មាលការី
អហញ្ច នំ មាលិនំ អជ្ឈុបេស្សំ ។
អហញ្ច សាលស្ស សុបុប្ផិតស្ស
ឱចេយ្យ បុប្ផានិ ករោមិ មាលំ
បិយោ ច មេ ហោហិតិ មាលការី
អហញ្ច នំ មាលិនំ អជ្ឈុបេស្សំ ។
អហញ្ច សាលស្ស សុបុប្ផិតស្ស
ឱចេយ្យ បុប្ផានិ ករោមិ ការី
ឥធញ្ច សោ ហោហិតិ សព្វរត្តិ
យត្ថ ធម្មិំ វិហារស្មឹ ម រត្តិ ។
អហញ្ច សោ អគ្គលុ បត្តគញ្ច
សំឈាយ បិសាមិ មមត្ថរោ
បិយោ ច មេ ហោហិតិ កេសិកប្បោ
អហញ្ច នំ កេសិកា អជ្ឈុបេស្សំ ។

វិមានវត្ថុ កញ្ញាវិមានទី ៤

ចាំងនាងខ្ញុំជាអ្នកប្រដាប់កម្រងផ្កា នឹងបានចូលទៅរកកិន្នរ (ជាប្ដី) នោះ (ក្នុងរំលោក) ។ មួយទៀត ខ្ញុំបានផ្កាតាក់តែង ចាំងផ្កាកដព្រឹក្សនឹងផ្កាប្រទៀងកីខ្ញុំបាន ដោយចំណាប់ថា កិន្នរ (ជាប្ដី) ជាទីស្រឡាញ់របស់នាងខ្ញុំ នឹងជាអ្នកប្រដាប់កម្រងផ្កា ចាំងនាងខ្ញុំក៏ជាអ្នកប្រដាប់កម្រងផ្កា នឹងចូលទៅរកកិន្នរជាប្ដីនោះ (ក្នុងរំលោក) ។ មួយទៀត ខ្ញុំបានបេះផ្កាសាលព្រឹក្ស ដែលរីកស្គុះស្គាយ ធ្វើជាគ្រឿងប្រដាប់ ដោយចំណាប់ថា ថ្ងៃនេះយើងនឹងនៅក្នុងទីណានៃរាត្រីមួយ គ្រឿងប្រដាប់នេះ នឹងបានជាកម្រាលរបស់យើងក្នុងទីនោះ ។ មួយទៀត ខ្ញុំនាងសោកជាអ្នកគ្នូលប្រពៃ ភ្លិនខ្ញុំបុក្រស្នា នឹងខ្ញុំមានត្រូវលើថ្ម ដោយចំណាប់ថា កិន្នរជាប្ដីជាទីស្រឡាញ់របស់នាងខ្ញុំ នឹងបានពាល់នូវក្រអូប ចាំងខ្លួនខ្ញុំក៏បានលាបស្រឡាប រួចហើយនឹងចូលទៅរកកិន្នរជាប្ដីនោះក្នុងរំលោក ។

អជាករា សលិលំ សីឃសោតំ
ទុមំ សាលេ សលលេ កណ្ណិការេ
អាប្ពុរេថ តេន ឧហុត្តកោច
សាយំ ឧមី អាសិ មយា សុទុត្តរា ។
ឥតោសុ ធីរេសុ មយំ ឥធា មិតា
សព្វស្សត្ថា ឥតរោ អញ្ញមញ្ញំ
សទ្ធិចំ ភោជនំ សគ្គំ បាសាម
ការុដ្ឋ តោ អតកា សត្តូ សា ។
តាតោ ឥ តោ ឥត្ថកេ សុរិយត្ថិ
កត្តុំ ធនិ ឥត្តរិយាច សុទ្ធ
អាលត្តិយា អញ្ញមញ្ញំ មយំ ឥតោ
សទ្ធិចំ ភោជនំ សគ្គំ បាសាម ។
ភិក្ខុពណ៌ សត្ថ សបានំ សុទ្ធ
យមិន មយំ វិប្បសិទ្ធ ឋាត្វា
វេសព្វតំ មិទិត ភ្ញមិចាល
តោរទិន កត្ដាយ វិយា វេសយ្យ ។
(២៥៨) អាយុញ្ច តេ ធារកោ ឧសម្ម
សហេចិ ជាតាថ វេធថ អាយុំ

លើដាច់គេ ទឹកស្ទឹងមានខ្សែទឹកហូរ ញូរខ្មួយរាកក្តា សាល-ព្រឹក្ស ត្តាស្រល់និងផ្កាកណ្ណិការ (ដែលខ្ញុំបានទុក ក្នុងទីទៀបមាត់ច្រាំង) មានទឹកជំនន់ហូរហៀរមួយរំពេច ពាំងស្ទឹងនោះទុំក៏ធ្វើបានដោយកម្រក្រៃលែង ។ ព្រោះនោះ យើងទាំងពីរនាក់គឺយើងបានទ្រង់ស្ទឹងម្នាក់ម្នាក់ មើលឃើញគ្នាទៅវិញទៅមក ម្ដងយំ ម្ដងសើច ក្នុងវេលាចាស់យើងកើតទុក្ខទៅដោយក្រ ។ ខ្ញុំលះប្រាណ កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើងក្នុងវេលាព្រឹក យើងទាំងពីរនាក់គំហើងស្ទឹងខេ (ស្ទឹងមិនមានទឹក) ហើយឲ្យរីករាយទៅវិញទៅមក ម្ដងយំ ម្ដងសើច ។ ខ្ញុំលះប្រាណ កាលមុន យើងបានព្រាត់ប្រាសគ្នាអស់មួយរាត្រី ក្បួនមកចំនួន ៧០០ ឆ្នាំ (៦៩៩ឆ្នាំ) ខ្ញុំលះពួកចូល រីករ (បងសនក) នេះ ត្រឹមតែមួយឆ្នាំ អ្នកណាហ្ន៎ ក្នុងលោកនេះនៅស្នេហ៍គ្នាពីពិរោះជាទីស្រឡាញ់ ។

(២៥៩) (ព្រះរាជា...) នែសំឡាញ់ ព្រះអាយុរបស់អ្នកទាំងឡាយចំនួនប៉ុន្មាន បើអ្នកដឹង ចូរអ្នកប្រាប់អាយុ (ដល់យើង)

អនុស្សរ វេស្សោ សាកេតេ ក
អត្តានំ ចេ តំ អភិតស្សមានោ ។

(៦៨៩) ហាយេត្ត ចោ វេស្សសោសស្ស សុខ
ខ ចន្ទក ជាបតោ អត្ថិ ហេតោ
អត្ថិ ទុក្ខំ សុខមេវ កិលេយ្យ
អវិតក្កា វិជយាម ជីវិតំ ។

(៦៩០) ឥទញ្ច សុត្វាន អមាតុសាធំ
កណ្ហាភិយោ ឥត្ថំ ជីវិតន្តិ
ពិជ្ជុន ច ចិតំ អចរិ
អថាសិ ទានានិ អកុសិ ភោគេ ។

(៦៩១) ឥទញ្ច សុត្វាន អមាតុសាធំ
សាឡ្ហុជន ជា គាលបំ អកត្វ
ជា ហេ ទស្សំ អត្តកម្មបាតោ
យជាមិ ទេ គីឲ្យិសេសកាត្តិ ។

ទោះបើខ្ញុំកាលទុក្ខ (ពីអត្តភាពមួយក្តី ជាតិមកពីពួកជន
ហាស់ចុតិ ស្មុគស្មាញគ្រប់ប្រការសេចក្តីនោះ ដល់ហើយ ។

(៦៨៩) (តិន្ទុក...) ខ្ញុំសព្រោះ កាយរបស់យើងមួយកាន់ជា លើ
មិនមានហេតុដឹកព្រោះ គឺចាត្រូវតាយទៅ ឯសេចក្តីទុក
មានប្រមាណតិច សេចក្តីសុខហ្នឹងឯង មានច្រើនក្រៃលែង
ពួកយើងមិនប្រាស ចាកសេចក្តីក្រោធ (ស្រឡាញ់)
រស់នៅការជីវិតទៅ ។

(៦៩០) (ឥតិសុត្វាន) ព្រះរាជាព្រះនាមអង្គតិៈ លុះទ្រង់ព្រះ
ព្រះសណ្តាប់ពាក្យ របស់ពួកពីជកៈហើយ ក៏ទ្រង់ត្រឡប់
មក (ព្រះរាជនិវេសន៍) ដោយតិតិរិយើញថា ជីវិតនេះ មាន
ប្រមាណតិចណាស់ ប្រលយ់ត្រាច់ទៅ កាន់ទីជាទីសម្រាប់
ប្រើអានៀន ទ្រង់បានបរិច្ចាគទាន ទ្រង់បានប្រើប្រាស់ នូវការ-
សម្បត្តិ (កាមគុណ) ។

(៦៩១) (ព្រះរាជាទ្រង់ឲ្យត្រាស់ថា) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់
នូវពាក្យរបស់ពួកពីជកៈហើយ ចូរតោយ កុំធ្វើនូវដេញ្ហារ
ឡើយ កិច្ចសម្រាប់តើរបស់ខ្លួន កុំចុតកាលនូវព្រះអង្គ ដូច
ជាត្រើមួយ របស់ពួកពីជ្ជ ចុតកាលនូវពីជកៈតាំងនោះ

ឥមញ្ច សុត្វាន មមាទ្យ វាចំ
សម្មោទថ មា វិវទំ អកត្ថ
មា វោ តបិ អត្តកម្មាបរាធោ
យថាបិ មេ កិម្បុរិសាយ រត្តិ ។

(២៨២) ភិយ្យោ អតិមនោ សុណោមហំ
វចនបថំ តវ អត្ថសញ្ហិតំ
មុញ្ចំ គិរំ នុទសេវ មេ ទរំ
សមណ សុខាវហ ជីវ មេ ចិរន្តិ ។

ភល្លាតិយជាតកំ អដ្ឋមំ ។

សោមនស្សជាតកំ

(២៨៣) កោ តំ ហឹសតិ ហេឋេតិ
កឹ ទុម្មនោ សោចសិ អប្បតីតោ
កស្សជ្ជ មាតាបិតរោ រុទន្តុ
ក្វជ្ជ[១] សេតុ និហតោ បថព្យា ។

(២៨៤) តុដ្ឋោស្មិ ទេវ តវ ទស្សនេន

១ ម. ក្យជ្ជ ។

សូមព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវពាក្យ របស់ពួកកិន្នរនេះ ហើយ ចូរព្រមព្រៀង កុំធ្វើនូវការពិរោធឡើយ កំហុសនៃអំពើរបស់ខ្លួន កុំឲ្យក្ដៅដល់ព្រះអង្គ ដូចជាកម្រើមួយរបស់ពួកកិន្នរ ធ្វើក្ដៅនូវកិន្នរទាំងនោះ ។

(២៨២) (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ខ្ញុំម្ចាស់មានចិត្តត្រេកអរស្ដាប់ ពាក្យសម្ដានោះហើយ គន្លងនៃព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ព្រះអង្គបញ្ចេញព្រះវាចាបន្ទោបង់សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គជាអ្នកនាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ សូមព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅអស់កាលយូរ ។

ចប់ ភល្លាតិយជាតក ទី ៨ ។

សោមនស្សជាតក

(២៨៣) (ព្រះបាទរេណុត្រាស់សួរថា) នរណាប្រហារលោក ធ្វើលោក ម្ដេចក៏លោកតាក់តែងចិត្ត មិនត្រេកអរ លោកសោកស្ដាយដូចម្ដេច ថ្ងៃនេះ បើមាតាបិតារបស់នរណាទ្រហោយំ ថ្ងៃនេះ បើនរណា(ត្រូវគេបៀតបៀន)ដេកលើផែនដី (គឺលោកមិនត្រូវជាអ្នកជាទុក្ខទេ) ។

(២៨៤) (កុមារតាបស ឆ្លើយថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អាត្មាភាព ត្រេកអរ ដោយការបានឃើញ នូវព្រះអង្គ

ចិរស្សំ បស្សាមិ តំ ភូមិបាល

អហឹសកោ រេណុមនុប្បវិស្ស

បុត្តេន តេ ហេឋយិតោស្មិ ទេវ ។

(៤៨៩) អាយន្តុ ទោវារិកា ខគ្គពន្ធា

កាសាវិយា យន្តុ(១) អន្តេបុរន្តំ

ហន្ត្វាន តំ សោមនស្សំ កុមារំ

ឆេត្វាន សីសំ វរមាហរន្តុ ។

បេសិតា រាជិនោ ទូតា កុមារំ ឯតទព្រវុំ

ឥស្សរេន វិតិណ្ណោសិ វធំ បត្តោសិ ខត្តិយ ។

ស រាជបុត្តោ បរិទេវយន្តោ

ទសង្គុលឹ អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា

អហម្បិ ឥច្ឆាមិ ជនិន្ទ ទដ្ឋុំ

ជីវំ មំ នេត្វា បដិទស្សយេថ ។

តស្ស តំ វចនំ សុត្វា រញ្ញោ បុត្តំ អទស្សយុំ

បុត្តោ ច បិតរំ ទិស្វា ទូរតោវជ្ឈភាសថ ។

១ ម. ហន្តុ ។

បពិត្រព្រះភូមិបាល ខ្ញុំព្រះករុណា ឃើញព្រះអង្គយូរហើយ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណា ខ្ញុំព្រះករុណា មិនមែនជា

អ្នកបៀតបៀនទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះករុណា ត្រូវព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះ

អង្គចូលមកបៀតបៀនហើយ ។

(៤៨៩) (គ្រានោះ...) ពួកឆ្មាំទ្វារ មានព្រះខ័នពាក់ហើយ

ពួកពេជ្ឈឃាដដូចអ្នក ចូរទៅកាន់ទីក្នុង ចូរសម្លាប់

សោមនស្សកុមារនោះ កាត់ក្បាលដ៏ប្រសើរ នាំមកឱ្យអញ ។

ពួករាជទូត ដែលព្រះរាជា ត្រូវបញ្ជូនទៅហើយ បាននិយាយ

នឹងព្រះរាជកុមារ យ៉ាងនេះថា បពិត្រក្សត្រ ព្រះអង្គត្រូវធំជុំផុត

ជាធំលះបង់ហើយ ព្រះអង្គដល់ នូវសេចក្តីស្លាប់ហើយ ។

ព្រះរាជបុត្រនោះ ក៏ទ្រង់ប៉ះទេវនា ផ្គងក្រពុំប្រណម្យព្រះហស្ត

ទាំង១០ថា បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ចំណែកខ្ញុំព្រះ

បង្គំទាំងរ ចង់ឃើញព្រះអង្គ អ្នកទាំងឡាយចូរនាំយកទាំងរស់

ទៅក្រាបបង្គំថ្វាយ (ដល់ព្រះមហាក្សត្រ) ចុះ ។

ពួករាជទូតបានស្តាប់ពាក្យ របស់ព្រះរាជបុត្រនោះហើយ ក៏នាំ

ព្រះរាជបុត្រទៅថ្វាយព្រះរាជា ចំណែកខាងព្រះរាជបុត្រ លុះ

បានឃើញព្រះរាជបិតាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល អំពីចម្ងាយថា

ភាតុំ សោរភិកា ទុក្ខតា

ការសារិយោ ហត្ថំ មម ជហិត្វា

អត្តាហំ ទេ បុច្ឆិតោ បព្រូមិ

អមនាបោ គោរមិទ ចមដ្ឋ អត្ថិ ។

(៦៤៦) សាយញ្ច បាតោ ឧទកំ សជាតិ

អគ្គឹ សទា បរិចរាមហន្តោ

តំ តាទិសំ សំយតំ ព្រហ្មចារឹ

កស្មា[១] តុវំ ព្រូសិ គហប្បតីតិ ។

(៦៤៧) តាលា ច មូលា ច ផលា ច ពេរ

បរិក្ខតោ វីតា សព្ពមស្ស

តេ រក្ខតិ គោបយតប្បមត្តោ

តស្មា អហំ ព្រូមិ គហប្បតីតិ[២] ។

(៦៤៨) សច្ចំ ខោ បតិ ពុសិ កុមារ

បរិក្ខតោ វីតា សព្ពមស្ស

តេ រក្ខតិ គោបយតប្បមត្តោ

ព្រាហ្មណោ គហបតិ តេន ហោតិ ។

---

១ ម. ឧស្មា ។ ២ ឱសថី ហេតុក កម្ម ។ ២ ម. ព្រាហ្មណោ គហបតិ តេន ហោតិ សច្ចវាហ ។

បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំសួរហើយ មានព្រះទំនាស់ហើយ ពួកគេផ្សាយមក ដើម្បីសម្លាប់ខ្លួនព្រះបង្គំជាទី ។ បពិត្រខ្លួនព្រះបង្គំជាទី មានកំហុសដូចម្ដេចក្នុងរឿងនេះ ខ្លួនព្រះបង្គំសួរហើយ សូមត្រាស់ប្រាប់សេចក្ដីនុ៎ះ ។

(៦៤៦) (ព្រាហ្មណ៍...) ទិព្វចក្ខុតាបស ជាអ្នកមិនគួរសប្បុរីហាស ធ្វើការស្រោចទឹកបូជាភ្លើង ពល់ពេលល្ងាចព្រឹក ព្រោះហេតុអ្វីបាន ជាឯងហៅទិព្វចក្ខុតាបសនោះ ដែលជាអ្នកមានសេចក្ដីសង្រួម ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ មានសភាពដូច្នោះ ថាជាគហបតីវិញ ។

(៦៤៧) (សោមទត្តកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ផ្លែដំណាប់ ផ្លែឈើក្នុងព្រៃនោះ មានច្រើនយ៉ាងណាស់ គឺផ្លែត្នោត ផង ព្រមទាំងមើមផង ផ្លែឈើក៏ច្រើនយ៉ាងនោះ កុម្ភកតាបស របស់ព្រះអង្គនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីធ្វេស ប្រហែស តែងរក្សារក្សាដំណាំនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្លួនព្រះបង្គំជាទីហៅតាបសនោះថា គហបតី ។

(៦៤៨) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលកុមារ អ្នកនិយាយពាក្យនេះពិតមែន របស់ដំណាំឡាយក្នុងកុម្ភកតាបសនោះ មានច្រើនយ៉ាង កុម្ភកតាបសនោះ ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស តែងរក្សាគ្រប់គ្រងនូវរបស់ដំណាំនោះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រាហ្មណ៍ក្លាយជាគហបតី

(៦៩៩) សុណន្តុ មេ ភោន្តោ សត្វកា
សត្តានកោ ជាតក ច សព្វេ
កាលាយំ កាលសត្ត គតា និសម្ម
សព្វានុគា យាចយាគ មិ ជនិត្ថា ។

(៧០០) ឧត្តម្ភិ ខ្វាល វិសោ តិត្តុ
ឧត្តិក្ខយោ វត្ត ចសាទជាតោ
វត្តាមិ តាតាទំ ឥទ ជនិទ្ធំ
អនុជាន មំ បត្តជិស្សាមិ លោ ។

(៧០១) កុញ្ចស្ស គោតេ វិបុលេ តុមារ
សព្វញ្ញ តេ ឥស្សរិយំ ធនាមិ
អជ្ជេវ តុំ កុរុមិ បោតាតិ ភជា
មា ចត្តិ បត្តជ្ជា ហិ ឧត្តា ។

(៧០២) ទាន្តូជ តេ វត្ថុ គោតា
ឧត្តាវហិ លេកលាតោ វមិស្សំ
រូបេហិ សន្ទេហិ អថោ រសេហិ
គន្ធេហិ ផស្សេហិ មនោរមេហិ ។

(៦៩៩) (សោមនស្សកុមារ. . .) ពាសត្វព្រៃទាំងឡាយនិងមួយ ពួក
ផងមក ដែលបានមកជួបជុំទាំងអស់គ្នា សូមស្តាប់ពាក្យរបស់
ខ្ញុំ ព្រោះជាមនុស្ស ជាបុគ្គលពាល ស្តាប់តែពាក្យរបស់ពាល
ប្រើខ្ញុំសម្លាប់ខ្ញុំ ដោយការមិនសមគួរ ។

(៧០០) ពាក្យនេះបុណ្យរបស់ ចំពោះនាំ គំរឿង ចូលរឿងដែលកែងកែក
ហើយ បុគ្គលមិនគួរយកនឹងតាស់បញ្ចេញ បពិត្រព្រះជនិន្ទ
ខ្ញុំបព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះអង្គ បពិត្រ
ព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំសូមចេញបួស ។

(៧០១) (ព្រះរាជា...) នាលកុមារ អ្នកចូរបាកនសូវតាគ:ទាំងឡាយ
ដ៏ច្រើនពុះ ចិត្តតីធំប្រមាណសស្ស្សរិយយសទាំងអស់ ដល់អ្នក
អ្នកចូរសោយកជុំជារស្លូរបស់អ្នកក្នុង ក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកកុំ
បួសឡើយ ព្រោះថា បព្វជ្ជាជាកិច្ចលំបាកណាស់ ។

(៧០២) (សោមនស្សកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ភោគសម្បត្តិ
របស់ព្រះអង្គ កាចជាមានដួចមួយកើត ក្នុងមនុស្សលោកនេះ
ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ធ្លាប់បានត្រេកអរដោយរូបសំ-
ឡេង រស ក្លិន ផស្ស ជាទីសប្បាយចិត្ត ក្នុងទេវលោកមកហើយ ។

កុក្កុ ច តេ ហោតិ ឥមិនស្មិ ចេវ
ពរិហិតោ(១) អក្កោសំ ករោន
ឥត្ថិ ពាលំ បរេយ្យំ វិនីតា
ន តាទិសេ ភជមានេ វិសេយ្យំ ។

(៣០៥) សព្ពាហំ ពាលោ បរនេយ្យោ អស្មិ
ឋិតោ បកតិំ ទម វុត្តំ មយ្ហំ
បុនបិ ចេ ឯទិសកំ ករេយ្យំ
យថាមតិ សោមនស្ស ករោហិ ។

(៣០៦) អនិសម្ម កតំ កម្មំ អនវត្ថាយ ចិន្តិតំ
ភេសជ្ជស្សេវ វេភង្គោ វិបាកោ ហោតិ បាបកោ
និសម្ម ច កតំ កម្មំ សម្មាវត្ថាយ ចិន្តិតំ
ភេសជ្ជស្សេវ សម្បត្តិ វិបាកោ ហោតិ ភទ្រកោ
អលសោ គិហី កាមភោគី ន សាធុ
អសញ្ញតោ បព្វជិតោ ន សាធុ
រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី
យោ បណ្ឌិតោ កោធនោ តំ ន សាធុ ។

---

១ ម. [illegible] ។ ឆ. [illegible] ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯការគសម្បើនពាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំធ្លាប់ចរិតាគហើយ គឺទទេសណាក៏ឈ្មោះតាវត្តិស្ស ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាបុគ្គលធ្លាប់មានបុគ្គលស្រឹកបង្រៀនហាមហេមហើយ ឯខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ស្គាល់ព្រះអង្គថា ជាមនុស្សពាល ដែលត្រូវគេដឹកនាំបាន (ខ្ញុំនេះ) ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនត្រូវនៅក្នុងដែនក្រុងដែលព្រះអង្គទេ ។

(៣០៥) (ព្រោះថា...) ថែកូន បើទ្រង់ជាមនុស្សពាល ដែលត្រូវគេដឹកនាំ គឺសូមអ្នកនាំមកសាកព្រះសត្វដែលរាយមិនចុះ ម្នាលសោមនស្ស បើតាសយាំងនៅនឹងមានមួយទៀត ចូរអ្នកធ្វើតាមអំពើចុះ ។

(៣០៦) (សោមនស្សកុមារ...) ការធ្វើដែលបុគ្គលមិនបានពិចារណាហើយធ្វើ គិតដែលបុគ្គលមិនកំណត់ហើយគិត រមែងមានផលអាក្រក់ ដូចជាការលេបថ្នាំខុសធាតុ ។ ឯការធ្វើដែលបុគ្គលពិចារណាហើយទើបធ្វើ គំនិតដែលបុគ្គលកំណត់ត្រឹមត្រូវហើយទើបគិត រមែងមានផលពិសេស ដូចជាការលេបថ្នាំត្រូវនឹងធាតុ ។
គ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាម ខ្ជិល មិនល្អ អ្នកបួសមិនសង្រួម
មិនល្អ ព្រះរាជា អ្នកមិនពិចារណាហើយធ្វើ មិនល្អ បណ្ឌិត
ដែលមានសេចក្តីក្រោធ ការក្រោធនោះ ក៏មិនល្អឡើយ ។

និស្សដ្ឋ ចត្តិយោ ការយិត តានិស្សដ្ឋ និស្សគ្គិ

និស្សដ្ឋការិតា ភវ យសោ ភិត្តំ ច វិញ្ញូតិ ។

និសន្ន ឆណ្ឌំ ចណាយេយ្យ ស័ស្សុកេ

វេភា ភាគំ គព្ភំ ក្ខម៉ាល

សព្ភាចណិដ៏ ច ចរស្ស អត្ថា

អនាទុត្តព្បា តេ ភវត្តិ ឧច្ចា ។

អនាទុត្តព្បាំ ហំ យេ ការេត្តិ

វិគជ្ជ កាឡាយតានិ លោកេ

វិញ្ញូចសត្តានិ សុខុប្រយានិ

ករត្តិ ពុទ្ធានុមតានិ⁽¹⁾ តានិ ។

អាគច្ចំ នោភរិភា ចត្តពន្ធា

ភាសារិយា ហត្ថ ឧទំ ជចិន្ន

មាត្តុ ច អត្តសុំខយំ និសិន្នោ

អាគត្វ្យោ សាហាសា ពោជាំ ចេវ ។

ភាជុតំ ហំ សម្មាទំ សុភិក្ខុំ ចក្ខោ

ចតុរំ ចិយំ ជំវិភិ លទ្ធំ ភវ

---

(១) ឱ. វិញ្ញូឧតានិ ។

ភិក្ខុគ្រាន់តែជាន់កម្ចីស ក្បួនត្រូវគិតការណាហើយសឹមធ្វើ មិន
ត្រូវធ្វើតាំងមិនគិតការណាទេ ភិក្ខុក្រុងគេជា ចៀនជាយសង្ឃសេចក្តី
សាសេរ ព្រោះថារើក ដល់បុគ្គលអ្នកគិតការណាហើយទើបធ្វើ ។

ភិក្ខុក្រុងកុម្ភិលៈ បុគ្គលជាធំ ត្រូវតែគិតការណាហើយ
សឹមដាក់កញ្ចុះ ការដែលបុគ្គលស្អិតដោយស្បែក ព្រោះដើមក្តៅ
ក្រហាយ ក្ប៉ាល់ទៀត ប្រយោជន៍ដល់តាំងឡាយដែលខាងជើងខ្ពង់
ទៀនត្រឹមត្រូវតែរ ព្រោះជាប្រយោជន៍ មិនក្តៅក្រហាយខាង
ក្រោយ ។ ផងតាំងឡាយ ដែលតែងហើយទើបធ្វើការដោះ
តាំងឡាយ ដែលមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងលោក ការ
ដោះតាំងនោះ ជាការដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរហើយជា មាន
សេចក្តីសុខជាគំរូ ជាការដែលអ្នកប្រាជ្ញមនុស្សតិះហើយ ។
ភិក្ខុក្រុងកុម្ភ ជាន់ជាតិផង ពួកសេនា មានព្រះគោល
ភាន់ហើយ ពួកពេទ្យហេតុ មកដើម្បីស្តាប់ស្តេចព្រះបន្ទូល
ជាថ្មី ភិក្ខុក្រុងសេម្មតិទេព ទូលព្រះបន្ទូលជាថ្មី អង្គុយលើ
ព្រះទៀបមាតា ក្រៅគួរខ្លួនតាំងនោះ ទង់ចាញមកដោយ
ហើយស ទូលព្រះបន្ទូលជាថ្មី ចុះដល់ឆ្នាំណាក៏ដោយ មិនក្តៅ
ក្រហាយ យកឯងត្រៀម លំបុកក្រោយ ភិក្ខុក្រុងគេជា មើល
ដែលជាទីស្រឡាញ់ដូចមនុស្ស ទូលព្រះបន្ទូលជាថ្មីចុះហើយ

កាលេ ច ទាសិ អទ្ធ វិចយ ធុត្តា

បច្ចូសកាលេ កិរ(?)ពោធិសត្ត ។

(៣០៤) ធុត្តា តកយំ ករុណា សុចេត្ត

សត្តុកាមម្បិ តោ សោខចលេយ្យ ក្ខមាកេ

ភំ យាចតោ ច លកាមិ សជ្ជ

អរហាសិ មំ យាចិតុំ ក្ខមេ្យ ។

(៣០៥) ឥមស្ស កិច្ចាចរិយាយ ធុត្ត

ឋិសត្ត ចេត្តស្ស ចរិតស្ស

សមេ្ហស្ស ភូតស្ស ឋិតាយ ឧណ្ហំ

អចិត្តិតោ ព្រហ្មសុខេហិ ហវំ ។

អច្ចិយវ្ហិ តេ យាចិសេញ្ញ

ធុក្ខិតំ មំ ធុក្ខាចយសេ សុចេត្ត

យាចស្ស ធុត្តំ តេ វិញ្ញមាតា

កិលេយ្យ ឧស្សូហយសេ ក្ខមាកំ ។

(៣០៦) យេ វិបុលត្ថា អចរិត្តកាមិតោ

ចរិត្តកា លោកធម្មំ ចរិត្តំ

តមរិយមត្ថំ បដិបជ្ជមានំ

ន ឧស្សហេ ការយិតុំ ក្ខមាកំ ។

១ ឧ. ឧ. ថា បញ្ញា ។

ថ្ងៃនេះខ្ញុំសួរព្រះបត្តិជាខ្ញុំ បានប្រាកដការស្លាប់ដោយលំបាក

ខ្ញុំសួរព្រះបត្តិជាខ្ញុំ មានចិត្តខ្វល់ខ្វាយទៅក្នុងហេតុនោះហើយក្រែង ។

(៣០៤) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលសុមុខទៅ លោកមានស្រុកឬជាជាព្រះរាជ

នាងនេះ នៅក្នុង ជាអ្នកអនុគ្រោះ ថ្ងៃនេះខ្ញុំអង្វរកក្ខុមារនោះ

គុំថានោះ ក្រែងនាងទើបអង្វរ ក្ខុមារនោះបាន ។

(៣០៥) (សុមុខទៅ...) តែបើ ជូរគេ ក្រោកអ្នកដែលកិច្ចបរិយាយ

ធុរ ជូរគេជាពេលណាចម់ជាមិនឡើយហើយ ជួសធុរ អ្នកជួរ

កំពាត់ពេលខ្លួនក្ដៅ ក្នុងភូតសត្វដែលសោយ មិនមាន

អ្នកណាចិត្តបាន ហើយចូលទៅកាន់ឋានព្រហ្មលោកចុះ ។

(ព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលនាងសុមុខ នាងចិត្តយោគក្សណា

(ពាក្យនោះ) ជាអ្នកប្រាថ្នាព្រោះភេក នាងឈ្មោះជាញ៉ាំងខ្ញុំដែល

ដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខព្រឹតតែបានទុក្ខទៀត កាលខ្ញុំនិយាយជា

ពួកនាងអង្វរកក្ខុក្រ នាងតែជាញ៉ាំងក្ខុមារឲ្យប្រើប្រើវិញ ។

(៣០៦) (សុមុខទៅ...) ព្រះអរិយៈណាមិនឡើយណា ប្រព្រឹត្ត

ហើយ (តាមគតាទិត្តិលោស) ជាអ្នកបរិការនូវកាមផងមិន

មានទោស រំលត់ហើយ កែងប្រាថ់ទៅកាន់លោកនេះ

ខ្ញុំមិនសង់មិនមានកាមយាត់ព្រះជាកុមារ ដែលកំពុងដើរទៅ

កាន់ផ្លូវរបស់ព្រះអរិយៈនោះបានទេ ។

(៣០៨) អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា

ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ

យេសាយំ សុត្វាន សុភាសិតានិ

អប្បោស្សុក្កា វីតសោកា សុខេន្តិ ។

សោមនស្សជាតកំ នវមំ ។

ចម្បេយ្យជាតកំ

(៣០៩) កា នុ វិជ្ជុរិវាភាសិ ឱសធី វិយ តារកា

ទេវតា នុសិ គន្ធព្វី ន តំ មញ្ញាមិ មានុសឹ ។

(៣១០) នម្ហិ ទេវី ន គន្ធព្វី ន មហារាជ មានុសី

នាគកញ្ញាស្មិ ភទ្ទន្តេ អត្ថេនម្ហិ ឥធាគតា ។

(៣១១) វិព្ភន្តចិត្តា កុបិតិន្ទ្រិយាសិ

នេត្តេហិ តេ វារិគណា សវន្តិ

កឹ តេ នដ្ឋំ កឹ បន បត្ថយានា

ឥធាគតា នារិ តទិង្ឃ ព្រូហិ ។

(៣០៨) (ព្រះរាជា...) ជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ គាត់សុខចិត្តទៅនេះ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ព្រោះបានស្តាប់ពាក្យសុភាសិតទាំងឡាយ នៃពួកជនណា ជនទាំងនោះ គួរអ្នកផង សេពគប់ដោយពិត ។

ចប់ សោមនស្សជាតក ទី ៩ ។

ចម្បេយ្យជាតក

(៣០៩) (ព្រះបាទឧគ្គសេនត្រាស់សួរថា) នាងជាអ្វី មានពន្លឺដូចជាផ្លេកបន្ទោរ ឬដូចជាផ្កាយព្រឹក នាងជាស្ត្រីទេវតា ឬជាស្ត្រីគន្ធព្វ យើងមិនសំគាល់នាងថាជាស្ត្រីមនុស្សទេ ។

(៣១០) (នាងនាគក្រាបទូលថា) បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់មិនមែនជាស្ត្រីទេវតា មិនមែនជាស្ត្រីគន្ធព្វ មិនមែនជាស្ត្រីមនុស្ស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់ជានាគកញ្ញា មកក្នុងទីនេះ ដោយសេចក្តីត្រូវការ ។

(៣១១) (ព្រះរាជា) នាងមានចិត្តភាំងស្មារតី មានឥន្ទ្រិយញាប់ញ័រ ដំណក់ទឹកក្នុងភ្នែកទាំងឡាយ ហូរស្រោចចាកភ្នែកទាំងឡាយ របស់នាង ចុះវត្ថុអ្វីរបស់នាងបាត់ ម្នាលនារី នាងចង់បានរបស់អ្វី បានជាមកក្នុងទីនេះ ចូរនាងប្រាប់ហេតុនោះមកចុះ ។

(៣១២) យមុគ្គតេជោ ឧរគោតិ ចាហុ

នាគោតិ នំ អាហុ ជនា ជនិន្ទ

តមគ្គហី បុរិសោ ជីវិកត្ថោ

តំ ពន្ធនា មុញ្ច បតី មមេសោ

(៣១៣) អទ្ធាយំ ពលវីរិយូបបន្នោ

ហត្ថត្តមាគច្ឆិ វនិព្វកស្ស

អក្ខាហិ មេ នាគកញ្ញេ តមត្ថំ

កថំ វិជានេមុ គហីតនាគំ ។

(៣១៤) នគរំបិ នាគោ ភស្មំ ករេយ្យ

តថាហិ សោ ពលវីរិយូបបន្នោ

ធម្មញ្ច នាគោ អបចាយមានោ

តស្មា បរក្កម្ម តបោ ករោតិ ។

(៣១៥) ចាតុទ្ទសី បណ្ណរសី ច រាជ

ចតុប្បថេ សម្មតិ នាគរាជា

តមគ្គហី បុរិសោ ជីវិកត្ថោ

តំ ពន្ធនា មុញ្ច បតី មមេសោ ។

(៣១២) (នាគនាគី) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ពួកជនបាន ហៅសត្វណាថា ឧរគៈ មានតេជះខ្ពង់ខ្ពស់ ក៏តែងហៅសត្វនោះថា នាគ បុរសអ្នកត្រូវការចិញ្ចឹមជីវិត បានចាប់នាគនោះមកហើយ សូមព្រះអង្គលែងនាគនោះ ពីចំណងទៅ នាគនោះជាប្ដីរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ។

(៣១៣) (ព្រះរាជា...) នាគនេះ ជាប្រាកដ ជាសត្វប្រកបដោយកម្លាំងនិងព្យាយាម ហេតុដូចម្ដេច ក៏ស្ដេចមកលុះក្នុងកណ្ដាប់ដៃនៃមនុស្សកំសត់ ម្នាលនាងនាគកញ្ញា ចូរនាងប្រាប់ហេតុនោះដល់យើង ធ្វើម្ដេចទើបយើងស្គាល់នាគដែលគេចាប់មក (នោះ)បាន ។

(៣១៤) (នាងនាគ...) ពិតដូច្នោះមែន នាគនោះប្រកបដោយកម្លាំងនិងព្យាយាម គប្បីធ្វើនូវនគរឲ្យជាផេះបាន ប៉ុន្តែនាគនោះគោរពធម៌ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខំនៅធ្វើតបធម៌ ។

(៣១៥) បពិត្រព្រះរាជា នាគរាជជាអ្នកស្ងប់ ក្នុងថ្ងៃចាតុទ្ទសី១៤កើត និងបណ្ណរសី១៥កើត នៅជិតផ្លូវត្រឡែងកែង បុរសអ្នកត្រូវការចិញ្ចឹមជីវិត បានចាប់នាគរាជនោះមកហើយ សូមព្រះអង្គលែងនាគរាជនោះពីចំណង នាគរាជនុ៎ះជាប្ដីរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ។

(១១៦) សោឡសិត្ថិសហស្សានិ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា

វារិគេហសយា នារី តាបិ តំ សរណំ គតា ។

ធម្មេន មោចេហិ អសាហសេន

គាមេន និក្ខេន គវំ សតេន

ឱស្សដ្ឋកាយោ ឧរគោ ច ហោតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(១១៧) ធម្មេន មោចេមិ អសាហសេន

គាមេន និក្ខេន គវំ សតេន

ឱស្សដ្ឋកាយោ ឧរគោ ច ហោតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

ទម្មិ និក្ខសតំ លុទ្ទ ថូលញ្ច មណិកុណ្ឌលំ

ចតុស្សទញ្ច បល្លង្កំ ឧមាបុប្ផសរិន្និភំ

ទ្វេ ច សាទិសិយោ ភរិយា ឧសភញ្ច គវំ សតំ

ឱស្សដ្ឋកាយោ ឧរគោ ច ហោតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(១១៦) នាងនាគស្រីស្នំរបស់នាគរាជ ដប់ប្រាំមួយពាន់ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី មានផ្ទះជាទីដេកក្នុងទឹក នាងនាគទាំងនោះឯង ក៏ដល់នូវនាគរាជនោះជាទីពឹង ។ សូមព្រះអង្គដោះលែង (នាគរាជនោះ) ដោយនូវធម៌ ដោយមិនកំរោក គឺដោយស្រុកមួយ ដោយមាសនិក្ខ ដោយគោ ១ រយ ចូរឲ្យនាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។

(១១៧) (ព្រះរាជា...) យើងដោះលែង (នាគរាជ) ដោយនូវធម៌ ដោយមិនកំរោក គឺដោយស្រុកមួយ ដោយមាសនិក្ខ ដោយគោ ១ រយ ចូរឲ្យនាគមានកាយរួចស្រឡះ ហើយត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។ ម្នាលព្រាន យើងឲ្យមាសនិក្ខ ១ រយផង កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណីដ៏ច្រើនផង បល្លង្កមានជ្រុង ៤ មានពណ៌ដូចផ្កាព្រលិតផង ភរិយាស្មើគ្នា (ដោយរូបជាដើម) ទាំងពីរនាក់ផង គោឧសភ ១ រយផង នាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ចូរត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។

(៣៥៨) វិជាមិ ធាតា ភវេ ភេទំ ផលិត្វា
បុញ្ញបុ ឥមំ ឧរគំ ពន្ធនស្មា
ទុស្សេ ឧត្តរកាយោ ខរកោ ចកក្ខុ
មុញ្ចន្តុ កោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(៣៥៩) ឧត្តោ ចមេ្មយ្យកោ ធាតោ ភជាមិ បិតុ ចក្រវ
ឧភោ តេ កាសិកផត្តុ ឧភោ តេ កាសិកំ ស្នេហ
អញ្ជលិ តេ បគ្គណ្ហាមិ បស្សេយ្យំ មេ និវេសនំ ។

(៣៦០) អទ្ធា ហិ ទុក្ខស្សសមេតមាហុ
យំ មានុសោ វិស្សសេ អមានុសស្មិំ
សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្ថំ
ឧស្សុក្ខ តេ ញាត និវេសនានិ ។

(៣៦១) សចេ មេ ភវោ កិរិយារហេយ្យ
ចន្ទា ច សុរិយោ ច នភា បតេយ្យុំ
សព្វា ច នទិយោ បដិសោតំ វជេយ្យុំ
ន ត្វេវហំ រាជ មុសា ភណេយ្យំ ។

(៣៥៨) (ភាសន្តាយ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះរាជកុមារ
របស់ព្រះអង្គវៀរចាកព្រះរាជអំណាចយកបាន រូបព្រះបង្គំសូម
លែងនាគនោះចាកចំណងចេញ នាគនោះកាយរបស់ខ្សោយហើយ ចូរ
ត្រាប់នៅចុះ (នាគ)អ្នកត្រូវការយ៉ាងណា ចូរប្រាប់ចំណងចុះ ។

(៣៥៩) (តតិយម្ហិ នាគោ...) បណ្ដោយនាគ បានរួចហើយ ព្រោះបង្គំ
ខ្ញុំព្រះបាទ បពិត្រព្រះរាជាកុងដែលកាសី សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ
បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកញុំាងដែនកាសីឲ្យចំរើន សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ
ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមផ្គងក្រពុំព្រោមដៃចំពោះព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះបង្គំ
ជាខ្ញុំ បានឃើញនូវលំនៅរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (ដល់ព្រះអង្គ) ។

(៣៦០) (ព្រះរាជា...) មនុស្សស្និទ្ធស្នាលនឹងអមនុស្ស ដោយ
ហេតុណា អ្នកប្រាជ្ញតែងពោល ពោលនូវហេតុនុ៎ះថាជា
សេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលគួរគ្រាន់ដោយពិត ប៉ុន្តែបើអ្នកអង្វរខ្ញុំ
នឹងឃើញ មាលនាគ យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់អ្នក ។

(៣៦១) (នាគរាជ...) បើទុកជាខ្យល់គួរយកភ្នំទៅបាន ព្រះចន្ទនឹង
ព្រះអាទិត្យធ្លាក់ចុះមកលើផែនដី ទោះស្ទឹងទាំងឡាយហូរច្រាសបាន
បពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏មិនពោលពាក្យកុហកទេ ។

នភំ ផលេយ្យ ឧទធីបិ សុស្សេ
សំវត្តេយ្យ ភូតធរា វសុន្ធរា
សិលុច្ចយោ មេរុ សមូលមុប្បតេ
ន ត្វេវហំ រាជ មុសា ភណេយ្យំ ។

(៣៦២) អទ្ធា ហិ ឧត្តិស្សសមេតមាហុ
យំ មានុសោ វិស្សសេ អមានុសម្ហិ
សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្ថំ
ទក្ខេមុ តេ នាគ និវេសនានិ ។

(៣៦៣) តុម្ហេ ហិ ឃោរា ឃោរវិសា ឧឡារា
មហាតេជា ទិព្វតោបិ ច ហោថ
មម ការណា ពន្ធនស្មា បមុត្តា
អរហសិ នោ ជានិតវេ[២] កតានិ ។

(៣៦៤) សោ បច្ចតំ និរយេ ឃោររូបេ
មា កាយិកំ សាតមលត្ថ កិញ្ចិ
បេឡាយ ពទ្ធោ មរណំ ឧបេតុ
យោ តាទិសំ កម្មកតំ ន ជានេ ។

១-២. ជានិតយេ ។ ម. ជានិតុយេ ។

ផ្ទៃអាកាសបែកធ្លាយក្តី សមុទ្ររីងស្ងួតក្តី ផែនដីជាទីទ្រសត្វ
ទ្រទ្រង់ គប្បីវិល ទាំងភ្នំមេរុសណ្តកឡើង ព្រមទាំងឫសក្តី
បពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនពោលពាក្យកុហកទេ ។

(៣៦២) (ព្រះរាជា...) មនុស្សស្និទ្ធស្នាលនឹងពួកអមនុស្ស ដោយហេតុ
ណា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលនូវហេតុនុ៎ះថាជាសេចក្តី
ស្និទ្ធស្នាលក្រៃ ដោយពិត ប៉ុន្តែបើអ្នកអង្វររឿងនុ៎ះនឹងយើង
ម្ចាស់នាគ យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់អ្នកផង ។

(៣៦៣) ពួកអ្នកសោត ក៏ជាសត្វមានពិសខ្លាំងក្លាពន្លឹកណាស់ មាន
តេជះច្រើន ទាល់ទីនឹងអ្នកប្រមាថពំណានបាន ព្រោះហេតុនោះយើង
អ្នកនូវនឹងនូវឧបការគុណ ដែលយើងបានធ្វើហើយ ។

(៣៦៤) (នាគរាជ...) បុគ្គលណាមិនស្គាល់នូវបុគ្គលមានកុសលកម្មធ្វើ
ហើយ (ធ្វើគុណ) ប្រាកដដូចព្រះអគ្គិ បុគ្គលនោះប្តូរនរកនិនរក
មានសភាពគួរស្បើម កុំឲ្យបានសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ
បរិបូណ៌ពេលដោយ ដូចជាចំនៅក្នុងទ្រូងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ចុះ ។

(៣៦៤) សច្ចប្បដិញ្ញា តវមេស ហោតុ
អក្កោធនោ ហោហិ អនុបនាហី
សព្វញ្ច តេ នាគកុលំ សុបណ្ណា
អត្តំ(១) គិម្ហាសុ វិវជ្ជយន្តុ ។

(៣៦៥) អនុគ្គហីសិ នាគកុលំ ជនិន្ទ
មាតា យថា សុប្បិយមេកបុត្តំ
អហញ្ច តេ នាគកុលេន សទ្ធិំ
កាហាមិ វេយ្យាវដិកំ(២) ឧឡារំ ។

(៣៦៦) យោជេន្តុ វេ រាជរថេ សុចិត្តេ
កម្ពោជកេ អស្សតរេ សុទន្តេ
នាគេ ច យោជេន្តុ សុវណ្ណកប្បេ
ទក្ខាមុ នាគស្ស និវេសនានិ ។

(៣៦៧) ភេរី មុទិង្គា បណវា ច សង្ខា
អវជ្ជយិំសុ ឧគ្គសេនស្ស រញ្ញោ
បាយាសិ រាជា ពហុ សោភមានោ
បុរក្ខតោ នារិគណស្ស មជ្ឈេ ។

---

១ ម. អត្ថំ ។ ២ ម. វេយ្យាវដ៌ ។

(៣៦៤) (ព្រះរាជា...) ពាក្យប្ដេជ្ញារបស់អ្នកនុ៎ះ ជាពាក្យសច្ច អ្នកចូរកុំមានសេចក្ដីក្រោធ អ្នកចូរកុំចងសេចក្ដីក្រោធទុក ពួកគ្រុឌក៏ចូរវៀរលែងក្រកូលនាគ ចាំងអស់របស់អ្នក ដូចពួកមនុស្សវៀរចាកគំនរភ្លើង ក្នុងគិម្ហសម័យដូច្នោះចុះ ។

(៣៦៥) (នាគរាជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះអង្គអនុគ្រោះនូវត្រកូលនាគ ដូចជាមាតាអនុគ្រោះកូនប្រុសតែម្នាក់ដែលជាទីស្រឡាញ់ស្មោះ ចំណែកខាងខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ព្រមជាមួយត្រកូលនាគ នឹងធ្វើនូវការខ្វល់ខ្វាយដ៏ធំ ចំពោះព្រះអង្គដ៏លើសលុប ។

(៣៦៦) (ព្រះរាជា...) នែវិយ ពួកភ្នាក់ងារគ្រប់គំរែណាង ចូរទឹមរាជរថដ៏វិចិត្រដោយប្រពៃ ចូរទឹមអស្សតរដែលកើតក្នុងដែនកម្ពុជៈ ជាពាហនៈដែលគេបានទូន្មានល្អហើយ ចូរវៀមដំរី ប្រដាប់ដោយគ្រឿងមាស យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់នាគ ។

(៣៦៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកស្គរធំ ស្គរតូច ស្នែង សង្ខ របស់ព្រះរាជាព្រះនាមឧគ្គសេន ក៏លាន់ឮឡើង ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះលំអច្រើនប្រការ ទ្រង់ស្ដេចយាងទៅ ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកនារីដែលចោមរោមជុំវិញ ។

(៣២៨) សុវណ្ណចិត្តកំ ភូមឹ អនុក្កមិ កាសិវឌ្ឍនោ
សោវណ្ណមយេ ច បាសាទេ វេឡុរិយផលកត្ថតេ ។
ស ភត្តា បាវិសិ តុដ្ឋោ ចម្បេយ្យស្ស និវេសនំ
អាទិច្ចវណ្ណសង្កាសំ[១] កំសវិជ្ជុបភស្សរំ ។
នានារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នំ នានាគន្ធសមីរិតំ
សោ បាវេក្ខិ កាសិរាជា ចម្បេយ្យស្ស និវេសនំ ។
បវិដ្ឋស្មឹ កាសិរញ្ញោ ចម្បេយ្យស្ស និវេសនេ
ទិព្វា តុរិយា បវជ្ជិំសុ នាគកញ្ញា ច នច្ចិំសុ ។
តំ នាគកញ្ញា ចរិតំ គណេន
អន្វារុហិ កាសិរាជា បសន្នោ
និសីទិ សោវណ្ណមយម្ហិ បីឋេ
សាបស្សយេ ចន្ទនសារលិត្តេ ។
(៣៣០) សោ តត្ថ ភុត្វា ច អថោ រមិត្វា
ចម្បេយ្យកំ កាសិរាជា អវោច
វិមានសេដ្ឋានិ ឥមានិ តុយ្ហំ
អាទិច្ចវណ្ណានិ បភស្សរានិ
នេតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ

១ ម. អាទិច្ចវណ្ណុបមំ ។

(៣២៨) ព្រះរាជាអង្គញ៉ាំងផែនកាសីឲ្យចំរើន បានទតផែនដី ដ៏វិចិត្រដោយមាស និងប្រាសាទទាំងឡាយជាវិការៈនៃមាស ដែលក្រាលដោយបន្ទះកែវពិទូរ្យ ។ ព្រះរាជាអង្គនោះទ្រង់ចូលទៅកាន់នាគ-ពិភពដ៏សមរម្យ ជាទីនៅនៃចម្បេយ្យនាគរាជ ដ៏ភ្លឺស្វាងដូចជាពណ៌នៃព្រះអាទិត្យ មានរស្មីផ្លេកៗ ដូចផ្លេកបន្ទោរកណ្ដិមាស ។ ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់ទតនិវេសនដ្ឋាន របស់ចម្បេយ្យនាគរាជ ដ៏ដេរដាសដោយឈើទាំងឡាយផ្សេងៗ ដ៏ផ្សព្វផ្សាយ ដោយក្លិនក្រអូបផ្សេងៗ ។ កាលដែលព្រះបាទកាសី ទ្រង់ចូលទៅហើយ តូរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយជាទិព្វ ក៏លាន់ឮឡើង នាគកញ្ញាទាំងឡាយ ក៏រាំថ្វាយ ក្នុងនិវេសន៍នៃចម្បេយ្យនាគរាជ ។
ព្រះរាជនិវេសន៍នោះ ដេរដាសដោយពួកនៃនាគកញ្ញា ព្រះរាជាកាសីទ្រង់ជ្រះថ្លា ឡើងគង់លើបល្ល័ង្ក ជាវិការៈនៃមាស មានបង្អែកដ៏លាបលាន ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។
(៣៣០) ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់សោយ ទ្រង់រីករាយក្នុងនាគពិភពនោះហើយ មានព្រះរាជឱង្ការចំពោះចម្បេយ្យនាគរាជថា វិមានដ៏ប្រសើរទាំងឡាយរបស់អ្នកនេះ មានពណ៌ដូចព្រះអាទិត្យដ៏ភ្លឺផ្លេកៗ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ

កិំបត្ថិយំ[1] តាត តបោ ករោសិ ។
តា កម្ពុកាយូរធរា សុវត្ថា
វដ្ដង្គុលី តម្ពតលូបបន្នា
បត្តូរូ ជាយេត្តិ មនោមវណ្ណា
នេតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ
កិមត្ថិយំ តាត តបោ ករោសិ ។
នជ្ជោ ច ឥមា បុថុលោមមច្ឆា
នានាសកុន្តាភិរុតា សុតិត្ថា
នេតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ
កិមត្ថិយំ តាត តបោ ករោសិ ។
កោញ្ចា មយូរា ទិវិយា ច ហំសា
វគ្គុស្សរា កោកិលា សម្បតន្តិ
នេតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ
កិមត្ថិយំ តាត តបោ ករោសិ ។
អម្ពា ច សាលា តិលកា ច ជម្ពុយោ
ឧទ្ទាលកា បាដលិយោ ច ផុល្លា
នេតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ

[1] ម. កិំបត្ថយំ ។

ម្នាលតាត អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ៗ ពួកនាងនាគកញ្ញានោះ ពាក់នូវគ្រឿងប្រដាប់មាស មានសម្លៀកបំពាក់ដ៏ល្អ មានម្រាមដៃមូល ប្រកបដោយផ្ទៃ (ដៃនិងជើង) ដ៏ក្រហម មានសម្បុរមិនគន់គាប់ លើក (នូវចិត្តបុគ្គល) ទៅក្សាយដើម្បីសោយ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលតាត អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ៗ ស្ទឹងទាំងឡាយមានទឹកត្រជាក់ មានត្រីមានស្រកាក្រាស់ មាននានាបក្សីយំពីរោះ មានកំពង់ល្អ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលតាត អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ៗ ពួកក្រៀល ក្ងោក ហង្ស តាវៅ ដ៏ជាទិព្វ ស្រែកនូវសម្រែកដ៏ពីរោះ ហើរពីព្រឹក្សមួយ ទៅកាន់ព្រឹក្សមួយ ធម្មជាតដែលប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលតាត អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ៗ ដើមស្វាយ ដើមសាលព្រឹក្ស ដើមរមៀត ដើមព្រីង ដើមកដព្រឹក្ស ដើមជ្រទៀងទាំងឡាយ មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ វត្ថុជាតដែលប្រាកដដូច្នេះ មិនមាន ក្នុងមនុស្សលោកទេ

កិំ បត្ថយំ នាគ តបោ ករោសិ ។

ឥមា ច តេ បោក្ខរញ្ញោ សមន្តតោ
ទិព្វា ច គន្ធា សតតំ សម្បវាយន្តិ
នេតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ
កិំ បត្ថយំ នាគ តបោ ករោសិ ។

(៣៣១) ន បុត្តហេតុ ន ធនស្ស ហេតុ
ន អាយុនោ ចាបិ ជនិន្ទ ហេតុ
មនុស្សយោនឹ អភិបត្ថយានោ
តស្មា បរក្កម្ម តបោ ករោមិ ។

(៣៣២) ត្វំ លោហិតក្ខោ វិហតន្តរំសោ
អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
សុរោសិតោ លោហិតចន្ទនេន
គន្ធព្វរាជាវ ទិសា បភាសសិ ។
ទេវិទ្ធិបត្តោសិ មហានុភាវោ
សព្វេហិ កាមេហិ សមង្គិភូតោ
បុច្ឆាមិ តំ នាគរាជេតមត្ថំ
សេយ្យោ ឥតោ កេន មនុស្សលោកោ ។

ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ក្លិនដ៏ជាទិព្វទាំងឡាយ រមែងរបក់ផ្សាយជុំវិញស្រះបោក្ខរណីទាំងនេះជានិច្ច គន្ធជាតប្រាកដម្ល៉េះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។

(៣៣១) (នាគរាជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ធ្វើតបធម៌ មិនមែនព្រោះហេតុចង់បានកូន មិនមែនចង់បានទ្រព្យ ឬជា មិនមែនព្រោះហេតុចង់បានអាយុទេ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់បានកំណើតជាមនុស្ស ព្រោះហេតុនោះ ទើបខំប្រឹងធ្វើតបធម៌ ។

(៣៣២) (ព្រះរាជា...) អ្នកមានភ្នែកក្រហម មានស្មាក្រាលធ្លា មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ មានសក់និងពុកមាត់កោរកាត់ហើយ ប្រស់ព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ភ្លឺផ្សាយទៅសព្វទិស ដូចជាគន្ធព្វរាជ ។ អ្នកមានឫទ្ធិដូចជាទេវតា មានអានុភាពច្រើន បរិបូណ៌ ដោយកាមទាំងឡាយគ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលនាគរាជ មនុស្សលោកប្រសើរដោយវិសេសជាងនាគពិភពនេះ ដោយហេតុអ្វី យើងសួរអ្នកចំពោះហេតុនុ៎ះឯង ។

(៣៣៣) ឥទំ ហញ្ញត្រ មនុស្សលាភោ
សុទ្ធី ច សំវិជ្ជតិ សំយមោ ច
អហញ្ច លទ្ធាន មនុស្សយោនឹ
កាហាមិ ជាតិមរណស្ស អន្តំ ។

(៣៣៤) អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
នារីយោ ច និស្វាន តុវញ្ច នាគ
កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

(៣៣៥) អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
នារិយោ ច និស្វាន មមញ្ច ភទ្ទេ
ករោហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

(៣៣៦) ឥទញ្ច តេ ជាតរូបំ បហូតំ
កំសំ សុវណ្ណស្ស ច តាលមត្តា
ឥតោ ហរិត្វា សោវណ្ណយានំ ការយ
រូបិយស្ស ច ចាតាំ ការេត្វា ។

(៣៣៣) (នារទ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន សេចក្តីបរិសុទ្ធិក្តី ការសង្រួមក្តី រមែងមានតែក្នុងមនុស្សលោកនេះឯងហើយ ឯកមានេ បើទូលព្រះបង្គំ បានកំណើតជាមនុស្សហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃជាតិនិងមរណៈ ។

(៣៣៤) (ព្រះរាជា...) ពួកជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ គេត្រូវតែគប់រកដោយពិត ម្នាលនារទ បើណាតបាងយើង បានឃើញនូវពួកនាងនារីផង នូវអ្នកផង នឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយយ៉ាងច្រើន ។

(៣៣៥) (នារទ...) ពួកជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ គេត្រូវតែគប់រកដោយពិត បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គទ្រង់ទតឃើញ នូវពួកនាងនារីផង នូវទូលព្រះបង្គំផង សូមព្រះអង្គធ្វើនូវបុណ្យទាំងឡាយយ៉ាងច្រើនចុះ ។

(៣៣៦) ប្រាក់របស់ទូលព្រះបង្គំនេះច្រើនណាស់ ទាំងតំនរមាស ក៏ប្រហែលកំពស់ដើមត្នោត សូមព្រះអង្គ ឲ្យរាជបម្រើនាំអំពីនាគពិភពនេះ ទៅកសាងព្រះរាជដំណាក់ ជាវិការៈនៃមាស ពួកជាង ចូរធ្វើកំពែងជាវិការៈនៃប្រាក់ចុះ ។

មុត្តាចញ្ញ វាហសហស្សានិ ច
វេឡុរិយមិស្សានិ ឥតោ ហរិត្វា
អន្តេបុរេ ភូមិយំ សន្ថរន្តុ
និក្កទ្ទមា ហេហិតិ នីរជា ច ។
ឯតាទិសំ អាវស រាជសេដ្ឋ
វិមានសេដ្ឋំ ពហុ សោភមានំ
ពារាណសី វឌ្ឍំ ឥទ្ធំ ផីតំ
រជ្ជញ្ច ការេហិ អនោមបញ្ញាតិ ។

ចម្បេយ្យជាតកំ ទសមំ ។

មហាបលោភនជាតកំ

(៣៣៨) ព្រហ្មលោកា ចវិត្វាន ទេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ
រញ្ញោ បុត្តោ ឧទបាទិ សព្វកាមសមិទ្ធិសុ ។
កាមា វា កាមសញ្ញា វា ព្រហ្មលោកេ ន វិជ្ជតិ
ស្វាស្សុ តាយ សញ្ញាយ កាមេហិ វិជិគុច្ឆថ ។
តស្ស ចន្តេបុរេ អាសិ ឈានាគារំ សុមាបិតំ
សោ តត្ថ បដិសល្លីនោ ឯកោ រហសិ ឈាយថ ។

និងកែវមុក្តា មានក្រាំកាន់ជា:(ពេជ្រ) និងកែវវៃទូរ្យ (ក្រាំកាន់ជា:) នេះ សូមព្រះអង្គនាំទៅកាន់ព្រះនគរនេះ ហើយក្រាលលើផែនដីជាទីគួរពុំ ឲ្យជាទីមិនមានភក់ មិនមានធូលី ។ បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងពារាណសីឲ្យជាវិមានប្រសើរ មានលំអច្រើនអន្លើ ជានគរស្តុកស្តម្ភ ទូលំទូលាយមានសភាពដូចខ្ទះខ្ទុះ បពិត្រព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យចុះ ។

ចប់ ចម្បេយ្យជាតក ទី ១០ ។

មហាបលោភនជាតក

(៣៣៨) (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងជាតកនេះថា) ទេវបុត្រមានឫទ្ធិច្រើន ច្យុតចាកព្រហ្មលោកបានកើតជាបុត្រនៃព្រះរាជា ទ្រង់ដ៏នៅក្នុងសម្បត្តិជាគ្រឿងញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងឲ្យសម្រេច ។ កាមទាំងឡាយក្តី កាមសញ្ញាក្តី មិនមានក្នុងព្រហ្មលោកទេ ព្រះរាជបុត្រនោះខ្ពើមរអើមចាកកាមទាំងឡាយ ព្រោះហេតុសញ្ញា (ដែលកើតក្នុងព្រហ្មលោក) នោះឯង ។ ក៏ក្នុងព្រះរាជវាំង នៃព្រះរាជានោះ មានព្រះរាជដំណាក់សម្រាប់ចំរើនឈាន ដែលគេកសាងហើយដោយល្អ ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់សម្ងំនៅតែមួយព្រះអង្គឯង ចំរើនឈានក្នុងទីកំបាំង ក្នុងព្រះរាជដំណាក់នោះ ។

សោ កាសិ បរិទេវេសិ   បុត្តសោកេន អដ្ដិតោ

ឯកបុត្តោ អយំ អម្ហំ   ន ច កាមានិ ភុញ្ជតិ ។

កោ នុ មេត្ថ ឧបាយោ សោ   កោ វា ជានាតិ កិញ្ចនំ

យោ មេ បុត្តំ បលោភេយ្យ   យថា កាមានិ បត្ថយេ ។

(៣៣៨) អហុ កុមារី តត្ថេវ   វណ្ណរូបសមាហិតា

កុសលា នច្ចគីតស្ស   វាទិតេ ច បទក្ខិណា

សា តត្ថ ឧបសង្កម្ម   រាជានំ ឯតទព្រវិ

អហំ ខោ នំ បលោភេយ្យំ   សចេ ភត្តា ភវិស្សតិ ។

(៣៣៩) តំ តថាភណិនិំ រាជា   កុមារឹ ឯតទព្រវិ

ត្វញ្ញេវ នំ បលោភេហិ   តវ ភត្តា ភវិស្សតិ ។

(៣៤០) សា ច អន្តេបុរំ គន្ត្វា   ពហុំ កាមុបសំហិតំ

ហទយង្គមា បេមនីយា   ចិត្រា គាថា អភាសថ ។

ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់បរិទេវនាការទ្រៀកទន្ទ្រល់ ដោយសេចក្តីសោក ព្រោះព្រះរាជបុត្រថា ព្រះរាជបុត្រតែមួយ របស់យើងនេះ មិនត្រេកអរក្នុងកាម ។ ឧបាយក្នុងរឿងនេះ ដូចម្តេចហ្ន៎ ឬថា នរណាហ្ន៎ ចេះខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងរឿងនេះ អ្នកណាអាចប្រលោមកូនអញ ឲ្យប្រាថ្នាកាមគុណបាន ។

(៣៣៨) ក្នុងព្រះរាជវាំងនោះឯង មានកុមារីម្នាក់ ជាស្ត្រីមានសម្បុរនឹងរូបល្អ ជាស្ត្រីឈ្លាសវៃ ក្នុងការរាំច្រៀង ជាស្ត្រីបានសិក្សាល្អក្នុងការប្រគំ កុមារីនោះ ចូលទៅគាល់ក្នុងទីនោះហើយ ក្រាបបង្គំទូល (ព្រះរាជា) ថា បើព្រះរាជបុត្រនោះនឹងបានជាព្រះភស្តានៃខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់គង់នឹងប្រលោមព្រះរាជបុត្រនោះឲ្យជាប់ចិត្តបាន ។

(៣៣៩) ព្រះរាជា ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការនឹងកុមារីដែលនិយាយយ៉ាងនោះថា ចូរនាងប្រលោមព្រះរាជបុត្រនោះចុះ ព្រះរាជបុត្រនោះ នឹងជាភស្តារបស់នាង ។

(៣៤០) កុមារីនោះ ក៏ទៅកាន់ក្នុងព្រះរាជវាំងហើយ (ច្រៀង) នូវចម្រៀងដែលប្រកបដោយកាមច្រើនប្រការ ពោលគាថា ដ៏វិចិត្រជាទីស្រឡាញ់ ជ្រួតជ្រាបក្នុងហឫទ័យ ។

(៣៦១)ឥស្សេ ច កាយ មានាយ សទ្ធិំ សុត្វាន ចារិយា
កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បជ្ជិ ជនំ សោ បរិមុច្ចេ ។
តាសេ្សសោសន្តោ គោតមសោ គណាតិ ទុក្ខាតំ ចរោ
ហានយន្តមំ បេមធីយំ អហោ(១) កណ្ណសុទំ មម ។
(៣៦២)ឯសោ តោ ចតុត្ថោ(២) ឆេរ ចិត្តា ឯសោ អនប្បកោ
សចេ តំ ការេ កុញ្ជយ្យ កិយោ កិយោ ធន្ទយ្យ(៣) តំ ។
(៣៦៣) ធវ្ស អាគច្ឆោតោវេន អរិទ្ទត្ថិ កាយតុ
អស្សមស្ស សមីបម្ហិ សង្គោតោ មយ្ហ កាយតុ ។
(៣៦៤) តំ កោតុទ្ធិ កាយំ តា ឈានា តាវម្ហិ ចារិសិ
ពន្ធិតំ អនុបុព្វេន អរញ្ញមិវ កុញ្ជរំ ។
(៣៦៥)អស្សេ តាមរសំ ញត្វា ក៏ស្សេ ចម្មោ អជាយថ
អហាមេវ តាវេ កុញ្ជយ្យំ មា អញ្ញោ បុរិសោ អហុ ។
កោតោ អសី តាហេត្វាន បុរិសេ ហន្តិ ទុម្មាមិ
អហាមេវេតោ កុញ្ជិស្សំ មា អញ្ញោ បុរិសោ សិយា ។

---

១ ម. អហោ ។ ២ ម. ចរេ ។ ៣. ធាវេយ្យុំ ។ ម. ធន្ទយ្យំ ។

(៣៦១) ចំណង់កន្លែងកាមកើតឡើង ដល់ព្រះរាជបុត្រនោះ ព្រោះបានស្តាប់
សម្លេងរបស់នាងកញ្ញានោះឯង ព្រះរាជបុត្រនោះទ្រង់សាក
សួរថា យីអើ នុះជាសម្លេងនរណា ឬហ៎ នរណានោះ
គោលពាក្យក្តស់ពាស់ច្រើន ជំរុញត្រូវកម្មវិបាកជាទីស្រឡាញ់
ជាសុខត្រចៀករបស់អញ ។
(៣៦២) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នុះឯងជាស្ត្រី ស្ត្រីនុះរបស់ល្អច្រើន
ប្រការ បើព្រះអង្គទ្រង់សោយនូវកាមជាមួយនាងណា កាមជាមួយ
នាងនោះ នឹងញុំាងព្រះអង្គឲ្យរីករាយតែកាប់ព្រះទ័យ ។
(៣៦៣) បើដូច្នោះ ចូរកុមារីមកតាមផ្លូវ ចូរទៀងកន្លែងជិតផ្លូវ ចូរ
ទៀងកន្លែងជិតអាស្រម កន្លែងសំណាក់នៃយើងចុះ ។
(៣៦៤) កុមារីនោះ ទៀងកន្លែងខាងក្រៅផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់
ប្រាសាទសំណាក់សំរាប់ធ្វើឈាន ដើម្បីចងព្រះរាជកុមារនោះតាម
លំដាប់ ដូចជាចាប់ដំរីបនដ៏កន្លែងព្រៃ ។
(៣៦៥) បពិត្រលោកបានកើតព្រោះដឹងនូវកាមរសនៃកុមារីនោះ ហើយ
ត្រូវតែបរិភោគកាមជាមួយនាងម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ កុំឲ្យមានបុរស
ដទៃឡើយ ។ តពីនោះទៅ ព្រះរាជកុមារទ្រង់កាន់ដាវព្រួញលាម
ដើម្បីសម្លាប់បុរសទាំងឡាយ ដោយគិតថា អញត្រូវបរិភោគកាម
នៃម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ កុំឲ្យមានបុរសដទៃ ។

(៣៦៦) តតោ ជាលបទា សត្តេ វិក្កន្តិត្វា សមាគតា
បុត្តោ ព្យាយំ មហាភជំ ជនំ ហោមេត្ឋុទ្ទសត្តំ ។

(៣៦៧) តត្ថ ភណ ធំភហោសិ[1] សញ្ញារេជ្ជា[2] ច ទត្តិយោ
យោតោ វិជិតា ខេព្ហំ ឧតេវត្ថុ គាវត ។

(៣៦៨) តតោ សោ តរិយមាណយ សមុទ្ទំ ឧបសង្កមិ
វណ្ណសាលំ តរិត្វាន វំ ឧញ្ញាយ ចារិសំ ។

(៣៦៩) អជេត្វ ឥសិ មាតញ្ញំ សមុទ្ទមុបរូបរិ
សោ អស្ស ពេចាំ ចារេត្វា កត្តគាលេ ឧបទ្ទិតេ ។

(៣៧០) តត្ថ តរិយា ចលោកេសិ បស្ស យាវ សុធាតុណំ
ធុតោ សោ ព្រហ្មចរិយន្តា ឥទ្ធិយា បរិហាយថ ។

(៣៧១) វជបុត្តោ ច ឧញ្ញាតោ វនមូលជលំ ពតាំ
សកយំ តាវេឧ គាថាយ អស្សមំ ឧបសង្កមិ ។

(៣៧២) ឥសិ ច ទត្តិយំ ទិស្វា សមុទ្ទំ ឧបសង្កមិ
មេហាយសិ គមស្សត្ថិ សីរោតេ សោ មហាណ្ណវេ ។

១. វិហាយាសំ ។ ២. វិហាយាសំ ។ ម. បន្ថំ ។

(៣៦៦) ក្នុងកាលនោះ អ្នកជនបទទាំងអស់ មកប្រជុំគ្នា ពន្លត់ការឆ្ងល់ ថា បរិព្វាជកជា ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជានេះ បៀតបៀនខ្លួន ដោយផលមិនប្រពន្ធ ។

(៣៦៧) ព្រះរាជាជាក្សត្រ ទ្រង់បណ្តេញព្រះរាជបុត្រនោះចេញចាកដែននោះថា ពីដែនរបស់អញទានត្រើយណា ឯងមិនត្រូវនៅ ត្រើយនោះទេ ។

(៣៦៨) លំដាប់នោះព្រះរាជកុមារនោះ ទ្រង់តាំងអធិដ្ឋានទៅជិតសមុទ្រ ធ្វើខ្ទមបណ្ណសាលា ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃដើម្បីស្វែងរកផលាផលៗ

(៣៦៩) លំដាប់នោះ ឥសីមកទាំងឡើងសមុទ្រដល់ក្នុងទីនោះ ឥសីនោះបានឃើញផ្ទះរបស់ព្រះរាជកុមារនោះក្នុងកាលគួរផលហើយ ។

(៣៧០) ឯការ៉ាតាគឺប្រាណមតាបសនោះ (ព្រាលកិច្ច) ឆ្ពោះចូលម៉ឺល គាត់ពីតាព្រាក់ខ្លួនស្ទើរ (ទោះ) ចុះ តាបសនោះឃ្លាតចាកព្រហ្មចរិយៈ អស់ហើយ ក៏សាបសូន្យឫទ្ធិ ។

(៣៧១) ចំណែកខាងព្រះរាជបុត្រ ដល់វេលាល្ងាចក៏នាំយកមើមឈើ នឹងផ្លែឈើជាច្រើន មកអំពីទីស្វែងរកផលាផល ដោយទៅច្រក ហើយចូលទៅកាន់អាស្រម ។

(៣៧២) ឯឥសីបានឃើញរាជបុត្រហើយ ក៏ចូលទៅជិតសមុទ្រដោយគិត ថា អញនឹងទៅកាន់អាកាស តែឥសីនោះលិចចុះក្នុងសមុទ្រ ។

[៣៨៣] ទក្ខិណោ ច ទិសា និក្ខា សីហនាទំ មហាណ្ណវេ
តរេយ្យ អនុកម្បាយ ទេវា តថា បកាសេថ ។

[៣៨៤] អភិជ្ឈាលេ ភាសិត្វា សយំ អាគម្ម ទន្តិយា
មិតស្សវ័ករក្ខិយា គន្ធា សំសីទតិ មហាណ្ណវេ ។
ករណ្ឌិ មហាមាយា ព្រហ្មចរិយកិច្ចមិទា
សីឧត្តិ និ វិនិច្ឆាន សាគរា ជាតិជ្ជយេ ។
ឧម្មិលា ចុនុសម្ពាសា នុប្បរត្តា ធនិសមា
សីឧត្តិ និ វិនិច្ឆាន សាគរា ជាតិជ្ជយេ ។
យំ បិត ទុចសោវត្ថិ ឆទ្ទសា ភិ ចេទេន ភិ
ជាគរតោ សណ្ឋានំ ទិប្បំ អនុឧបាត្តិ និ ។

[៣៨៥] ចត្តិយស្ស វិហ សព្វា ទសិស្ស និត្ថោ ឥទំ
លទ្ធា ពោធិណាតំ មត្តិ កក្កោ សោ វិហាយសំ ។

[៣៨៦] ទក្ខិណោ ច ទិសា និក្ខា គន្ធមានំ វិហាយសំ
សំវេគំ អលភិ ធីរោ ចត្តិ សមមោកធយិ ។

------

១ ម. ប [illegible] ។

(៣៨៣) មហាក្សត្របានឃើញដំរីកុញ្ជរលិចក្នុងសមុទ្រ ហើយកាល
តាំងចិត្តនៅ លោកសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វនោះ ។

(៣៨៤) គាបសមកលើកម្ពស់ទេព ដោយឫទ្ធិខ្លួនឯង ហើយលិច
ក្នុងសមុទ្រ ព្រោះដល់នូវសេចក្តីប្រមាទប្រហែស ដោយស្ត្រី ។
ពួកស្ត្រី ជាអ្នកឆ្លៀតឱកាសណាស់ មានមាយាច្រើន ជា
អ្នកញុំាងព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យទ្រុឌទ្រោម តែងតែកន្លង បុគ្គលដែលខ្វល់ខ្វាយ
ពោលពាក្យហើយ ធ្វើឲ្យវិនាសទៅវិញ ។ ពួកស្ត្រីមានសំដីផ្អែម
ពីរោះ មានសំដីល្មមស្ដាប់ ស្មើដោយស្ទឹង ព្រោះតែបំពេញបាន
ដោយកម្រ តែងតែកន្លង បុគ្គលអ្នកដែលខ្វល់ខ្វាយពោលពាក្យហើយ
ធ្វើឲ្យវិនាសទៅវិញ ។ ស្ត្រីទាំងនុ៎ះ ចូលទៅកាន់បុគ្គលណា
ព្រោះសេចក្តីពេញចិត្តក្តី ព្រោះទ្រព្យក្តី តែងតែដុតបំផ្លាញបុគ្គលនោះ
ចោលចេញ ដូចភ្លើងដែលដុតនូវឋានទីរបស់ខ្លួន ។

(៣៨៥) សេចក្តីខ្ញើមឆ្អើម គឺកើតមានឡើងដល់ឥសី ព្រោះបាន
ស្ដាប់ព្រះគាថាទាំងឡាយរបស់មហាក្សត្រ ហើយត្រឡប់បាននូវអង្គាស
(ឈានវិសេស) ដែលទៅតាមអាកាសវិញ ។

(៣៨៦) ព្រះមហាក្សត្រជាអ្នកប្រាជ្ញបានឃើញឥសីទៅតាមអាកាស
ហើយ ក៏បាននូវសេចក្តីតក់ស្លុត ទ្រង់ស្ដាប់ព្រះគាថាទាំងឡាយ
ពាំនាំចេញ ។

តតោ សោ ចវិត្វាន កាមរាគំ វិរាជយិ
កាមរាគំ វិរាជេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហុ ។

មហាបលោភនជាតកំ និដ្ឋិតំ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ

(៣៥៧) បញ្ច បណ្ឌិតា សមាគតា (១)
បញ្ហា មេ បដិភាតិ តំ សុណាថ
និន្ទិយមត្ថំ បសំសិយំ វា
កស្សេវាវិករេយ្យ (២) គុយ្ហមត្ថំ ។

(៣៥៨) ត្វំ អាវិករោហិ ភូមិបាល
ភត្តា ភារសហោ តុវំ វទេតំ
តវ ឆន្ទរុចី ច សម្មសិត្វា
អថ វក្ខន្តិ ជនិន្ទ បញ្ច ធីរា ។

(៣៥៩) យា សីលវតី អនញ្ញថេយ្យា
ភត្តុ ឆន្ទវសានុគា បិយា មនាបា

១ ម. សមាគតត្ថ ។ ២ ម. កស្សេវាវិករេយ្យ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមហាក្សត្រនោះទ្រង់បព្វជ្ជាហើយ ក៏នឿយណាយចាកកាមរាគ លុះនឿយណាយចាកកាមរាគហើយ ក៏បានចូលទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

ចប់ មហាបលោភនជាតក ទី ១១ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតក

(៣៥៧) (ព្រះបាទវេទេហៈត្រាស់ថា) អ្នកប្រាជ្ញទាំង៥នាក់មកជួបជុំ
គ្នាហើយ ប្រស្នាកើតឡើងដល់យើង អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់
ប្រស្នានោះ អ្នកទាំងឡាយសំដែង (ប្រាប់) នូវសេចក្តីដែល
គួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាការបិទបាំង ដល់នរណា ។

(៣៥៨) (សេនកៈទូលថា) បពិត្រព្រះភូមិបាល សូមព្រះ
អង្គធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដល់ខ្ញុំព្រះបង្គំទាំងឡាយ ព្រះអង្គ
ជាអ្នកចិញ្ចឹម ជាអ្នកអត់ធន់នូវភារកិច្ចធ្ងន់ សូមព្រះអង្គទ្រង់
ពោលប្រស្នានុ៎ះមុន បពិត្រព្រះជនិន្ទ អ្នកប្រាជ្ញទាំង៥នាក់
គិតរកនូវរបស់ជាទីស្រឡាញ់ និងជាទីគាប់ព្រះទ័យរបស់
ព្រះអង្គ ហើយនឹងក្រាបទូល ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(៣៥៩) (ព្រះរាជា...) ស្ត្រីណា មានសីលពិត ដែលបុរសដទៃ
លួច (សម្លឹង) មិនបាន ជាស្រីប្រព្រឹត្តតាមអំណាចនៃសេចក្តី
ប្រាថ្នារបស់ភស្តា ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃភស្តា

និន្ទិយមត្ថំ បសំសិយំ វា
ភរិយាយាវិករេយ្យ គុយ្ហមត្ថំ ។

(៣៦០) យោ កិច្ឆគតស្ស អាតុរស្ស
សរណំ ហោតិ គតី បរាយនញ្ច
និន្ទិយមត្ថំ បសំសិយំ វា
សខិនោ វិករេយ្យ គុយ្ហមត្ថំ ។

(៣៦១) យោ ជេដ្ឋោ អថ មជ្ឈិមោ កនិដ្ឋោ
សោ ចេ សីលសមាហិតោ ឋិតត្តោ
និន្ទិយមត្ថំ បសំសិយំ វា
ភាតុនោ វិករេយ្យ គុយ្ហមត្ថំ ។

(៣៦២) យោ វេ បិតុ ហទយស្ស បទ្ធគូ
អនុជាតោ បិតរំ[១] អនោមបញ្ញោ
និន្ទិយមត្ថំ បសំសិយំ វា
បុត្តស្សាវិករេយ្យ គុយ្ហមត្ថំ ។

(៣៦៣) មាតា ទ្វិបទជនិន្ទសេដ្ឋ
យា នំ បោសេតិ ឆន្ទសា បិយេន
និន្ទិយមត្ថំ បសំសិយំ វា
មាតុយាវិករេយ្យ គុយ្ហមត្ថំ ។

១ ពញ្ញត្ថេ ទុតិយាវិភត្តិ ហោតិ ។ បិតរោតិ បទំ អនុជាតោយំ ទស្សេតិ ។

បុគ្គលគួរប្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់ភរិយា (នោះ) ឬ ។

(៣៦០) (អាតុរស្ស...) សំឡាញ់ណា ជាទីពឹង ជាគតិ ជាទីពឹង របស់អ្នកដែលដល់នូវសេចក្តីលំបាក អ្នកដែលក្តៅក្រហាយ បុគ្គលគួរប្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់សំឡាញ់ (នោះ) ។

(៣៦១) (ភាតុនោ...) បងប្អូនណា ទោះជាបងបង្អស់ក្តី កណ្តាលក្តី ជាប្អូនពៅក្តី បើបងប្អូននោះតាំងនៅស៊ប់ក្នុងសីល មានចិត្តនឹងនួន បុគ្គលគួរប្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់បងប្អូន (នោះ) ។

(៣៦២) (ហទយស្ស...) កូនប្រុស អ្នកប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវហឫទ័យរបស់បិតា ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ ជាអនុជាតបុត្រ មានប្រាជ្ញាមិនថោកថយជាងបិតា បុគ្គលគួរប្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់កូនប្រុស (នោះ) ។

(៣៦៣) (មាតុយាវិ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជនពីរ ប្រសើរជាងមនុស្ស មាតាណាចិញ្ចឹមកូននោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត បុគ្គលគួរប្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់មាតា (នោះ) ។

(៣៦៤) គុយ្ហស្ស ហិ គុយ្ហមេវ សាធុ
ន ហិ គុយ្ហស្ស បសត្ថមាវិកម្មំ
អនិប្ផន្នតាយ សហេយ្យ ធីរោ
និប្ផន្នត្ថោ យថាសុខំ ភណេយ្យ ។

(៣៦៥) កឹ ត្វំ វិមនោសិ រាជសេដ្ឋ
ទិបទិន្ទ[១] វចនំ សុណោម មេតំ
កឹ ចិន្តយមានោ ទុម្មនោសិ
ន ហិ នូន អបរាធោ អត្ថិ មយ្ហំ ។

(៣៦៦) បញ្ហេ វជ្ឈោ មហោសធោ
អាណត្តោ មេ វធាយ ភូរិបញ្ញោ
តំ ចិន្តយមានោ ទុម្មនោស្មិ
ន ហិ នូន អបរាធោ អត្ថិ តុយ្ហំ ។

(៣៦៧) អភិទោសគតោ ទានិ បវិសិ
កឹ សុត្វា កឹ សង្កតេ មនោ តេ
កោ តេ កិមវោច ភូរិបញ្ញ

១ ម. ទ្វិបទិន្ទ ។

(៣៦៤) (មហោសធបណ្ឌិត) សេចក្តីកំបាំង ការលាក់ ទុកជាកំបាំង ជាការប្រពៃ ការប្រាប់នូវសេចក្តីកំបាំង មិនសរសើរទេ អ្នកប្រាជ្ញ កាលបើសេចក្តីប្រាថ្នាមិនទាន់សម្រេចនៅឡើយ គួរតែសង្កត់ទុក លុះសម្រេចប្រយោជន៍ហើយ ទើបគួរនិយាយ តាមសប្បាយចុះ ។

(៣៦៥) (នាងឧទុម្ពរទេវី...) បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះទ័យប្រែប្រួលឬ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងមនុស្ស ខ្ញុំម្ចាស់ស្តាប់ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះអង្គនោះហើយ តើព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាដូចម្តេច បានជាទ្រង់តូចព្រះទ័យ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានកំហុសទេឬ ។

(៣៦៦) (ព្រះរាជា...) មហោសធ គួរតែសម្លាប់ព្រោះតែប្រស្នា មហោសធ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី ខ្ញុំបង្គាប់គេឲ្យសម្លាប់ហើយ ខ្ញុំគិតរឿងនោះ បានជាតូចចិត្ត ម្នាលនាងទេវី កំហុសរបស់នាងមិនមានទេ ។

(៣៦៧) (ព្រះរាជា...) អ្នកឯងទើបតែទៅផ្ទះក្នុងពេលព្រលប់នោះ ឥឡូវនេះ ស្រាប់តែមកវិញភ្លាម អ្នកឯងឮដំណឹងដូចម្តេច ចិត្តរបស់អ្នកឯង រង្កៀសដូចម្តេច ម្នាលអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី នរណាបានប្រាប់ដំណឹងដូចម្តេច ដល់អ្នក

តំ ផុដ្ឋោ ចេតិ សុណោម ព្រូហិ មេ តំ ។

(៣៦៨) បត្តោ វិជ្ជោ មហោសធោ
យតិ តេ ខន្តយិតំ ជនិន្ទ គោសំ
ករិយាយ(១) រហោគតោ អសិសំ
គុយ្ហំ ចាតុកាតំ សុតំ មមេតំ ។

(៣៦៩) យំ សាលវនស្មិំ សេនកោ
បាបកម្មមកាសិ អសព្ភិរូបំ
សខិនោ វ រហោគតោ អសិសំ
គុយ្ហំ ចាតុកាតំ សុតំ មមេតំ ។

(៣៧០) បុក្កុសបុរិសស្ស តេ ជនិន្ទ
ឧប្បន្នោ រោគោ អរាជយុត្តោ
កាមេ រហោគតោ អសិសំ
គុយ្ហំ ចាតុកាតំ សុតំ មមេតំ ។

(៣៧១) អាតោ ជាយំ អសព្ភិរូបោ
កាមិន្ទោ នរទេវេន ផុដ្ឋោ

១ ម. ករិយា ។

យើងចង់ស្តាប់ពាក្យនោះ ចូរអ្នកប្រាប់ពាក្យនោះដល់យើង ។

(៣៦៨) (មហោសធ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះអង្គស្តេចទៅក្នុងទីស្ងាត់ បានប្រាប់នូវកាថាកំបាំង ដែលព្រះអង្គប្រឹក្សាហើយក្នុងពេលព្រលប់ ដល់ព្រះអង្គមហេសីថា មហោសធត្រូវគេសម្លាប់ ព្រោះតែប្រស្នា ក្នុងកាលណា សេចក្តីកំបាំងឈ្មោះថាព្រះអង្គធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ ក្នុងកាលនោះ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៦៩) អាចារ្យសេនកៈបានធ្វើអំពើអាក្រក់ ជាអំពើមនុស្សអាក្រក់មិនល្អ ក្នុងព្រៃឈើ ដែលដេរដាសដោយដើមសាលព្រឹក្ស បានទៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយប្រាប់ដល់សំឡាញ់ សេចក្តីកំបាំងណាដែលអាចារ្យសេនកៈធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧០) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន រោគ(ឃ្លង់) កើតឡើងដល់បុក្កុសបុរស របស់ព្រះអង្គ រោគនោះមិនសមគួរដល់ព្រះរាជាទេ គាត់បានទៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយប្រាប់ ដល់ប្អូនប្រុស សេចក្តីកំបាំងណា ដែលអាចារ្យបុក្កុសៈ ធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧១) អាចារ្យកាមិន្ទនេះ មានអាពាធដ៏អាក្រក់ គឺត្រូវនរទេវយក្សចូល

បុត្តស្ស រហោគតោ អសំសិំ
គុយ្ហំ បាតុកតំ សុតំ មមេតំ ។

(៣៧៦) អដ្ឋង្គិ មណិរតនំ ឧឡារំ
សក្កោ មេ អទទា បិតាមហស្ស
ទេវិន្ទស្ស គតំ តទជ្ជ ហត្ថំ
មាតុ ច រហោគតោ អសំសិំ
គុយ្ហំ បាតុកតំ សុតំ មមេតំ ។

(៣៧៧) គុយ្ហស្ស ហិ គុយ្ហមេវ សាធុ
ន ហិ គុយ្ហស្ស បសត្ថមាវិកម្មំ
អនិប្ផន្នតាយ សហេយ្យ ធីរោ
និប្ផន្នត្ថោ យថាសុខំ ភណេយ្យ ។

ន គុយ្ហមត្ថំ វិវរេយ្យ រក្ខេយ្យ នំ យថា និធឹ
ន ហិ បាតុកតោ សាធុ គុយ្ហោ អត្ថោ បជានតា ។
ថិយា គុយ្ហំ ន សំសេយ្យ អមិត្តស្ស ច បណ្ឌិតោ

ជានៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយប្រាប់ដល់កូនប្រុស សេចក្ដីកំបាំង ណា ដែលអាត្មាកាមិន្ទធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្ដីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧៦) ព្រះឥន្ទ្របានប្រទានកែវមណីរតន៍មានជ្រុង ៨ ដ៏ថ្លៃថ្លា (ដល់ព្រះបាទកុសរាជ) ជាព្រះអយ្យកោរបស់ព្រះអង្គ ថ្ងៃនេះមណីរតន៍នោះទៅនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃ នៃអាត្មាទេវិន្ទហើយ អាត្មាទេវិន្ទនៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយប្រាប់ដល់មាតា សេចក្ដីកំបាំង ណា ដែលអាត្មាទេវិន្ទធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្ដីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧៧) សេចក្ដីពិតថា ការលាក់នូវសេចក្ដីកំបាំង ជាការប្រពៃ ការប្រាប់នូវសេចក្ដីកំបាំង នេះមិនសរសើរទេ អ្នកប្រាជ្ញ កាលបើសេចក្ដីប្រាថ្នាមិនទាន់សម្រេច ត្រូវតែអត់សង្កត់ទុក លុះសម្រេចប្រយោជន៍ហើយ ទើបគួរនិយាយតាមសប្បាយចុះ ។

បុគ្គលមិនគប្បីបើក នូវសេចក្ដីកំបាំង គប្បីរក្សា នូវសេចក្ដីកំបាំងនោះ ដូចជារក្សា នូវកំណប់ ព្រោះថា សេចក្ដីកំបាំងដែលបុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ មិនធ្វើឲ្យប្រាកដ ជាការប្រពៃ ។ អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីនិយាយប្រាប់ នូវសេចក្ដីកំបាំង ដល់ស្រី ដល់ជនជាសត្រូវ

យោ ចាមិសេន សំហីរោ ហទយត្ថេនោ ច យោ នរោ ។

គុយ្ហមត្ថមសម្ពុទ្ធំ សម្ពោធយតិ យោ នរោ
មន្តភេទភយា តស្ស ទាសភូតោ តិតិក្ខតិ ។
យាវន្តោ បុរិសស្សត្ថំ គុយ្ហំ ជានន្តិ មន្តិនំ
តាវន្តោ តស្ស ឧព្វេគា តស្មា គុយ្ហំ ន វិស្សជេ ។
វិវិច្ច ភាសេយ្យ ទិវា រហស្សំ
រត្តឹ គិរំ នាតិវេលំ បមុញ្ចេ
ឧបស្សុតិកា ហិ សុណន្តិ មន្តំ
តស្មា មន្តោ ខិប្បមុបេតិ ភេទំ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ ទ្វាទសមំ ។

ហត្ថិបាលជាតកំ

(៣៧៤) ចិរស្សំ វត បស្សាម ព្រាហ្មណំ ទេវវណ្ណិនំ
មហាជដំ ខារិធរំ បង្កទន្តំ រជស្សិរំ ។
ចិរស្សំ វត បស្សាម ឥសឹ ធម្មគុណេ រតំ
កាសាយវត្ថវសនំ វាកចីរំ បដិច្ឆទំ ។

ដល់ជនទៀបទ្បង់ដោយអាមិស ដល់ជនលួចចិត្តផង ជនណា តែងញ៉ាំងការពិកំបាំង ដែលមិនទាន់មានគេដឹងឲ្យគេដឹង អ្នកប្រាជ្ញ តែងអត់សង្កត់មិនប្រាប់ដល់ជននោះ ព្រោះខ្លាចបែកការដែលគិតទុក ដូចជាមនុស្សខ្ញុំគេ ។ ជនទាំងឡាយប៉ុន្មាននាក់ដឹងនូវមន្តជាការពិកំ-បាំងរបស់បុរស សេចក្តីតក់ស្លុតប៉ុណ្ណោះ តែងកើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីផ្សាយ នូវការពិកំបាំង ។ ក្នុងវេលាថ្ងៃ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីនិយាយការពិកំបាំងក្នុងទីស្ងាត់ មិនគប្បីបញ្ចេញសម្លេងក្នុងវេលាយប់ឲ្យហួសកម្រិត ព្រោះថា ពួកអ្នកលួចស្តាប់ រមែងឮនូវការពិកំបាំង ដែលប្រឹក្សាគ្នា ព្រោះហេតុនោះ គំនិតនឹងដល់នូវការបែកធ្លាយយ៉ាងឆាប់ ។

ចប់ បញ្ចបណ្ឌិតជាតក ទី ១២ ។

ហត្ថិបាលជាតក

(៣៧៤)(ហត្ថិបាលកុមារពោលថា) យូរណាស់ហើយ យើងទើបនឹងឃើញ
ព្រាហ្មណ៍ មានភេទដូចទេវតា មានជដាសក់ធំ មានធូលីលើព្រះសិរ ។
យូរណាស់ហើយ យើងទើបនឹងឃើញឥសី អ្នកត្រេកអរក្នុងធម្មគុណ
ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ មានសំបកឈើជាគ្រឿងបិទបាំង ។

អាសនំ ឧទកំ បជ្ជំ បដិគណ្ហាតុ នោ ភវំ
អគ្ឃេ ភវន្តំ បុច្ឆាម អគ្ឃំ កុរុតុ នោ ភវំ ។

(៣៧៥) អធិច្ច វេទេ បរិយេស វិត្តំ
បុត្តេ គេហេ តាត បតិដ្ឋបេត្វា
គន្ធេ រសេ បច្ចនុភោត្វ សព្វំ
អរញ្ញំ សាធុ មុនិ សោ បសត្ថោ ។

(៣៧៦) វេទា ន សច្ចា ន ច វិត្តលាភោ
ន បុត្តលាភេន ជរំ វិហន្តិ
គន្ធេ រសេ មុច្ចនមាហុ សន្តោ
សកម្មុនា ហោតិ ផលូបបត្តិ ។

(៣៧៧) អទ្ធា ហិ សច្ចំ វចនំ តវេតំ
សកម្មុនា ហោតិ ផលូបបត្តិ
ជិណ្ណា ច មាតាបិតរោ តវយិមេ
បស្សេយ្យុំ តំ វស្សសតំ អរោគំ ។

សូមលោកដ៏ចំរើន ទទួលនូវអាសនៈ ទឹកនិងប្រេងសម្រាប់លាបជើង របស់យើងខ្ញុំចុះ យើងខ្ញុំសូមសួរនូវរបស់មានតម្លៃ ចំពោះលោកដ៏ចំរើន សូមលោកដ៏ចំរើន ទ្រាប់នូវរបស់មានតម្លៃដល់យើងខ្ញុំ ។

(៣៧៥) (បុរោហិតជាឪ...) ហៃបា អ្នកចូររៀននូវវេទទាំងឡាយ ហើយស្វែងរកទ្រព្យ ដំកល់ទុកនូវកូនទាំងឡាយក្នុងផ្ទះ សោយនូវក្លិននិងរសទាំងឡាយផង នូវវត្ថុកាមគ្រប់បែបផង ព្រៃប្រពៃដល់អ្នកបួសឯចាស់ បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រាជ្ញដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរហើយ ។

(៣៧៦) (ហត្ថិបាលកុមារ...) វេទទាំងឡាយជាសភាវៈមិនទៀង ការបាននូវទ្រព្យ ក៏មិនទៀងដែរ ជនទាំងឡាយឃាត់ជរាដោយការបាននូវកូនមិនបានទេ សប្បុរសទាំងឡាយសរសើរនូវការរួចចាកក្លិននិងរស កិរិយាសម្រេចផល រមែងមានតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(៣៧៧) (ព្រះបាទឯសុការីជាឪ...) ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះ ជាពាក្យពិត ល្មិតជា កិរិយាសម្រេចផល រមែងមានតាមកម្មរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ មាតាបិតារបស់អ្នកនេះ ចាស់ហើយ លោកតែងចង់ឃើញនូវអ្នក ជាបុគ្គលមិនមានរោគ អស់រយឆ្នាំ ។

(៣៧៨) យស្សស្សុ សក្ខី មរណេន រាជ
ជរាយ មេត្តី នរវីរសេដ្ឋ
យោ ចាបិ ជញ្ញា ន មរិស្សំ កទាចិ
បស្សេយ្យុំ តំ វស្សសតំ អរោគ្យំ ។
យថាបិ នាវំ បុរិសោ ទកម្ហិ
ឯរេតិ ចេនំ ឧបនេតិ តីរំ
ឯវម្បិ ព្យាធិ សសតំ[១] ជរា ច
ឧបេតិ មច្ចុវសមន្តកស្ស[២] ។

(៣៧៩) បង្កោ ច កាមា បលិបោ ច កាមា
មនោហរា ទុត្តរា មច្ចុធេយ្យា
ឯតស្មឹ បង្កេ បលិបេ វិសន្នា
ហីនត្តរូបា ន តរន្តិ បារំ ។
អយំ បុរេ លុទ្ទមកាសិ កម្មំ
ស្វាយំ គហីតោ ន ហិ មោក្ខិតោ មេ

១ ឱ, ម សតតំ ។ ២ ឱ. មច្ចុវសមន្តកស្ស ម. មច្ចុវសមន្តស្ស ។

(៣៧៨) (ហត្ថិបាលកុមារ...) បពិត្រព្រះរាជា អ្នកប្រសើរនៃនរជន ក្លាហាន បើសេចក្តីជាមិត្ត ភាពជាសំឡាញ់ ដោយមរណៈ សេចក្តីមេត្រីដោយជរា របស់បុគ្គលណា មានដល់ជនណា ម្យ៉ាងទៀត ជនណា គប្បីដឹងថា អាត្មានឹងមិនស្លាប់ ក្នុងកាលណាមួយទេ ទាំងអាត្មាគួរឃើញនូវជននោះ ជាបុគ្គលមិនមានរោគ អស់រយឆ្នាំ ។ បុរសចែវទូកក្នុងទឹក នាំទូកនុ៎ះទៅកាន់ត្រើយ (ខាងនាយ) យ៉ាងណា សេចក្តីឈឺចាប់និងសេចក្តីគ្រាំគ្រា រមែងនាំសត្វចូលទៅ កាន់អំណាចនៃសេចក្តីស្លាប់ អ្នកធ្វើនូវទីបំផុតជារឿយៗ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៧៩) (អស្សបាលកុមារ...) កាមទាំងឡាយជាភក់ផង កាមទាំងឡាយជាល្បាប់ផង ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីពេញចិត្ត ជាគ្រឿងឆ្លងបានដោយក្រ ជាលំនៅនៃមច្ចុ ពួកសត្វដែលលិចចុះក្នុងភក់ ក្នុងល្បាប់នេះ ជាសត្វមានចិត្តថោកទាប ជាសភាវៈឆ្លងទៅកាន់ត្រើយ(ព្រះនិព្វាន)ពុំបានឡើយ ។ អត្តភាពរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនេះ បានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ក្នុងកាលមុន ផលនៃកម្មនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានកាន់យកហើយ ការរួចចាកផលអកុសលនោះ មិនមានដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ។

ទេវុទ្ធិយា នំ បរិកិត្តិស្សតំ

មាយំ បុន លុទ្ទមកាសិ កម្មំ ។

(៣៨០) គវំ វ នដ្ឋំ បុរិសោ យថា វនេ

អន្វេសតិ[១] រាជ អបស្សមានោ

ឯវំ នដ្ឋោ ឯសុការី មមត្ថោ

សោហំ កថំ ន គវេសេយ្យំ រាជ ។

(៣៨១) ហិយ្យោតិ ហិយ្យតិ បោសោ បរេតិ បរិហាយតិ

អនាគតំ នេតមត្ថីតិ ញត្វា

ឧប្បន្នច្ឆន្ទំ កោ បនុទេយ្យ ធីរោ ។

(៣៨២) បស្សាមិ វោហំ ទហរំ កុមារី

មត្តូបមំ កេតកបុប្ផនេត្តំ

អភុត្វា ភោគេ បឋមេ វយស្មឹ

អាទាយ មច្ចុ វជតេ កុមារី ។

យុវា សុជាតោ សុមុខោ សុទស្សនោ

សាមោ កុសុម្ភបរិកិណ្ណមស្សុ

ហិត្វាន កាមេ បដិកច្ច គេហំ

១ ម. បរិយេសតិ ។

ទូលព្រះបង្គំនឹងចិញ្ចឹមព្រានព្រៃនោះ កុំឲ្យព្រានព្រៃនោះ ធ្វើអំពើអាក្រក់ទៀតឡើយ ។

(៣៨០) (ហត្ថិបាលកុមារ...) បពិត្រព្រះរាជា ដូចបុរសកាលមិន ឃើញគោ ស្វែងរកគោដែលបាត់ក្នុងព្រៃ យ៉ាងណា បពិត្រ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមឯសុការី ប្រយោជន៍ (បព្វជ្ជា) របស់ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំវិនាសបាត់ទៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះ រាជា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនគប្បីស្វែងរក ដូចម្តេចបាន ។

(៣៨១) បុរសបង្អង់ (នូវការដែលត្រូវធ្វើ)ថា ចាំថ្ងៃស្អែក ៗ ដូច្នេះ រមែងសាបសូន្យ អ្នកប្រាជ្ញដឹងថាអនាគតនេះមិនមានដូច្នេះហើយ អ្នកប្រាជ្ញណា នឹងបន្ទោបង់នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងដែលកើតឡើងហើយបាន ។

(៣៨២) (អជបាលកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឃើញកុមារី នៅក្មេង (ក្រមុំ) ដូចជាមនុស្សស្រវឹង មានភ្នែកដូចត្របក ផ្កាកាកេស ប៉ុន្តែនៅក្នុងបឋមវ័យ មិនទាន់បរិភោគនូវភោគៈ ចាំនឹងឃ្លាយស្រាប់តែមច្ចុនាំយកកុមារី(នោះទៅ) ។ ប្រុសកម្លោះ មានកំណើតល្អ មានមុខស្រស់បស់ គួរជាទីរមិលមើល មាន សម្បុរល្អដូចមាស មានពុកមាត់ដ៏ស្រស់ដូចកេសរផ្កា ផ្កាកំ (មច្ចុបាននាំយកនូវប្រុសកម្លោះនោះទៅ) ទូលព្រះអង្គនឹង លះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ហើយចេញចាកផ្ទះ (ទៅបួស)

អនុជាន មំ បព្វជិស្សាមិ ទេវ ។

(៣៨៣) សាខាហិ រុក្ខោ លភតេ សមញ្ញំ
បហីនសាខំ បន ខាណុមាហុ
បហីនបុត្តស្ស មមជ្ជ ភោតិ
វាសេដ្ឋិ ភិក្ខាចរិយាយ កាលោ ។

(៣៨៤) អឃស្មិ កោញ្ចាវ យថា ហិមច្ចយេ
កតានិ ជាលានិ បទាលិយ ហំសា
គច្ឆន្តិ បុត្តា ច បតី ច មយ្ហំ
សាហំ កថំ នានុវជេ បជានំ ។

(៣៨៥) ឯតេ ភុត្វា វមិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា
យេ ច ភុត្វា ន វមិំសុ តេ មេ ហត្ថត្ថមាគតា ។
អវមី ព្រាហ្មណោ កាមេ សោ ត្វំ បច្ចាវមិស្សសិ
វន្តាទោ បុរិសោ រាជ ន សោ ហោតិ បសំសិយោ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គ អនុញ្ញាតខ្ញុំព្រះបង្គំផងចុះ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងបួស ។

(៣៨៣) (បុរោហិត...) អនុបាទ៍ន្នកសព្ទា បានឈ្មោះថា ដើមឈើ ព្រោះតែមែកទាំងឡាយ មួយទៀត ជនទាំងឡាយ ហៅនូវដើមឈើ ដែលមានមែកលះបង់អស់ហើយថា ជន្លក់ ម្នាលនាងវាសេដ្ឋីដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះជាកាលគួរ ដើម្បីត្រាច់ទៅស្វែងរកភិក្ខា របស់ខ្ញុំ ដែលមានកូនលះបង់ហើយ ។

(៣៨៤)(ព្រាហ្មណីបន្លឺគាថា) ពួកក្រៀល ហើរទៅក្នុងអាកាស ក្នុងរដូវអស់ទឹកភ្លៀង ហង្សទាំងឡាយ ទំលាយនូវសំណាញ់ដែលគេដាក់ឡើងហើយ យ៉ាងណា កូនទាំងឡាយផង ប្ដីរបស់អញ (ទំលាយសំណាញ់គឺកាមហើយ) ក៏ទៅ យ៉ាងនោះដែរ អញនោះ កាលដឹងនូវសេចក្ដីនោះហើយ មិនទៅតាមផ្លូវនោះ ដូចម្ដេចកើត ។

(៣៨៥) (ព្រះរាជទេវី...) បក្សី(ត្មាត)ទាំងឡាយនេះ ចឹកស៊ី(នូវសាច់) ហើយខ្ជាក់ចេញ ទើបហើរចៀសចេញទៅវិញ ចំណែកខាងពួកបក្សីទាំងឡាយណា ចឹកស៊ីហើយមិនខ្ជាក់ចេញទេ ពួកបក្សីនោះ មកក្នុងកណ្ដាប់ដៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយ ។ ព្រាហ្មណ៍បានខ្ជាក់ចោលនូវកាមទាំងឡាយចេញហើយ ព្រះអង្គនោះត្រឡប់ជាលេបវិញ បពិត្រព្រះរាជា បុរសណា ស៊ីខ្ជាក់ បុរសនោះមិនគួរគេសរសើរទេ ។

(៣៨៦) បង្កេ ច ឃោសំ បលិបេ ព្យសន្នំ
ពលី យថា ទុព្វលមុទ្ធរេយ្យ
ឯវម្បិ មំ ត្វំ ឧទតារិ ភោតិ
បញ្ចាលិ គាថាហិ សុភាសិតាហិ ។

(៣៨៧) ឥទំ វត្វា មហារាជា ឯសុការី ទិសម្បតិ
រដ្ឋំ ហិត្វាន បព្វជិ នាគោ ឆេត្វាវ ពន្ធនំ ។

(៣៨៨) រាជា ច បព្វជ្ជមរោចយិត្ថ
រដ្ឋំ បហាយ នរវីរសេដ្ឋោ
តុវម្បិ នោ ហោហិ យថេវ រាជា
អម្ហេហិ គុត្តា អនុសាស រជ្ជំ ។

(៣៨៩) រាជា ច បព្វជ្ជមរោចយិត្ថ
រដ្ឋំ បហាយ នរវីរសេដ្ឋោ
អហម្បិ ឯកា ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ មនោរមានិ ។

(៣៨៦) (ព្រះរាជា ...) បុរសអ្នកមានកំឡាំង គាបស្រង់នូវបុរស មានកំឡាំងខ្សោយ ដែលលិចចុះក្នុងភក់ល្បាប់ផុង យ៉ាងណា ម្នាលធីតារបស់ព្រះបាទបញ្ចាលដ៏ចំរើន នាងឯងក៏ញ៉ាំង យើងឲ្យឆ្លងឡើង (ពីកាម) ដោយគាថាទាំងឡាយ ជា សុភាសិត យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៨៧) មហារាជទ្រង់ព្រះនាមឯសុការី ជាម្ចាស់ក្នុងទិស ទ្រង់ត្រាស់ គាថានេះហើយ ទ្រង់លះបង់នូវដែនចេញទៅ ទ្រង់ព្រះផ្នួស ដូច ដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវចំណងដូច្នោះ ។

(៣៨៨) (មហាជន...) ព្រះរាជាមានព្យាយាមវិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យចំពោះបព្វជ្ជា លះបង់នូវដែន ចំណែក ខាងព្រះនាង សូមដូចជាព្រះរាជារបស់យើងខ្ញុំ ព្រះនាង ដែលពួកយើងគ្រប់គ្រងហើយ ចូរសោយរាជសម្បត្តិចុះ ។

(៣៨៩) (ព្រះរាជទេវី...) ព្រះរាជាមានព្យាយាមវិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ ចំពោះបព្វជ្ជា ទ្រង់លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ដែលញ៉ាំងចិត្ត ឲ្យត្រេកអរចេញ ហើយជាស្ត្រីម្នាក់ឯង ត្រាច់ទៅក្នុងលោក ។

កេជិ ច ហេតុដ្ឋមេរកយិត្វ
វន្ទំ មហាបេ ចរិសរស្មោ
អហំបិ ឯកា ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ ។
អច្ចេន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោគុណា អនុបុព្វំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកា ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ មនោរមានិ ។
អច្ចេន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោគុណា អនុបុព្វំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកា ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ ។
អច្ចេន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោគុណា អនុបុព្វំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកា ចរិស្សាមិ លោកេ
សីតិភូតា សព្វមតិច្ច សង្គំ ។

ហត្ថិបាលជាតកំ តេរសមំ ។

ព្រះនាងមានព្យាយាម វិសេសជាងនេះ ព្រះសព្វព្រះរាជហឫទ័យ ចំពោះបក្សី ព្រះនាងលះបង់នូវផល ចំណែកកាមគុណ នឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយតាមចំណែក ហើយជាស្ត្រីម្នាក់ឯង ត្រាច់ទៅក្នុងលោក ។ កាលទាំងឡាយ តែងកន្លងហួសទៅ រាត្រីទាំងឡាយ តែងញ៉ាំង (អាយុសង្ខារ)ឲ្យកន្លងទៅ គុណនៃវ័យទាំងឡាយ រមែងលះទៅតាមលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយជាទីញ៉ាំងចិត្តឲ្យត្រេកអរ ហើយជាស្ត្រីម្នាក់ឯងត្រាច់ទៅក្នុងលោក ។ កាលទាំងឡាយ រមែងកន្លងហួសទៅ រាត្រីទាំងឡាយ រមែងញ៉ាំង(អាយុសង្ខារ)ឲ្យកន្លងទៅ គុណនៃវ័យទាំងឡាយ រមែងលះបង់ទៅតាមលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ តាមចំណែក ហើយជាស្ត្រីម្នាក់ឯង ត្រាច់ទៅក្នុងលោក ។ កាលទាំងឡាយ រមែងកន្លងហួសទៅ រាត្រីទាំងឡាយ រមែងញ៉ាំង (អាយុ-សង្ខារ)ឲ្យកន្លងទៅ គុណនៃវ័យទាំងឡាយ រមែងលះបង់ទៅតាមលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងកន្លងបង់នូវគ្រឿងជាប់ទាំងអស់ ហើយជាស្ត្រីត្រជាក់ម្នាក់ឯង ត្រាច់ទៅក្នុងលោក ។

ចប់ ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣ ។

អយោឃរជាតកំ

(៣៩០) យមេករត្តឹ បឋមំ គព្ភេ វសតិ មាណវោ
អព្ភុដ្ឋិតោវ សោ យាតិ ស គច្ឆំ ន និវត្តតិ ។

(៣៩១) ន យុជ្ឈមានា ន ពលេន វស្សិតា
នរា ន ជីរន្តិ ន ចាបិ មិយ្យរេ
សព្វញ្ហិ តំ ជាតិជរាយុបទ្ទុតំ
តម្មេ មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩២) ចតុរង្គិនឹ សេនំ សុភឹសរូបំ
ជយន្តិ រដ្ឋាធិបតី បសយ្ហ
ន មច្ចុនោ ជយិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩៣) ហត្ថីហិ អស្សេហិ រថេហិ បត្តិហិ
បរិវារិតា មុច្ចរេ ឯកច្ចេយ្យា
ន មច្ចុនោ មុច្ចិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

អយោឃរជាតក

(៣៩០) (អយោឃរកុមារពោលថា...) សត្វកើតក្នុងគភ៌ អស់រាត្រីណា មួយជាដំបូង សត្វនោះរមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដូចពពក ដែលតាំងឡើង សត្វនោះកាលទៅ រមែងមិនត្រឡប់វិញទេ ។

(៣៩១) មិនមែនពួកនរៈកាលច្បាំង មិនមែនពួកនរៈចម្រើន ដោយកំលាំង មិនគ្រាំគ្រា មិនស្លាប់ទេ ព្រោះថា ពួកសត្វ-មណ្ឌលទាំងអស់នោះ គឺជាតិ និងជរា តែងចូលទៅជិត បៀតបៀន ហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩២) ព្រះរាជាទាំងឡាយ ជាធំក្នុងដែនក្រុងសង្កិនសង្កត់ នូវសេនាប្រកប ដោយអង្គ ៤ ជាសេនា មានសភាពគួរខ្លាច ឲ្យក្រាបកំរើកឈ្នះ បាន ប៉ុន្តែមិនអាចឈ្នះនូវសេចក្ដីស្លាប់បានព្រោះហេតុនោះ គំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៣) ព្រះរាជាទាំងឡាយពួកខ្លះ ដែលមានពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើងចោមរោមហើយ រួច (អំពីកណ្ដាប់ដៃ ពួកបច្ចាមិត្ត) បាន ប៉ុន្តែមិនអាចរួចចាកសេចក្ដីស្លាប់បាន ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិត របស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៤) ហត្ថីហិ អស្សេហិ រថេហិ បត្តិហិ
សូរា[1] បភញ្ជន្តិ បធំសយន្តិ
ន មច្ចុនោ ភញ្ជិតុមុស្សហន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩៥) មត្តា គជា ភិន្នគឡា បភិន្នា
នគរានិ មទ្ទន្តិ ជនំ ហនន្តិ
ន មច្ចុនោ មទ្ទិតុមុស្សហន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩៦) ឥស្សាសិនោ កតហត្ថាបិ វីរា
ទូរេបាតី អក្ខណវេធិនោបិ
ន មច្ចុនោ វិជ្ឈិតុមុស្សហន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩៧) សរានិ ខីយន្តិ សសេលកាននា
សព្វំបិ តំ ខីយតិ ទីឃមន្តរេ

១ ម. [illegible] ។

(៣៩៤) ព្រះរាជាទាំងឡាយក្លៀវក្លា រមែងញ៉ាំងពួកខ្មាំងទាំងឡាយរបស់ពួកស្តេច (ជាបច្ចាមិត្ត) ឲ្យខ្ទេចខ្ទី ឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយ ដោយពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើងបាន ប៉ុន្តែមិនអាចកំទេចនូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៥) ដំរីទាំងឡាយ ចុះប្រេង មានប្រេងហូរហៀរ តែងញ៉ាំញីនូវនគរទាំងឡាយ សម្លាប់នូវជនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចញ៉ាំញីនូវសេចក្តីស្លាប់បានទេ ព្រោះហេតុនោះបានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៦) នាយខ្មាន់ធ្នូទាំងឡាយ ទុកជាមានដៃចាស់ហើយ ជាអ្នកក្លៀវក្លា អាចញ៉ាំងព្រួញឲ្យធ្លាក់ក្នុងទីឆ្ងាយបាន បាញ់មិនខុស ក៏មិនអាចបាញ់នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៧) ទឹកស្រះទាំងឡាយ រមែងអស់ទៅ ផែនដីព្រមទាំងភ្នំនិងដងព្រៃ រមែងអស់ទៅ វត្ថុដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃសង្ខារទាំងអស់នោះ ក៏រមែងអស់ទៅ ក្នុងវេលានៃកាលដ៏វែង

សក្ខិ ហិ តំ កញ្ចុរេ ការាសបរិយាសិំ

តស្មា ឥទំ ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩៨) សព្វេសមេ ហិ ទរីចរំ

ចលាចលំ មាលកុលោជ ជីវិតំ

បជោ ទុគ្គស្ស កុមោរ កុលោជា

តស្មា ឥទំ ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៣៩៩) ទុមប្ផលានេវ បតន្តិ មាណវ

ទហរា ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា

នារិយោ នរា មជ្ឈិមបោរិសា ច

តស្មា ឥទំ ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៤០០) អាយុំ វយោ នាគកប្បសន្និភោ

យទគ្គិពិទិ កតមោភាចិ តំ

ឧណ្ហស្ស ហិ ឧទ្ធំ វតិ កុលោ សុទំ

តស្មា ឥទំ ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

ផ្សេងៗ តែងតាំងអស់នោះ តម្បីបុគ្គលបែកធ្លាក់ណាត់ការ

ជាពិតាស ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្លួនព្រះមន្ត្រី

ជាទុំ កើតឡើងដល់ អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៨) ជីវិតរបស់សាវ័កទាំងឡាយកើតលេចលេចតែងអស់ តែងប្រែប្រួល

ដូចជាសម្ពន់របស់អ្នកលេង[១] ដូចឈើផុយក្បាក្រោង យ៉ាង

នេះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្លួនព្រះមន្ត្រី

ជាទុំ កើតឡើងដល់ អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៩) ផ្លែឈើតែងធ្លាយ (រមែងជ្រុះចុះ) យ៉ាងណា មាណពតែង

ធ្លាយ តែងក្មេង តែងចាស់ តែងស្រី តែងប្រុស តែង

មជ្ឈិមបុរស (បណ្ដាគន់នឹងការកាក្សត្តុក) រមែងមានសរីរៈ

បែកធ្លាយជ្រុះចុះ (យ៉ាងនោះ) ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិត

របស់ខ្លួនព្រះមន្ត្រីជាទុំ កើតឡើងដល់ អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០០) វ័យនេះ មិនដូចរស្មីចន្ទ័យ (ព្រះចន្ទ្រ) ទេ វ័យណាកន្លង

ទៅហើយ វ័យនោះឈ្មោះ ទៀតពេលទៅពីតតក ក្នុងលោក

ពេលដែលមានជរា (ក្នុងការឧណ្ហ)[២] សុខទឹង (មាន) មក

ពីណា ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្លួនព្រះមន្ត្រីជាទុំ

កើតឡើងដល់ អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

---

១ អ្នកលេងល្បែងដែលបាស្ទាហើយ អាចយកសម្ពន់ទៅធ្វើផ្សេង ។ ២ ប្រព្រឹត្តដោយសង្ខារមិនទៀត ។

(៦០១) យក្ខា បិសាចា អថវា បេតា
កុបិតា តេ អស្សាសន្តិ មនុស្សេ
ន តុវេតោ អស្សសិតុមុស្សហន្តិ
អច្ឆេរំ វត លោកេ អព្ភុតំ ធម្មំ ។
(៦០២) យក្ខោ បិសាចោ អថវា បេតោ
កុបិតាបិ តេ ពិឡេថនំ ករោន្តិ
ន តុវេតោ ពិឡេថនមុស្សហន្តិ
អច្ឆេរំ វត លោកេ អព្ភុតំ ធម្មំ ។
(៦០៣) អបរាធកោ ទូសកោ ហេឋកោ ច
ឃាតោ ឆេត្វាន វិរជ្ជាន សោសំ
ន តុវេតោ ឆេត្វាយិតុមុស្សហន្តិ
អច្ឆេរំ វត លោកេ អព្ភុតំ ធម្មំ ។
(៦០៤) អបរាធកា ទូសកា ហេឋកា ច
លគ្គិំ តេ ឃាតោ ពិឡេថេតុំ
ន តុវេតោ ពិឡេថនំ ករោន្តិ
អច្ឆេរំ វត លោកេ អព្ភុតំ ធម្មំ ។

(៦០១) ពួកយក្ខ បិសាច ឬប្រេតទាំងឡាយ ទោះខឹងហើយ រមែងចង់សម្លាប់នូវពួកមនុស្ស ប៉ុន្តែមិនអាចចង់សម្លាប់នូវមនុស្សបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំខ្ញុំ កើតឡើងថា អច្ឆរិយៈប្រព្រឹត្តមិន ។
(៦០២) មនុស្សទាំងឡាយ រមែងធ្វើនូវការបៀតបៀនដល់ពួកយក្ខ ពួកបិសាច ឬពួកប្រេត ដែលខឹងហើយនោះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចបៀតបៀនបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំខ្ញុំកើតឡើងថា អច្ឆរិយៈប្រព្រឹត្តមិន ។
(៦០៣) ព្រះរាជាទាំងឡាយ ទ្រង់ក្រោធច្បាស់នូវការ ហើយដាក់ទោសចំពោះពួកដែលអ្នកមានកំហុស ឬអ្នកប្រទូស្ត នឹងអ្នកបៀតបៀនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចដាក់ទោស ដល់មនុស្សបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំខ្ញុំ កើតឡើងថា អច្ឆរិយៈប្រព្រឹត្តមិន ។
(៦០៤) ពួកដែលអ្នកមានកំហុស អ្នកប្រទូស្ត អ្នកបៀតបៀន តែងអង្វរព្រះរាជាទាំងឡាយនោះបាន ប៉ុន្តែ ធ្វើនូវកិរិយាអង្វរមនុស្សមិនបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំខ្ញុំ កើតឡើងថា អច្ឆរិយៈប្រព្រឹត្តមិន ។

(៤០៥) ន ខត្តិយោ[១] ន ច ព្រាហ្មណោ ច
ន អឌ្ឍកា ពលវា តេជវាបិ
ន មច្ចុរាជស្ស អបេក្ខមត្ថិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៤០៦) សីហា ច ព្យគ្ឃា ច អថោបិ ទីបិយោ
បសយ្ហ ខាទន្តិ វិផន្ទមានំ
ន មច្ចុនោ ខាទិតុមុស្សហន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៤០៧) មាយាការា រង្គមជ្ឈេ ករោន្តា
មោហេន្តិ ចក្ខូនិ ជនស្ស តាវេ
ន មច្ចុនោ មោហយិតុមុស្សហន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៤០៨) អាសីវិសា កុបិតា ឧគ្គតេជា
ឌំសន្តិ មារេន្តិបិ តេ មនុស្សេ
ន មច្ចុនោ ឌំសិតុមុស្សហន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

---
១ ម. ន ខត្តិយោបិ ។

(៤០៥) មិនមែនក្សត្រ មិនមែនព្រាហ្មណ៍ មិនមែនអ្នកស្ដុកស្ដម្ភ អ្នកមានកំឡាំង អ្នកមានតេជះ សេចក្តីយល់មុខរបស់មច្ចុរាជ មិនមានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៦) សីហៈ ខ្លាធំ និងខ្លាដំបង តែងគ្របសង្កត់ នូវសត្វដែលកំពុងញាប់ញ័រ ហើយខាំស៊ីបាន ប៉ុន្តែ មិនអាចខាំស៊ី នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជា គំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៧) ពួកជនអ្នកធ្វើមាយា (អ្នកលេងកល) កាលធ្វើ (នូវមាយា) ក្នុងទីកណ្តាលរង្គ រមែងធ្វើនូវភ្នែកទាំងឡាយរបស់ជនច្រើន ឲ្យវង្វេងបាន ដោយពិត ប៉ុន្តែ មិនអាចញុំាងមច្ចុឲ្យវង្វេងបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជា គំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៨) សត្វអាសិរពិសទាំងឡាយ មានតេជះខ្លាំងក្លា ទឹងហើយ រមែងចឹកសម្លាប់នូវមនុស្សទាំងឡាយនោះក៏បាន ប៉ុន្តែមិនអាចចឹកនូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជា គំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៦០៩) អាសីវិសោ កុបិតោ យំ ឌំសតិ
តិកិច្ឆកា តេស វិសំ ហនន្តិ
ន មច្ចុនោ ទដ្ឋវិសំ ហនន្តិ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៦១០) ធម្មន្តរី វេត្តរណោ ច ភោជោ
វិសានិ ហន្ត្វាន ភុជង្គមានំ
សុយ្យន្តិ តេ កាលកតា តថេវ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៦១១) វិជ្ជាធរា ឃោរមធីយមានា
អទស្សនំ ឱសធេភិ វជន្តិ
ន មច្ចុរាជស្ស វជន្តិ អទស្សនំ
តស្មា មតី ហោតិ ចរាមិ ធម្មំ ។

(៦១២) ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ ធម្មចារឹ
ធម្មោ សុចិណ្ណោ សុខមាវហាតិ
ឯសានិសំសោ ធម្មេ សុចិណ្ណេ
ន ទុគ្គតឹ គច្ឆតិ ធម្មចារី ។

(៦០៩) សត្វអាសិរពិសទាំងឡាយក្រោធហើយ ចឹកនរណា ពួកពេទ្យព្យាបាល រមែងកំចាត់នូវពិសនៃសត្វអាសិរពិសទាំងនោះបាន ប៉ុន្តែកំចាត់នូវពិសដែលមច្ចុចឹកហើយពុំបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៦១០) ពេទ្យទាំងឡាយ ឈ្មោះធម្មន្តរី ១ វេត្តរណៈ ១ ភោជៈ ១ សម្លាប់នូវពិសទាំងឡាយនៃភុជង្គ (ពស់) បាន ពួកពេទ្យទាំងនោះ គេឮថាធ្វើមរណកាលទៅហើយដូចគ្នាដែរ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៦១១) ពួកវិជ្ជាធរ រៀននូវឃោរវិជ្ជា រមែងដល់នូវការបាំងខ្លួនដោយឱសថទាំងឡាយបាន ប៉ុន្តែ មិនដល់នូវការបាំងមច្ចុរាជបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៦១២) ធម៌រមែងរក្សានូវបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដោយពិត ធម៌ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តដោយល្អហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ នេះជាអានិសង្សក្នុងធម៌ ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តដោយល្អហើយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ រមែងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

(៥០៣) ន ហិ ធម្មោ អធម្មោ ច ឧភោ សមវិបាកិនោ អធម្មោ និរយំ នេតិ ធម្មោ បាបេតិ សុគ្គតិំ ។

អយោឃរជាតកំ ចុទ្ទសមំ ។

តស្សុទ្ទានំ

មាតង្គ សម្ភូត សិវិ សិរិមន្ទោ
រោហណ ហំស សត្តិគុម្ពោ ភល្លាតិយ-
សោមនស្ស ចម្បេយ្យ ព្រហ្ម បញ្ច
បណ្ឌិត ចិរស្សំ វត អយោឃរ ។

វីសតិនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

(៥០៣) ព្រោះថាធម៌ទាំងពីរ គឺធម៌ ១ អធម៌ ១ មិនមែនមានផលស្មើគ្នា ទេ អធម៌តែងនាំសត្វទៅកាន់នរក ធម៌តែងញុំាងសត្វឲ្យដល់នូវសុគតិ ។

ចប់ អយោឃរជាតក ទី ១៤ ។

ឧទ្ទាននៃវីសតិនិបាតជាតក

មាតង្គជាតក ១ ចិត្តសម្ភូតជាតក ១ សិវិជាតក ១ សិរិមន្ទ-ជាតក ១ រោហណមិគជាតក ១ ហំសជាតក ១ សត្តិគុម្ពជាតក ១ ភល្លាតិយជាតក ១ សោមនស្សជាតក ១ ចម្បេយ្យជាតក ១ មហាបលោភនជាតក ១ បញ្ចបណ្ឌិតជាតក ១ ហត្ថិបាល-ជាតក ១ អយោឃរជាតក ១ ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

តិំសនិបាតជាតកំ

កិំឆន្ទជាតកំ

[៦០៦] កិំឆន្ទោ កិមធិប្បាយោ ឯកោ សម្មសិ ឃម្មនិ
កិំបត្ថយានោ កិំ ឯសំ កេន អត្ថេន ព្រាហ្មណ ។

[៦០៧] យថា មហា វារិធរោ កុម្ភោ សុបរិណាហវា
តថូបមំ អម្ពបក្កំ វណ្ណគន្ធរសុត្តមំ ។
តំ វុយ្ហមានំ សោតេន ទិស្វា អាមលមជ្ឈិមេ
បាណីភិ នំ គហេត្វាន អគ្យាយតនមាហរិំ ។
តតោ កទលិបត្តេសុ និក្ខិបិត្វា សយំ អហំ
សត្ថេន នំ វិកប្បេត្វា ខុប្បិបាសំ អហាសិ មេ ។
សោហំ អបេតទរថោ ព្យន្តីភូតោ ទុក្ខក្ខមោ
អស្សាទំ នាធិគច្ឆាមិ ផលេស្វញ្ញេសុ កេសុចិ ។
សោសេត្វា នូន មរណំ តំ មមំ អាវហិស្សតិ
អម្ពំ យស្ស ផលំ សាទុ មធុរគ្គំ មនោរមំ ។

តិំសនិបាតជាតក

កិំឆន្ទជាតក

[៦០៦] (ទេវតានោះពោលថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកពេញចិត្តនឹងអ្វី ប៉ុនប៉ងអ្វី ប្រាថ្នាអ្វី ស្វែងរកអ្វី ទើបអង្គុយម្នាក់ឯងក្នុងថ្ងៃក្តៅ ដោយប្រយោជន៍អ្វី ។

[៦០៧] (តាបសនោះពោលតបថា) ក្អមដាក់ទឹកធំ មានទ្រង់ទ្រាយស្អាតបាន មានទំហំយ៉ាងណា ផ្លែស្វាយទុំ ដ៏ឧត្តមដោយពណ៌ និងក្លិន និងរស គឺមានទំហំយ៉ាងនោះ ។ ខ្ញុំបានឃើញអណ្តែតត្រង់កណ្តាល (ទន្លេ) មិនមានមន្ទិល អាត្មាបានឃើញផ្លែស្វាយនោះអណ្តែតតាមខ្សែទឹក ក៏ចាប់ផ្លែស្វាយនោះដោយដៃទាំងពីរ ហើយនាំយកទៅកាន់រោងភ្លើង ។ លំដាប់នោះ អាត្មាបានដាក់ផ្លែស្វាយលើស្លឹកចេកទាំងឡាយដោយខ្លួនឯង ចិតផ្លែស្វាយនោះដោយកាំបិតហើយ (ឆាន់) ផ្លែស្វាយនោះ នាំចេញនូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានរបស់អាត្មាបាន ។ អាត្មានោះប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ លុះផ្លែស្វាយអស់ហើយ ក៏អត់ទ្រាំបានដោយលំបាក មិនបានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងផ្លែឈើទាំងឡាយដទៃណាមួយ ។ ផ្លែស្វាយនោះនឹងនាំមកនូវសេចក្តីស្លាប់ ដល់អាត្មាដោយពិត ព្រោះនឹងស្ងួតព្រោះផ្លែស្វាយមានសេចក្តីឆ្ងាញ់មានរសផ្អែមលើសលប់ ជាទីពេញចិត្ត ។

យមទ្ទសំ វិញ្ញុមានំ ឧឡារំ មហេសក្ខេ

អក្ខាតំ តេ មយា សព្វំ យស្មា ឧបសមាមហំ ។

ឥមំ បដិបជ្ជិស្សាមិ ធុវំ លោមាយុតា ធុវំ

តញ្ច(១) តេ មេ អក្ខាហិ អត្តានមបលាយិនិ ។

កា នុ ត្វមសិ កល្យាណី កិស្ស វា ត្វំ សុមជ្ឈិមេ

រូបប្បត្តមង្គុរ(២) ព្យគ្ឃីវ គិរិសានុជា ។

យា សន្តិ នារិយោ ទេវេសុ ទេវានំ បរិចារិកា

យា ច មនុស្សលោកស្មិំ រូបេនាគតត្តិយោ ។

រូបេន តេ សទិសី នត្ថិ ទេវេសុ គន្ធព្វមានុសេ(៣)

បុដ្ឋាសិ មេ ចារុបុព្វង្គិ ព្រូហិ នាមញ្ច ពន្ធវេ(៤) ។

[៤០២] យំ ត្វំ បដិបជ្ជិស្សាសិ ឥមំ ព្រាហ្មណ កោសិកិំ

សាហំ ភូសាលយា វុត្ថា សិរីរិ ហោយសា ។

---

១ ម. ត្វញ្ញ តេ ។ ឱ. ត្វំ ចតេ ។ ២ ម. រូបវុត្តមេតិមង្គុរ ។ ឱ. រូបប្បត្តបមង្គុរ ។
៣ ម. ឱ. ទេវេសុ គន្ធព្វមនុស្សលោកេ ។ ៤ ម. ឱ. ព្រូហិ មេ នាមញ្ច ពន្ធវេ ។

កញ្ញាបានស្រីផ្សាយ ដែលកំពុងនៅក្នុងគុហ៍គន្ធដ៏ធំអពីស្ទឹង អញ្ញាណោ (ដោយសេចក្ដីស្រែកឃ្លាន) ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះទាំងអស់ អាត្មាបានប្រាប់ដល់នាង ។ អាត្មាសូមអ្នកស្រីយន្តស្ទើង ជាទីកោយ ស្ទឹងនេះ ចិត្តហាយប្រាកដជាយក្សិ នាងកុំអាលវង់ទៅ ចូរប្រាប់នូវនោះដល់អាត្មាសិន ។ ម្នាលនាងកល្យាណី នាងជាអ្វី ម្នាលនាងមានចង្កេះត្រង់ល្អ (ល្អិត) ដ៏ល្អ នាងមានរូបដូចគជមាសជំរៀន (មានជំរះណើ) ដូចជាកូនខ្លាដែលកើតក្នុងភ្នំគុហ៍ (មកក្នុងទីនេះ) ដើម្បីអ្វី ។ នាងនារីទាំងឡាយណា ជាអ្នកបម្រើពួកទេវតា ក្នុងទេវលោកទាំងឡាយផង ស្រីទាំងឡាយណាប្រាកដជាយរូប ក្នុងមនុស្សលោកផង ស្រីទាំងឡាយនោះប្រាកដស្មើដោយរូបនឹងនាង មិនមាន ក្នុងទេវតានឹងមនុស្សលោកឡើយ ម្នាលនាងមានអវយវៈដ៏ងាម (ល្អ) ដ៏ល្អ អាត្មាសួរហើយ ចូរប្រាប់នាមនិងគោត្រផង នៅកម្ស៊ីទាំងឡាយផង ។

[៤០២] (ទេវតា...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកគង់នៅក្នុងស្ទឹងឈ្មោះកោសិកីជាទីកោយណា ខ្ញុំមានលំនៅក្នុងវិស្សុទ្ធិតិកាម មានអម្ពរជាទីព្រូនៅនៃទឹកដ៏ប្រាសើរ អាស្រ័យនៅហើយ (ក្នុងស្ទឹងនោះ) ។

នានាទុមគណាកិណ្ណា ពហុកា គិរិកន្ទរា
ឧទេរ ចម្ពា ពេក្ខិ អភិសន្ទន្តិ ហារុសេ ។
អថោ ពហូ វនតោទា នីលវារិវហិន្ទរា
ពហុកា នាគចិត្តោនា អភិសន្ទន្តិ ភិរិតា ។
តា អម្ពជម្ពុលពុជា និបាតាលមុទុម្ពរា
ពហូនិ ផលជាតានិ អាវហន្តិ អភិណ្ហសោ ។
យត្ថិត្ថំ ទកតោ តីរេ ផលំ បតតិ អម្ពុនិ
អសីសយន្តិ សោតស្ស ផលំ ហោតិ វសានុគំ ។
ឯតទញ្ញាយ មេធាវី បុថុបញ្ញ សុណោហិ មេ
មា រោចយ អភិសង្គំ បដិសេធ ជនាធិប ។
ន ហិតំ ត្យាហំ មញ្ញេ យំ ត្វំ រដ្ឋាភិវឌ្ឍន
អាចេយ្យមានោ ភជសិ មរណំ អភិកង្ខសិ ។
តស្ស ជាលន្តិ ចិតកេ ពទ្ធានិ សមោហិតា
យេ ចាបិ តេសយោ លោកេ សញ្ញតា តបស្សិនោ

ព្រៃភ្នំដ៏ច្រើន គុហាដែលដាសដោយឈើផ្សេងៗ រមែងតាងក្នុងទីទាំងនោះមុខខ្ញុំ រមែងញ៉ាំងក្នុងឱ្យរន្ធត់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ទឹងដ៏ច្រើន មានទឹកហូរចេញអំពីព្រៃ (គេច្រើនត្រូវតែទឹកជ្រៅ) ស្ទឹងដ៏ច្រើន មានប្រភពដូចជាគោន រមែងញ៉ាំងខ្ញុំឱ្យភ្ញាក់ដោយទឹក ។ ដើមស្វាយ ដើមព្រីង ដើមខ្នុរ ដើមក្ទម ដើមត្នោតនិងដើមល្វា ផ្លែផ្កាទាំងឡាយដ៏ច្រើន រមែងនាំទៅកាន់ស្ទឹងទាំងនោះរឿយៗ ផ្លែឈើណាមួយ នៅក្បែរមាត់ច្រាំងទាំងពីរ រមែងជ្រុះទៅក្នុងទឹក ផ្លែឈើនោះ រមែងទៅតាមអំណាចនៃខ្សែទឹកដោយឥតសង្ស័យ ។ បពិត្រលោកដ៏អ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាច្រើន លោកជ្រាបហេតុនុះហើយ សូមស្តាប់ពាក្យខ្ញុំចុះ បពិត្រព្រះជនាធិបតី សូមលោកកុំពេញចិត្តឡើយ ចូរឃាត់សេចក្តីកាលជាប់ជំពាក់ដោយតណ្ហា ។ បពិត្រព្រះឥសី អ្នកញ៉ាំងដែនឱ្យចំរើន លោកកំពុងចំរើន (ដោយសាច់និងឈាម) ប្រាថ្នាសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុណា ខ្ញុំពុំសំគាល់ថាលោកជា អ្នកចំរើនដោយប្រាជ្ញា ដោយហេតុនោះទេ ។ បពិត្រ ទាំងឡាយ (ព្រោះ) ដ៏ជនក្រុមទាំងនោះ រមែងដឹងនូវការនៃបុគ្គលនោះថា ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា ម្យ៉ាងទៀត ឥសីទាំងឡាយណាក្នុងលោក ជាអ្នកមានចិត្តសង្រួមហើយ មានតបៈ

អសិសាយ ឧត្តមំ ជាតង្គំ បដ្ឋាយ យសស្សិនោ ។

(៦០៧) យំ វិជិតា វិជ្ជា សព្ពជិ

វិត្តិសន្តិ ចរេតិ ជីវិតស្ស

ន ចិយតិ ទស្ស នាសស្ស តាថំ

សាចេ ន ចេតេតិ តោយ ទស្ស ។

ជសិច្ឆកសមញ្ញាតេ យំ លោកា វិតតា ម៉ឹត

ឥចរិយំ បរិសព្ហាសេ តាបកត្ថំ ធតិសសិ ។

សាចេ អហំ ឥរិសព្ហតំ តីរេ តេ កុតុសុសេក្ខណំ

អសិសយត្តំ អសិលោតោ ឧយំ ចេះគអាតបិស្សតិ ។

គន្ធុ យំ តាបតំ កត្វំ តេ្ពាស្ស ទ សុខជ្ជិយ

មា ត្វំ សព្ពោ ជនោ ឧត្តា ឧត្វាញ្ញាសំ ឧយំ ឧតេ ។

(៦០៨) សញ្ញាកចេតំ អរិសយ្ហសាហិ

អត្តាឧឧត្តញ្ញ ឧធាមិ តេ តំ

---

១ ម. សព្ព ។ ២ ។ ឱ. ព្រាហ្មណ ។ ៣ ។ ឱ. មា តិ ។ ៤ ។ ម. បញ្ញាសំ ។ ឱ. បញ្ញាយំ ។

ឥសីជាតិឥឡូវនោះ ថែមទាំងជាតិសម្បើយ (ស្តេច) ក្នុងនគរ

យសជាអ្នកទាញ្ញ (ឥសីជាតិនោះកើតនឹងការនោះៗ ធ្លាប់មក) ។

(៦០៧).(គាថា...) បើ(នាងឯណា) មិនគិតសម្លាប់បុត្រយាតានេះ ធុល

កំពុងចំរើនផល់ទេនោះ ដែលដឹងច្បាស់នូវជាតិ ទិព្វរបស់

អ្នកប្រាជ្ញយ៉ាងនេះ ដឹងនូវការបណ្តោយជីវិតឲ្យនៅទៅដល់

ក្នុលតាងជាង ដែលអ្នកឥសីដឹងច្បាស់ហើយ ព្រះយាជនៃ

សត្វលោក តាងដឹងច្បាស់ហើយយ៉ាងនេះ តាងឈ្មោះថាស្វែងរកនូវ

ធុបគម្ព (ចំការខ្លួន) ព្រោះប្រទេចពាក្យមិនប្រាសិ ។ ក្នុលតាង

ទៅវិញតាមទ្រព្យតាគសាយាលួ បើឃើញដឹងស្លាប់ហើយព្រោយរបស់តាង

កាលបើឃើញស្លាប់ហើយ ចំណាំដោយមៀលនឹងធុលមកតាងឯង ផង

សង្ស័យឡើយ ។ ក្នុលតាងមានអាយុៈត្រឹមណ្ហាលដឹង ព្រោះ

ហេតុនោះ តាងឯងចូរក្បួនកម្មពាក្រក់ កាលបើឃើញស្លាប់ហើយ

កុំឲ្យផងទាំងអស់ដេព្រាមចតាង ក្នុងកាលជាតាងក្រោយឡើយ ។

(៦០៨) (ទេវតា...) ហេតុនេះ ខ្ញុំម្ចាស់ដឹងច្បាស់ហើយ ឥឡូវនេះស្តេច

នេះ មិនគិតយកព្រាំទាន ល្មើយចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រគេន

នូវខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ផង ប្រគេនខ្ញុំស្វាយនោះផង ដល់លោកម្ចាស់

យោ ទុទ្ទទំ ទទមានានំ ទទាយ

សព្ពញ្ញូ ធម្មញ្ញូ អតិជ្ជំ ភោសិ ។

យោ ហិត្វា បុព្វសញ្ញោគំ បច្ឆាសញ្ញោជនេ ឋិតោ

អធម្មញ្ចេវ ចរតិ   បាបញ្ចស្ស បវឌ្ឍតិ ។

ឯហិ តំ បាបយិស្សាមិ   គាមំ អយ្យស្សកោ កេ

ឧទាធយាមិ សីតស្មឹ   វិហេកហិ អទុស្សតោ ។

តំ បុប្ផសមេក្ខហិ   វណ្ណវន្តំ អវិទូរេ

កោញ្ចា មយូរា ទិវិយា   កោយដ្ឋិមធុសាលិយា

កូជិតា ហំសបូគេហិ   កោកិលេត្ថ បពោធរេ ។

អង្កុត្ត វិប្បសុខត្តា(១)   បលាលខលសន្និភា

កោសុម្ភសលឡារិនីតា(២)   បញ្ញាកលវិលម្ពិតោ ។

---

១ ឧ. វិប្បទុត្តា ។ ២ ឧ. កោសុម្ភសលឡារីជា ។

ដ្បិតលោកម្ចាស់បានលះបង់នូវកាមគុណទាំងឡាយ ដែលគេលះបង់បានដោយក្រ ហើយបានអធិដ្ឋាននូវសីល ជាគ្រឿងសម្រាំងខ្លួនអស់ នូវស្មុគស្មាញ ។

បុគ្គលណា លះបង់នូវចំណងអំពីដើម ហើយឋិតនៅក្នុងចំណងខាងក្រោយ ប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ផង បាបតែងចំរើនឡើងដល់បុគ្គលនោះ ។ សូមលោកម្ចាស់មកចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំលោកម្ចាស់ទៅឲ្យដល់ព្រៃស្វាយនោះ សូមលោកម្ចាស់មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយគិតដោយពិតចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំទៅដាក់ក្នុងព្រៃស្វាយដ៏ត្រជាក់នោះ សូមលោកម្ចាស់កុំនៅកុំមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ។ ចាំព្រះវិសុទ្ធ ព្រៃស្វាយនោះ ពួកសត្វបក្សីមានពពួក ស្រែកដោយសំនៀងពីរោះ ស្រែកហៅគ្នាឡើងហើយ ពួកក្រៀល ពួកក្ងោក ជាដើម ពួកសត្វស្វាយ ឈ្មោះកោយដ្ឋិ នឹងឈ្មោះមធុសាលិយៈ យំជាមួយនឹងពួកហង្ស ពួកតាវ ដែលនៅក្នុងព្រៃស្វាយនោះ កញ្ជ្រៀវពួកសត្វទាំងនោះឲ្យភ្ញាក់ឡើងហើយ ។ ដើមស្វាយទាំងឡាយក្នុងព្រៃនោះ មានចុងមកជាចុះ (ក្រោះចង្កោម) ប្រាកដស្មើដោយពំនាំដែលពេញដោយកណ្ដាប់ស្រូវ ដើមចេក ស្រល់ នឹងកន្ទួតទាំងឡាយមានចុងក្ដិតផ្លែយ៉ាងក្រាស់ ដូចគ្នាយើងផ្លែត្នោតចុះ ។

(៦៥៩) ហារី កិរីដី កេយូរី អង្គទី ចន្ទនុស្សទោ
រត្តិំ ត្វំ បរិចារេសិ ទិវា វេទេសិ វេទនំ ។
សោឡសិត្ថីសហស្សានិ យា តេមា បរិចារិកា
ឯវំ មហានុភាវោសិ អព្ភុតោ លោមហំសនោ ។
កឹ កម្មមករី បុព្វេ បាបំ អត្តទុក្ខាវហំ
យំ កត្វា មនុស្សេសុ បិដ្ឋិមំសានិ ខាទសិ ។
(៦៦០) អជ្ឈេនានិ បដិគ្គយ្ហ កាមេសុ គធិតោ អហំ
អចរឹ ទីឃមទ្ធានំ បរេសំ អហិតាយហំ ។
យោ បិដ្ឋិមំសិកោ ហោតិ ឯវំ ឧក្កច្ច ខាទតិ
យថាហមជ្ជ ខាទាមិ បិដ្ឋិមំសានិ អត្តនោតិ ។

កិន្នុជាតកំ បឋមំ ។

កុក្កុជាតកំ

(៦៦១) កោ បាតុរាសិ តិទិវា នភម្ហិ
ឱភាសយំ សំវរឹ ចន្ទិមាវ
គត្តេហិ តេ រស្មិយោ និច្ឆរន្តិ
សតេរតា វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ។

(៦៥៩) (កាលនិរយបាលទៅដល់ហើយក៏ប្រាកដ) អ្នកទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រង ទ្រទ្រង់នូវឈ្មោក ប្រដាប់ដោយគ្រឿងកាកបាទៈ ពាក់នូវពាហុរក្ខ (កងដៃ) ប្រស់ព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ អ្នកបម្រើនូវស្រីៗក្នុងវេលាយប់ ហើយសោយនូវទុក្ខវេទនាក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ស្រីកំលោះ ១៦.០០០ នេះ ជាស្រីបរិចារិការបស់អ្នក អ្នកជាបុគ្គលមានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ អស្ចារ្យ គួរឲ្យព្រឺរោម ។ ក្នុងកាលមុន អ្នកបានធ្វើអំពើបាប នាំមកនូវទុក្ខដល់ខ្លួនដូចម្តេច ដែលអ្នកធ្វើក្នុងមនុស្សលោក បានជាស៊ីនូវសាច់ខ្នង (របស់ខ្លួន) ។

(៦៦០) (ប្រេត...) ខ្ញុំបានរៀននូវវេទទាំងឡាយ ហើយជាប់ចិត្តក្នុងកាមទាំងឡាយ បានប្រព្រឹត្តមិនជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ អស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកស៊ីនូវសាច់ខ្នង (ញុះញង់គេ) បុគ្គលនោះ ក៏ត្រូវស៊ីនូវសាច់ខ្នងរបស់ខ្លួន ដូចខ្ញុំស៊ីក្នុងថ្ងៃនេះដែរ ។

ចប់ កិន្នុជាតក ទី១ ។

កុក្កុជាតក

(៦៦១) (ព្រះបាទសត្តុមិត្ត ត្រាស់សួរថា) អ្នកជាអ្វី មកប្រាកដអំពី តាវត្តិង្ស (ប្រាកដ) លើអាកាសនេះ រស្មីទាំងឡាយរបស់អ្នក ផ្សាយចេញអំពីខ្លួន ដូចព្រះចន្ទ ភ្លឺស្វាង ក្នុងវេលាយប់ ឬដូចផ្លេកបន្ទោរ ចៀសចេញ ក្នុងអាកាស ។

សោ ចិន្ទភិតំ កាមសិ អយន្ថិ
វេហាយសំ គច្ឆសិ តិដ្ឋសិ ច
ឥទ្ធី នុ តេ វត្ថុកតា សុភាវិតា
អនទ្ធគូនមបិ(១) ទេវតានំ ។
វេហាយសំ កាមគមត្ថ(២) តិដ្ឋសិ
កុម្ភំ ពិលាកជាតំ យមេតមត្ថិ
កោ វា តុវំ កស្ស វាយំ កុម្ភោ
អក្ខាហិ មេ ព្រាហ្មណ ឯតមត្ថំ ។

(៦៦២) ន សប្បិកុម្ភោ នបិ តេលកុម្ភោ
ន ផាណិតស្ស ន មធុស្ស កុម្ភោ
កុម្ភស្ស វជ្ជានិ អនប្បកានិ
ទោសេ ពហូ កុម្ភគតេ សុណាថ ។
គលេយ្យ យំ បិត្វា បតេ បបាតំ
សោព្ភំ គុហំ ចន្ទនិយោឡិគល្លំ
ពហុម្បិ ភុញ្ជេយ្យ អភោជនេយ្យំ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

១ ម. អនទ្ធគូនមបិ ។ ឱ. អនទ្ធគូនាគមិ ។ ២. ម. សំ កាមគមា ។ ម. កាមគមោ ។

អ្នកឯងលើកទាំងមិនមានខ្យល់ ក្នុងអាកាស អ្នកដើរក្តី ឈរក្តី ក្នុងអាកាស ឫទ្ធិរបស់អ្នកទៀត ដែលមិនធ្លាប់ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ (ទៅយាដើរ) អ្នកបានធ្វើឲ្យដូចជាទីដំកល់ ចំរើនល្អ ។ អ្នកឋិតនៅ ព្រោះកាស្រេច ខ្លួនការទៅក្នុងអាកាស តើអ្នកជាអ្វី (អ្នកនិយាយ) ខ្ញុំសួរក្តីណាថា អ្នកជាតិឲ្យាយ ឬ ទិញឆ្នាំងនុះ ដូច្នេះ តើឆ្នាំងនេះសម្រាប់ធ្វើអ្វី ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុះ ដល់ខ្ញុំ ។

(៦៦២) (ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជតបថា) នេះមិនមែនជាក្អមសប្បិទេ មិនមែនជាក្អមប្រេងទេ មិនមែនជាក្អមស្ករអំពៅទេ មិនមែនជាក្អមទឹកឃ្មុំទេ ទោសរបស់ក្អមមានច្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវទោសដ៏ច្រើន ដែលតាំងនៅក្នុងក្អមនុះ ។ បុគ្គលដើរភ្លាត់ធ្លាក់ជ្រោះ រណ្តៅ គុហា គណ្ឌូនគ្រៃ រណ្តៅគ្រៃ ទាំងបរិភោគនូវរបស់ដែលមិនគួរបរិភោគដ៏ច្រើន ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

យំ កិត្វា ចិត្តស្មិំ អនេសមានោ
រាយំ ល្វាតិ តោរិវ កត្តសារី
អជាជមានោ ឧបការតិ ឧក្កិ ច
តស្សា បុណ្ណំ កុត្តមិទំ ការណាជ ៗ
យំ ឋ ចរិត្វា អនេណោវ ឧក្កោ
ករេយ្យ តាមេ រិសិទុគ្គកំ
សម្ពុទ្ធំកោ អកិវេលសាយី
តស្សា បុណ្ណំ កុត្តមិទំ ការណាជ ៗ
យំ ចិត្វា ទុក្ខាយ ចវេនមានោ
សីសញ្ញ កាញុញ ជពាលយក្កោ
សោ ឧក្កតិ ឆាទុកាជល្យគោវ
តស្សា បុណ្ណំ កុត្តមិទំ ការណាជ ៗ
យំ ឋ ចរិត្វា អត្តិជន្សា សយន្តិ
អជោ សិការលបាចំ ចាងិកាសេ
តទ្ទិ វជជំ[1] កោកជាតិញ្ញុវេន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុត្តមិទំ ការណាជ ៗ
យំ ចិត្វា កាសេយ្យ អការសលេយ្យំ
សាការយមាសិតោ អបេតកក្កោ

---

[1] ម. ក. ពិ ។

បុគ្គលមិនលាក់កសិកម្ម តែងតែដើរលេងច្រំ ដូចជាស៊ីនូវបាយ
ស្រុក ជាអ្នកមិនមានទ័ពធំ តែងចូលទៅច្បាំងខ្លាំង ព្រោះ
ដឹកនូវស្រុកណា សូមព្រះអង្គទតនូវផលនេះ ដ៏ពេញដោយ
សុរាគោទុះ ៗ បុគ្គលកាព្រាន ដូចជាក្ដួតបាបលេខ: លើកទៅ
កាន់ឋានផ្ដល់ ក្នុងស្រុក មានចិត្តវាងវៃ ដេកហួសវេលា
ព្រោះដឹកនូវស្រុកណា សូមព្រះអង្គទតនូវផលនេះ ដ៏ពេញ
ដោយសុរាគោទុះ ៗ បុគ្គលព្រោកឡើងព្រឹកព្រលឹម ញុំ
ក្បាល ញុំដើមដៃ បុគ្គលនោះ ក៏ដូចជាប្រយោជន៍ផលធ្វើដោយ
ឈើ ព្រោះដឹកនូវស្រុកណា សូមព្រះអង្គទតនូវផលនេះ ដ៏
ពេញដោយសុរាគោទុះ ៗ ជនពាលក្ដោយ ត្រូវក្លឹងនេះ
ហើយដើរទៅ ឬត្រូវគេឲ្យកាត់ស៊ី ឬកដល់នូវការ
ត្រូវគេចងដ៏ គេសម្លាប់ ដាក់សាបស្ដូវនូវភាព: ព្រោះតែ
ដឹកនូវស្រុកណា សូមព្រះអង្គទតនូវផលនេះ ក៏ពេញ
ដោយសុរាគោទុះ ៗ បុគ្គលនិយាយនូវពាក្យ ដែល
គេមិនគួរនិយាយ តន្ទ្រីយកូនទីប្រវុំ ព្វូតសំពត់ស្បៀក

តឹសនិបាត ទុតិយំ កុម្ភជាតកំ

សន្តាសិតោ វត្តកោ ព្យសនោ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិវិត្វា ឧក្កុដ្ឋោ អហិរិកោ
ឱរេ សច្ចា បជ្ជេតិ មញ្ញ
ឧ យេ សយោ ចារុត្តម ក ជា
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
អាជាតិមាតា កលហាជំ បេសុណី
ទុព្វណ្ណិនី នគ្គិយិនី បលាយិនី
ចោភណាទុក្កាន[១] ឥតី ចិកោតោ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
ឥទ្ធានិ ផីតានិ កុលានិ អស្សុ
អនេកសាហស្សធនានិ លោកេ
ឧច្ឆិន្នទាយជ្ជកតានិ យាយ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
ធញ្ញំ ធនំ រជតំ ជាតរូបំ
ខេត្តំ គវំ យត្ថ វិនាសយន្តិ
ឧច្ឆេទនី វិត្តគតំ[២] កុលានំ

---

១ ឱ. គោភណទុក្កាន ។ ឱ. ចោភនំ ទុក្កានំ ។ ២ ឱ. វិត្តគំ ។

តឹសនិបាត កុម្ភជាតក ទី ២

ប្រព្រឹត្តប្រទូស ដេកដួលជួបត្នងកន្លែង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសព្រោះផឹក សុរាណា សូមព្រះអង្គទិញក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលបានផឹកហើយ មានស្នេហក្រហាយ សំគាល់ថា ផែនដីជាទីមូលសុខ តែងដេកលក់ស្លៀក ស្លៀកស្តេចដាក់លើផែនដី ដានសាមុទ្រជាទីដំណេក ទំនុក ក៏មិនស្ទើនឹងញុំងនៃ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ សុរាណា ដែលនាំឲ្យកើតមានក្នុង នឹងការឈ្លោះវិវាទ នាំឲ្យញុះញង់ នាំឲ្យមាន ពណ៌សម្បុរអាក្រក់ នាំឲ្យអាក្រាតសំពត់ ឲ្យរត់ផ្តួលផ្តាស ជាគតិ ជាទីនៅរបស់ពួកអ្នកលេងជាមួយគ្នា សូមព្រះអង្គទិញក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ត្រកូលទាំងឡាយស្តុកស្តម្ភ សាយ សាយ (ដោយសំពត់និងទ្រព្យសម្បត្តិ) មានទ្រព្យច្រើនរាប់ ក្រុងសុក នេះ ធ្វើកត្តិកក ឲ្យដាច់សូន្យក្នុងលោក សូមព្រះអង្គទិញក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ជនទាំងឡាយញុំងទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រាក់មាស ស្រែចម្ការ និងគោក្របីឲ្យវិនាសអស់ ព្រោះនៃសុរាណា (ម្យ៉ាងទៀត សុរាណា) ផ្តាច់បង់នូវត្រកូលអ្នកមានទ្រព្យទាំងឡាយ

តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

យំ វេ បិត្វា ទិត្តរូបោវ ពោសោ

អក្កោសតិ បិតរំ មាតរញ្ច

សស្សុំបិ គណ្ហេយ្យ អថោបិ សុណ្ហំ

តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

យំ វេ បិត្វា ទិត្តរូបា[1] វ នារី

អក្កោសតិ សស្សុរំ សាមិកញ្ច

ទាសម្បិ គណ្ហេ បរិចារិកម្បិ

តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

យំ វេ បិត្វាន ហនេយ្យ ពោសោ

ធម្មេ ឋិតំ សមណំ ព្រាហ្មណំ វា

គច្ឆេ អបាយម្បិ តតោនិទានំ

តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

យំ វេ បិត្វា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ

កាយេន វាចាយ ច ចេតសា ច

និរយំ វជន្តិ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា

តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

---

១ ម. ទិស្វា រូប ។

សូមព្រះអង្គ ទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

បុរសមានសភាពក្អើកក្អើន តែងជេរនូវមាតានិងបិតា ទាំងចាប់

នូវម្តាយក្មេក ឬចាប់នូវកូនប្រសាស្រី ព្រោះផឹកសុរាណា

សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ស្រី

មានសភាពក្អើកក្អើន តែងជេរនូវឪពុកក្មេកនិងប្តី ចាប់ទាស

ខ្ញុំប្រុស ចាប់ទាសស្រីកំដរ ព្រោះតែផឹកសុរាណា សូមព្រះអង្គ

ទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលបៀតបៀន

សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដែលតាំងនៅក្នុងធម៌ តែងទៅកាន់អបាយ

ដែលមានសេចក្តីបៀតបៀននោះជាហេតុ ព្រោះផឹកសុរាណា

សូមព្រះអង្គទិញ នូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

ជនទាំងឡាយប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ដោយកាយ វាចា និងចិត្ត

លុះប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហើយ ទៅកាន់នរក ព្រោះផឹកសុរាណា

សូមព្រះអង្គទិញ នូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

យំ យោគយោគា ន លភន្តិ ទុក្ខំ
ឥត្ថី ហិរញ្ញំ បរិច្ចជន្តា
សោ តំ បិវិត្វា អលិកំ ភណាតិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា បេសិតេ បេសិយន្តា
អច្ចាយិកេ ករណីយម្ហិ ជាតេ
អត្ថម្បិ សោ នប្បជានាតិ វុត្តោ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
ហិរីមនាបិ អហិរីកភាវំ
បាតុំ ករោន្តិ មទនាយ មត្តា
ធីរាបិ សន្តា ពហុកំ ភណន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា ឯកថូបា សយន្តិ
អនាសកា ថណ្ឌិលទុក្ខសេយ្យំ
ទុព្វណ្ណិយំ អាយសក្យញ្ចុបេន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

ជនទាំងឡាយសូម្បីចំណាយទ្រព្យដ៏ច្រើន អង្វរមិនបាននូវ បុរសណា (ដែលមិនបានផឹកសុរា) ក្នុងកាលមុនជា (អ្នកគួរគោរពរាប់អាន) បុរសនោះ លុះផឹកនូវសុរានោះ រួចហើយក៏ពោលនូវពាក្យកុហកនោះបាន សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ កាលបើកិច្ចប្រញាប់កើតហើយ បុគ្គលនោះគេបញ្ជូនទៅក្នុងការងារប្រើ គួរតែស្គាល់ (នូវកិច្ចការហ្នឹង) ក៏មិនដឹងនូវសេចក្តី (ដែលគេសួរ) ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកជនមានចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីអៀនខ្មាស ធ្វើនូវភាពជាអ្នកមិនអៀនខ្មាសឲ្យប្រាកដក្តី ពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ នៅជាអ្នកប្រមាទដោយសេចក្តីស្រវឹង ហើយនិយាយពាក្យច្រើនក្តី ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកជនដេកប្រមាទ (ដូចជាកូនជ្រូក) មិនស៊ីបាយ ដល់នូវការដេកជាទុក្ខលើផែនដីផង ដល់នូវភាពជាអ្នកមានសម្បុរអាក្រក់ផង ដល់នូវសំណោះដំណៀលផង ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

យំ វេ បិត្វា បត្តក្ខន្ធា សយន្តិ
គាវោ កូដហតារិវ ន ហិ ករុណិយា
វេគោ នរេន សុសហោរិវ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ មនុស្សា វិវជ្ជន្តិ សប្បំ
ឃោរវិសមិវ តំ លោកេ វិសសមានំ
កោ នរោ បាតុមរហតិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា អន្ធកវេណ្ឌុបុត្តា
សមុទ្ទតីរេ បរិចារយន្តា
ឧបក្កមុំ មុសលេហញ្ញមញ្ញំ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា បុព្វទេវា បមត្តា
តិទិវា ចុតា សស្សតិយា សមាយា
តំ តាទិសំ មជ្ជមិមំ និរត្ថំ
ជានំ មហារាជ កថំ បិវេយ្យ ។

ពួកជន ដេកផ្ងាក់កទំលើង ដូចជាគោ ដែលគេវាយដោយ ដំបងញញួរ កម្លាំងនៃសុរា មិនមែនជារបស់ដែលបុរសអត់ទ្រាំដោយ ងាយទេ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះដ៏ ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកមនុស្ស វៀរចាកនូវសុរាណា ដូចជាវៀរនូវពស់ ដែលមានពិសដ៏ក្លៀវក្លា នរជនណា គួរផឹកនូវ សុរានោះដែលមានពិស ស្មើដោយថ្នាំពិសក្នុងលោក សូមព្រះ អង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួករាជបុត្រ របស់ព្រះបាទអន្ធកវេណ្ឌុ (ជាបងប្អូនគ្នា) ចុះលេងក្បែរ ឆ្នេរសមុទ្រ ក៏ប្រហារគ្នានឹងគ្នាទៅវិញទៅមកដោយអង្រែទាំងឡាយ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញ ដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកអសុរជាអ្នកស្រវឹង ហើយច្យុតចាក ឋានត្រៃត្រិង្សទេវលោក ដែលទៀងទាត់ (ដោយអាយុ) ព្រមទាំង មាយា (របស់អសុរ) ព្រោះផឹកនូវសុរាណា បពិត្រមហារាជ អ្នកប្រាជ្ញកាលដឹងនូវទឹកស្រវឹងនេះ ជារបស់ឥតប្រយោជន៍ ប្រាកដដូច្នោះ គប្បីផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះដូចម្តេចកើត ។

ឧយ្យមស្មិ តាក្កស្មិ ឧតិ ឥទុ ក

បរី អកញ្ញាយេ តរិណាហំ ភវ

បរញ្ញំ រំ តុក្ខតា ឥយា តេ

អត្ថាតស្វំ ត សត្វចិត្តា ។

(៦៦៣) ន មេ ឥទំ តថា តាសំ

បរិតនិសោ យាតិសតោ ទុរីសំ

ហិតានុកម្បី បរមត្ថកោ ទោ

សោហំ តរិស្សំ វចនំ តវេវ ។

ឧតាមិ តេ តាមវកំ បញ្ច

ទាសីសតំ សត្ត តវសតានំ

ភាជញ្ញយុត្តេ ច រថេ ទស ឥមេ

អាចរិយោ ហោសិ មមត្ថកាមោ ។

(៦៦៤) តវេវ ទាសីសតមត្ថុ ភវំ

តាមា ច តាវេ ច តវេវ ហោន្តុ

អាជញ្ញយុត្តា ច រថា តវេវ

សត្តាហមស្មិ តវសាធុមិត្តោ ។

មិហោធនំ សព្វមិតាយាសំ តុញ្ញ

ចាឧប្បុកក្ខំ ពទុមាសត្តរ

ទឹកលោះរដូវ ឬទឹកឃ្មុំ មិនមានគន្ធក្លិននោះទេ បពិត្រព្រះនាង

ព្រះនាងសមុទ្រជា ព្រះអង្គប្រាប់បញ្ជាស់យ៉ាងនេះហើយ សូម

ព្រះអង្គវិញ នូវសុគន្ធក្លិននោះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូល

តាមសេចក្ដីយ៉ាងនេះ ។

(៦៦៣) (ព្រះនាង...) លោកមិនមែនជាទុក្ខ ចំពោះរបស់ខ្ញុំទេ ជា

បុគ្គលទាំងពីរ ដែលអ្នកសង្គ្រោះដោយប្រយោជន៍ លោក

ប្រាជ្ញមួយប្រយោជន៍ដ៏ធំ ខ្ញុំនាងនឹងធ្វើតាមពាក្យលោក

គតិវិធីនេះ ។ ខ្ញុំនឹងឲ្យនូវស្រុកស្មួយដងប៉ុ ខ្ញុំស្រី១០០នាក់ គោ

៧០០នាក់ កងរថ១០ ទឹមដោយសេះភាគាទេយ្យ [illegible]

ដល់លោកទាំងអាចារ្យ ជាអ្នកប្រាជ្ញនូវប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

(៦៦៤) (ព្រះវេស្សន្តរ...) បពិត្រព្រះនាង ខ្ញុំស្រី១០០ត្រូវជារបស់ព្រះអង្គវិញ

ចុះ ស្រុកស្មួយទឹងគោចាំផ្ទាយ ត្រូវជារបស់ព្រះអង្គវិញចុះ

កងរថទាំងឡាយ ដែលទឹមដោយសេះភាគាទេយ្យ ត្រូវជា

របស់ព្រះអង្គវិញដែរ ខ្ញុំជាព្រះវេស្សន្តរ ជាមិត្តនឹងវាតាជាត់

ការតិត្ថិ ។ សូមព្រះអង្គសោយនូវព្រះរាជស្វាយ ដែល

លាយដោយសាច់ជ្រូក នូវបាយសាលីដែលលាយដោយសាច់

ផង សូមព្រះអង្គសោយ នូវនំសាលីតក់តាំងឡាយ ដ៏ផ្អែមផង

ហិរី ភុត្វា ជម្មាតោ ជលិតំ
អចិន្តិតោ សក្កមុបេហិ ឋានំ ។

កុម្ភជាតកំ ទុតិយំ ។

ជយទ្ទិសជាតកំ

(៦៦៨) ចិរស្សំ វត មេ ឧទបាទិ អជ្ជ
ភក្ខោ មហា សត្តមិភត្តកាលេ
កុតោសិ កោ វាសិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
អាចិក្ខ ជាតឹ វិទិតោ យថាសិ ។

(៦៦៩) បញ្ចាលរាជា មិគវំ បវិដ្ឋោ
ជយទ្ទិសោ នាម យទិស្សុតោ តេ
ចរាមិ កច្ឆានិ វនានិ ចាហំ
បសទំ ឥមំ ខាទ មមជ្ជ មុញ្ច ។

(៦៧០) សេនេវ ត្វំ បណាសិ សស្សមានោ[១]
មមេសោ ភក្ខោ បសទោ យំ វទេសិ
តំ មំ ច ខាទិត្វាន បសទំ ជិឃញ្ញំ
ខាទិស្សំ បច្ឆា ន វិលាបកាលោ ។

១ ឱ. បណាសិ សស្សមានោ ។

បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គទ្រង់គ្រប់គ្រងនូវយសនេះ ព្រះអង្គមិនមានការតិះដៀលទេ ទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ចុះ ។

ចប់ កុម្ភជាតក ទី ២ ។

ជយទ្ទិសជាតក

(៦៦៨) (មនុស្សយក្ស[១] ពោលថា) យូរណាស់ហើយ អាហារដ៏ច្រើន ទើបកើតឡើងដល់យើង ក្នុងវេលាកាយក្នុងថ្ងៃទី ៧ នាថ្ងៃនេះ អ្នកមកពីទីណា មួយទៀតអ្នកជាអ្វី អ្នកចូរប្រាប់រឿងនោះ (ដល់យើង) អ្នកចូរប្រាប់ជាតិ តាមដែលយើងដឹងបាន ។

(៦៦៩) (ព្រះបាទជយទ្ទិសៈទ្រង់តបថា) ខ្ញុំជាស្តេច ក្នុងក្រុងបញ្ចាល ឈ្មោះជយទ្ទិសៈ បើអ្នកឮហើយ ចូលមកកាន់ទីសម្លាប់ម្រឹគ ត្រាច់ទៅកាន់ទីចាំភ្នំ និងព្រៃធំទូលាយ សូមអ្នកស៊ីសាច់សមម្រឹគ[២] នេះចុះ សូមលែងខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៦៧០) (យក្ស...) អ្នកឯងនៅលោភលន់ (ខ្លួនឯង) ដោយម្រឹគរបស់យើងដែល អ្នកពោលនូវសមម្រឹគណា សមម្រឹគនុះ ជាអាហាររបស់យើងស្រាប់ យើងស៊ីនូវសមម្រឹគនោះ ហើយនឹងស៊ីនឹងស៊ីសាច់អ្នកក្រោយ កាលនេះ មិនមែនជាកាលនៃការបរិទេវ ។

១ មនុស្សដែលយក្សចិញ្ចឹមលូតលាស់ឡើង ប្រព្រឹត្តស៊ីសាច់មនុស្សដូចយក្ស ។
២ ប្រែថា ម្រឹគញី ។

(២៦៨) ន ចេត្តំ សោត្វា ឥធ បិណ្ឌាយេន

គន្ត្វាន បាតរាសាយ បណ្ហេ

តំ សង្គរំ ព្រាហ្មណស្សប្បទាយ

សច្ចានុរក្ខី បុនរាវជិស្សំ ។

(២៦៩) តំ កញ្ចនំ អនុកម្បតោ តំ

បត្តំ សមីបំ មរណស្ស កដ

អាចិក្ខ មេ តំ អបិ សញ្ញាណាមុ

អនុជានិមុ អាគមនាយ បណ្ហេ ។

(២៧០) កតា មយា ព្រាហ្មណស្ស ធនាសា

តំ សង្គរំ បដិមោក្ខំ ន មុត្តំ

តំ សង្គរំ ព្រាហ្មណស្សប្បទាយ

សច្ចានុរក្ខី បុនរាវជិស្សំ ។

(២៧១) យា តេ កតា ព្រាហ្មណស្ស ធនាសា

តំ សង្គរំ បដិមោក្ខំ ន មុត្តំ

តំ សង្គរំ ព្រាហ្មណស្សប្បទាយ

សច្ចានុរក្ខី បុនរាវជិស្សុ ។

(២៦៨) (ព្រាហ្មណ៍...) បើខ្ញុំមិនទៅដោយការលោភ (ផ្លូវកាន់
យកពាក្យពេញ) រើឯ (ខ្ញុំ) ទៅហើយត្រឡប់មកវិញក្នុង
វេលាព្រឹក ខ្ញុំជាអ្នករក្សានូវពាក្យសច្ចៈ ទៀតនាំពាក្យពេញនោះ
ដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(២៦៩) (យក្ស...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ កណ្ដាប់ហ្មង មុនកាលដែលព្រះអង្គ
ដែលចូលមកកៀកនឹងសេចក្ដីស្លាប់ហើយ សូមព្រះអង្គប្រាប់
ដល់ខ្ញុំ ព្រោះយើងនឹងអនុញ្ញាត ឲ្យព្រះអង្គត្រឡប់មក
ក្នុងវេលាព្រឹកបាន ។

(២៧០) (ព្រាហ្មណ៍..) គោលបំណងក្នុងទ្រព្យ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ
ចំពោះព្រាហ្មណ៍ ពាក្យពេញនោះក៏ជាប់នៅមិនទាន់ដោះ ខ្ញុំ
ជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ទៀតនាំពាក្យពេញនោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍
ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(២៧១) (យក្ស...) គោលបំណងក្នុងទ្រព្យ ព្រះអង្គបានធ្វើហើយ
ចំពោះព្រាហ្មណ៍ ពាក្យពេញនោះ ក៏ជាប់នៅមិនទាន់ដោះ
ព្រះអង្គជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ទៀតនាំពាក្យពេញនោះ ដល់
ព្រាហ្មណ៍ហើយចូរត្រឡប់មកវិញ ។

(៤៣៦) មុត្តោ ច សោ ពោរិសាទស្ស ហត្ថា
គន្ត្វា សកំ មន្ទិរំ កាមកាមី
តំ សន្ធិំ ព្រាហ្មណស្សប្បទាយ
អាមន្តយី បុត្តមលីនសត្តុំ ។
អជ្ជេវ រជ្ជំ អភិសេចយស្សុ
ធម្មំ ចរ ជនេសុ ផរេសុ ចាបិ
អធម្មការោ ច តេ មាហុ រដ្ឋេ
គច្ឆាមហំ ពោរិសាទស្ស ញាត្តេ(១) ។

(៤៣៧) កឹ កម្មមកុំ ភវ ទេវ តាវ(២)
តាភណយី តំ អភិជ្ជាមិ សោតុំ
យមជ្ជ រជ្ជេ ទុធស្សយេ តុំ
រជ្ជម្បិ និច្ឆេយ្យំ តយា វិនាហំ ។

(៤៣៨) ន កម្មុនា វា វចសា ច តាត
អបរាធិតោហំ តុវំ សរាមិ
សន្ធិញ្ច កត្វា បុរិសាទកេន
សច្ចានុរក្ខី បុនហំ គមិស្សំ ។

---

១ ម. ពោរិសាទស្ស បរត្ថេ ។ ។. ពោរិសាទស្ស ញាត្តេ ។
២ ម. ទេវ តាវ ។

(៤៣៦) (អតិសម្ពន្ធគាថា) ព្រះបាទជយទ្ទិសៈនោះ មានសេចក្ដីប្រាថ្នាគុណ-
កាម បានរួចអំពីដៃបោរិសាទៈ (អ្នកស៊ីមនុស្ស) ហើយយាងទៅកាន់ព្រះ
រាជមន្ទីររបស់ព្រះអង្គ ប្រទានពាក្យប្ដេជ្ញារបស់ព្រាហ្មណ៍
ហើយក៏ត្រាស់ហៅព្រះរាជបុត្តព្រះនាមអលីនសត្តុមកថា ។
(នែកូន យើងប្រគល់) ឲ្យរាជសម្បត្តិ (ដល់អ្នកឯង) ក្នុងថ្ងៃនេះ
បានឯងចូរអភិសេកចុះ បានឯងចូរ(ក្សា)ធម៌ ក្នុងជនទាំងឡាយ
ដទៃ ក្នុងពួកប្រជាជនផង ដទៃអធម៌កុំមានក្នុងដែន
របស់បានឯងឡើយ យើងនឹងទៅក្នុងសំណាក់នៃបោរិសាទ ។

(៤៣៧) (អលីនសត្តុមារ) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំ
ជាខ្ញុំ ធ្វើអំពើដូចម្ដេច ទើបព្រះបាទតាំងព្រះអង្គ ឲ្យព្រះអង្គ
មិនសព្វព្រះហឫទ័យ ព្រះអង្គឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងនៅ
ក្នុងរាជ្យក្នុងថ្ងៃនេះ រដ្ឋយ៉ាងអំពើដែលនាំឲ្យព្រះអង្គមិនសព្វព្រះហឫទ័យ
ណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់ស្ដាប់នូវអំពើដែលនាំឲ្យព្រះអង្គមិន
សព្វព្រះទ័យនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ វៀរលែងព្រះអង្គហើយ
មិនចង់បានសូម្បីរាជ្យទេ ។

(៤៣៨) (ព្រះរាជា...) នែកូន យើងនឹកមិនឃើញកំហុសរបស់អ្នក
ព្រោះអំពើពីកាយ ឬវាចា ទេ តែយើងបានធ្វើ(ពាក្យសច្ចៈ)ជាមួយ
នឹងបោរិសាទ យើងជាអ្នករក្សានូវពាក្យសច្ចៈ នឹងវិលទៅវិញ ។

(៤៣៥) អហំ គមិស្សាមិ ឥធេវ ហោហិ

នត្ថិ តតោ ជីវតោ វិប្បមោក្ខោ

សចេ តុវំ គច្ឆសិយេវ រាជ

អហម្បិ គច្ឆាមិ ឧភោ ន ហោម ។

(៤៣៦) អទ្ធា (១) ហិ តាត សតានេស ធម្មោ

មរណា ច មេ ទុក្ខតរំ តទស្ស

កម្មាសបាទោ តំ យទា បចិត្វា

បសយ្ហ ខាទេ ភិទា រុក្ខមូលេ ។

(៤៣៧) បាណេន តេ បាណមហំ និមិស្សំ

មា ត្វំ អគា ពោរិសាទស្ស ញាតេ

បាណេន តេ បាណមហំ និមិស្សំ

តស្មា មតំ ជីវិតស្ស វណ្ណេមិ ។

(៤៣៨) តតោ ហវេ ធិតិមា រាជបុត្តោ

វន្ទិត្វា មាតុញ្ច បិតុញ្ច បាទេ ។

---

១ ឱ. សទ្ធា ។

(៤៣៥) (ព្រះរាជកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងទៅ សូមព្រះអង្គ
គង់នៅក្នុងទីនេះចុះ ការចូលទៅកាន់សំណាក់ នៃបុរិសាទនោះ
មិនមានដល់បុគ្គលកាលរស់នៅទេ បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះ
អង្គយាងទៅ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំក៏ទៅដែរ ព្រះអង្គនឹងទូលព្រះ
បង្គំជាខ្ញុំ ទាំងពីរនាក់ មិនវិលមកទេ ។

(៤៣៦) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកូន អម្ចាស់ ជាធម៌របស់ពួកសប្បុរស
មែនហើយ ប៉ុន្តែយក្សកម្មាសបាទ ដុតនូវអ្នកឯង
ឲ្យឆ្អិនល្មមស្រួល ហើយកំហែងស៊ីពេញទំហឹង ក្នុងកាលណា
ការនោះ ទុកជាសេចក្ដីស្លាប់របស់យើង ក្នុងកាលនោះ ។

(៤៣៧) (អលីនសត្តុកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងយកជីវិតទៅប្ដូរ
ជីវិតរបស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំយាងទៅ ក្នុងសំណាក់នៃ
បុរិសាទឡើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងយកជីវិតនោះទៅប្ដូរ
ជីវិតរបស់ព្រះអង្គ ព្រោះនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ព្រមទទួល
សេចក្ដីស្លាប់ ដើម្បីជីវិត(របស់ព្រះអង្គ) ។

(៤៣៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះរាជបុត្រអ្នកមានប្រាជ្ញា
ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទមាតាបិតា (ហើយចេញទៅ) ។

ឧត្តិមិស្ស មហតោ មិចតិ ចបព្យា

តិតស្ស បត្តយ្យ កុលានិ គន្តុំ

(៦៣៩) តំ កច្ចុំ តាត បិតា វិជិត្វា

បាមុក្ខោ វេទិ បញ្ជលីកោ[1]

សោមោ ច រាជា វរុណោ ច រាជា

បជាបតី ចន្ទិមា សុរិយោ ច

ឯតេហិ គុត្តោ បុរិសាទកម្មា

អនុញ្ញាតោ សោត្ថិ បច្ចេហិ[2] តាត ។

(៦៤០) យំ ទណ្ឌកិរញ្ញោ គតស្ស មាតា

រាមស្ស កាសិ សោត្ថានំ សុគត្តា

តំ តេ អហំ សោត្ថានំ ករោមិ

ឯតេន សច្ចេន សរន្តុ ទេវា

អនុញ្ញាតោ សោត្ថិ បច្ចេហិ បុត្ត ។

(៦៤១) អាវី រហោ វាបិ មនោបទោសំ

នាហំ សរេ ជាតុ មលីនសត្តេ

ឯតេន សច្ចេន សរន្តុ ទេវា

អនុញ្ញាតោ សោត្ថិ បច្ចេហិ ភាត ។

១ ម. ឧ. បញ្ជលី សេ ។ ២ ម. បុច្ឆតិ ។

ព្រះមាតានៃព្រះរាជកុមារនោះ មានសេចក្ដីទុក្ខ ក៏ដួលក្រោមដើ ប្រឹងតី ឯព្រះបិតានៃព្រះរាជកុមារនោះ ផ្គងព្រះបាហាហើយ ទ្រង់ព្រះកន្សែង ។

(៦៣៩) ព្រះបិតា ក្រោមមកព្រះរាជកុមារនោះកើតក្នុងយានទៅ (ជាកូនរបស់អញ) ទៅក្នុងទីចំពុំមុខ ហើយទ្រង់ផ្គងអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំ ទេវតាថា សូមឲ្យព្រះរាជាព្រះនាមសោមៈ ព្រះរាជាព្រះនាមវរុណៈ ព្រះរាជាព្រះនាមបជាបតិ ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យជាទីពឹង គ្រប់គ្រងរក្សា នូវកូន អញ(ដែលយកទៅ) អនុញ្ញាតហើយ ឲ្យត្រឡប់មកអំពីសំណាក់បុរិសាទ ដោយសួស្ដីភាពចុះ ។

(៦៤០)(ព្រះមាតា...) មាតានៃបុរសឈ្មោះរាមៈ ដែលទៅ (ក្នុងដែន) នៃព្រះរាជាទណ្ឌកី ជាស្ត្រីគ្រប់គ្រងល្អ បានធ្វើនូវសួស្ដីណា យើងក៏ធ្វើនូវសួស្ដីនោះដល់អ្នក ទេវតាទាំងឡាយ សូមរលឹកឃើញ ដោយពាក្យពិតនោះចុះ ម្នាលកូន បើយក្សអនុញ្ញាតឲ្យហើយ អ្នកចូរត្រឡប់មកវិញដោយសួស្ដីចុះ ។

(៦៤១) (ព្រះកនិដ្ឋភគិនី...) ខ្ញុំមិនរលឹកឃើញនូវសេចក្ដីប្រទូស្តនៃចិត្ត ចំពោះអាណើនសត្តកុមារ ក្នុងទីចំពោះមុខ ឬក្នុងទីកំបាំងដោយពិត សូមពួកទេវតារលឹកឃើញដោយពាក្យពិតនោះចុះ បពិត្រអ្នកបង បើយក្សអនុញ្ញាត សូមអ្នកបងត្រឡប់មកដោយសួស្ដីចុះ ។

(៥៥៦) យស្មា ច មេ អនធិមនោសិ សាមិ
ន ចាបិ មេ មនសា អប្បិយោសិ
មិត្តេន សន្តេន សន្ធិ ហេតុ
អត្តញ្ញាតោ សោត្ថិ បច្ចេហិ សាមិ ។

(៥៥៧) ព្រហ្មា ឧជូ ចារុមុខោ កុតោសិ
ន មំ បជានាសិ វនេ វសន្តំ
លុទ្ទំ មំ ញត្វា បុរិសាទកោតិ
កោ សោត្ថិមាជានមិធាវជេយ្យ ។

(៥៥៨) ជានាមិ លុទ្ទ បុរិសាទកោ ត្វំ
ន ត្វំ ន ជានាមិ វនេ វសន្តំ[១]
អហញ្ច បុត្តោស្មិ ជយទ្ទិសស្ស
មមជ្ជ មោច បិតុនោ បមោក្ខា ។

(៥៥៩) ជានាមិ បុត្តោសិ ជយទ្ទិសស្ស
តថា ហិ វោ មុខវណ្ណោ ឧភិន្នំ

១ ឱ. សេដ្ឋំ ។

(៥៥៦) (អត្តមាហសិ) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះអង្គមិនប្រព្រឹត្តក្នុងចិត្តខ្ញុំ
ម្ចាស់ផង ព្រោះអង្គមិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំ
ម្ចាស់ផង ដោយហេតុណា (ហេតុនោះ) សូមទៅតាមតំបន់ឆ្ងាយ
លើកលែងឲ្យដោយពាក្យសន្ធះខ្ញុំចុះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ហើយក្បួនគុ-
ញ្ញាតហើយ សូមព្រះអង្គត្រឡប់មកវិញ ដោយសួស្តីចុះ ។

(៥៥៧) (ព្រហ្ម...) អ្នកជាបុគ្គលមានទោទំ មានកាយត្រង់ មានមុខ
ស្រស់ តើអ្នក(មក)អំពីទីណា អ្នកមិនដឹងខ្លួនយើង ដែល
នៅក្នុងព្រៃទេ (ឬ) អ្នកណាដឹងខ្លួនយើងជាបុគ្គលកាចក្រៃ ជា
អ្នកស៊ីខ្លួនមនុស្ស ហើយឈ្លៀនមកក្នុងទីនេះ អ្នកទំនងជាមិនដឹង
ខ្លួនសុវត្ថិភាព ចូលមក ឬ ។

(៥៥៨) (គប្បីសល្លក្ខណ...) ម្នាលព្រានព្រៃ ខ្ញុំស្គាល់ថា អ្នកជា
បុគ្គលស៊ីខ្លួនមនុស្ស ខ្ញុំមិនមែនជាមិនស្គាល់អ្នកដែលនៅក្នុងព្រៃ
ទេ ឯខ្ញុំជាព្រះរាជបុត្រនៃព្រះបាទជយទ្ទិសៈ សូមអ្នកពិចារណាខ្ញុំ
ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ត្បិតព្រះបិតារបស់ ។

(៥៥៩) (ជានា...) ខ្ញុំស្គាល់ថា អ្នកជាបុត្រ របស់ព្រះបាទ
ជយទ្ទិសៈ សម្បុរមុខ របស់អ្នកទាំងពីរ ក៏ដូចគ្នា

សុវុត្តានេញ្ញ តាតំ តវេតំ
យោ បត្តិធេ បិតុនោ បមោក្ខោ ។

(៤៤៦) ន ទុក្ខាំ តាញ្ញមហេតុ អញ្ញោ
យោ មត្តិធេ បិតុនោ បមោក្ខោ
មាតុ ច ហេតុ បរលោកគមនា
សុខេន សគ្គេន ច សម្បយុត្តោ ។

(៤៤៧) អហញ្ញ ខោ អត្តនោ ហាបក្រិយំ
អាវី រហោ វាបិ សរេ ន ជាតុ
សម្ភវជាតិមរណាបហស្ស
យថេវ មេ តំ ភវតា បវុត្តំ ។
ចានជ្ជ មំធាតំ មហាបុរាស
ការស្ស ការត្វាធំ ឥមំ សរីរំ
វុក្ខស្ស ហិ ខេ បបតាមិ អត្តា
ឆាទមានោ អយ្យំ ការយេសិ ទំសំ ។

(៤៤៨) ឥធញ្ញ ខេ វុត្តំ ភជធុត្តំ
ចាជសិ ទាណំ ចិតុ បមោក្ខោ

១ ម. ហរណាំ អត្ថុ ។

អ្នកណាប្រាជ្ញ ស្លាប់ ក្រោយឪពុកម្តាយ អាត្មារបស់អ្នក នោះ ដែលអ្នកសួរហើយ ដល់កាលដែលលោកមិនបានអោយ កន្សៅក្រោក ។

(៤៤៦) (ព្រះរាជកុមារ...) ខ្ញុំមិនសំគាល់ នូវអំពើបន្តិចបន្តួច នៃខ្លួនដែលយកគ្រឿងរកាតួនេះ បុគ្គលណា ប្រាជ្ញ ស្លាប់ ក្រោយឪពុកម្តាយ ក្រោយហេតុនៃមាតាបិតា បុគ្គលនោះ ល្បះទៅកាន់បរលោក ពិប្រាកដដោយ សេចក្តីសុខ ក្នុងឋានសួគ៌ ។

(៤៤៧) ខ្ញុំរលឹកមិនបាន នូវកិរិយាសម្រេចរបស់ខ្លួន ក្នុងទីកំបាំងក្តី ក្នុងទីចំហក្តី ខ្ញុំជាអ្នកមានកាយកើត នូវសេចក្តីស្លាប់ កើតអំពីនោះហើយ ខ្ញុំ (មិនដឹងនូវសេចក្តីស្លាប់) ក្នុងលោក នេះយ៉ាងណា ក្នុងលោកខាងមុខក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រលោកមហាព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន សូមលោកកាន់យកដាវ ខ្ញុំកាត់ដៃខ្ញុំ ចូរលោកកាត់ខ្ញុំចុះក៏បានចុះ ចំណែក សរីរៈនេះ មួយទៀតខ្ញុំនឹងធ្លាក់ខ្លួន អំពីចុងឈើដូច លោក ការលះលោកបាន ចូរលោកសាច់ខ្ញុំចុះ ។

(៤៤៨) (ព្រាហ្មណ៍...) បពិត្ររាជបុត្រ អ្នកពេញចិត្តនឹង អំពើនេះ អ្នកលះបង់ ជីវិត ក្រោយឪពុកម្តាយ

គណ្ហាតិហ ត្វំ កដ្ឋានយស្សុ ខោ

សត្តញ្ញូ[១] ភក្ខាមិ ជាលេហិ អគ្គឹ ។

(៥៥៩) តតោ ហវេ ធីតិមា កដបុត្តោ

ការុំ សមាហត្វ មហន្តមគ្គឹ

សន្ធុបយិត្វា បដិវេទយិត្ថ

អាទីបិតោ ទានិ មហាយមគ្គិ ។

(៥៦០) ទាឍ្ឍ មិតានិ បសយ្ហការី

កឹ មំ តុវំ បេក្ខសិ ហដ្ឋលោមោ

តថា តថា តុម្ហមហំ ករោមិ

យថា យថា មំ ភាណមានោ អវេសិ ។

(៥៦១) ភោ ការិសំ អាហារកំ[២] តាជិកាយេ

ឆន្ទុំ បិតំ សច្ចកិធ រក្ខុំ

មុទ្ធាបិ តស្ស វិផលេយ្យ សត្តធា

យោ តាទិសំ សច្ចភិធី អទេយ្យ ។

(៥៦២) ឥទំ ហិ សោ ព្រាហ្មណំ មញ្ញមានោ

សសោ អវាសេសិ សកេ សរីរេ

---

១ ម. ធិ អញ្ញំ ។ ២ ម. រសោទិសំ សាហរិ ។ ៣ ម. តា ករិសំ អាហរិ ។

ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរនាំអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាម កាប់ឧស

បង្កាត់ភ្លើងចុះ ។

(៥៥៩) (ពោធិសត្វតបថា) លំដាប់នោះឯង ព្រាហ្មណ៍ដ៏មានប្រាជ្ញា

ក៏ប្រមូលឧស ហើយដុតភ្លើងឲ្យឆេះរលាស់ឡើង រួចក្រាប

ទូលថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភ្លើងនឹងឆេះ ខ្ញុំបានបង្កាត់ឆេះនេះហើយ ។

(៥៦០) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ លោកជាអ្នកធ្វើនូវការកំដៅដល់ខ្ញុំ ម្ដេចលោកខ្ញុំ

ក្រសោបខ្លួនទុះ លោកក្រឡេកមើលហើយសម្លឹងខ្ញុំយ៉ាងៗ តើព្រោះ

ហេតុអ្វី លោកឃ្លាន ចង់ស៊ីខ្ញុំយ៉ាងណាៗ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាម

ពាក្យរបស់លោកយ៉ាងនោះ ។

(៥៦១) (ឃក្ក...) ពេលណា ម្នាក់ស៊ីបុគ្គលទាំងនោះក្នុងលោក និយាយ

ពាក្យពិត ដឹងនូវពាក្យពេចន៍របស់អ្នក បុគ្គលណា ហ៊ានស៊ី

នូវបុគ្គលពោលពាក្យសច្ចៈដែលអ្នក ក្បាលរបស់បុគ្គលនោះ

នឹងបែកជា ៧ ភាគ ។

(៥៦២) (ព្រះកុមារ...) អញ្ជើញលោកនូវខ្ញុំយ៉ាងនោះ ពេលសំគាល់ខ្លួន

ហេតុនោះ ចុះញ៉ាំងព្រាហ្មណ៍ឲ្យឆ្អែត (ឆ្អែតឆ្អន់) សរីរៈនៃខ្លួន

កោធេន សោ ចន្ទិមា ទេវបុត្តោ
សសង្ឃតោ[១] កាមមុខាគម្ម យក្ខា ។
(៤៩៣) ពន្ធោ យថា ភល្លុកា បមុត្តោ
វិកាចតោ បណ្ណរសេរ កាណាស
ឃរំ តុវំ បោរិសាទា បមុត្តោ
វិកេច កាបិលេ្យ មហាធុការ
អាគោមយំ បិតរំ មាតរញ្ច
សមោ ច តេ ឧទ្ទុ ញាតិបក្ខោ ។
(៤៩៤) តាតោ ហវេ ទីឃិមា ភទ្ទបុត្តោ
កតញ្ជលី បត្តុប្ត បោរិសាទំ
អនុញ្ញាតោ សោត្ថិ សុខី អរោគោ
បច្ចាគតោ កាបិល្យមលីនសត្តោ ។
(៤៩៥) តំ នេគមា ជានបទា ច សព្វេ
ហត្ថារោហា រថិកា បត្តិកា ច
នមស្សមានា បញ្ជលិកា ឧបាគមុំ
នមត្ថុ តេ ទុក្ករការកោសីតិ ។

ជយទ្ទិសជាតកំ តតិយំ ។

---

១ ម. សសង្ឃតោ ។ ឱ. សសង្ឃកោ ។

រួចចាកយក្ស បោរិសាទនោះឯង ដូចជាចន្ទទេវបុត្ត ចេញចាក
ខ្លាំងសត្វព្រាហ្មណ៍ មានខ្លួនខ្សោយបំផុតទៅសព្វថ្ងៃនេះ ។
(៤៩៣) (យក្ស...) ព្រះជេដ្ឋនឹងព្រះកាត្យវិស្រែកពីមាត់រាហូ ហើយទ្រង់
រឿងក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត យាំងណាមិញ បពិត្រអ្នកមានសេចក្ដីក
ច្រើន អ្នកបានរួចពីយក្សឈ្មោះបោរិសាទហើយ ចូរទ្រង់រឿង
ក្នុងក្រុងកបិលូកសុខ ចូរញ៉ាំងបិតានឹងមាតាឱ្យត្រេកអរ ទាំង
ពួកញាតិទាំងអស់របស់អ្នក គឺចូរត្រេកអរចុះ ។
(៤៩៤) (អាលីនសត្តុកុមារ) សំដៅចំពោះឯង ព្រះរាជបុត្តមានប្រាជ្ញា ព្រះ
នាមអលីនសត្ត ដែលបោរិសាទនោះបានអនុញ្ញាតហើយ គឺធ្វើ
អញ្ជលីផ្គងឡើងចំពោះបោរិសាទ រួចត្រឡប់មកកាន់នគរកបិល្ល-
ពល្លិញ វិញ ដោយសួស្ដី មានសេចក្ដីសុខ ឥតមានរោគឡើយ ។
(៤៩៥) ពួកមនុស្សនៅក្នុងនិគមក្ដី ពួកមនុស្សនៅក្នុងជនបទក្ដី ពួក
ពលដំរីក្ដី ពលសេះក្ដី ពលរថក្ដីក្ដីទាំងអស់ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី
នមស្ការ ចូលទៅជិតអលីនសត្តកុមារថា យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ
ចំពោះព្រះអង្គ ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ។

ចប់ ជយទ្ទិសជាតក ទី ៣ ។

ឆទ្ទន្តជាតកំ

(៤៩៦) កិន្នុ សោចសិនុត្ថុនី[១] បណ្ឌុសិ វរវណ្ណិនិ

មិលាយសិ វិសាលក្ខិ មាលាវ បរិមទ្ទិតា ។

(៤៩៧) ទោហឡោ មេ មហារាជ សុបិនន្តេនុបច្ចគា

ន សោ សុលភរូបោវ យាទិសោ មម ទោហឡោ ។

(៤៩៨) យេ កេចិ មានុសា កាមា ឥធ លោកស្មិ នន្ទនេ

សព្វេ តេ បចុរា មយ្ហំ អហំ តេ ទម្មិ ទោហឡំ ។

(៤៩៩) លុទ្ធា ទេវ សមាយន្តុ យេ កេចិ វិជិតេ តវ

ឯតេសំ អហំ បវក្ខាមិ យាទិសោ មម ទោហឡោ ។

១ ម. សោចសិនុត្ថុនី ។

ឆទ្ទន្តជាតក

(៤៩៦) (ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា) ម្នាលនាងសុភទ្ទា ជាស្រីមានអវយវៈផុតពេក មានសម្បុរស្លេកស្លាំង មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ ម្ដេចក៏ម្នាងជានាងសោយសោក ម្នាលនាងមានភ្នែកធំវែង ម្ដេចក៏ម្នាងជានាងស្រពោន ដូចកម្រងផ្កាដែលគេច្របាច់ ។

(៤៩៧) (នាងសុភទ្ទាទូលថា) បពិត្រមហារាជ ចំណង់ដែលកើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដោយការយល់សប្តិ តែចំណង់ដែលកើតដល់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ហាក់ដូចជាមិនងាយរកបានទេ ។

(៤៩៨) (ព្រះរាជា. .) កាមគុណទាំងឡាយណាមួយ ជារបស់មនុស្ស ក្នុងលោកជាទីត្រេកអរនេះ កាមគុណទាំងអស់នោះ មានច្រើន សុទ្ធតែជារបស់យើង យើងនឹងឲ្យនូវចំណង់ដែលកើតដល់នាង ។

(៤៩៩) (នាងសុភទ្ទាទូល...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមឲ្យព្រានទាំងឡាយ ដែលមាននៅក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ មកប្រជុំគ្នា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រាប់នូវចំណង់ដែលកើត របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ដល់ព្រានទាំងឡាយនុ៎ះ ។

(៤២០) ឥមេ តេ លុទ្ទកា ទេវ កតហត្ថា វិសារទា

វនញ្ញូ ច មិគញ្ញូ ច មមត្ថេ ចត្តជីវិតា ។

(៤២១) លុទ្ទបុត្តា និសាមេថ យាវន្តេត្ថ សមាគតា

ឆព្វិសាណំ គជំ សេតំ អទ្ទសំ សុបិនេ អហំ

តស្ស ទន្តេហិ មេ អត្ថោ អលាភេ នត្ថិ ជីវិតំ ។

(៤២២) ន នោ បិតូនំ ន បិតាមហានំ

ទិដ្ឋោ សុតោ កុញ្ជរោ ឆព្វិសាណោ

យមទ្ទសា សុបិនេ រាជបុត្តី

អក្ខាហិ នោ យាទិសោ ហត្ថិនាគោ ។

(៤២៣) ទិសា ចតស្សោ វិទិសា ចតស្សោ

ឧទ្ធំ អធោ ទស ទិសា ឥមាយោ

កតមំ ទិសំ តិដ្ឋតិ នាគរាជា

យមទ្ទសា សុបិនេ ឆព្វិសាណំ ។

(៤២០) (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងទេវី ពួកព្រានព្រៃទាំងនេះ ជាអ្នកមាន
ថ្វីដៃ ជាអ្នកក្លៀវក្លា ស្គាល់ព្រៃផង ស្គាល់ម្រឹគផង សុខចិត្តជាអ្នក
ស៊ូលះបង់នូវជីវិត ក្នុងប្រយោជន៍របស់យើង ។

(៤២១) (នាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលលុទ្ទបុត្រទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្តាប់
(ពាក្យរបស់ខ្ញុំចុះ) ខ្ញុំបានយល់សប្តិឃើញដំរីស មានភ្លុកប្រាំមួយ
ខ្ញុំត្រូវការដោយភ្លុកដំរីនោះ ជីវិត(របស់ខ្ញុំ) គឺនឹងមិនមាន ព្រោះ
ការមិនបាននូវភ្លុកនោះ ។

(៤២២) (ពួកលុទ្ទបុត្រ...) បិតានឹងជីតារបស់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនដែល
ឃើញ មិនដែលឮនូវដំរីមានភ្លុកប្រាំមួយ ដែលព្រះរាជបុត្រីបាន
ទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញនោះទេ សូមព្រះនាងទ្រង់ត្រាស់និយាយប្រាប់
នូវដំរីប្រសើរប្រាកដដូច្នោះ ដល់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ ។

(៤២៣) ចំណែកទិសទាំង ១០ គឺទិសធំ ៤ ទិសតូច ៤ ទិសខាង
លើ ១ ទិសខាងក្រោម ១ តើព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះសុបិន
ឃើញដំរីប្រសើរ មានភ្លុកប្រាំមួយ ឋិតនៅក្នុងទិសណា ។

ពេតវត្ថុ ចតុត្ថ មហាវគ្គោ

(៥៦៤) ភោតោ ទុដ្ឋិ ទុក្ខកយេ ពិសាលេ

អតិក្កមុ សោ សត្ត គិរី ព្រហន្តេ

សុវណ្ណបស្សេ នាម គិរី ទុទ្ធរោ

សិខុប្បិតោ កិម្បុរិសានុចិណ្ណោ ។

ការុញ្ញ សេលំ ករំ កក្កុកំ

ទិលោកយ បត្តកានន្ទលំ

អថ ឧត្តសី មេឃសមានវណ្ណំ

និគ្រោធកំ អទ្ទសមាស្ស តានំ[1] ។

តត្តដ្ឋិតិ កុញ្ជកេ មត្តិភាលោ

សព្វសោតា ឧច្ចសោតោ បរេតិ

រត្តិន្ទិ ទិ អទ្ទសមាស្សតាត

សៀសាឧត្តា ភកដវិច្ចតាវិតោ ។

តិដ្ឋន្តិ តេ កុច្ចលមស្សសត្តា

កុប្បន្តិ ភវស្សុធិ បរិភស្ស

មនុស្សរូប ចន តត្ថ ទិស្វា

គន្ធំ ការេយ្យំ តាស្ស រជោចិ តស្ស ។

---

១ ម. អទ្ទសាស្សុតោរិ ។

ពេតវត្ថុ មហាវគ្គ ទី ៤

(៥៦៤) (ព្រះរាជាស្រុកសុរដ្ឋ...) អ្នកនោះញ៉ាំងពីមនេះ ដើរត្រង់ទៅទិសខាងជើង រំលងភ្នំធំៗ ៧ ទៅ ក៏ឃើញភ្នំធំលើសលុបមួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ជាភ្នំមានផ្កាឈើរីកស្រាក់ស្រាប កុំពេ ដោយពួកកិន្នរ ។ អ្នកចូលទៅជិតភ្នំ ជាលំនៅរបស់ពួកកិន្នរនោះ ហើយមើលមើលទៅទីជិតនៃជើងភ្នំ ត្រាតនោះ អ្នកក៏ឃើញដើមជ្រៃមួយដើម មានម្លប់ ៨០០០ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយពពក ។ ដំរីចុះមករកទឹកបុំមួយ មានទឹកសស្រុះ ដែលគួរជាទីត្រេកអរ ដែកនៅជិតជើងដើមជ្រៃនោះ មិនចាំបាច់ ៨ ០០០ មានគួរ ដូចនៅស្មាលានេះ មានប្រព្រឹត្តទៅប្រហារដោយសមុទ្រ ដូចជាខ្យល់ ដែកក្រោមម្លប់ដើមជ្រៃនោះ ។ ពួកដំរីចាំង ៨.០០០ នោះ ឈរជកជើងច្រើនតួ ដែកក្រោមតំរោមដែ លូលឿដែល ខ្យល់បក់ត្រង់ហើយ ម្ល៉ោះទៀត ទើបឃើញមនុស្សម្នាក់នោះហើយ ក៏ភ្ញាក់ឡើងទៅជាម្នាក់ ស្ងៀមស្ងាត់ គឺអ្នករបស់មនុស្សនោះ ក៏មិនឲ្យមានឡើយ ។

(៥២០) កាលេ ហិ មេ ភវគ្គស្មិំ សតិ
ពិលម្ពតា អាតុរស្ស មេ
មុត្តា ខណំ បឡុរិយា ខយា ច
កឹ កាមាសិ ឥទ្ធិបិលម្ពិតេច
ភាវេតុកាមា ក្ខេត្តំ ខត្តិយានំ
ទោសោ យានស្សំ សុទ្ធមុត្តេ ។

(៥២១) សោ ឥស្សរិតា ធុត្វិតា ចស្មិំ សុទ្ធ
ឧទ្ធតា សុស្សាមិ អនុស្សរន្តិ
ការេហិ មេ សុទ្ធតា បំគមតិ
ជស្សាមិ ចេ កាមរាគំ បតា ។

(៥២២) តត្ថដ្ឋិតំ តត្ថុបេតំ ហិតំ
វិចិស្ស តា ញ្ញាណកស្ស យោគំ
កាមញ្ញិ សោ ញ្ញាយតិ តាតកជា
កាមំ វិជាទេតុ ឥតិ តេជស្ស ។

(៥២៣) តាត្វេ សោ យោគ្យាវណំ គរិន្ទ
វត្ថា សុពិន្ទា ច អយោគតា ច

(៥៥០) (សោណាព្ពុក្រោធទៅក្រ...) បរិត្រព្រះអង្គទៅ គ្រឿងប្រដាប់
កំណត់សេចក្តីច្រើន ដែលគេធ្វើដោយមាសក្តី ដោយក្ដារក្តី
តែមេឃជាក្តី គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះនៅតែកែវក្ដី សំពត់
ក្នុងក្រុងគុល ព្រះព្រះអង្គមានប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ដំរីមានត្រូវ
ច្រាំមួយ យកពាក់គ្រឿងប្រដាប់ ទាំងនោះនៅក្នុង ។
គឺព្រះអង្គជើសម្លាប់ក្នុងលុម្ពួក (ក្នុងព្រៃ) ។

(៥៥១) (ព្រះអង្គសុភាទៅ...) ញាណព្រោះតែ (មិនមែនដូចជាទេ)
យើងជាស្រីព្រៃណាមួយ ជាស្រីជាប់នូវសេចក្តីទុក្ខ យើង
ឮកឃើញ (នូវគៀ) ក្រុងមានដើម (ដែលដំរីមានធ្វើហើយផល
យើង) ផង ឮខាងរាជនៃសុំងស្គម ញាណព្រោះតែ ឆ្លាត
ធ្វើសេចក្តីទៅផលយើងចុះយើងនឹងឲ្យស្រុកស្អាតផលក្នុង

(៥៥២) (សោណាព្ពុក្រោធទៅក្រ...) ដំរីទន្ទានោះ នែងនៅក្រុងទីណា
តែងចូលទៅឈរក្នុងកន្លែងណា ខ្ញុំផ្ញើសួរដែលដំរីទន្ទានោះ
នៅក្នុងទឹក ស្មេចដំរីទន្ទានោះ ក្នុងទឹកនោះជ្ជូស្នេហ៍ យើងខ្ញុំ
ធ្វើស្តេច នឹងនឹងដំណើរនៃដំរីនោះបាន ។

(៥៥៣) (ព្រះអង្គសុភាទៅ...) ត្រង់ទឹកទៀតដែលដំរីនៅនោះ មាន
ស្រះបាក្នុងលំនោះនៅជិត ជាស្រះគួរតែកាយផង មានកំពង់ទឹក
ងាយផង មានទឹកច្រើនផង (មានក្រុម ទន្សាយ ដីល្អក)

សំបុប្ផិតា កណេរុណាសុវណ្ណា
បក្ខ ហំ សោ ឆ្លាយតិ ធាកកជ ។
សីសំ ឧយ្យានេ ទុប្បលមាលធារី
សព្វសោ បុណ្ណារីកកចន្តី
អាមោទមានោ គច្ឆតិ សន្តិកេតំ
បុរក្ខតា ឆបោសិ សព្វកថ្វំ ។

(៦៦៨) កាត្វ សោ ទក្ខិណតោ ភាគៀ
អាធាយ ច្ចណិញ្ញ[1] ឧត្តុញ្ញ លុភេ្ទា
វិតុរិយតិ សព្វ គីរី ក្រឹមាន្ត
សុវណ្ណបស្សស្មិម គីរី ទុក្ខរិ ។
អាវុយ្ហ សេលំ អវំ ពន្ធនំ
ធុលោកយំ ចត្តតាខច្ចលំ
តត្តុស្សា មេឃសមានវណ្ណំ
និគ្រោធកំ អជ្ឈសមស្សរាតិ ។
តត្តុស្សា ការុញ្ញ ឧក្ខិសាណំ
សព្វសេត ខុប្បសកំ ឋេរតិ
រុក្ខដ្ឋិ ចំ អជ្ឈសមស្សទាតា
ឆ្លីសាឧត្តា ភាគជវែប្បហារិតោ ។

១ ឱ. ទ្ភញ្ញិញ្ញ ។

មានផ្កាកែសរស្រស់ស្រាយល្អ ជេកស៊ាល ដោយក្លិនក្រអូបទាំងអស់ ស្តេចម្រឹគដ៏ប្រសើរនោះ តែងត្រូវទឹកភ្លៀងស្រក់ដុំៗ ៗ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ជាមិនសុខ មានស្បែកគ្មីនៅលើស ផ្កាកំប្លុកស លាតសំពត់ក្រហម ប្រហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងផ្កាបម្រើលដាលើម គ្រកអរ រីករាយកាន់ភេក កំឡុងមនីរ ជាមនោសព្វាត្តិដ៏ល្អ ជាទីសព្វសុខា រើតើកនឹមុខ ហើយលើសរំលងទៅកាន់ទី កន្លែងនៅរបស់ខ្លួន ៗ

(៦៦៨) (អគ្គិសម្មតាថា) ព្រាហ្មណ៍ព្រាហ្មណ៍ ចុះទៅទិសខាងត្បូងតែ ហើយក៏ចាប់យកនូវបំពង់ក្រញូ ទឹកផ្ការ (លើរត្តី) ភ្នំទាំងពីរ ៗ ក៏គិតរណៈមើលទៅ (ឃើញ) ភ្នំខ្ពស់មួយ ឈ្មោះសុវណ្ណចស្សៈ ។ ព្រាហ្មណ៍ក៏ចុះឡើងទៅកាន់ភ្នំ ជាកន្លែងនៅនៃភ្នំ ក៏ឡើងរំលាមើលឆ្ងាយទៅដល់នៃដើមភ្នំ ក៏ឃើញស្ទើរផែនមួយ ដើម មានសម្បុរក្រៅកដស្មើដោយពពក មានឫស ៨.០០០ ជិតដើមភ្នំនោះ ៗ ក៏ឃើញដើមជ្រៃក្នុង ជាមិនសុខ ដែលមានពន្លឺ ប្រកបដោយជ្រៃ នៅក្រោមដើម ជ្រៃនោះ ភ្នំដ៏ទាំង ៨.០០០ មានភ្លក់ផ្លែឈើ មានប្រក្រតីទៅប្រហាក្នុងដីជាមច្ឆាចិត្ត ដោយសន្ទុះដ៏លឿន ដូចជាខ្យល់ តែងក្បាលស្តេចម៉ែនោះ ៗ

ឥន្ទុន្ធសា បោក្ខរណី អវិទូរេ
រម្មេ សុតិត្ថា ច មហោទកា ច
សំពុប្ផិតា កមលកេសរុណ្ណំ
យត្ថ ហិ សោ ន្ហាយតិ រាជបុត្តោ ។
និស្សាយ តាតស្ស គតិំ បទញ្ច
វិជិស្ស យា ឆ្ហាតកស្ស ហោតិ
ទុកាមមោក្ខំ អនរិយរូបោ
បយោជិតោ ចិត្តសោបុកាយ ។
(៤៣០) ទណ្ឌិក្ខាន កាសុំ ផលានិ ភក្ខយិ
អក្កោលោកាយ ឧទុក្ខ សុរេត្វា
បស្សាមិ កុដុំ សរេន្ត តាតំ
សមប្បយំ បុត្តផលាមក្ខតារ ។
វិក្កោ ច តាតោ កោញ្ចមាតិ យោតិ
សាមុទ្ទ តាត ធិក្ខាទុ យោគ្គិ
តិណោញ្ច កដ្ឋញ្ចផលំ ករោន្តោ
ធារីសុ តេ អជ្ជ ធិសា សមន្តតោ ។
វេជិស្សមេធន្តិ ឋាមសមត្ថោ
កាហាវេទក្ខំ ចតំ សេវិតំ

បានឃើញស្រះបោក្ខរណី នៅជិតដើមព្រៃនោះ ជាទីរីករាយ
មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានផ្កាកុមុទ
ឧប្បល និងឈូក) ពិសេសស្រស់ស្អាតផង ដោយសារជាទីគួរ
ក្រអូបផង ជាទីសម្រាប់ងូតរបស់ស្តេចដ៏ប្រសើរនោះ ។
បានឃើញនូវការដើរទៅនឹងការឈរនៅ នៃដំរីដ៏ប្រសើរផង
ឃើញនូវរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះទៅដូចទឹកផង ព្រាហ្មណ៍ព្រាហ្ម
អនរិយជន បានប្រកប (ក្នុងការប្រាថ្ន) ដោយការព្រាក
អំណាចនៃចិត្ត គឺបានដើរការណ៍ ។
(៤៣០) (អគ្គិសមុទ្ទភាព) ព្រាហ្មណ៍ព្រៃ ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ដើរការណ៍
ហើយ ត្រូវដាក់យកផ្លែផ្កាចាំដីឡាយ ក្រោមកាលម្ចាស់ដីផ្អែ (នៅ
គន្លងរណ្ដៅនោះ) ហើយបាញ់នូវដីរ ដែលដើរមកក្បែរខាងក្រណ្ដៅ
របស់ខ្លួន) ដោយព្រួញដ៏ក្លាស ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រាហ្មណ៍ព្រៃ
បាញ់ហើយ ក៏បន្លឺនូវការស្រែកទីកន្លែង ក្រៅដំរីទាំងឡាយ ក៏បន្លឺ
នូវសម្លេងកាលកាលដ៏ពន្លឺក ដំរីទាំងនោះក៏ធ្វើនូវសម្លេងដែល
លើមួយខ្ចប់ហើយស្រុះស្រួលគ្នាទាំងផងទិសជុំវិញ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ
ក៏ចាប់ព្រាហ្មណ៍នោះ ដោយចំណាំងដា អញ្ចឹងសម្លាប់ព្រាហ្មណ៍ព្រៃ
នុះ ហើយឃើញនូវសំពត់កាសាវៈ ដែលជាទង់ជ័យរបស់ពួកឥសី

ទុក្ខេន ផុដ្ឋស្សុទកានិ សញ្ញា

អរោគិយោ សត្តិ អវេជ្ជមានោ ។

[៤៧១] អភិញ្ញាសាទេ កាមេសុ យោ វត្ថុ បរិឧបាហិស្សតិ

អបេតោ ឧទសុវណ្ណ ឋានេ កាមេសុ វេរោហតិ ។

យោ ច វត្ថុកាមេសុ សីលេសុ សុសមាហិតោ

ឥធេវ ឧទសុវណ្ណ សតេ កាមេសុ វេរោហតិ ។

[៤៧២] សង្ឃរិកោ បុថុសាលេន ឋានោ

អនុជ្ជិតោ លុទ្ទកំ អជ្ឈកាសិ

កិមត្ថុយំ កិស្ស វា សង្ឃ ហេតុ

បតំ វតិ កស្ស កយំ ឋយោគោ ។

[៤៧៣] កាសិស្ស រញ្ញោ វចនេន កនុត្ត

សា ចុទិតា ភជតុលេ សុកន្ធា

សា តំ អឌ្ឍ សា ច មេទំ អសិសិ

ឧត្តមាំ អត្ថោតិ មមំ អភេទ ។

១៖ កំ បង្ហុំ ។

ដីដ៏ប្រសើរ ត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មានសញ្ញា

កើតឡើងថា ធម្មតា បុគ្គលប្រើប្រាស់ថ្នាំដែលពុំមែនមហន្ត

មានសភាពដែលសម្ភារសមិនឃ្លាតឃ្លាច ។

(៤៧១) (ដីឯកទ្ទ...) បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីកំណត់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នក

ប្រាសចាកការខ្ជិលច្រអូសនៅក្រៀមក្រំក្នុងវត្ថុកាមទាំងឡាយ ទទឹងស្បៀតដល្លាប់សំណាក់

កាមទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនគួរនឹងស្បៀតដល្លាប់សំណាក់កាមទាំងឡាយ ។

ចំណែកបុគ្គលណា ក្លាត់ចោលនូវចិត្តដ៏ តិតិលេស តាំងនៅ

ក្នុងសីលទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាកដដោយការខ្ជិលច្រអូស ខ្វល់ខ្វាយនឹង

ថែរក្សា បុគ្គលនោះឯង រមែងគួរនឹងស្បៀតដល្លាប់សំណាក់កាមទាំងឡាយ ។

(៤៧២) (អភិសម្ពុទ្ធោ...) ដីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃចាប់ហើយ

ដោយសារតែក្លាស មិនមានចិត្តប្រែប្រួល បាននិយាយនឹងព្រាន

ព្រៃថា នែសម្លាញ់ អ្នកត្រូវការអ្វី នេះព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នក

សម្លាប់យើង ឬក៏នៅតែ ការប្រកបរបស់បុគ្គលណា ។

(៤៧៣) (ព្រានព្រៃ...) ហេតុតែព្រះរាជា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្នុងដែនកាសី ឈ្មោះនាងសុគន្ធា ដែលជាស្ងួតហើយក្នុង

កណ្តាលព្រះរាជវាំង ព្រះនាងបានឃើញអ្នកហើយ ប្រាប់ថា ព្រះនាងក៏

មានព្រះរាជបំណងនឹងទ្រង់ យើងត្រូវការដោយត្រកូលទាំងឡាយ ។

(២៧៤) កញ្ញា ហិ តេ ធន្ធយុតា ទព្វោក
យេ តេ មិគូបមា មិគាធរោភិ
ជាតាតិ សា កោចតា ភជបុត្តិ
ទមិត្តា បរមកាសិ ភាណា ។
ធម្មហិ ត្វំ លុទ្ទ ទទំ គហេត្វា
ធាតូ ទេវ ធិទ្ធ ឥត មកធិ
វត្ថាសិ តំ កោធនំ ភជបុត្តិ
ធាតោ ធាតោ ធាតូ ឥមស្ស ឧត្តា ។
(២៧៥) ទណ្ឌាយ សោ លុទ្ធោ ទទំ គហេត្វា
ធេត្វាន ឧត្តានិ គជុត្តមស្ស
វត្ថុ សុរេ អព្យជិតេ ឧមញ្ញា
អាធាយ ឧក្កាមិ គតោ ហិ ចិត្តំ ។
(២៧៦) គយន្តិតា ធាតរោធន ឧក្កា
យេ តេ ធាតា អដ្ឋ ធិសា ទិសា
អធិស្វាន តោសំ គជបុត្តិ
ឧក្កាគតុំ យេន សោ ធាតកជា ។
(២៧៧) តេ តជ្ជ កម្ពិត្វា រាជិត្វាន ធាតា
សីសោ សាតោ ចំសុតាំ ទំកាំទិត្វា

(២៧៤) (ដីរនុទ្ទ...) ព្រះរាជបុត្រីនោះ មិនជា ឆ្លៀតក្នុងកំពង់ឡាយ
របស់បិតា ទឹងនឹងតាកំពង់ឡាយរបស់យើង ភាគច្រើនណាស់
តែនាងជាស្រីក្រោម ត្រូវការសម្លាប់ ជាស្រីល្អ ថុនបន
គៀរ(ដីនីយើង) ។ តែព្រាហ្មណ៍ព្រាន ឆ្លងព្រៃក្រោយឡើង ចាប់ធ្នូ
ណោះហើយកាន់ទៅក្នុងកំពង់ទឹកនោះចុះ តន់ខ្ញុំមិនតាន់ស្លាប់
អ្នកធ្វើនឹងខ្ញុំទូលព្រះរាជបុត្រី ដែលមានសេចក្ដីក្រោធនោះថា
ដីរដីប្រាសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានសម្លាប់ហើយ សូម
ព្រះនាងទទួលយក នេះជាភ្លុករបស់ដំរីនោះ ។
(២៧៥) ព្រានព្រៃនោះ ក្រោកឡើងហើយ ហើយចាប់រណារ កាត់
ភ្លុកនៃដំរីប្រាសើរ ហើយក៏យកភ្លុកដ៏ល្អស្អាត មិនមានភ្លុក
ដទៃទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ត្រេកអរឡើងសោយទៅកាន់ទី
នោះ ជាប់ផ្លាប់ ។
(២៧៦) (អាក់សម្ដុះភាព) ពួកដំរី ត្រូវភ័យ (អំពីសេចក្ដីស្លាប់) ទៀត
ទៀតហើយ ដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខព្រួយ ព្រោះតែសម្លាប់នូវដំរី
ប្រាសើរ បានស្ទុះទៅគ្រប់ទិសទាំង ៨ លុះមិនឃើញបុរសជា
សត្រូវនៃដំរី ក៏ត្រឡប់មកកាន់ទីរបស់ស្ដេចដំរីប្រាសើរវិញ ។
(២៧៧) ដំរីប្រាសើរទាំងនោះ កន្ទក់កន្ទេញ កើតទុក្ខនៅទីនោះ
ហើយក៏យកដី ឆ្លាតច់ដី លើក្បាល របស់ខ្លួន

អាគមិស្សុ តេ សន្តេ សកាំ និកេតំ

បុរក្ខតា បភាសិ សព្វកម្មំ ។

(៤៧៨) អាទាយ ឆត្តានំ តថុត្តមស្ស

វត្ថុ សុតេ អព្ភុដ្ឋាយ បវេត្យា

សុវណ្ណកនិក្ខំ សមន្តតោ ចោរ

សោ លុទ្ធកោ កោសិយោ ឧបាគមិ

ឧបាគសិ សោ ភទ្ទកញ្ញាយ ទត្វា

ទាតោ ទាតោ ហត្ថ សមស្ស ឧត្តា ។

(៤៧៩) ទិស្វាន ឆត្តានំ តថុត្តមស្ស

ភត្តុ បិយស្ស បុរិមាយ ជាតិយា

គន្ធេ គសុ្ប ហោសិ សជាសិ

សោ សា កាលមកាសិ តាណា ។

(៤៨០) សម្ពោធិបត្តោ ច មហាមុនាទេ

សិរិ មោកាសិ បរិសាយ មជ្ឈេ

បុព្វេ កិច្ចំ សុវិមុត្តចិត្តា

តាតាលោ តមុតាភេត្តុំ ពុទ្ធា ។

នាំទៅកាន់សេពទរ កីឡាមេឃ៉ែ ជាមហាលាភ ឈ្មោះសព្វសុភត្ថា

ដើម្បីន មកកាន់ទីនៅរបស់ខ្លួន ។

(៤៧៨) ព្រាហ្មណ៍នោះ បាននាំយកគ្រឿងតាក់តែងយានដ៏ប្រសើរ ជា

គ្រឿងល្អ ស្អាត មិនមានគ្រឿងលាបក្រៀងប្រឡាក់បាន ហើយថែងជី

ក្បិលក្បាច់យ៉ាងល្អ មានតម្លៃថ្លៃជាងមាស ហើយចូលទៅកាន់

កោសិយ៉ា ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានថ្វាយគ្រឿងតាក់តែងយានថ្វាយ

ព្រះភទ្ទកញ្ញា ដ៏ធំប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំថាខ្ញុំសង្ឃាប់បាន

ហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាគ្រឿងរបស់អំពីនោះ ។

(៤៧៩) ព្រះភទ្ទកញ្ញានោះ ទតឃើញគ្រឿងតាក់តែងយានដ៏ប្រសើរ

ដែលផ្ទាប់ផ្គុំជាច្រើនឡាញ់ភ្លឺដោយកែវមណីជាតិមុខ ក៏ពេញចិត្តមួយគ្រឿង

ទីនោះឯង ហេតុនោះ ព្រះនាង ជាស្រីល្អ បានសោយ

ត្រេកអរលាលើយានទៅ ។

(៤៨០) (ព្រះពុទ្ធសម្ដែងថា...) ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គបានសម្ដែងប្រាប់

សាវ័កទាំងឡាយថា មានតាមការច្រើនផង បានធ្វើនូវការ

ញញឹម ក្នុងកណ្ដាលពួកបរិស័ទ ភិក្ខុ មានចិត្តរួច

ស្រឡះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិន

ដែលធ្វើ នូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ ។

យមេតំ សោច ធិហរី កុមារី
កាសាវវត្ថំ អធការិយំ ចរន្តំ
សា ទេវ ឥធ ក ជាតញ្ញា អហោសិ
អហំ ឥធ តាកកជា អហោសិ ។
អានាយ ធន្វានិ កដុក្ខមស្ស
វក្ខ សុរេ អប្បដិមេ ចវញ្ញា
យោ សទ្ទកោ កាសិបុរំ ទុវាគមំ
សោ ទេវ ឥធ ទេវទត្តោ អហោសិ ។
អាតាវស្សំ ចិរវត្ថសំសិតំ
ទុប្បាចំ ចរិតមិធំ [illegible]
វិតដ្ឋេ វិតសោកោ វិសល្លោ[១]
សយំ អភិញ្ញាយ អភាសិ ពុទ្ធោ ។
អហំ តេន សមយេន អហោសិ ឥធ ភិក្ខវេ
តាកកជា ឥធ អហោសិ បរិ ជាតកន្តិ ។

ខុទ្ទកាភាណំ ចប្បំ ។

សម្ពុលាជាតកំ

[៤៨០] វេធមានា គិរិកន្ទរាយំ
ឯកា តុវំ តិដ្ឋសិ សំហិតូរុ ។

១ ម. វិសល្លោ ។

អ្នកទាំងឡាយ បានឃើញនាងកុមារិកានៅជាំងដី ស្លៀកសំពត់កាសាវៈ ជាអ្នកបួស នាងកុមារិនោះ គឺការបេនោះ គឺព្រះនាងឧប្បលវណ្ណា ឯស្តេចដំរីក្តីការបេនោះ គឺតថាគតឯង ព្រះពៃណា កាន់យកធ្នូក្តាំងឡាយនៃដំរីប្រាសិរ ជាភ្នកដីស្តុក មិនមានអ្នកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះក្តីការនោះ គឺទេវ-ទត្ត ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្តីក្រៅល់ក្រវាយ ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ប្រាសចាកផ្លូវសរកិកៈ បាន ត្រាស់ដឹងច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់សំដែង នូវចរិតនុស់ដីនិងទាំងពីរនេះ ដែលនៅអស់កាលដ៏យូរ ជាក់ជួបមិនកន្លងបីថ្ងៃ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះ តថាគតនៅក្នុងនោះ កាលនោះ តថាគតជាស្តេចដំរី អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ឆទ្ទន្តជាតក ទី ៦ ។

សម្ពុលជាតក

(៤៨១) (ព្រះបាទ ... ត្រាស់សួរថា) នែសុចីរៈ យើងបានឮនាងសម្បត្តិដែល បានធ្លាកចុះដំណើរ យើងព្រាហ្ម ដើម្បី ផល់ផ្លែកដាក់ ព្រោះដើម្បីទ្រទ្រង់ ផ្លែផ្លាដីនេះ ។

ជាប្ញូន ចោ អជាប្ញូន អជាម្នោ ទេ ន រត្តិ

កាំ ច្បាប់ ជាម្នោ ចរិត នេត្តា យោតិ សុចិរ ។

ឥទ ពេកចិន្តិត យេន បេត្ត យេន អចិន្តិត

យសំ នេវមនុស្សេសុ យេន ជាប្បាមុ ព្រាហ្មណា ។

យោ ហំ អត្តញ្ញ ធម្មញ្ញ កាតុមិច្ឆាមិ ព្រាហ្មណ

តំ ត្វំ អត្តញ្ញ ធម្មញ្ញ ព្រាហ្មណស្សាហំ បុច្ឆិតោ ។

(៤៨៦) ជាតញ្ញុត្រ វិទុក ភជ តតន្តាគុមរោតិ

យំ ត្វំ អត្តញ្ញ ធម្មញ្ញ កាតុមិច្ឆសិ ទក្ខិយ ។

(៤៨៧) បំហំ ហោ បហំពោ ពជ្ជ វិទុស្ស ទុបត្តិកាំ

ធិត្តាតុំ សុវណ្ណស្ស យារំ ពជ្ជ សុចិរ

អគិហារិ ឥធំ ជជ្ជ អត្តជន្មានុសិទ្ធិយា ។

(៤៨៨) សុខិទ្យោគ កាវត្ថាយោ វិទុស្ស ទុបត្តិកាំ

តមធុស ឥតោព្រហ្ម អសមានំ សរោ យោរ ។

(ហើយប្រកប) ដោយឧបធិ មិនប្រកបដោយអាសវៈ ព្រោះមានមិន កេញចំនួនដល់ហើយឡើយ ម្នាលសុន្ទរិកៈ អម៉ាចារបស់ព្រះគោ ត្តមជាត្រូវតែធ្វើ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ហើយមិនមានបុគ្គលមិនមនិត្ត គួរ លោកនេះ ដោយអគ្គិហោមណាមួយ មិនមិត្តគួរលោក ដោយ អគ្គិហោមណាមួយ ពោរពេញដោយសេចក្តីល្អ គួរឲ្យលោកនឹង មនុស្សលោក ដោយអគ្គិហោមណាមួយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ហើយ ប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវអគ្គិហោមនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកដែលហើយ សួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអគ្គិហោមនោះ ។

(៤៨៦) (សុន្ទរិកព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គ ប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវអគ្គិហោមណា តែរៀបចាត់ទុកព្រាហ្មណ៍ហើយ បុគ្គលឯង មិនគួរនឹងប្រាប់នូវអគ្គិហោមនោះបាន ។

(៤៨៧) (ព្រះថា ..) ម្នាលសុន្ទរិកៈ អ្នកចូរមកនេះ អ្នកឯងប្រាថ្នាយញ្ញប្រើ ទៅ អ្នកចូរទៅកាន់សំណាក់នៃពួកព្រាហ្មណ៍ ចូរតាំងអង្គនៃភ្លើង នៃមាសនោះទៅចុះ អ្នកចូរឲ្យនូវភ្លើងនៃមាសនោះ ជាគ្រឿងបូជា ដល់ការប្រៀនប្រដៅនូវអគ្គិហោម ។

(៤៨៨) (គតិសម្ពន្ធថា) សុន្ទរិកព្រាហ្មណ៍ ជាការទ្វារដែលត្រូវនោះ ចូលទៅកាន់សំណាក់នៃពួកព្រាហ្មណ៍ សុន្ទរិកៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ ក៏បានឃើញនូវព្រាហ្មណ៍នោះ កំពុងតែចាំការអគ្គិជូរបស់ខ្លួន ។

(៦៨៥) រញ្ញាហំ បហិតោ ទូតោ កោរព្យស្ស យសស្សិនោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆេសិ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ
តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច វិទុរក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(៦៨៦) គង្គំ មេ បិទហិស្សន្តិ ន តំ សក្កោមិ ព្រាហ្មណ
អបិធេតុំ មហាសិន្ធុំ តំ កថំ សោ ភវិស្សតិ
ន តេ សក្កោមិ អក្ខាតុំ អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតោ ។
ភទ្រការោ ច មេ បុត្តោ ឱរសោ មម អត្រជោ
តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច គន្ត្វា បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណ ។

(៦៨៧) ស្វាធិប្បាគា ភារទ្វាជោ ភទ្រការស្ស សន្តិកំ
តមទ្ទស មហាព្រហ្មា និសិន្នំ សម្ហិ វេស្មនិ ។

(៦៨៨) រញ្ញាហំ បហិតោ ទូតោ កោរព្យស្ស យសស្សិនោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆេសិ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ
តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច ភទ្រការ បព្រូហិ មេ ។

(៦៨៥) (សុចីរព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនិងធម៌ បណ្ឌិតវិទុរៈ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌នោះ ។

(៦៨៦) (វិទុរព្រាហ្មណ៍ .) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំ (គិតថា) អញនឹងបិទនូវទន្លេគង្គា តែមិនអាចបិទនូវទន្លេធំនោះបាន ព្រោះហេតុនោះ ឱកាសនោះ នឹងមានដូចម្តេចកើត ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយមិនអាចដើម្បីប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌បានទេ ។ តែខ្ញុំមានកូនប្រុសមួយឈ្មោះ ភទ្រការ ជាឱរស ជាកូនបង្កើតរបស់ខ្ញុំ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរអត្ថនិងធម៌ ចំពោះភទ្រការនោះចុះ ។

(៦៨៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរព្រាហ្មណ៍ ជាភារទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់ភទ្រការកុមារ សុចីរៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញភទ្រការកុមារនោះ កំពុងអង្គុយនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។

(៦៨៨) (សុចីរព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនិងធម៌ ម្នាលភទ្រការកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌ ដល់ខ្ញុំ ។

(៦៨៩) មំសកាជំ អវហាយ គោធំ អនុបតាមហំ
ន តេ សក្កោមិ អក្ខាតុំ អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតោ ។
សញ្ជយោ នាម មេ ភាតា កនិដ្ឋោ មេ សុចីរត
តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច គន្ត្វា បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណ ។

(៦៩០) ស្វាធិប្បាគា ភារទ្វាជោ សញ្ជយស្ស ឧបន្តិកំ
តមទ្ទស មហាព្រហ្មា និសិន្នំ សម្ហិ បរិសតិ ។

(៦៩១) រញ្ញោហំ បហិតោ ទូតោ កោរព្យស្ស យសស្សិនោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆេសិ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ
តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច សញ្ជយក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(៦៩២) សទា មំ គិលតេ មច្ចុ សាយំ បាតោ សុចីរត
ន តេ សក្កោមិ អក្ខាតុំ អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតោ ។
សម្ភវោ នាម មេ ភាតា កនិដ្ឋោ មេ សុចីរត
តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច គន្ត្វា បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណ ។

(៦៨៩) (ភទ្ទការកុមារ...) ខ្ញុំទំលាក់ចោលនូវសែងសាច់ហើយ ដេញតាមត្រកួត ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយ មិនអាចនឹងប្រាប់ នូវអត្ថនិងធម៌បានទេ ។ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមានប្អូនប្រុសម្នាក់ ឈ្មោះសញ្ជ័យ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរ នូវអត្ថនិងធម៌ ចំពោះសញ្ជ័យនោះចុះ ។

(៦៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាភារទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់សញ្ជយកុមារ សុចីរតៈជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវសញ្ជយកុមារនោះ អង្គុយកណ្តាលបរិស័ទរបស់ខ្លួន ។

(៦៩១) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូត ព្រះបាទធនញ្ជយកោរព្យៈ មានយសទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទធនញ្ជយកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ បានត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនិងធម៌ ម្នាលសញ្ជយកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌ ។

(៦៩២) (សញ្ជយកុមារ...) បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ មច្ចុតែងលេបខ្ញុំ រាល់ល្ងាចរាល់ព្រឹក សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយ មិនអាចនឹងប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌ ដល់អ្នកបានទេ ។ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមានប្អូនប្រុសម្នាក់ ឈ្មោះសម្ភវៈ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរ នូវអត្ថនិងធម៌ ចំពោះសម្ភវៈនោះចុះ ។

(៤៨៣) អត្ថោ វេ កោ ជហេយ្យ ចាយំ អស្មាក វុត្តំ
ភយោ ជតា ចិតាបុត្តា តេ សុបញ្ញាយ គោរិត្វា ។
ន តំ សមេក្ខាច អត្តាតំ អត្ថំ ធម្មំ បុច្ឆិតា
កាមំ ច ទហរោ ជញ្ញា អត្ថំ ធម្មំ បុច្ឆិតោ ។

(៤៨៤) មា នំ ទហរោតិ ឧញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្ថំ ធម្មំ ព្រាហ្មណ ។
យថាបិ ចន្ទោ វិមលោ គច្ឆំ អាកាសធាតុយា
សព្វេ តារគណេ លោកេ អាភាយ អតិរោចតិ
ឯវម្បិ ទហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវោ
មា នំ ទហរោតិ ឧញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្ថំ ធម្មំ ព្រាហ្មណ ។
យថាបិ រម្មកោ មាសោ គិម្ហានំ ហោតិ ព្រាហ្មណ
អតេវញ្ញេហិ មាសេហិ ទុមបុប្ផេហិ សោភតិ ។
ឯវម្បិ ទហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវោ

(៤៨៣) សុចីរតព្រាហ្មណ៍..) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន បញ្ហាធម៌ កំសត្វប្រ ម៉្លេះ សម្ភវកុមារនេះ យើងមិនពេញចិត្តទេ ព្រោះជនណាដឹង ចូរ ទីកន្លែងតាំងនោះ មិនដឹងច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាទៅហើយ ។ អ្នកតាំង ឡាយដែលខ្ញុំសួរហើយ មិនអាចប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌បាន ចំណង់ បើក្មេងក្មេង ដែលខ្ញុំសួរអត្ថនិងធម៌ហើយ គប្បីដឹងដូចម្ដេចកើត ។

(៤៨៤) (សញ្ជយកុមារ...) បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់ សម្ភវកុមារនោះថា ជាក្មេង ហើយមិនសួរ គួរតែសួរនូវសម្ភវ-កុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនិងធម៌ ។ ព្រះចន្ទ្រ ប្រាសចាកមន្ទិល កាលដើរទៅតាមអាកាសធាតុ រុងរឿងកន្លងនូវពួកផ្កាយទាំងអស់ ក្នុងលោក ដោយពន្លឺ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ សម្ភវកុមារ ក៏ជាក្មេងដែរ (តែរុងរឿងកន្លងនូវពួកបណ្ឌិតដទៃ សេស) ដោយបញ្ញានិងការព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ លោកកុំ សំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថាជាក្មេង ហើយមិនសួរ គួរតែសួរ នូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹង នូវអត្ថនិងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ចេត្តមាសរមែងល្អលើសខែទាំងឡាយ ដទៃក្នុងរដូវក្ដៅ ដោយផ្កាឈើ ទាំងឡាយ ជាទីរីករាយដទៃទៀត យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវកុមារ ក៏នៅក្មេងដែរ (តែរុងរឿងកន្លង នូវពួក បណ្ឌិតដទៃសេស) ដោយបញ្ញានិងការព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ

មា នំ ទហរោតិ ឧញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្ថំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណ ។
យថាបិ ហិមវា ព្រហ្មេ បព្វតោ គន្ធមាទនោ
នានារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នោ មហាភូតគណាលយោ
ឱសធេហិ ច ទិព្វេហិ ទិសា ភាតិ បវាតិ ច ។
ឯវម្បិ ទហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវោ
មា នំ ទហរោតិ ឧញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្ថំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណ ។
យថាបិ បាវកោ ព្រហ្មេ អច្ចិមាលី យសស្សិមា
ជលមានោ វនេ គច្ឆេ អនលោ កណ្ហវត្តនី
ឃតាសនោ ធូមកេតុ ឧត្តមាហេវនន្ទហោ
និសីថេ[1] បព្វតគ្គស្មឹ បហុតេជោ វិរោចតិ ។
ឯវម្បិ ទហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវោ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្ថំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណ ។

១ ឱ. និស្សីថេ ។

បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់សម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនិងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ភ្នំគន្ធមាទនៈជាចំណែកហិមវន្ត ជាលំនៅនៃពពួកទេវតា ដេរដាសដោយដើមឈើផ្សេងៗ ទាំងឡាយផង ដោយឱសថជាទិព្វទាំងឡាយផង រមែងញុំាងទិសទាំងឡាយឲ្យភ្លឺច្បាស់ផង ផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងឡាយ(ដោយក្លិនក្រអូប)ផង យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវ-កុមារ ក៏ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងក្នុងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានិងការព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនិងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ភ្លើងប្រាកដ ប្រកបដោយអណ្ដាត មានអំណាច កាលឆេះនូវគុម្ពឈើក្នុងព្រៃ មិនចេះឆ្អែត រមែងញុំាងផ្លូវខ្មៅឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាសភាវៈឆេះនូវខ្លាញ់ មានផ្សែងជាទង់ នៅលើកំពូលព្រះស្តុក មានតេជសម្រាប់នៅដ៏ច្រើន រមែងរុងរឿងលើកំពូលភ្នំ ក្នុងវេលាយប់ យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវកុមារ ក៏ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងក្នុងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានិងការព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនិងធម៌ ។

ជវេន ភទ្រំ ជានន្តិ   ពលិពទ្ទញ្ច វាហិយេ[១]

ទោហេន ធេនុំ ជានន្តិ   ភាសមានញ្ច បណ្ឌិតំ ។

ឯវម្បិ ទហរូបេតោ   បញ្ញាយោគេន សម្ភវោ

មា នំ ទហរោតិ មញ្ញាសិ   អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ

បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា   អត្ថំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណ ។

(៤៨៥) ស្វាធិប្បាគា ភារទ្វាជោ   សម្ភវស្ស ឧបន្តិកំ

តមទ្ទស មហាព្រហ្មា   កីឡមានំ ពហី បុរេ ។

(៤៨៦) រញ្ញោហំ បហិតោ ទូតោ   កោរព្យស្ស យសស្សិនោ

អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆេសិ   ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ

តំ ត្វំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច   សម្ភវក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(៤៨៧) តគ្ឃ តេ អហមក្ខិស្សំ   យថាបិ កុសលោ តថា

រាជា ច ខោ តំ ជានាតិ   យទិ កាហតិ វា ន វា ។

១ ម. វាហេន ។

ជនទាំងឡាយ ស្គាល់សេះដ៏ចំរើនដោយល្បឿនផង ស្គាល់គោបម្រើក្នុងការដឹកផង ស្គាល់មេគោដោយរឹតនូវទឹកដោះផង ស្គាល់អ្នកប្រាជ្ញកាលនិយាយផង យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវកុមារ ទោះនៅក្មេង (តែរុងរឿងក្នុងនូវគុណបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថា នៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនិងធម៌ ។

(៤៨៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាភារទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់នៃសម្ភវកុមារ សុចីរតៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវសម្ភវកុមារនោះ កំពុងលេងខាងក្រៅទីលំនៅ ។

(៤៨៦) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈ ដែលមានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនិងធម៌ នៃសម្ភវកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកឯង ដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនិងធម៌ ។

(៤៨៧) (សម្ភវកុមារ...) បើដូច្នោះ អ្នកឈ្លាសវៃ (និយាយ) យ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងប្រាប់អ្នក យ៉ាងនោះ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបនូវប្រស្នានោះ ទោះបីព្រះអង្គធ្វើតាមក្ដី មិនធ្វើតាមក្ដី ។

(៤៩៨) អដ្ឋ សុវេតិ សិសេយ្យ វញ្ញា ឫដ្ឋា សុចិរត
ធាតាត្វា អសេរី ភជា អគ្គេ ជាតេ យុតិដ្ឋិលោ
អជ្ឈត្តញ្ញោ សិសេយ្យ វញ្ញា ឫដ្ឋា សុចិរត
តុម្ពត្តិ ច ចិវេសេយ្យ យថាឧទ្ធេហ្វ អចេតសោ ។
អត្តានំ ធាតិវត្តេយ្យ អនន្ទំ ច សមាចរេ
អតិវេត្ត ចប្បតាវេយ្យ អចវេត្ត យុតោ សិយា ។
យោ ចមិតានំ ហិតានំ តាត្តំ ជាតានំ ចត្តិយេហ
សទា សោ វឌ្ឍតេ ភជា សុត្តបញ្ញោ កត្តិមា ។
ញាតីនញ្ចបិ យោ ហោតិ មិត្តេសុ ច វិរោចតិ
កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សគ្គំ សោ ឧបបជ្ជតីតិ ។

សត្តុភត្តជាតកំ បញ្ចមំ ។

មហាកបិជាតកំ

(៤៩៩) ពារាណស្យំ អហុ រាជា កាសីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ
មិត្តាមច្ចបរិព្យូឡ្ហោ អគមាសិ មិគាជិនំ ។

(៤៩៨) បពិត្រសុចិរតព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលដែលព្រះរាជាសួរថា (យើងត្រូវ កុសល) ក្នុងថ្ងៃនេះឬ គប្បីក្រាបទូលថា ក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញ កាលប្រយោជន៍ត្រូវការកើតឡើងហើយ ព្រះរាជាត្រាស់ការព្យៈ ជាយុត្តិផ្លូវតាម កុំធ្វើតាមពាក្យ(នោះ)ហើយទៅស្ងៀមនៅឡើយ បុគ្គលដែលព្រះរាជសួរហើយ គប្បីក្រាបបង្គំទូលនូវខ្លួនបញ្ញត្តិៈ ជាមនុស្សដែលប្រាជ្ញ សូមព្រះរាជាកុំសេពខ្ជិលច្រអូស ដូចបុគ្គលល្ងង់ដែលជាយក្សទេវតា ។ ព្រះរាជាកុំប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអគតិ កុំប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ កុំបង្កើតនូវក្ដីមិនមែនជាកិច្ចៈ កុំប្រកបក្នុងសេចក្ដីវិនាសឡើយ ។ បុគ្គលណាប្រណា ទ្រង់ត្រាប់តាមហើយធ្វើនូវហេតុទាំងឡាយនេះ ព្រះរាជានោះរមែងចំរើនរាល់ពេល ដូចជាព្រះចន្ទក្នុងសុក្កបក្ស ។ ព្រះរាជានោះប្រកបដោយប្រាជ្ញា រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃពួកញាតិផង រុងរឿងក្នុងពួកមិត្តផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

ចប់ សត្តុភត្តជាតក ទី៥ ។

មហាកបិជាតក

(៤៩៩) (ព្រះសាស្ដាទ្រង់សំដែងថា) ព្រះរាជា ក្នុងក្រុងពារាណសី ព្រោះអង្គញ៉ាំងដែន របស់ពួកជនអ្នកដែនកាសីឲ្យចំរើន ព្រះអង្គមានពួកមិត្តនិងអាមាត្យហែហមហើយ ស្ដេចទៅកាន់មិគាជិនឧទ្យាន ។

តត្ថ ព្រាហ្មណមទ្ទក្ខិំ សេតំ ចិត្រំ កិលាសិនំ
វិទ្ធស្តំ កោវិឡារំវ កិសំ ធមនិសន្ថតំ ។
បរមការុញ្ញតំ បត្តំ ទិស្វា កិច្ឆគតំ នរំ
អវចំ ព្យម្ហិតោ ភីតា យក្ខានំ កតមោ នុសិ ។
បាទូទរា ច តេ សេតា ឥតោ សេតតរំ សិរោ
គត្តំ កម្មាសវណ្ណន្តេ កិលាសពហុលោ ចសិ ។
វដ្ដនាវលិសង្កាសា បិដ្ឋិ តេ និន្នតុន្នតា
កាឡបព្វា ច តេ អង្គា នាញ្ញំ បស្សាមិ ឯទិសំ ។
ឧគ្ឃដ្ដបាទោ តសិតោ កិសោ ធមនិសន្ថតោ
ឆាតោ អតិត្តរូបោសិ កុតោសិ កត្ថ គច្ឆសិ ។
ទុទ្ទសី អប្បការោសិ ទុព្វណ្ណោ ភីមទស្សនោ
ជនេត្តី យាបិ តេ មាតា ន តំ ឥច្ឆេយ្យ បស្សិតុំ ។
កិំ កម្មមការំ បុព្វេ កំ អវជ្ឈំ អឃាតយិ
កិព្ពិសំ យំ ករិត្វាន ឥទំ ទុក្ខំ ឧបាគមិ ។

ខ្ញុំបានឃើញព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ កើតឃ្លង់ស ឃ្លង់ពពាល កើតស្រែង មានសាច់ស្លៀរចេញ ដូចជាផ្កាល្ហុងស្អុំ ស្គមឡើងសរសៃ ក្នុងទីជាទីចេញឡើងនោះ ។ ព្រោះខ្ញុំទតឃើញ ជនមានសេចក្តីលំបាក ដល់នូវភាពគួរអាណិតក្រៃលែង ខ្ញុំស្ញើប ខ្ញុំក្រាស់សួរថា បណ្តាពួកយក្ស អ្នកជាយក្សអ្វី ដៃនិងជើងរបស់អ្នកសផង ក្បាលរបស់អ្នក សលើសជាងដៃនិងជើងនោះផង ខ្លួនរបស់អ្នក មានសម្បុរពព្រុះផង មានស្រែងដ៏ច្រើនផង ។ ខ្នងរបស់អ្នក រវេចរវុច ដូចជាល្អូសដែលរៀបគ្នាផង អវយវៈរបស់អ្នក ដូចជាថ្នាំងរែងខ្មៅផង យើងមិនដែលឃើញបុគ្គលដទៃដូចអ្នកនេះឡើយ ។ អ្នកមានជើងប្រឡាក់ដោយធូលី ជាអ្នកស្រេកស្ងួត ស្គម ឡើងសរសៃពាស ស្រេកឃ្លាន មានសភាពជាអ្នកមិនឆ្អែត តើអ្នកមកអំពីទីណា នឹងទៅកាន់ទីណា ។ អ្នកជាបុគ្គលលំបាកមើល មិនមានទ្រង់ទ្រាយ មានសម្បុរមិនល្អ មើលទៅគួរខ្លាច សូម្បីតែមាតាបង្កើតរបស់អ្នក ក៏មិនចង់ឃើញអ្នកដែរ ។ អ្នកបានធ្វើនូវអំពើដូចម្តេចក្នុងកាលមុន អ្នកបានបៀតបៀន នូវសត្វដែលមិនគួរសម្លាប់ដូចម្តេច អ្នកធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ណា ក៏បាននូវសេចក្តីទុក្ខនេះ ។

(៨០០) ហន្ទ តេ អហំ អក្ខិស្សំ យថាហិ កុសលោ តថា

សច្ចវាទិំ ហិ លោកស្មិំ បសំសន្តីធ បណ្ឌិតា ។

ឯកោ ចរំ គោគវេសោ មូឡ្ហោ អច្ចសរិំ វនេ

អរញ្ញេ ឥរីណេ វិវនេ នានាកុញ្ជរសេវិតេ ។

វាឡមិគានុចរិតេ វិប្បនដ្ឋោស្មិ កាននេ

អចរិំ តត្ថ សត្តាហំ ខុប្បិបាសាសមប្បិតោ ។

តត្ថ តិន្ទុកមទ្ទក្ខិំ វិសមដ្ឋំ ពុភុក្ខិតោ

បបាតមភិលម្ពន្តំ សម្បន្នផលធារិនំ ។

វាតស្សិតានិ ភក្ខេសិំ តានិ រុច្ចឹសុ មេ ភុសំ

អតិត្តោ រុក្ខមារុយ្ហ តត្ថ ហេស្សាមិ អាសិតោ ។

ឯកំ មេ ភក្ខិតំ អាសិ ទុតិយំ អភិបត្ថិតំ

តតោ សា ភញ្ជថ សាខា ឆិន្នា ផរសុនា វិយ ។

សោហំ សហាវ សាខាហិ ឧទ្ធំបាទោ អវំសិរោ

អប្បតិដ្ឋេ អនាលម្ពេ គិរិទុគ្គស្មិំ បាបតំ[1] ។

[1] ម. គិរិទុគ្គស្មិំ បបាតំ ។

(៨០០) (ព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា) បើដូច្នោះ អ្នកណាស្គាល់ (និយាយ) ហើយណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងទូល ហើយនោះ ព្រោះថា ក្នុងលោកនេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលអ្នកនិយាយពាក្យពិត ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតែម្នាក់ឯង កាលដើរតទៅ ក៏ពិនិត្យមើលផ្លូវទៅ ក្នុងព្រៃស្ងប់ស្ងាត់ ជាព្រៃជាទីត្រជាក់ ព្រៃស្ងាត់ឈឹង ដែលពួកម្រឹគ ផ្សេងៗនៅហើយ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ វង្វេងផ្លូវក្នុងព្រៃ ដែលពួក ម្រឹគសាហាវដើរទៅមក ជាអ្នកមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន អស់៧ថ្ងៃ ដើរ ទៅក្នុងព្រៃនោះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្រប សង្កត់ ក៏បានឃើញដើមទន្លាប់ក្នុងព្រៃនោះ ដុះនៅក្នុងទីមិនស្មើ សំយុងទៅកាន់ជ្រោះ ជាឈើទ្រទ្រង់នូវផ្លែមានសភាពផ្អែម ។ ទូល ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានបរិភោគផ្លែឈើទាំងឡាយ ដែលខ្យល់បក់ធ្លាក់ ចុះមក ផ្លែឈើទាំងនោះ ពេញចិត្តទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ហើយក្រៃលែង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនឆ្អែត ក៏ឡើងទៅលើដើម ដោយគិតថានឹងស៊ីឲ្យ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់លើដើមនោះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបរិភោគផ្លែបាន មួយហើយ ប្រាថ្នាផ្លែជាគំរប់ពីរទៀត លំដាប់នោះ មែកឈើនោះ ក៏បាក់ ហាក់ដូចជាគេកាប់នឹងពូថៅ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ក៏ជាប់ មកជាមួយនឹងមែកឈើ មានជើងឡើងលើ មានក្បាលចុះក្រោម ធ្លាក់ចុះទៅក្នុងជ្រោះភ្នំ ដែលមិនមានទីពឹង មិនមានទីតោង ។

យស្មា ច ភរិ កម្ពីរំ   តស្មា ច សមបជ្ជិសំ
តត្ថ សេសឹ និរាសង្កោ   អនូនា ទសរត្តិយោ ។
អថេត្ថ កបិ មាគញ្ឆិ   គោលង្គុលោ ទរីចរោ
សាខាហិ សាខំ វិចរន្តោ   ខាទមានោ ទុមប្ផលំ
សោ មំ ទិស្វា កិសំ បណ្ឌុំ   ការុញ្ញមការី មយិ ។
អម្ភោ កោ នាម សោ ឯត្ថ   ឯវំ ទុក្ខេន អដ្ដិតោ
មនុស្សោ អមនុស្សោ វា   អត្តានំ មេ បវេទយ ។
តស្សញ្ជលឹ បណាមេត្វា   ឥទំ វចនមព្រវឹ
មនុស្សោហំ ព្យសនប្បត្តោ   ន មេ អត្ថិ ឥតោ គតិ
តំ តេ វទាមិ ភទ្ទន្តេ   ត្វញ្ច មេ សរណំ ភវ ។
គរុំ សិលំ គហេត្វាន   វិចរី បព្វតេ កបិ
សិលាយ យោគ្គំ កត្វាន   និសភោ ឯតទព្រវិ ។
ឯហិ មេ បិដ្ឋិមារុយ្ហ   គីវំ គណ្ហាហិ ពាហុភិ
អហន្តំ ឧទ្ធរិស្សាមិ   គិរិទុគ្គត វេគសា ។
តស្ស តំ វចនំ សុត្វា   វានរិន្ទស្ស សិរីមតោ
បិដ្ឋិមារុយ្ហ ធីរស្ស   គីវំ ពាហាហិ អគ្គហិ ។

ទឹកជ្រៅ មានត្រើយណា ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនធ្លាក់ដល់ត្រើយណោះទេ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរ មិនមានទីពឹង ដេកក្នុងជ្រោះនោះអស់ ១០ រាត្រីគត់ ។ គ្រានោះស្វាមានកន្ទុយដូចជាកន្ទុយគោ ត្រាច់ទៅតាមជ្រោះភ្នំ មកដល់ទីនោះ លោតពីមែកមួយ ទៅកាន់មែកមួយ បានស៊ីផ្លែឈើ ស្វានោះបានឃើញនូវខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដែលស្គមស្លេកស្លាំង ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីករុណាចំពោះខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ ស្វាថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកឯណានេះជាអ្វី ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ក្នុងទីនេះ យ៉ាងនេះ អ្នកជាមនុស្ស ឬមិនមែនមនុស្ស ចូរប្រាប់ខ្លួនដល់យើង ។ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះស្វានោះ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា ខ្ញុំជាមនុស្សដល់នូវព្យសនៈ (សេចក្តីវិនាស) ខ្ញុំទៅអំពីទីនេះមិនបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំជំរាបអ្នក សូមសេចក្តីចំរើន មានដល់អ្នក សូមអ្នកជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ។ ស្វាដ៏ប្រសើរ ត្រាច់ទៅលើភ្នំ ក៏យកនូវថ្មដ៏ធ្ងន់ ចងខ្សែនឹងថ្ម ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា អ្នកចូរមក ចូរឡើងជិះខ្នងខ្ញុំ ហើយតោងកខ្ញុំដោយដៃទាំងពីរ ខ្ញុំនឹងស្រង់អ្នកចាកជ្រោះភ្នំ ដោយរហ័ស ។ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឮពាក្យស្តេចស្វាមានសិរីនោះ ក៏ឡើងជិះខ្នង នៃស្វាជាអ្នកប្រាជ្ញ ហើយតោងកដោយដៃទាំងពីរ ។

សោ មំ តតោ សមុទ្ធាសិ   វេធសី ពលសា កបិ
វិហញ្ញមានោ កិច្ឆេន   គិរិទុគ្គត វេគសា ។
ឧទ្ធរិត្វាន មំ សន្តោ   និសេកោ ឯកមព្រវិ
ត្វំ មំ សម្ម រក្ខស្សុ   បស្សុប្បិស្សំ មុហុត្តកំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា ច ទីបិ ច   អច្ឆកោកតរច្ឆយោ
តេ មំ បមត្តំ ហិំសេយ្យុំ   តេ ត្វំ ទិស្វា និវារយ ។
ឯវំ មេ បរិត្តាតូន   បស្សុប្តិ សោ មុហុត្តកំ
តទាហំ បាបិកំ ទិដ្ឋិំ   បដិលត្ថំ អយោនិសោ ។
ភក្ខោ អយំ មនុស្សានំ   យថា ចញ្ញេ វនេ មិគា
យន្នូនិមំ វធិត្វាន   ឆាតោ ខាទេយ្យ វានរំ ។
អសិតោ ច គមិស្សាមិ   មំសមាទាយ សម្ពលំ
កន្តារំ និត្ថរិស្សាមិ   បាថេយ្យំ មេ ភវិស្សតិ ។
តតោ សិលំ គហេត្វាន   មត្ថកំ សន្និតាឡយឹ
មម ភត្តកិលន្តស្ស   បហារោ ទុព្ពលោ អហុ ។
សោ ច វេគេនុទប្បត្តោ   កបិ រុហិរមក្ខិតោ
អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ   រោទន្តោ មំ ឧទិក្ខតិ ។

ស្វានោះ មានសេចក្ដីលំបាកខ្លាំង ទៀបហត់ ដោយសេចក្ដីលំបាក បានស្រង់ខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំចាកជ្រោះភ្នំ ដោយរហ័ស ។ ស្វាជាសប្បុរសដ៏ប្រសើរ លុះស្រង់ខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំរួចហើយ ក៏ពោលនូវពាក្យនេះថា នែសំឡាញ់ អ្នកចូរការពារនូវខ្ញុំផង ខ្ញុំនឹងសម្រាកមួយរំពេច ។ បើពួកសត្វគឺសីហក្ដី ពួកខ្លាធំក្ដី ពួកខ្លាដំបងក្ដី ពួកខ្លាឃ្មុំក្ដី ពួកឆ្កែព្រៃក្ដី ពួកខ្លារខិនក្ដី ពួកសត្វទាំងនោះ មកបៀតបៀនខ្ញុំដែលធ្វេសប្រហែសហើយ បើអ្នកឃើញនូវសត្វណា ហាមឃាត់នោះចូរកំចាត់ផង ។ ស្វានោះ ឲ្យខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំការពារយ៉ាងនេះ ហើយក៏ដេកលក់មួយស្របក់ទៅ គ្រានោះខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានទិដ្ឋិលាមក ដោយមិនត្រូវទំនងថា ស្វានេះ ជាអាហាររបស់ពួកមនុស្ស ដូចពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃដែរ បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញឃ្លានហើយ គប្បីសម្លាប់នូវស្វានេះស៊ី ។ អញស៊ីហើយ នឹងយកសាច់ជាស្បៀង ដើរទៅនឹងឆ្លងផ្លូវឆ្ងាយ ស្បៀងអញក៏មានស្រាប់ ។ លំដាប់នោះ ខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចាប់យកថ្មមកវាយក្បាល(ស្វានោះ) កាលខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំ លំបាកដោយឃ្លាន ការប្រហារ ក៏មានកំឡាំងថយ ។ ឯស្វានោះ ក៏ស្ទុះក្រោកឡើងដោយរហ័ស ប្រឡាក់ដោយឈាម មានភ្នែកពេញដោយទឹកភ្នែក យំសម្លឹងមើលខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

ហាយ្យា មំ អហិរីកន្តរេ   ត្វញ្ច អាបេមិសំ តាវ
ត្វញ្ច ទោ ធារ មិយាទុំ   អញ្ញ ករេកុមរោ ហសិ ។
អរេកោ វតរេ ធុវិសេ   ជារ ឧក្ការការក
ឯតិសោ វិសមោ ឧត្តា   បចាតា ទុក្ខតោ មយា ។
កាមីតោ បរលោកាវ   ទុក្ខេយ្យំ មំ អមញ្ញថ
កណ្តក តាវចវេន្ន   តាមំ តាវេន ចិត្តិតំ ។
មា ហោវ ត្វំ អធម្មដ្ឋ   វេទនំ កដុកំ ផុសិ
មា ហោវ តាវតាមន្តំ   ផលំ វេឡុវ តំ វធិ ។
តយិ មេ នត្ថិ វិស្សាសោ   តាបធម្ម អសញ្ញត
ឯហិ មេ បិដ្ឋិតោ គច្ឆ   ទិស្សមានោវ សន្តិកេ ។
មុត្តោសិ ហត្ថា វាឡានំ   បត្តោសិ មានុសិំ បជំ
ឯស មគ្គោ អធម្មដ្ឋ   តេន គច្ឆ យថាសុខំ ។
គិរិ វរា ចរិចរេ   រុហិរំ បគ្ឃរន្តិ
អស្សុនិ សន្ធមជ្ជិត្វា   ធាតោ បត្តមារុហិ ។

និយាយថា បពិត្រអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកជាម្ចាស់ កុំធ្វើបាបខ្ញុំឡើយ អ្នកឯងធ្វើអំពើជាក្រៃលែងពេកនេះ ម្នាលអ្នកដែលមានអាយុវែង អ្នកឯងគួរតែហាមឃាត់នូវបុគ្គលដទៃ ៗ ដ៏សែនខ្លី តែខ្ញុំសេចក្តីថា ជាមនុស្សធ្វើអំពើអាក្រក់ផលយ៉ាងនេះ ឃើញបាននូវសេចក្តីទុក្ខពីជ្រោះជ្រៅក្រៃលែងនេះ ។ អញនាំអ្នកឯងមក(នេះ) ដូចជានាំមកពីបរលោក អ្នកឯងសំគាល់ឃើញថា គួរធ្វើទុក្ខ តាំងពីណាមកនោះ អ្នកឯងនោះជាមនុស្សលាមក ជាមនុស្សបាប គិតហើយ ។ នែអ្នកមិនប្រតិបត្តិធម៌ អ្នកឯងកុំប៉ះពាល់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ខ្លាំងក្លាឡើយ តាំងពីណាមកនោះ កុំសម្លាប់អ្នកឯងដូចជាផ្លែឫស្សី ដែលសម្លាប់ដើមឯងវិញឡើយ ។ នែអ្នកជាមនុស្សមានធម៌លាមក មិនសង្រួម សេចក្តីទុកចិត្តចំពោះអ្នក អ្នកឯងចូរមក អ្នកឯងចូរតាមខាងក្រោយយើងចុះ ។ អ្នកឯងរួចផុតអំពីកណ្តាប់ដៃ នៃពួកម្រឹគសាហាវហើយ អ្នកឯងបានដល់នូវបថពីជាខេត្តដែលមនុស្សហើយ នែអ្នកមិនប្រតិបត្តិធម៌ នុះផ្លូវអ្នកឯង ចូរដើរទៅឲ្យសុខសប្បាយតាមផ្លូវនោះចុះ ។ ស្វាដែលត្រាច់ទៅលើភ្នំ លុះបាននិយាយពាក្យនេះហើយ ទើបលាងឈាមក្បាលរបស់ខ្លួន ហើយជូតទឹកភ្នែកឲ្យជ្រះ ហើយលោតទៅកាន់ចុងឈើ ។

សោហំ គេលាតិសត្តស្មិំ បរិឡាហេន អដ្ដិតោ
ឧយ្ហមានេន គត្តេន វារឹ បាតុំ ឧទាគមឹ ។
អគ្គិ វិយ សន្តត្តោ រហទោ រុហិរមក្ខិតោ
បុព្វលោហិតសង្កាសោ សព្វោ មេ សមបជ្ជថ ។
យាវន្តោ ឧទពិន្ទូនិ កាយស្មិំ និបតិំសុ មេ
តាវន្តោ គណ្ឌ ជាយេថ អឌ្ឍបេលុវសាទិសា ។
បភិន្នា បគ្ឃរិំសុ មេ កុណបា បុព្វលោហិតា
យេន យេនេវ គច្ឆាមិ គាមេសុ និគមេសុ ច ។
ទណ្ឌហត្ថា និវារេន្តិ ឥត្ថិយោ បុរិសា ច មំ
ឱក្កិតា បូតិគន្ធេន មាស្សុ ឱរេន អាគមា ។
ឯតាទិសំ ឥទំ ទុក្ខំ សត្តវស្សានិ ទានិ មេ
អនុភោមិ សកំ កម្មំ បុព្វេ ទុក្កដមត្តនោ ។
តំ វោ វទាមិ ភទ្ទន្តេ យាវន្តេត្ថ សមាគតា
មាស្សុ មិត្តាន ទុព្ភិត្ថោ មិត្តទុព្ភោ ហិ បាបកោ ។

ខ្លួនព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ជាបុគ្គលដែលស្រេកទឹកជាសាហើយ ត្រូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយរោលរាល មានខ្លួនក្តៅអន្ទះអន្ទែង បានចូលទៅរកចូលផឹកទឹក ។ អន្លង់ទឹកទាំងអស់ក៏ក្តៅសព្វ ហាក់ដូចជាភ្លើងនេះ ជាអន្លង់ហាក់ដូចជាប្រឡាក់ឈាម ហាក់ដូចជាខ្ទុះនឹងឈាមប្រាកដដល់ខ្ញុំ ។ ដំណក់ទឹកមានចំនួនប៉ុន្មាន ស្រក់លើកាយរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បូសមានចំនួនប៉ុណ្ណោះ ប្រាកដស្មើដោយផ្លែព្នៅមួយចំហៀង ក៏កើតឡើង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទៅក្នុងស្រុកនិងនិគមទាំងឡាយ ណាម្តងណា ។ បូសទាំងឡាយក៏បែកធ្លាយខ្ទុះនឹងឈាម ដ៏ស្អុយ ហូរចេញ (គឺសាកៈ) របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (តាមផ្លូវនោះៗ) ។ ពួកស្ត្រីនិងបុរស មានដំបងក្នុងដៃ ដែលត្រូវក្លិនស្អុយគ្របសង្កត់ហើយ ឃាត់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំថា អ្នកឯងកុំចូលមកខាងនាយឡើយ ។ សេចក្តីទុក្ខលំបាកនេះប្រាកដដូច្នេះ បានដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ អស់ ៧ ឆ្នាំ ហើយដល់មកឥឡូវនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នៅតែទទួលផលកម្មរបស់ខ្លួន ដែលខ្លួនធ្វើអាក្រក់ហើយក្នុងកាលមុន ។ ព្រោះហេតុនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះអង្គ សូមសេចក្តីចំរើនមានដល់ព្រះអង្គ ពួកអ្នកដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ សូមកុំប្រទូស្តពួកមិត្តឡើយ ព្រោះថា បុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ជាមនុស្សអាក្រក់ ។

កុដ្ឋី កិលាសី ភវតិ យោ មិត្តានំ ទុព្ភតិ

កាយស្ស ភេទា មិត្តទ្ទុ និរយំ សោ ឧបបជ្ជតីតិ ។

មហាកបិជាតកំ ឆដ្ឋំ ។

ទករក្ខសជាតកំ

(៩០១) សចេ វោ វុយ្ហមានានំ សត្តន្នំ ឧទកណ្ណវេ
មនុស្សពលិមេសានោ នាវំ គណ្ហេយ្យ រក្ខសោ
អនុបុព្វំ កថំ ទត្វា មុញ្ចេសិ ទករក្ខសា ។

(៩០២) មាតរំ បឋមំ ទជ្ជំ ភរិយំ ទត្វាន ភាតរំ
តតោ សហាយំ ទត្វាន បញ្ចមំ ទជ្ជំ ព្រាហ្មណំ
ឆដ្ឋាហំ ទជ្ជមត្តានំ នេវ ទជ្ជំ មហោសធំ ។

(៩០៣) បោសេតា តេ ជនេត្តី ច ទីឃរត្តានុកម្បិកា
ឆព្ភិំ តយិ បទុស្សន្តិំ[១] បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនី
អញ្ញំ ឧបនិសំ កត្វា វធា តំ បរិមោចយិ

១ ម. បទុស្សតិ ។

(អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុគ្គលណា ប្រទូស្តមិត្តទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលនោះ រមែងកើតឃ្លង់ផង កើតស្រែងផង បុគ្គលអ្នកប្រទូស្តមិត្តនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ។

ចប់ មហាកបិជាតក ទី ៦ ។

ទករក្ខសជាតក

(៩០១) (តាំងពីនេះទៅព្រះរាជាសួរថា) កាលពួកយើងទាំង ៧ នាក់[១] របស់ព្រះអង្គ អណ្ដែតទៅក្នុងសមុទ្រធំជ្រៅ រាក្សសទឹកកាលស្វែងរកគ្រឿងបូជារបស់មនុស្ស គប្បីចាប់ទូក (ព្រះអង្គព្រះរាជទានខ្លួនអ្នកណាខ្លះ) តាមលំដាប់ដូចម្ដេច ទើបរួចអំពីរាក្សសទឹកបាន ។

(៩០២) (ព្រះបាទចូឡនីត្រាស់ថា) ខ្ញុំឲ្យមាតាជាមុន រួចឲ្យភរិយា ឲ្យប្អូន លំដាប់អំពីនោះ ឲ្យសំឡាញ់ ទីប្រាំឲ្យព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់៥ ទើបឲ្យខ្លួនជាគំរប់៦ មិនឲ្យមហោសថទេ ។

(៩០៣) (តាំងពីនេះ...) ព្រះមាតាជាអ្នកចិញ្ចឹមព្រះអង្គផង ជាអ្នកបង្កើតផង អនុគ្រោះព្រះអង្គអស់កាលដ៏យូរផង កាលបើឆព្ភិព្រាហ្មណ៍ប្រទូស្តចំពោះព្រះអង្គ ព្រះមាតាជាបណ្ឌិត ជាអ្នកស្គាល់ប្រយោជន៍ ធ្វើឧបាយដទៃជាគ្រឿងបង្វៃ ហើយដោះព្រះអង្គឲ្យរួចអំពីការសម្លាប់

១ គឺមាតា១ ភរិយា១ និងព្រះអនុជ១ សំឡាញ់ឈ្មោះធនុសេខៈ១ បុរោហិត១ មហោសថ១ ស្ដេចចូឡនី១ ។ អដ្ឋកថា ។

តំ តាទិសំ បាណទទិំ ឱរសំ គព្ភធារិនិំ
មាតរំ កេន ទោសេន ទជ្ជាសំ ទករក្ខិនោ ។

(៨០៤) ទហរា វិយលង្ការំ ធារេតិ អបិលន្ធនំ
ទោវារិកេ អនីកដ្ឋេ អតិវេលំ បជគ្ឃតិ[១]
អថោបិ បដិរាជូនំ សយំ ទូតានិ សាសតិ
មាតរំ តេន ទោសេន ទជ្ជាហំ ទករក្ខិនោ ។

(៨០៥) ឥត្ថិគុម្ពស្ស បវរា អច្ចន្តំ បិយភាណិនី
អនុព្វតា សីលវតី ឆាយាវ អនុបាយិនី
អក្កោធនា បុញ្ញវតី បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនី
ឧព្ភរិំ កេន ទោសេន ទជ្ជាសំ ទករក្ខិនោ ។

(៨០៦) ខិឌ្ឌារតិសមាបន្នំ អនត្ថវសមាគតំ
សា មំ សកាន បុត្តានំ អយាចំ យាចតេ ធនំ
សោហំ ទទាមិ សារត្តោ ពហុំ ឧច្ចាវចំ ធនំ

១ ម. សញ្ជគ្ឃតិ ។

ព្រះអង្គព្រះរាជទានដល់អារក្សទឹកនូវព្រះមាតា ដែលមានព្រះគុណប្រាកដដូច្នោះ ជាអ្នកឲ្យនូវជីវិត ជាអ្នកឲ្យព្រះអង្គកើតអំពីទ្រូង ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវគភ៌នោះ តើព្រោះទោសដូចម្តេច ។

(៨០៤) (ព្រះរាជា...) ព្រះមាតាខ្ញុំ ទ្រទ្រង់គ្រឿងអលង្ការដែលមិនគួរតាក់តែងដូចស្ត្រីក្មេង សើចក្អាកក្អាយហួសវេលា (ជាមួយ) នឹងនាយឆ្មាំទ្វារ នឹងពួកពលសេនា មិនតែប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងបញ្ជូននូវទូតទាំងឡាយដល់ពួកបដិរាជ (ព្រះរាជានៅក្រោមអំណាច) ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំឲ្យព្រះមាតាដល់អារក្សទឹក ព្រោះទោសនោះឯង ។

(៨០៥) (នាងកែវ..) ឧត្តមមហេសី ជាស្ត្រីប្រសើរជាងពួកស្ត្រី ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ជាស្ត្រីមានសណ្តាប់ធ្នាប់ មានសីលធម៌ ប្រព្រឹត្តតាម(ព្រះអង្គ) ដូចជាស្រមោល ជាស្ត្រីមិនក្រោធ ជាអ្នកមានបុណ្យ ជាបណ្ឌិតឃើញនូវប្រយោជន៍ ព្រះអង្គព្រះរាជទាននាងនេះឲ្យដល់អារក្សទឹក តើព្រោះទោសដូចម្តេច ។

(៨០៦) (ព្រះរាជា...) នាងឧត្តមទេវីនោះ (បានដឹងច្បាស់) នូវខ្ញុំថាជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកីឡាល្បែង ទាំងជាអ្នកលុះអំណាចនៃកិលេស ដែលមិនមានប្រយោជន៍ នាងបានសូមចំពោះខ្ញុំ នូវទ្រព្យនៃកូនទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដែលជាទ្រព្យមិនគួរសូម ខ្ញុំនោះកំពុងតែត្រេកត្រអាល ក៏បានឲ្យទ្រព្យប្រសើរនិងថោកទាបច្រើនយ៉ាង

សុគន្ធិំ ចជិត្វាន ចន្ទា សោភាមិ ឥទ្ធោ

ទុក្ខី តេន ទោសេន ឧញ្ញាហំ ឧក្ការក្ខ តោ ។

(៨០៧) យោ តោ ចិតា ជាតបថា អាសីតា ច បដិក្ខហំ

អាភជិំ បរាជ្ជិក អភិជ្ជាយ ពហុខំ

ឧត្តុហានំ បរិំ សុវីំ កិច្ចិណាមត្តិកំ

កាតរី តេន ទោសេន ឧញ្ញាសិំ ឧក្ការក្ខ តោ ។

(៨០៨) យោ[១] តោ ចិតា ជាតបថា អាសីតា ច បដិក្ខហំ

អាភជិំ បរាជ្ជិក អភិជ្ជាយ ពហុជនំ

ឧត្តុហានំ បរាក សូរោ កិច្ចិណាមត្តិ ច[២]

មយាយិ សុចិតោ ភជា នតិ[៣] ម ញ្ញាតិ ធារតោ

ទុបដ្ឋានំបិ មេ អយ្យេ ន សោ បតិ យថា បុរេ

កាតរី តេន ទោសេន ឧញ្ញាហំ ឧក្ការក្ខ តោ ។

១ ម. យោតិកា ។ អដ្ឋកថា ។ ២ ម. តោ ។ ៣ ម. ឥតិ ។

សុគន្ធរបស់ខ្លួនចេញផ្សាយពេលនោះបានផ្សាយក្រហើយ ក៏មានចិត្ត តក់ស្លុតសោកស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ខ្ញុំឲ្យគេទំនាក់ផ្សែង ភាគីរថីក ព្រោះទោសនោះឯង ។

(៨០៧) (ភាគីរថី...) ខ្ញុំកើតជាបទចំរើនហើយ ព្រោះព្រះកន្ធកាក ណា ចាំងព្រះអង្គដែលព្រះកន្ធកាកណា ចាំមកកាន់ព្រះរាជ-ដំណាក់វិញ ព្រោះជម្ងឺព្រាប្រយ៉ាង ដែលព្រះកន្ធកាកណា រំលងចាំមកកាន់ក្នុងស្ពានដៃ ព្រោះទ្រង់ព្រះរាជនាំព្រះកន្ធកាក ជាបុគ្គលប្រសើរជាងក្នុងខ្ញុំ ជាអ្នកក្បៀវក្លា មានប្រាជ្ញាឆ្លៀត (នោះ) ដល់ភាគីរថីក តើព្រោះទោសដូចម្តេច ។

(៨០៨) (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំកើតជាបទចំរើនហើយ ព្រោះកន្ធកាកណា ចាំងខ្ញុំ (ដែលកន្ធកាកណា) ចាំមកកាន់ដំណាក់វិញ ព្រោះជ-ម្ងឺព្រាប្រយ៉ាង (ដែលកន្ធកាកណា) រំលងនាំហើយចាំមក ក្នុងស្ពានដៃ កន្ធកាកនោះ មើលទៅយ៉ាង ឥតប្រសើរជាង ក្នុងខ្ញុំ ជាអ្នកក្បៀវក្លា មានប្រាជ្ញាឆ្លៀត ឯព្រះរាជានេះដូចជាក្មេង បានសេចក្តីសុខ ព្រោះតែឥតប្រក្រតីជាម្ចាស់ មិនតែប៉ុណ្ណោះ កន្ធកាកនោះ មិនមកកាន់ទីបំរើខ្ញុំដូចក្នុងកាលពីដើមទេ ខ្ញុំឲ្យ កន្ធកាក (នោះ) ដល់ភាគីរថីក ព្រោះទោសនោះឯង ។

(៨០៩) ឯករត្តេន ឧភយោ ត្វញ្ចេវ ធនុសេខក
ឧភោ ជាតេត្ថ បញ្ចាលា សហាយា សុសមាវយា
ចរិយា តំ អនុពន្ធិត្ថា(១) ឯកទុក្ខសុខោ តវ
ឧស្សុក្កោ តេ ទិវារត្តឹ សព្វកិច្ចេសុ ព្យាវដោ
សហាយំ តេន ពោសេន ឧញ្ញាសិ ចោរឃាតកោ ។

(៨១០) ចរិយា មំ អយំ អយ្យ សញ្ចរិត្វា(២) ឥធ សហ
អជ្ជាបិ តេន វណ្ណេន អតិវេលំ សញ្ចរតិ
ឧត្តរិយាបិហំ អយ្យ មន្តយាមិ រហោគតោ
អនាមន្តោ បវិសតិ បុព្វេ អប្បដិវេទិតោ
លទ្ធទ្វារោ កតោកាសោ អហិរិកំ អនាទរំ
សហាយំ តេន ទោសេន ឧញ្ញាហំ ចោរឃាតកោ ។

(៨១១) កុសលោ សព្វនិមិត្តានំ រុតញ្ញូ អាគតាគមោ
ឧប្បាតេ សុបិនេ យុត្តោ និក្ខមេ ច បវេសនេ

១ ម. ឧត្ថា ។ ២ ម. សញ្ញត្តោ ។

(៨០៩) (តាំងពី...) ជនទាំងពីរនាក់ គឺព្រះអង្គនឹងធនុសេខកុមារ ជាសំឡាញ់គ្នាល្មមស្មើគ្នា ព្រមទាំងកើតក្នុងបញ្ចាលនគរ ជាបុគ្គលពីរនាក់កើតក្នុងបញ្ចាលនគរនោះ ក្នុងរាត្រីតែមួយ ធនុសេខកុមារ មានទុក្ខសុខជាមួយគ្នានឹងព្រះអង្គ ជាប់តាមព្រះអង្គ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅកាន់(ជនបទ) ជាអ្នកខ្មីឃ្មាតខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចទាំងពួង ដើម្បីព្រះអង្គ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ព្រះអង្គក្រោធនឹងសំឡាញ់នេះដល់ការក្សេីក តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៨១០) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនាយម្ចាស់ ធនុសេខកុមារនេះ (ជាប់តាម) ខ្ញុំ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅ (កាន់ជនបទ) ហើយក្អាកក្អាយជាមួយនឹងខ្ញុំ ក្នុងកាលមុន សូម្បីក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏នៅតែរសើបក្អាកក្អាយ ហួសវេលា តាមទំនងនោះដែរ បពិត្រនាយម្ចាស់ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងប្រឹក្សាជាមួយនឹងនាងទេវី ឯធនុសេខកុមារខ្ញុំមិនបានហៅ មិនបានឲ្យដំណឹងខ្ញុំជាមុនទេ ស្រាប់តែចូលមក ជាបុគ្គលមានទ្វារបានហើយ មានឱកាសធ្វើឲ្យហើយ ខ្ញុំឲ្យនូវសំឡាញ់ ជាមនុស្សមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មិនគោរព ដល់ការក្សេីក ព្រោះទោសនោះឯង ។

(៨១១) (តាំងពី...) ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងនិមិត្តទាំងពួង ជាអ្នកដឹងនូវសំឡេងនៃប្រេត ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងទេក្ខារ ជាអ្នកទាយកាត់សុបិន ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចេញនិងការចូលផង

បហុ កុម្មគ្គលិក្ខស្មឹ ឧក្កដ្ឋបរោគារិកា

ព្រាហ្មណំ កេន ធោសេន ឆដ្ឋាសំ ឧការត្ថិតោ ។

(៨១២) បរិសាយំ តេ អយ្យេ ទុម្មិលំ ត្វា ទុដ្ឋិកម្ពិតំ

តស្មា អក្ខកំ សុម្មិំ ឧជ្ជាហំ ឧការត្ថិតោ ។

(៨១៣) សសមុទ្ទបរិយាយំ មហឹ សាគរកុណ្ឌលំ

វសុន្ធរំ អាវសសិ អមច្ចបរិវារិតោ

ចាតុរន្តោ មហារដ្ឋោ វិជិតាវី មហព្វលោ

បថព្យា ឯករាជាសិ យសោ តេ វិបុលំ គតោ

សោឡសិត្ថីសហស្សានិ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា

នានាជនបទា នារី ទេវកញ្ញូបមា សុភា

ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នំ សព្វកាមសមិទ្ធិនំ

សុខិតានំ បិយំ ទីឃំ ជីវិតំ អាហុ ខត្តិយ

អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន កេន វា បន ហេតុនា

បណ្ឌិតំ អនុរក្ខន្តោ បាណំ ចជសិ ទុច្ចជំ ។

លើផែនដីនេះលើតាការសមុទ្រ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងចំណោមពួកមន្ត្រី ព្រះអង្គព្រះរាជទានព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ដល់ពួកសត្រូវ តើព្រោះតែហេតុដូចម្តេច ។

(៨១២) (ព្រះរាជា..) បពិត្រនាគដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត មើលតែការសំរេចកិច្ចការទាំងពួងក្នុងបរិស័ទ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំឲ្យបុរោហិតនាគ្រាន់ មានចំណេះច្រើន ដល់ការក្សត្រ ។

(៨១៣) (នាគកើត...) ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងនូវផែនដីធំ មានសមុទ្រព័ទ្ធជុំវិញ ជាកុណ្ឌលរបស់សាគរ ព្រះអង្គមានអាមាត្យហែហម ជាម្ចាស់គ្រប់គ្រងលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត មានដែនដីច្រើន ជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម មានពលច្រើន ជាព្រះរាជាឯក លើផែនដី យសរបស់ព្រះអង្គក៏ដល់នូវភាពដ៏ធំទូលាយ មានពួកនារីមកអំពីជនបទផ្សេង ១ ជាស្រីស្នំ ១៦ពាន់ ពាក់គ្រឿងកុណ្ឌលដែលធ្វើអំពីកែវមណី ល្អល្អះដូចស្រីទេពកញ្ញា បពិត្រក្សត្រ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបាន ពោលថា ការរស់នៅដែលវែង ជារបស់ពួកជនដែលសម្បូណ៌ដោយអង្គទាំងពួង សម្រេចនូវសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងជា ជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងឡាយ អ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ កាលបើដូច្នោះ ព្រះអង្គរក្សាទុកនូវបណ្ឌិត ព្រោះបង់ជីវិតដែលគេលះបង់បានដោយកម្រ តើដោយអំណាចដូចម្តេច ឬក៏ដោយហេតុដូចម្តេច ។

(៨០៧) យតោបិ អាគតោ អយ្យោ មម ហត្ថំ មហោសធោ
នាភិជានាមិ ធីរស្ស អណុមត្តម្បិ ទុក្កដំ
សចេ ច កិស្មិញ្ចិ កាលេ មរណំ មេ បុរេ សិយា
បុត្តេ ច មេ បបុត្តេ[១] ច សុខាបេយ្យ មហោសធោ
អនាគតំ បច្ចុប្បន្នំ សព្វមត្ថំ វិបស្សតិ
អនាបរាធកម្មន្តំ ន ទជ្ជំ ទការក្ខិនោ ។

(៨០៨) ឥទំ សុណាថ បញ្ចាលា ចូឡនេយ្យស្ស ភាសិតំ
បណ្ឌិតំ អនុរក្ខន្តោ បាណំ ចជតិ ទុច្ចជំ
មាតុ ភរិយា ភាតុ ច សខិនោ ព្រាហ្មណស្ស ច
អត្តនោ ចាបិ បញ្ចាលោ ឆន្នំ ចជតិ ជីវិតំ
ឯវំ មហិទ្ធិយា[២] បញ្ញា និបុណា សាធុចិន្តិនី
ទិដ្ឋធម្មហិតត្ថាយ សម្បរាយសុខាយ ចាតិ ។

ទការក្ខសជាតកំ សត្តមំ ។

១ ម. សោធេ បុត្តេ បបុត្តេ ។ ២ ម. មហត្ថិកា ។

(៨០៧) (ព្រះរាជា..) បពិត្រនាងម្ចាស់ តាំងពីកាលដែលមហោសធបណ្ឌិត មកកាន់នៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃនៃខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មិនដែលឃើញនូវអំពើអាក្រក់ សូម្បីបន្តិចបន្តួចរបស់មហោសធបណ្ឌិតជាអ្នកប្រាជ្ញទេ ជាបើសេចក្ដីស្លាប់គប្បីមានដល់ខ្ញុំមុនក្នុងកាលណាមួយ មហោសធបណ្ឌិត គប្បីញុំាងកូនប្រុសទាំងឡាយ នឹងចៅទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំឲ្យសុខ មហោសធបណ្ឌិត តែងពិចារណាឃើញនូវប្រយោជន៍ទាំងពួង ក្នុងកាលអនាគតនិងបច្ចុប្បន្ន (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមិនឲ្យនូវមហោសធបណ្ឌិតជាអ្នកមានការងារមិនដែលមានទោស (ដល់រាក្សសទឹកទេ)។

(៨០៨) (នាងភេរី...) អ្នកទាំងឡាយជាបញ្ចាលទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់នូវភាសិតនេះរបស់ព្រះបាទចូឡនីនុះ ព្រះរាជាទ្រង់រក្សានូវបណ្ឌិត ស៊ូលះបង់នូវព្រះជន្មដែលគេលះបង់បានដោយក្រ ព្រះរាជាក្នុងបញ្ចាលជនបទលះបង់នូវជីវិតរបស់ជន ៦ រូបគឺ ព្រះមាតា១ ព្រះមហេសី១ ព្រះកនិដ្ឋភាតា១ សំឡាញ់១ ព្រាហ្មណ៍១ ព្រះអង្គ១ បញ្ញាជាគុណជាតិដ៏ល្អិត សម្រាប់គិតនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អ មានប្រមាណច្រើនយ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះផង ដើម្បីសេចក្ដីសុខក្នុងបរលោកផង ។

ចប់ ទការក្ខសជាតក ទី ៧ ។

បណ្ឌរកជាតកំ

(៨១៦) វិកិណ្ណវាចំ អនិគុយ្ហមន្តិំ
អសញ្ញតំ អបរិចក្ខិតារំ[១]
ភយន្តមន្វេតិ សយំ អពោធំ
នាគំ យថា បណ្ឌរកំ សុបណ្ណោ ។
យោ គុយ្ហមន្តំ បរិរក្ខណេយ្យំ
មោហា នរោ សំសតិ ហាសមានោ
តំ ភិន្នមន្តំ ភយមន្វេតិ ខិប្បំ
នាគំ យថា បណ្ឌរកំ សុបណ្ណោ ។
នានុមិត្តោ គរុំ អត្ថំ គុយ្ហំ វេទិតុមរហតិ
សុមិត្តោ ច អសម្ពុទ្ធំ សម្ពុទ្ធំ វា អនត្ថវា ។
វិស្សាសមាបជ្ជិមហំ អចេលំ
សមណោ អយំ សម្មតោ ភាវិតត្តោ
តស្សាហមក្ខឹ វិវរឹ គុយ្ហមត្ថំ
អតីតមត្ថោ កបណំ រុទាមិ ។
តស្សាហំ បរមំ ព្រហ្មេ គុយ្ហំ
វាចញ្ហិមំ នាសក្ខឹ សំយមេតុំ

១ ម. អបរិក្ខិតារំ ។

បណ្ឌរកជាតក

(៨១៦) (បណ្ឌរកនាគរាជពោលថា) ភ័យខ្លួនឯង រមែងជាប់តាម នូវបុគ្គលដែលមានវាចាល្អហាច មានមន្តមិនលាក់ទុក ជាអ្នកមិនសង្រួម មិនពិចារណា ជាអ្នកល្ងង់នោះ ដូចជាគ្រុឌចាប់យកនាគឈ្មោះបណ្ឌរកៈ ។ ជនណារីករាយ ប្រាប់មន្ត ដែលគួរលាក់ គួររក្សាទុក ព្រោះសេចក្តីវង្វេង ភ័យរមែងជាប់តាម នូវជននោះដែលមានមន្តបែកធ្លាយនោះដោយឆាប់ ដូចជាគ្រុឌចាប់យកនាគ ឈ្មោះ បណ្ឌរកៈ ។ មិត្តគ្រាន់តែបណ្តោយតាម មិនគួរឲ្យដឹងនូវហេតុជាខ្លាំងដែលគួរលាក់ ទាំងមិត្តល្អ ជាអ្នកមិនយល់ការ ឬយល់ការដែរ តែជាអ្នកមិនប្រាថ្នាប្រយោជន៍ (ក៏មិនគួរឲ្យដឹងដែរ) ។ អញដល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តអចេល អចេលនេះ ជាសមណៈ គេគប់រកហើយ មានចិត្តចំរើនហើយ អញក៏ប្រាប់បើកនូវហេតុកំបាំងដល់អចេលនោះ ព្រោះជាអញមានប្រយោជន៍កន្លងហួស ហើយខ្ញុំយំ កំព្រាម្នាក់ឯង ។ បពិត្រគ្រុឌដ៏ប្រសើរ ព្រោះខ្ញុំមិនអាចនឹងសង្រួមវាចាដ៏ប្រសើរកំបាំងនេះ ដល់អចេលនោះ

តស្សក្ខាតោ ហិ ភយមាគតំ មម
អតីតមត្ថោ កបណំ រុទាមិ ។
យោ វេ នរោ សុហទំ មញ្ញមានោ
គុយ្ហមត្ថំ សំសតិ ទុក្កុលីនេ
ទោសា ភយា អថវា រាគរត្តោ
បល្លត្ថិតោ ពាលោ អសំសយំ សោ ។
តិរោក្ខវាចោ អសតំ បវិដ្ឋោ
យោ សង្គតីសុ ឧទីរេតិ វាក្យំ
អាសីវិសោ ទុម្មុខោត្យាហុ តំ នរំ
អារា អារា សំយមេ តាទិសម្ហា ។
អន្នំ បានំ កាសិកចន្ទនញ្ច
មនាបិត្ថិយោ មាលមុច្ឆាទនញ្ច
ឱហាយ គច្ឆាមសេ សព្វកាមេ
សុបណ្ណ បាណូបគតាវ ត្យម្ហា ។
[៥០៧] កោនីធ តិណ្ណំ គរហំ ឧបេតិ
អស្មឹ លោកេ បាណភូ នាគរាជ
សមណោ សុបណ្ណោ អថវា ត្វមេវ
កិំការណា បណ្ឌរកគ្គហីតោ ។

បានជាតែយកមកដល់ខ្ញុំ អំពីចំណែកនៃអាហារនោះ ទើបខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍កន្លងហួស កំព្រា ហើយខ្ញុំយំ ។ ជនណាសំគាល់នូវបុគ្គលថា មានចិត្តល្អ ប្រាប់នូវការពិតកំបាំង ចំពោះជនមានត្រកូលអាក្រក់ ព្រោះតែទោសាគតិ ភយាគតិ ឬត្រេកអរដោយតម្រេកៈ ជននោះជាមនុស្សល្ងង់ឈ្មោះថា ភ្លាត់ហើយដោយឥតសង្ស័យ ។ ជនណាមានវាចាចេញទៅខាងក្រៅ ចប់ចូលក្នុងពួកអសប្បុរស ពោលនូវពាក្យ (កំបាំងរបស់គេ)ក្នុងទីប្រជុំ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅជននោះថាជាអ្នកមានមាត់អាក្រក់ ដូចអាសិរពិស បុគ្គលគប្បីវៀរចាកបុគ្គលបែបនោះ ឲ្យឆ្ងាយចេញអំពីចំងាយ ។ យើងលះបង់នូវកាមទាំងពួង គឺ បាយ ទឹក សំពត់ក្នុងដែនកាសី ខ្លឹមចន្ទន៍ ពួកស្រីជាទីគាប់ចិត្ត គ្រឿងផ្កានិងគ្រឿងប្រស់ព្រំ បពិត្រសុបណ្ណៈ យើងសូមដល់នូវលោក (ជាទីពឹង) ស្មើដោយជីវិត ។

(៥០៧) (សុបណ្ណគ្រុឌសួរថា) ឈ្មោលនាគរាជ បណ្ដាជនទាំង ៣ នាក់ ក្នុងទីនេះ តើសត្វណានឹង សមណៈ ឬគ្រុឌ ឬអ្នកឯង គួរដល់នូវសេចក្ដីតិះដៀលបាន ក្នុងលោកនេះ ឈ្មោលបណ្ឌរកៈ (អ្នកឯងត្រូវខ្ញុំ) ចាប់បាន ព្រោះហេតុដូចម្ដេច ។

(៨១៨) សមណោ ហិ មេ សម្ភត្តោ អហោសិ
បិយោ ច មេ មនសា ភាវិតត្តោ
តស្សាហមក្ខឹ វិវរំ គុយ្ហមត្ថំ
អតីតមត្ថោ កាបុរិសោ វមាមិ ។

(៨១៩) ន ចត្ថិ សត្តោ អមរោ បថព្យា
បញ្ញាវិធា នត្ថិ ន និន្ទិតព្វា
សច្ចេន ធម្មេន ធិតិយា ទមេន
អលព្ភមព្យាហរតី នរោ ឥធ ។

មាតាបិតា បរមា ពន្ធវានំ
នាស្សុ តតិយោ អនុកម្បកត្ថិ
តេសម្បិ គុយ្ហំ បរមំ ន សំសេ
មន្តស្ស ភេទំ បរិសង្កមានោ ។

មាតាបិតា ភគិនី ភាតរោ ច
សហាយា វា យស្ស ហោន្តិ សបក្ខា
តេសម្បិ គុយ្ហំ បរមំ ន សំសេ
មន្តស្ស ភេទំ បរិសង្កមានោ ។

(៨១៨) (បណ្ឌរកៈ .) កាលណាសមណៈ ជាបុគ្គលមានសភាពដែលខ្ញុំរាប់អានហើយ ជាទីស្រឡាញ់ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំ មានខ្លួនចំរើនហើយ ខ្ញុំប្រាប់បើកភាពដ៏កំបាំងដល់សមណៈនោះ ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍កន្លងហួស កំព្រោះហើយខ្ជាយ ។

(៨១៩) (សុបណ្ណរាជ..) ធម្មតាសត្វលើផែនដី ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ មិនមានទេ ចំណែកនៃបញ្ញា ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលមិនគួរតិះដៀល នរជនក្នុងលោកនេះ រមែងនាំមកនូវហេតុណាដែលបុគ្គលមិនគួរបាន ដោយសច្ចៈ១ ដោយសុចរិតធម៌១ ដោយធិតិបញ្ញា១ ដោយការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ១ ។

មាតាបិតា ជាបុគ្គលប្រសើរជាងពួកញាតិទាំងឡាយ សត្វជាគំរប់ ៣ (ក្រៅអំពីមាតាបិតា) ឈ្មោះថាជាអ្នកអនុគ្រោះដល់បុគ្គលនោះមិនមានទេ បុគ្គលកាលរង្កៀសនូវការបែកធ្លាយនៃមន្ត មិនគប្បីប្រាប់ការសម្ងាត់ដ៏កំបាំងក្រៃលែងដល់មាតាបិតា ។

មាតាបិតា បងប្អូនស្រី បងប្អូនប្រុស នឹងសំឡាញ់ ឬញាតិទាំងពីរចំណែក របស់បុគ្គលនោះ បុគ្គលកាលរង្កៀសនូវការបែកធ្លាយមន្ត មិនគប្បីប្រាប់ នូវការសម្ងាត់ដ៏កំបាំងដ៏ក្រៃលែង ដល់មាតាបិតា ជាដើមនោះឡើយ ។

ភរិយា ចេ បុរិសំ វជ្ជា កោមារី បិយភាណិនី
បុត្តរូបយសូបេតា ញាតិសង្ឃបុរក្ខតា
តស្សាបិ គុយ្ហំ បរមំ ន សំសេ
មន្តស្ស ភេទំ បរិសង្កមានោ ។

(៤៦០) ន គុយ្ហមត្ថំ វិវរេយ្យ រក្ខេយ្យ នំ យថា និធឹ
ន ហិ បាតុកតោ សាធុ គុយ្ហោ អត្ថោ បជានតា ។
ថិយា គុយ្ហំ ន សំសេយ្យ អមិត្តស្ស ច បណ្ឌិតោ
យោ ចាមិសេន សំហីរោ ហទយត្ថេនោ ច យោ នរោ ។
គុយ្ហមត្ថមសម្ពុទ្ធំ សម្ពោធយតិ យោ នរោ
មន្តភេទភយា តស្ស ទាសភូតោ តិតិក្ខតិ ។
យាវន្តោ បុរិសស្សត្ថំ គុយ្ហំ ជានន្តិ មន្តិនំ
តាវន្តោ តស្ស ឧព្វេគា តស្មា គុយ្ហំ ន វិស្សជេ ។
វិវិច្ច ភាសេយ្យ ទិវា រហស្សំ
រត្តឹ គិរំ នាតិវេលំ បមុញ្ចេ

បើទុកជាភរិយា ជាស្រីក្មេង ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មានបុត្រ [illegible] ។

(៨១៩) បុគ្គលកាលបើរៀរខ្លួនការបែកធ្លាយនៃមន្ត មិនគប្បីប្រាប់នូវការលាក់កំបាំងដ៏ក្រៃលែង ដល់ភរិយានោះទេ ។

(៨៦០) បុគ្គលមិនគប្បីបើកនូវការលាក់កំបាំងទេ គប្បីរក្សានូវការលាក់កំបាំងឲ្យដូចជាកំណប់ ព្រោះការលាក់កំបាំងដែលបុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ មិនប្រាប់គេ ជាការប្រពៃ ។ អ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីនិយាយប្រាប់ការលាក់កំបាំងដល់ស្ត្រី ដល់ជនជាសត្រូវ ដល់ជនឡៀបឡប់ដោយអាមិសៈ ដល់ជនលួចគំនិត ។ ជនណាញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងការលាក់កំបាំងដែលគេមិនទាន់ដឹង អ្នកប្រាជ្ញតែងអត់សង្កត់មិនប្រាប់ដល់ជននោះ ព្រោះខ្លាចបែកការដែលគិតទុក ដូចមនុស្សខ្ញុំគេ ។ ជនទាំងឡាយមានចំនួនប៉ុន្មាននាក់ ដឹងនូវមន្តជាការលាក់កំបាំងរបស់បុរស សេចក្តីតក់ស្លុតមានចំនួនប៉ុណ្ណោះ តែងកើតឡើង ដល់បុរសនោះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីស្រាយនូវការលាក់កំបាំងឡើយ ។

នៅវេលាថ្ងៃ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីនិយាយការលាក់កំបាំង ក្នុងទីស្ងាត់
នៅវេលារាត្រី មិនគប្បីបញ្ចេញសម្ដី ឲ្យហួសកម្រិត

ឧបស្សុតិកា ហិ សុណន្តិ មន្តំ
តស្មា មន្តោ ខិប្បមុបេតិ ភេទំ ។

[៨៦១] យថាបិ អយោឃរំ មហន្តំ
អទ្វារកំ អាយសំ ភទ្ទសាលំ[១]
សមន្តខាតបរិខាឧបេតំ
ឯវម្បិ មេ តេ ឥធ គុយ្ហមន្តា ។

យេ គុយ្ហមន្តា អវិកិណ្ណវាចា
ទឡ្ហា សទត្ថេសុ នរា ទុជិវ្ហ
អារា អមិត្តា ព្យវជន្តិ តេហិ
អាសីវិសា វារិ សត្តុសង្ឃា ។

[៨៦២] ហិត្វា ឃរំ បព្វជិតោ អចេលោ
នគ្គោ មុណ្ឌោ ចរតិ ឃាសហេតុ
តម្ហិ នុ ខោ វិវរិ គុយ្ហមត្ថំ
អត្ថា ច ធម្មា ច អបគ្គតម្ហា ។

កថំករោ ហោតិ សុបណ្ណរាជ
កិំសីលោ កេន វតេន វត្តំ

១ អដ្ឋកថា ភទ្ទសាលំ ។

ព្រោះថា ពួកជនអ្នកលួចស្តាប់ រមែងឮនូវមន្ត[១] ព្រោះហេតុនោះ មន្តក៏រមែងដល់នូវការបែកធ្លាយយ៉ាងឆាប់ ។

(៨៦១) ក្រុងដែលគេធ្វើដោយដែកដែលជាទីមិនមានទ្វារ (គេចូលមិនបាន) ក្នុងរោងដែលប្រកបដោយសាលា ដ៏មានកន្លែងល្អ ប្រកបដោយគូដែលគេជីកជុំវិញ យ៉ាងណា បុរសមានមន្តដែលខ្ញុំលាក់ទុកក្នុងហឫទ័យនេះ ព្រោះដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអ្នកមានអណ្ដាតពីរ ពួកជនណាជាអ្នកមានមន្ត ទូលាក់ទុក មានវាចាមិនលួសលាយ ជាអ្នកមាំមួនក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សត្រូវទាំងឡាយ រមែងចៀសចេញឆ្ងាយអំពីពួកជននោះ ដូចពពួកនៃសត្វ ចៀសចេញអំពីអាសិរពិស ។

(៨៦២) (បណ្ឌារកៈ...) អចេល ជាអ្នកបួសលះបង់ផ្ទះ អាក្រាតត្រងោល ប្រព្រឹត្ត ព្រោះហេតុតែអាហារ ខ្ញុំបានបើកបង្ហាញនូវការទុកក្នុងចិត្តចំពោះអចេលនោះឯង (ព្រោះហេតុនោះ) បានជាខ្ញុំឃ្លាតចាកគុណនិងធម៌ ។ បពិត្រសុបណ្ណរាជ បុគ្គលធ្វើដូចម្ដេច មានសីលដូចម្ដេច ប្រព្រឹត្តនូវវត្តដូចម្ដេច

១ ពាក្យថា មន្តក្នុងទីនេះ សំដៅយកការប្រឹក្សាគ្នាអំពីកិច្ចការស្ងាត់កំបាំង ឬសំដៅយកមន្តអាគម ដែលគេរៀនហើយទន្ទេញទុក ។ អដ្ឋកថា ។

សមណោ ចរំ ហិត្វា មមាយិតានិ
កថំការកោ សគ្គមុបេតិ ឋានំ ។

(៨៦៣) ហិរិយា តិតិក្ខាយ ទមេន ខន្តិយា(១)
អក្កោធនោ បេសុណិយំ បហាយ
សមណោ ចរំ(២) ហិត្វា មមាយិតានិ
ឯវំការកោ សគ្គមុបេតិ ឋានំ ។

(៨៦៤) មាតាវ បុត្តំ តរុណំ តនុជ្ជំ
សម្ផស្សតា សព្វគត្តំ ផរេតិ
ឯវម្បិ មេ ត្វំ បាតុរហុ ទិជិន្ទ
មាតាវ បុត្តំ អនុកម្បមានោ ។

(៨៦៥) ធម្មំ ចរ ត្វំ ឥធ ទុជ្ជហំ
កាយោ ហិ ពុទ្ធា ធម្មា អញ្ញោ(២) អត្ថិ
អនេកភាសី ធិក្កោរា អត្រោជា ច
ឥជ្ឈន្តុ ពុទ្ធញ្ញាកោ មេ អហោសិ ។

(៨៦៦) ឥធេវ ភក្ខំ វិសជ្ជ សុវណ្ណា
ភុត្វា បតិដ្ឋាយ និធោ ទុជ្ជិ
ឧត្តដ្ឋ ត្វំ សព្វកាយោ ទិសត្ថា

១ ឱ. ទេវធម្មជាតកេ ។ អត្ថកថា ចរេ ។ ២ ឱ. អញ្ញោ ។

ឈ្មោះថាសមណៈ ប្រព្រឹត្តលះបង់នូវសេចក្តីកង្វល់ (កណ្ហា) សមណៈនោះធ្វើដូចម្តេច ទើបទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

(៨៦៣) (សុវណ្ណកដ...) បុគ្គលប្រកបដោយហិរិ ដោយខន្តិ នឹងសេចក្តីអត់ធន់ ដោយការទូន្មាន (នូវឥន្ទ្រិយ) ជាអ្នកមិនខឹង លះបង់នូវពាក្យញុះញង់ ទើបឈ្មោះថាសមណៈប្រព្រឹត្តលះបង់នូវសេចក្តីកង្វល់ ឯសមណៈនោះធ្វើយ៉ាងនេះឯង ទើបចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌បាន ។

(៨៦៤) (បណ្ឌក:) មាតាឃើញកូនខ្ចី ដែលកើតអំពីខ្លួន ហើយប៉ះពាល់នូវសម្ផស្សពេញកាយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោកជាព្រាហ្មណ៍ លោកជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រោសដល់ខ្ញុំ ដូចជាមាតា (អនុគ្រោះ) នូវបុត្រ យ៉ាងនោះ ។

(៨៦៥) (សុវណ្ណកដ...) នែអ្នកមានអណ្ណកតី អ្នកចូរវៀរចាកការសំឡាប់សត្វនៃបុគ្គលនេះ ព្រោះថាបុគ្គលមានគតិ ៣ យ៉ាង គឺកូនកើតអំពីខ្លួន ១ បុត្រក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ អ្នកចូរគ្រប់គ្រងនូវអ្នកទាំងឡាយណាមួយ របស់ខ្ញុំហើយ ។

(៨៦៦) (អកិត្តិតាបស) ស្តេចស្រុកមានគ្រឿងអលង្ការ (ល្អដោយពាក្យ) យ៉ាងនេះហើយ ក៏បានទៅហើយផែនដី ដែលសត្វមានអណ្ណកតី ដោយពាក្យថា អ្នកចូរកសិកម្ម គឺនូវផ្លែឈើទាំងនេះហើយ

ជលូបគោ ហោតិ ឧយាតិកុត្តោ ។

អាតុរានំ យថា កុសលោ តិកិច្ឆកោ

បិបាសិតានំ រហទោវ សីតោ

វេស្មំ យថា ហិមសីតដ្ដិតានំ

ឯវម្បិ តេ សរណមហំ ភវាមិ ។

(៨៦៣) សន្ធឹ កត្វា អមិត្តេន អណ្ឌជេន ជលាពុជ

វិវរិយ ទាឋំ សេស្សសិ(*) កុតោ តំ ភយមាគតំ ។

(៨៦៤) សង្កេថេវ អមិត្តស្មឹ មិត្តស្មឹបិ ន វិស្សសេ

អភយា ភយមុប្បន្នំ អបិ មូលានិ កន្តតិ ។

កថំ នុ វិស្សសេ ត្យម្ហិ យេនាសិ កលហោ កតោ

និច្ចយត្តេន ហាតព្វំ សោ ទិសព្ភិ ន រជ្ជតិ ។

វិស្សាសយេ ន ច តំ វិស្សសេយ្យ

អសង្កិតោ សង្កិតោ ច ភវេយ្យ

តថា តថា វិញ្ញូ បរក្កមេយ្យ

យថា យថា ភាវំ បរោ ន ជញ្ញា ។

---

* [illegible]

ព្រោះត្រូវតែខ្ញុំគប់ត្រងក្នុងទីសោកនឹងទឹកហើយ ។

ខ្ញុំជាទីពឹងរបស់អ្នក ដូចជាពេទ្យដ៏ឈ្លាស (ជាទីពឹង) របស់ពួកអ្នកមានជម្ងឺ ឬដូចជាអន្លង់ទឹកត្រជាក់ (ជាប្រយោជន៍) របស់ពួកអ្នកស្រេកទឹក ឬក៏ដូចផ្ទះ (ជាទីត្រូវការ) របស់ពួកបុគ្គលដែលលំបាក ដោយសារត្រជាក់ ។

(៨៦៣) សុបណ្ណ (ក...) ម្នាលអ្នកជាជលាពុជៈ អ្នកធ្វើសេចក្តីសន្និស្មាល ជាមួយនឹងអណ្ឌជៈជាសត្រូវ ហើយនៅបើកចង្កូមដេក (ធ្វើអ្វីទៀត) ភ័យនឹងមកដល់អ្នក អំពីទីណា ។

(៨៦៤) (បណ្ឌរកៈ) បុគ្គលត្រូវតែរង្កៀសនូវបុគ្គលជាសត្រូវ មិនត្រូវទុកចិត្តបុគ្គលសូម្បីជាមិត្ត (ព្រោះ) ភ័យរមែងកើតឡើងអំពីបុគ្គលដែលមិនគួរភ័យ រមែងកាត់ សូម្បីឫសគល់ (ចោល) ។ បុគ្គលធ្វើឈ្លោះនឹងជនណា គប្បីទុកចិត្តជននោះដូចម្តេចកើត បុគ្គលគប្បីនៅ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច បុគ្គលនោះ រមែងមិនត្រេកអរនឹងសត្រូវ ។

បុគ្គលគប្បីធ្វើឲ្យគេទុកចិត្ត ប៉ុន្តែមិនត្រូវទុកចិត្តគេ បុគ្គលដែលគេមិនរង្កៀសហើយ ប៉ុន្តែគប្បីរង្កៀសនឹងគេ បុគ្គលដទៃ មិនដឹងនូវភាព (របស់ខ្លួន) ដោយហេតុណា ៗ វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រឹងប្រែង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ៗ ។

(៤៦៩) តេ ទេវវណ្ណា សុខុមាលរូបា
ឧភោ សមា សុជវា បុញ្ញក្ខន្ធា
ឧបាគមុំ ការវិយំ[1] អចេលំ
មិស្សីភូតា អស្សវាហាវ នាគា ។

(៤៧០) ឥតោ ហវេ បណ្ឌរកោ អចេលំ
សយមេវុបាគម្ម ឥទំ អវោច
ឧត្តុប្ផហំ សច្ចកយាភិវត្តា
ន ហំ ទុន ភុញ្ជុំ មនសោ បិយត្តា ។

(៤៧១) បិយោ ហិ មេ អាសិ សុបណ្ណរាជា
អសំសយំ បណ្ឌរកេន សច្ចំ
សោ រាគរត្តោ ច អកាសិ មេតំ
បាបកម្មំ សម្បជានោ ន មោហា ។

(៤៧២) ន មេ បិយំ អប្បិយំ វាបិ ហោតិ
សម្បស្សតោ លោកមិមំ បរញ្ច
សុសញ្ញតានញ្ហិ វិយញ្ជនេន
អសញ្ញតោ លោកមិមំ ចរាសិ ។
អរិយាវកាសោសិ អនរិយោ វាសិ

---

[1] អដ្ឋកថាយំ ជន ការិយន្តិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

(៤៦៩) (គរុឡសួរថា) បុរសទាំងនោះនាំឥសីអចេលកៈនោះ មានវណ្ណៈដូចជាទេវតា មានសរីរៈជាសុខុមាលជាតិស្មើគ្នា មានជ័យដ៏ល្អ មានគំនរនៃបុណ្យ គៀកនឹងគ្នា ដូចជាសេះទេះទឹម បានចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេល ឯកពនឹការវិយៈ ។

(៤៧០) លំដាប់នោះឯង បណ្ឌរកនាគរាជ បានចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេលដោយខ្លួនឯង ហើយពោលពាក្យនេះថា ខ្ញុំរួច (អំពីការសំឡាប់) កន្លងនូវភ័យតាំងពីក្នុងថ្ងៃនេះហើយ យើងមិនជាទីស្រឡាញ់របស់លោកដោយចិត្តពិតប្រាកដទេ ។

(៤៧១) (អចេល...) សុបណ្ណរាជ ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ ជាងបណ្ឌរកនាគរាជមែន ឥតសង្ស័យ (នេះ) ជាពាក្យពិត ខ្ញុំនោះជាអ្នកត្រេកអរដោយរាគៈ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ បានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់នុ៎ះ មិនមែនព្រោះមោហៈទេ ។

(៤៧២) (បណ្ឌរកៈ...) បព្វជិត កាលឃើញច្បាស់នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ រមែងមិនមានគំនិតថា វត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ឬមិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អញដូច្នេះទេ អ្នកជាបុគ្គលមិនសង្រួមប្រព្រឹត្ត ក្នុងលោកនេះ ដោយភេទ របស់បុគ្គលអ្នកសង្រួមល្អ ៗ អ្នកឯងបង្អួតជាអរិយៈ តែមិនមែនជាអរិយៈទេ

អសព្ភាតោ សព្ភូតសម្មិកាសោ
កណ្ហាភិជាតិកោ អនរិយរូបោ
ការំ តហំ ទុក្កដំ អចារិ ។

[៤៣៣] អទុដ្ឋស្ស តុវំ ទុព្ភិ ទុព្ភី ច បិសុណោ ចសិ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន មុទ្ធា តេ ផលតុ សត្តធា ។

[៤៣៤] តស្មា ហិ មិត្តានំ ន ទុព្ភិតព្វំ
មិត្តទុព្ភា ហិ បាបិយោ នត្ថិ អញ្ញោ
អាសិត្តសត្តោ និហតោ បថព្យា
ឥន្ទស្ស វាក្យេន ហិ សំវរោ ហតោតិ ។

វណ្ណារោហជាតកំ អដ្ឋមំ ។

សម្ពុលាជាតកំ

[៤៣៥] កា វេធមានា គិរិកណ្ណិកាយំ
ឯកា តុវំ តិដ្ឋសិ សំហិតូរុ
បុដ្ឋាសិ មេ បាណិបមេយ្យមជ្ឈេ
អក្ខាហិ មេ នាមញ្ច ពន្ធវេ ច ។

អ្នកមិនសង្រួម តែមានភាពហាក់ដូចជាអ្នកសង្រួម មានជាតិខ្មៅ មានសភាពមិនប្រសើរ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ ទុច្ចរិតច្រើនយ៉ាង ។

(៤៣៣) ម្នាលអ្នកប្រទូស្ត អ្នកជាបុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ដែលមិនបានប្រទូស្តទៀតផង ជាអ្នកញុះញង់ផង ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមឲ្យក្បាលរបស់អ្នកឯង បែកជា ៧ ភាគ ។

(៤៣៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនត្រូវប្រទូស្តមិត្តទាំងឡាយឡើយ ព្រោះថា សភាវៈដទៃ ដែលអាក្រក់ជាងការប្រទូស្តមិត្ត មិនមានទេ អសុរឈ្មោះសំវរៈ ត្រូវសត្វកាចពិសប្រហារខ្ទាត ក៏ធ្លាក់ចេញអំពីផែនដី វិនាស តាមពាក្យរបស់ឥន្ទ្រដ៏ប្រសើរ ។

ចប់ វណ្ណារោហជាតក ទី ៨ ។

សម្ពុលាជាតក

(៤៣៥) (ទានវៈ[១]សួរថា) ម្នាលនាងមានភ្លៅល្អ នាងឈ្មោះអ្វី ញ័ររន្ធត់នៅជ្រោះនៃភ្នំ ឈរនៅតែម្នាក់ឯង ម្នាលនាងមានចង្កេះត្រង់កណ្តាលគួរកំណត់ដោយដៃ (បាតដៃ) យើងសួរហើយ នាងចូរប្រាប់ នូវនាមនិងផៅពង្ស ដល់យើង ។

១ [illegible] ។

ឱភាសយំ វនំ រម្មំ   សីហព្យគ្ឃនិសេវិតំ
កា វា ត្វមសិ កល្យាណី   កស្ស វា ត្វំ សុមជ្ឈិមេ
អភិវាទេមិ តំ ភទ្ទេ   ទានវាហំ នមត្ថុ តេ ។
(៥៣៦) យោ បុត្តោ កាសិរាជស្ស   សោត្ថិសេនោតិ តំ វិទូ
តស្សាហំ សម្ពុលា ភរិយា   ឯវំ ជានាហិ ទានវ
អភិវាទេមិ ភន្តេ   សម្ពុលាហំ នមត្ថុ តេ ។
វេទេហបុត្តោ ភទ្ទន្តេ   វនេ វសតិ អាតុរោ
តមហំ រោគសមាបន្នំ   ឯកា ឯកំ ឧបដ្ឋហិំ ។
អហញ្ច វនមុញ្ឆាយ   មធុមំសំ មិគាសិតំ
យទាហរាមិ តំ ភក្ខំ   តស្ស នូនជ្ជ ឆាទតិ ។

ម្នាលនាងកល្យាណី នាងជាអ្វី ម្នាលនាងមានចង្កេះកណ្ដាលដ៏ល្អ នាងជាធីតា របស់អ្នកណា នាងញុំាងព្រៃជាទីរីករាយ ដែលសីហៈនិងខ្លាធំអាស្រ័យនៅ ឲ្យភ្លឺរុងរឿង ម្នាលនាងដ៏ចំរើន យើងឈ្មោះទានវៈ សូមសំពះនាង សូមនមស្ការចំពោះនាង ។

(៥៣៦) (នាងសម្ពុលាឆ្លើយថា) អ្នកណាជាបុត្រ របស់ព្រះរាជាក្នុងដែនកាសី អ្នកដទៃតែងស្គាល់អ្នកនោះថា ព្រះនាម សោត្ថិសេន ខ្ញុំឈ្មោះនាងសម្ពុលា ជាភរិយា របស់ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមសោត្ថិសេន នោះ បពិត្រទានវៈ លោកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំឈ្មោះសម្ពុលា សូមសំពះ សូមនមស្ការចំពោះលោក ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជាវិទេហៈ ប្រឈួនក្ដៅក្រហាយ គង់នៅក្នុងព្រៃ ខ្ញុំជាស្ត្រីម្នាក់ឯង បំរើព្រះរាជបុត្រ ដែលមានរោគបៀតបៀន មួយអង្គឯងនោះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំ (ត្រាច់ទៅ) ដើម្បីស្វែងរកផ្លែឈើ ក្នុងព្រៃ នាំមកនូវទឹកឃ្មុំនិងសាច់ដែលជាអាហាររបស់ម្រឹគណា (ស្វាមីរបស់ខ្ញុំ) មានទឹកឃ្មុំនិងសាច់ ជាអាហាររបស់ម្រឹគនោះ ជាអាហារ(កាល បើមិនបានអាហារនេះ)របស់ស្វាមីខ្ញុំនោះ ទឹងទ្រាំទ្រមិនបាន ក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយពិត ។

(៤៣៧) កិំ វត រាជបុត្តេន រោគុវេន ការិស្សសិ
សម្ពុលេ បរិចិណ្ណេន អហំ ភត្តា ភវាមិ តេ ។
សោកដ្ឋាយ ទុរត្តាយ កិំ រូបំ វិន្ទតេ មម
អញ្ញំ បរិយេស ភទ្ទន្តេ អភិរូបតរំ មយា ។
ឯហិមំ គិរិមារុយ្ហ ភរិយា មេ ចតុស្សតា
តាសំ ត្វំ បវរា ហោហិ សព្វកាមសមិទ្ធិនី ។
ននុ តារកវណ្ណាភេ យង្កិញ្ចិ មនសិច្ឆសិ
សព្វន្តំ បចុរំ មយ្ហំ រមស្សុជ្ជ មយា សហ ។
នោ ចេ តុវំ មហេសេយ្យំ សម្ពុលេ ការយិស្សសិ
អលំ ត្វំ បាតរាសាយ បណ្ហេ ភក្ខា ភវិស្សសិ ។
តញ្ច សត្តជដោ លុទ្ទោ កឡារោ បុរិសាទកោ
វនេ នាថំ អបស្សន្តិំ សម្ពុលំ អគ្គហី ភុជេ ។
អធិបន្នា បិសាចេន លុទ្ទេនាមិសចក្ខុនា
សា ច សត្តុវសម្បត្តា បតិមេវានុសោចតិ ។

(៤៣៧) (ទេវតា...) ម្នាលនាងសម្ពុលា នាងធ្វើ (នូវការបួលចិត្ត) នឹងព្រះរាជបុត្រ ប្រហែលនឹងភ្លើងក្រហាយ ដែលគេដាក់ឲ្យឆេះនៅក្នុងព្រៃ ធ្វើអ្វី ខ្ញុំសូមជាភស្តារបស់នាង ។

(នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំកំសត់មានរូបដូចមនុស្សកើតទុក្ខ ព្រោះខ្ញុំជាស្ត្រីមានសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ មានខ្លួនដ៏លំបាក បពិត្រលោក ដើម្បីអ្វី លោកចូរស្វែងរកស្ត្រីឯទៀត ដែលល្អជាងខ្ញុំចុះ ។

(ទេវតា...) នាងចូរមកចុះ ចូរឡើងកាន់ភ្នំនេះ ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំមាន ៤០០ នាក់ នាងចូរជាស្ត្រីដ៏ប្រសើរជាងស្ត្រីទាំងនោះ ចូរសម្រេចការសេចក្តីប្រាថ្នា គ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលនាង មានពន្លឺដូចផ្កាយ នាងប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ចំពោះវត្ថុណាមួយ វត្ថុទាំងអស់នោះរបស់ខ្ញុំមានគ្រប់គ្រាន់ ចូរនាងត្រេកអរ ជាមួយនឹងយើង ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។ ម្នាលនាងសម្ពុលា បើនាងមិនធ្វើនូវភាពជាមហេសីរបស់ខ្ញុំទេ នាងនឹងជាអាហារក្នុងវេលាព្រឹក នឹងជាចំណីរបស់ខ្ញុំក្នុងព្រហាម ។

ចំណែកយក្ខនោះ មានគន្ធីសក់ ៧ ជាន់ ជាជាតិកាចក្រៃ មានចង្កូម ជាអ្នកស៊ីនូវមនុស្ស ចាប់នាងសម្ពុលានោះ ត្រង់ដើមដៃ ដែលមិនឃើញនូវទីពឹង ក្នុងព្រៃ ។ នាងសម្ពុលា ដែលបិសាចកាចក្រៃ មានភ្នែកប្រកបដោយអាមិសគ្របសង្កត់ ជាស្ត្រីលុះក្នុងអំណាចនៃសត្រូវហើយ ក៏សោកសៅ រកតែស្វាមីជា

ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ យំ មំ ខាទេយ្យ រក្ខសោ
យញ្ច មេ អយ្យបុត្តស្ស មនោ ហេស្សតិ អញ្ញថា ។

ន សន្តិ ទេវា បវសន្តិ នូន
ន ហិ នូន សន្តិ ឥធ លោកបាលា
សហសា ករោន្តានមសញ្ញតានំ
ន ហិ នូន សន្តិ បដិសេធិតារោ ។

(៤៣៨) ឥត្ថីនមេសា បវរា យសស្សិនី
សន្តា សមា អគ្គិរិវុគ្គតេជា
តញ្ចេ តុវំ រក្ខសាទេសិ កញ្ញំ
មុទ្ធា ច ហិ សត្តធា តេ ផលេយ្យ
មា ត្វំ ទហិ មុញ្ច បតិព្វតាយ ។

(៤៣៩) សា ច អស្សមមាគច្ឆិ បមុត្តា បុរិសាទកា
និឌ្ឌំ បលីនសកុណីវ[១] គតសិង្គីវ អាលយំ ។
សា តត្ថ បរិទេវេសិ រាជបុត្តី យសស្សិនី
សម្ពុលា ឧតុមត្តក្ខា វនេ នាថំ អបស្សន្តី ។

១ ម. និឡ្លលីនសកុណី ។

យក្សស៊ីខ្ញុំដោយហេតុណា ហេតុនេះ មិនមែនជាទុក្ខនៃខ្ញុំទេ
តែព្រះហឫទ័យ នៃអយ្យបុត្ត របស់ខ្ញុំ នៅជាប្រការដទៃ
(ប្រែប្រួល) ដោយហេតុណា ហេតុនោះ (ទើបជាទុក្ខនៃខ្ញុំ) ។

មិនមានពួកទេវតា នៅប្រចាំប្រទេសដោយពិត ពពួកទេវតា
អ្នករក្សាលោក ក្នុងលោកនេះ ក៏មិនមានដោយពិត ទេវតា
ទាំងឡាយ អ្នកហាមឃាត់ ពួកជនជាអ្នកមិនសង្រួម ជាអ្នក
ធ្វើដោយការកំហែង ក៏មិនមានដោយពិត ។

(៤៣៨) (សក្កៈ...) ស្ត្រីនេះជាស្ត្រីមានយស ជាស្ត្រីប្រសើរជាងស្ត្រី
ទាំងឡាយ ជាស្ត្រីស្ងប់ស្ងៀម មានតេជៈហាក់ដូចភ្លើង មានរស្មី
ផ្សាយរុងរឿងដូចជាភ្លើង បើអ្នកឯងស៊ីនាងកញ្ញានោះ ក្បាលអ្នកឯង
នឹងបែកជា ៧ ភាគមិនខាន អ្នកឯងកុំដុត(នូវនាងសម្ពុលា)
អ្នកឯងចូរលែងនាងទៅ ព្រោះនាងជាស្ត្រីគោរពប្តី ។

(៤៣៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងសម្ពុលារួចអំពីបុរិសាទ បានត្រឡប់
មកកាន់អាស្រមវិញ ដូចជាមេបក្សីនៃកន្ទ្រកកូន ហើយមកកាន់ទ្រនំ
ឬដូចជាមេគោ មកកាន់លំនៅ (ដែលមានកូនទៅបាត់ហើយ) ។
ព្រះរាជបុត្រីនោះ ជាស្ត្រីមានយស ព្រះនាមសម្ពុលា មានភ្នែក
ស្រទន់ ព្រោះរដូវ កាលមិនឃើញព្រះស្វាមី ជាទីពឹង ក្នុង
ព្រៃហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្បែរអាស្រមនោះជា

សមណព្រាហ្មណេ វន្ទេ សម្បន្នចរណេ ឥសេ

រាជបុត្តំ អបស្សន្តី ទុក្ខិតា សរណំ គតា ។

វន្ទេ សីហេ ច ព្យគ្ឃេ ច យេ ច អញ្ញេ វនេ មិគា

រាជបុត្តំ អបស្សន្តី ទុក្ខិតា សរណំ គតា ។

តិណលតានិ ឱសធ្យោ បព្វតានិ វនានិ ច

រាជបុត្តំ អបស្សន្តី ទុក្ខិតា សរណំ គតា ។

វន្ទេ ឥន្ទីវរីសាមំ រត្តិំ នក្ខត្តមាលិនិំ[១]

រាជបុត្តំ អបស្សន្តី ទុក្ខិតា សរណំ គតា ។

វន្ទេ ភាគីរសិំ គង្គំ សវន្តីនំ ឧទក្កហំ

រាជបុត្តំ អបស្សន្តី ទុក្ខិតា សរណំ គតា ។

វន្ទេ អហំ បព្វតរាជ- (សេដ្ឋំ) ហិមវន្តំ សិលុច្ចយំ

រាជបុត្តំ អបស្សន្តី ទុក្ខិតា សរណំ គតា ។

[៥៤០] អតិសាយំ វតាគច្ឆិ រាជបុត្តិ យសស្សិនិ

កេន អជ្ជ សមាគច្ឆិ កោ តេ បិយតរោ មយា ។

---

១ ម. រត្តិន្នក្ខត្តមាលិនី ។

ខ្ញុំមិនឃើញព្រះរាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏មានសីលជាទីពឹង ដែលមានការប្រព្រឹត្តិបរិបូណ៌ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះរាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវពួកសីហៈ ខ្លាធំ និងពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះរាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំ ស្មៅ វល្លិ ឈើជាឱសថ ភ្នំ និងព្រៃជាទីពឹង ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះរាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវរបៀបផ្កាយក្នុងរាត្រី ដែលមានពណ៌ដូចផ្កាឈូកខៀវ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះរាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវស្ទឹងឈ្មោះភាគីរសី ជាទីទទួលនូវស្ទឹងទាំងឡាយដែលហូរមក ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះរាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវភ្នំហិមពាន្ត ជាស្តេចភ្នំដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។

[៥៤០] (វេស្សន្តរ...) រាជបុត្រី ជាស្ត្រីមានយស មកក្នុងវេលាល្ងាចពេក តើថ្ងៃនេះ នាងមកប្រទះនឹងអ្នកណាហ្ន៎ អ្នកណា ជាទីស្រឡាញ់ របស់នាង ជាងខ្ញុំ ។

(៤៦១) ឥទំ ខោ ហំ ឥធាកដំ គហិតា តេន សត្តុនា
ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ យំ មំ ខាទេយ្យ រក្ខសោ
យញ្ច មេ អយ្យបុត្តស្ស មនោ ហេស្សតិ អញ្ញថា ។
(៤៦២) ចោរីនំ ពហុពុទ្ធិនំ យាសុ សច្ចំ សុទុល្លភំ
ថីនំ ភាវោ ទុរាជានោ មច្ឆស្សេវោទកេ គតំ ។
(៤៦៣) តថា មំ សច្ចំ បាលេតុ បាលយិស្សតិ ចេ មមំ
យថាហំ នាភិជានាមិ អញ្ញំ បិយតរំ តយា
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ព្យាធិ តេ វូបសម្មតុ ។
(៤៦៤) យេ កុញ្ជរា សត្តសតា ឧឡារា
រក្ខន្តិ រត្តិន្ទិវមុយ្យតាវុធា
ធនុគ្គហានញ្ច សតានិ សោឡស
កថំ ដេ បស្សសិ ភទ្ទេ សត្តវេ ។
(៤៦៥) អលង្កតាយោ បទុមុត្តរត្តចា
វិរោចិតា បស្សតិ ហំសគគ្គរា

(៤៦១) (នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំម្ចាស់ដែលសត្រូវនោះចាប់បាន ក៏បានពោល
ពាក្យនេះថា យក្សទំពាស៊ីខ្ញុំម្ចាស់ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនមែន
ជាទុក្ខនៃខ្ញុំម្ចាស់ទេ ក្រែងតែព្រះហឫទ័យព្រះអយ្យបុត្ររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅ
ជាបការៈដទៃ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ (ទើបជាទុក្ខនៃខ្ញុំម្ចាស់) ។
(៤៦២) (សោត្ថិសេន...) ពាក្យសច្ចៈ គឺពួកស្រីចោរ មានចោរយ៉ាងច្រើន
គេរកបានដោយក្រលំបាក ភាពដ៏ប្លុកនារយោចរបស់ស្ត្រីទាំងឡាយ
គេដឹងបានដោយក្រ ដូចដំណើរនៃត្រីក្នុងទឹក ។
(៤៦៣) (នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំម្ចាស់ មិនធ្លាប់ស្គាល់ឡើយបុគ្គលដទៃជាទី
ស្រឡាញ់ជាងព្រះអង្គយ៉ាងណា តើ(ដំណើរ) របស់ខ្ញុំម្ចាស់(នោះ)
ជាសច្ចៈ យ៉ាងនោះ សូមសច្ចៈ រក្សាព្រះអង្គជាងរក្សាខ្ញុំម្ចាស់
ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមព្យាធិរបស់ព្រះអង្គស្ងប់រម្ងាប់ ។
(៤៦៤) (តាបស...) ដំរីទាំងឡាយច្រើនប្រមាណ៧០០ ពានសារ
ដែលរយោធាប្រុងប្រយ័ត្ន ទាំងពួកកាន់ធ្នូមួយពាន់ប្រាំមួយ
រយ ក៏នឹងរក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន តើ
នាងនៅឃើញពួកសត្រូវ ដូចម្តេច ។
(៤៦៥) (នាងសម្ពុលា...) ស្វាមី ឃើញពួកស្ត្រី ដែល
តាក់តែងកាយ មានសម្បុរល្អ ដូចស្រទាប់
ផ្កាឈូក មានចង្កេះរៀវ មានសំឡេងដូចហង្ស

តាសំ សុណិត្វា មំ គតំ គណិតំ
ឧណ្ណាមិ មេ តាត តថា យថា បុរេ ។
សុវណ្ណសង្កច្ចធរា សុវិគ្គហា
អលង្កតា មានុសិយច្ឆរូបមា
សេនោបិយា តាត អនិន្ទិតង្គិយោ
ខត្តិយកញ្ញា បដិលោភយន្តិ នំ ។
សចេ អហំ តាត តថា យថា បុរេ
បតី តមុញ្ញាយ បុនា វជេ គរេ
សម្មានយេ មំ ន ច មំ វិមានយេ
ឥតោបិ មេ តាត តតោ វរំ សិយា ។
យមន្នបានេ វិបុលស្មិំ ឱហិតេ
នារី វិមដ្ឋាភរណា អលង្កតា
សព្វង្គុបេតា[១] បតិនោ ច អប្បិយា
អវជ្ឈ គលស្មិ មរណំ តតោ វរំ ។

១ ឱ. បព្វុបេតា ។

ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវសម្ដីនិន្ទានិងប្រមាថដែលពួកគេពោល របស់ពួកស្រីទាំងនោះ បពិត្រព្រះបិតា ដរាបនេះ ព្រះស្វាមីរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនប្រព្រឹត្តដូចកាលមុន យ៉ាងនោះទេ ។ បពិត្រព្រះបិតា ពួកស្រីមានរូបល្អ ទ្រទ្រង់នូវប្រដាប់សម្រាប់កដែលធ្វើអំពីមាស តាក់តែងខ្លួន ជាស្រីមនុស្ស ដូចស្រីទេពអប្សរ ជាទីស្រឡាញ់នៃព្រះរាជាព្រះនាម សេនៈ ជាស្រីមានអង្គកាយ គេរៀលមិនបាន ជាខត្តិយកញ្ញា តែងប្រលោមព្រះរាជានោះ ។ បពិត្រព្រះបិតា ប្រសិនបើខ្ញុំម្ចាស់បំពេញព្រះស្វាមីនោះ ដោយការស្វែងរកផ្លែផ្កាឈើក្នុងព្រៃ ដូចក្នុងកាលមុនយ៉ាងនោះទៀត ព្រះស្វាមីគប្បីរាប់អានខ្ញុំម្ចាស់ ទាំងមិនមើលងាយខ្ញុំម្ចាស់ទេ បពិត្រព្រះបិតា ព្រោះហេតុនោះ (ព្រៃ) របស់ខ្ញុំម្ចាស់ (នោះឯង) ប្រសើរជាងរាជសម្បត្តិ ក្នុងក្រុងពារាណសីនេះ ។ នារីណា (កើតក្នុងផ្ទះត្រកូល) មានបាយនឹងទឹកបរិបូណ៌ ដែលគេតាក់តែងហើយ ជាស្រីមានគ្រឿងប្រដាប់ដ៏ស្អាតវិសេស តាក់តែងខ្លួនប្រកបដោយអង្គគ្រប់យ៉ាង តែមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ប្ដី ចងសំឡាប់ (ខ្លួន) ហើយ សេចក្ដីស្លាប់របស់នារីនោះប្រសើរជាងការរស់នៅ ដោយការសានោះ ទៅទៀត ។

អហំ ចេ ទលិទ្ទា កបណា អនាឡ្ហិយា
កដាចុតិយា បតិតោ ច សា បិយា
សព្វត្ថុបេតាយបិ អប្បិយាយ
អយមេវ សេយ្យោ កបណាបិ យា បិយា ។

(៤៦៦) សុទុល្លភិត្ថី បុរិសស្ស យា ហិតា
ភត្តិត្ថិយា ទុល្លភោ យោ ហិតោ ច
ហិតា ច តេ សីលវតី ច ភរិយា
ជនិន្ទ ធម្មំ ចរ សម្ពុលាយ ។

(៤៦៧) សចេ ត្វំ វិបុលេ លទ្ធភោគេ
ឥស្សាវតិណ្ណា មរណំ ឧបេសិ
អហញ្ច តេ ភទ្ទេ ឥមា ច កញ្ញា
សព្វេ តេ វចនករា ភវាម ។

សម្ពុលាជាតកំ នវមំ ។

គណ្ឌុតិណ្ឌុកជាតកំ

(៤៦៨) អប្បមាទោ អមតំបទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា ។

បើស្ត្រីណា ទាល់ក្រ កំព្រា មិនមានបុរសគាំទ្រ មានតែការខ្វល់ជាទីបំផុត តែស្ត្រីនោះជាទីស្រឡាញ់របស់ប្តី ស្ត្រីណានោះកំព្រា តែជាទីស្រឡាញ់(របស់ប្តី) ស្ត្រីនោះឯងប្រសើរ ជាងស្ត្រីដែលប្រកបដោយគ្រឿងគ្រប់យ៉ាង ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ (របស់ប្តី) ។

(៤៦៦) (គាថាស...) ស្ត្រីណាជាគុណរបស់បុរស ស្ត្រីនោះរកបានក្រក្រៃលែង ភស្តាណាជាគុណរបស់ស្ត្រី ភស្តានោះរកបានដោយក្រ ម្នាលព្រះអង្គជាធំផែនដី ភរិយារបស់អ្នក ជាគុណ (នៃអ្នក) ផង ជាស្ត្រីមានសីលផង អ្នកចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះនាងសម្ពុលា ។

(៤៦៧) (ព្រះរាជាសោត្ថិសេន...) ម្នាលនាងសម្ពុលា នាងបានភោគៈបានហើយដ៏ច្រើន បើនាងទ្រាំមិនបាននូវសេចក្តីច្រណែន ដល់នូវមរណៈ អញនឹងពួកកញ្ញាទាំងអស់ របស់នាងនេះ នឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់នាង ។

ចប់ សម្ពុលាជាតក ទី ៩ ។

គណ្ឌុតិណ្ឌុកជាតក

(៤៦៨) (គណ្ឌុតិណ្ឌុកទេវតាពោលសូត្រពោលថា) សេចក្តីមិនប្រមាទ ជាផ្លូវនាំឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ សេចក្តីប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ពួកជនអ្នកមិនប្រមាទ ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ពួកជនណា ជាអ្នកប្រមាទ ពួកជននោះដូចជាស្លាប់ហើយ ។

មទា បមាទោ ជាយេថ បមាទា ជាយតេ ខយោ
ខយា បទោសា ជាយន្តិ មា មទោ ភរតូសភ ។
ពហូ ហិ ខត្តិយា ជិតា អត្ថំ រដ្ឋំ បមាទិនោ
អថោបិ គាមិនោ គាមា អនាគារា អគារិនោ ។
ខត្តិយស្ស បមត្តស្ស រដ្ឋស្មឹ រដ្ឋវឌ្ឍន
សព្វេ ភោគា វិនស្សន្តិ រញ្ញោ តំ វុច្ចតេ អឃំ ។
នេស ធម្មោ មហារាជ អតិវេលំ បមជ្ជសិ
ឥទ្ធំ ផីតំ ជនបទំ ចោរា វិទ្ធំសយន្តិ នំ ។
ន តេ បុត្តា ភវិស្សន្តិ ន ហិរញ្ញំ ន ធានិយំ
រដ្ឋេ វិលុម្បមានម្ហិ សព្វភោគេហិ ជិយ្យសិ ។
សព្វភោគបរិជិណ្ណំ រាជានំ វាបិ ខត្តិយំ
ញាតិមិត្តា សុហជ្ជា ច ន តំ មញ្ញន្តិ មន្តិយំ(១) ។

១ ម. ធានិយំ ។ ឱ. វត្តិយំ ។

សេចក្តីប្រមាទ រមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីស្រវឹង ការអស់ទៅ (នៃញាតិជាដើម) រមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រមាទ សេចក្តីប្រទូស្តទាំងឡាយ រមែងកើតឡើង ព្រោះការអស់ទៅ (នៃញាតិជាដើម) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ ជាងភរតៈ (ក្នុងដែន) ព្រះអង្គកុំប្រមាទឡើយ ។ ពួកក្សត្រិយ៍ច្រើនអង្គ មានសេចក្តីប្រមាទ ញុំាងសេចក្តីចំរើនគឺញុំាងដែនឲ្យវិនាស ចំណែកពួកមេស្រុក អ្នកស្រុក អ្នកបួស ត្រូវហស្ត វិនាស ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គញុំាងដែនឲ្យចំរើន ភោគៈទាំងអស់ក្នុងដែនរបស់ក្សត្រជាអ្នកប្រមាទ រមែងវិនាស សេចក្តីវិនាសនោះ ជាទុក្ខរបស់ព្រះរាជា ។ បពិត្រមហារាជ សេចក្តីប្រមាទនេះ មិនមែនជាធម៌ (របស់ពួកព្រះរាជាបុរាណទេ) ព្រះអង្គប្រមាទហួសប្រមាណ ពួកចោរកំចាត់នូវជនបទដែលសម្បូណ៌ថ្កុំថ្កើងនោះ ។ ពួកបុត្ររបស់ព្រះអង្គមិនមាន ទាំងប្រាក់ក៏មិនមាន ទាំងទ្រព្យក៏មិនមាន កាលបើចោរប្លន់ក្រុង (យ៉ាងនេះ) ព្រះអង្គនឹងសាបសូន្យចាកភោគៈគ្រប់យ៉ាង ។ ពួកញាតិមិត្រនឹងសំឡាញ់ រមែងមិនទទួលដឹង នូវក្សត្រនោះ ដែលជាព្រះរាជាសាបសូន្យចាកភោគៈទាំងពួង ជាបុគ្គលដែលគួរទទួលដឹងទេ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
តមេវត្ថុបជីវន្តា ន តំ មញ្ញន្តិ មន្តិយំ ។
អសំវិហិតកម្មន្តំ ពាលំ ទុម្មន្តិមន្តិនំ
សិរី ជហតិ ទុម្មេធំ ជិណ្ណំវ ឧរគោ តចំ ។
សុសំវិហិតកម្មន្តំ កាលុដ្ឋាយឹ អតន្ទិតំ
សព្វេ ភោគាភិវឌ្ឍន្តិ គាវោ សឧសភាមិវ ។
ឧបស្សុតិំ មហារាជ រដ្ឋេ ជនបទេ ចរ
តត្ថ ទិស្វា ច សុត្វា ច តតោ តំ បដិបជ្ជសិ ។

(៨៤៩) ឯវំ វេទេតុ បញ្ចាលោ សង្គាមេ សរមប្បិតោ
យថាហមជ្ជ វេទេមិ កណ្ដកេន សមប្បិតោ ។

(៨៥០) ជិណ្ណោ ទុព្ពលចក្ខុសិ ន រូបំ សាធុ បស្សសិ
កឹ តត្ថ ព្រហ្មទត្តស្ស យំ មំ មគ្គេយ្យ កណ្ដកោ ។

ពួកពលដំរី ពួកសេនា ពលរថ ពលថ្មើរជើងនឹងពួកកម្មករ ដែលអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិតនឹងព្រះរាជានោះឯង ក៏មិនទទួលដឹងនូវព្រះរាជាដែលគួរទទួលដឹងនោះ ។ សិរីនិយសសម្បត្តិ រមែងលះបង់នូវបុគ្គលពាល អ្នកមិនចាត់ចែងនូវការងារ មានគំនិតអាក្រក់ គាប់ឥតប្រាជ្ញ ដូចជាពស់លះបង់នូវសំណកចាស់ ។ ភោគៈទាំងអស់ រមែងចំរើនដល់បុគ្គលអ្នកចាត់ចែងការងារដោយល្អ ក្រោកឡើងតាមកាល ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ដូចជាគោប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយគោឧសភ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គយាងទៅកាន់ទីជាទីចាំស្ដាប់ ក្នុងជនបទ ក្នុងដែន លុះទតឃើញនិងទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ ក្នុងដែននោះហើយ ក៏យកការណ៍ តាមរាជកិច្ចនោះ តាមដំណើរនោះ ។

(៨៤៩) (បុរសចាស់ពោលថា) ខ្ញុំអញត្រូវបន្លាមុតហើយ រងវេទនា ក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះបាទបញ្ចាល ត្រូវសរក្នុងសង្គ្រាម ហើយរងវេទនាយ៉ាងនេះដែរ ។

(៨៥០) (បុរោហិតពោលថា) អ្នកជាមនុស្សចាស់ មានភ្នែកទុព្វល មើលរូបមិនឃើញដោយស្រួលទេ បន្លាមុតអ្នកឯង ដោយហេតុណា (ទោស) របស់ព្រះបាទព្រហ្មទត្តចំពោះហេតុនោះ តើដូចម្ដេច ។

(៨៨១) តហេតុ ព្រហ្មទត្តស្ស យោហំ(១) មគ្គស្មិ ព្រាហ្មណោ

អរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិនា ហតា ។

រត្តិញ្ហិ ចោរា ខាទន្តិ ទិវា ខាទន្តិ តុណ្ឌិយា

រដ្ឋស្មិំ កូដរាជស្ស ពហុ អធម្មិកោ ជនោ ។

ឯតាទិសេ ភយេ ជាតេ ភយដ្ដា តាត មាណវា

និល្លេនកានិ កុព្ពន្តិ វនេ អាហត្វ(២) កណ្ដកំ ។

(៨៨២) កទាស្សុ នាមយំ ភត្តា ព្រហ្មទត្តោ មរិស្សតិ

យស្ស រដ្ឋស្មិំ ជិយ្យន្តិ អប្បតិកា កុមារិកា ។

(៨៨៣) ទុព្ភាសិតញ្ហិ តេ ជម្មិ អនត្ថបទកោវិទេ

កុហឹ ភត្តា កុមារីនំ កត្តារំ បរិយេសសិ ។

(៨៨៤) ន មេ ទុព្ភាសិតំ ព្រហ្មេ កោវិទត្ថបទា អហំ

អរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិនា ហតា ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ បន សោហំ បាឋោ ទិស្សតិ ។ ២ ម. អាហត្វា ។

(៨៨១) (បុរសចាស់...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ គឺដោយទោសរបស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត ជនច្រើន(បានជា)ខ្ញុំនោះ (ឮក) ក៏ផ្សាំ(មានបន្លា) ព្រោះពួកអ្នកជនបទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយពលិកម្ម (សួយសារអាករ) មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក៏វេលាយប់ ពួកចោរស៊ី(ប្លន់) ក៏វេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកគរជនការ បៀតបៀនស៊ី ក៏ដែនរបស់ព្រះរាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន ។ ម្នាលអ្នក កាលបើភ័យបែបនេះ កើតឡើង មនុស្សទាំងឡាយ ដែលត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ ក៏នាំយកបន្លាក្នុងព្រៃ មកធ្វើជាទីសម្រាប់ពឹងពួន ។

(៨៨២) (ស្រីទុគ៌តម្នាក់ ថាថា) ពួកកុមារី ជាស្រីគ្មានប្ដី ហួសចាស់ ក៏ដែននៃព្រះរាជាព្រហ្មទត្តណា កាលណាហ្ន៎ ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តនេះ នឹងស្លាប់ទៅ ។

(៨៨៣) (បុរសពិតយាត់ថា) នែនាងលាមក ជាស្រីមិនឈ្លាស ក៏ឆ្ងាយនៃសេចក្ដីចំរើន ពាក្យនាង ជាពាក្យអាក្រក់ ព្រះរាជានឹងស្វែងរកប្ដីឲ្យពួកនាងកុមារី ក៏ពីណា ។

(៨៨៤) (ស្រីចាស់...) នែព្រាហ្មណ៍ ពាក្យរបស់ខ្ញុំមិនអាក្រក់ទេ ខ្ញុំជាស្រីឈ្លាសវៃ ក៏នាំចំរើន ព្រោះពួកអ្នកជនបទ ស្ដេចមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀន ដោយសារសួយអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។

រត្តិញ្ហិ ចោរា ខាទន្តិ   ទិវា ខាទន្តិ តុណ្ឌិយា
រដ្ឋស្មិំ កូដរាជស្ស   ពហុ អធម្មិកោ ជនោ
តាទិសេ វត្តមានេ   កុតោ កត្វា កុមារិយា ។

(៤៨៥) ឥមំ សយន្តុ បញ្ចាលោ សត្តិមេ សត្តិយា ហតោ
យថាយំ កបណោ សេតិ ហតោ ជាលេន សាលិយោ ។

(៤៨៦) អនានុមេន តុវំ ជម្ម ព្រហ្មទត្តស្ស កុជ្ឈសិ
យោ តំ សបសិ ភជាតិ អបាបវិត្វាន អត្តនោ ។

(៤៨៧) ធម្មេន ព្រហ្មទត្តស្ស អហំ កុជ្ឈាមិ ព្រាហ្មណ
អរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិនា ហតា ។
រត្តិញ្ហិ ចោរា ខាទន្តិ   ទិវា ខាទន្តិ តុណ្ឌិយា
រដ្ឋស្មិំ កូដរាជស្ស   ពហុ អធម្មិកោ ជនោ ។
សា នូន បុន រេ បក្កា វិកាលេ ភត្តមាហរិ
ភត្តហារី អបេក្ខន្តី ហតោ ជាលេន សាលិយោ ។

គ្រប់វេលាយប់ ពួកចោរស៊ី (ប្លន់) គ្រប់វេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកយកពន្ធដាររៀករៀនស៊ី គ្រប់ដែនព្រះរាជាខ្លួនកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន កាលបើក្រុងរស់នៅដោយលំបាក ចិញ្ចឹមប្រពន្ធកូនដោយលំបាក តើពួកនាងកុមារីបានខ្ចីអំពីណា ។

(៤៨៥) (អ្នកក្រមេរ៉ង់) ចោរឈ្មោះសាលិយៈនេះ ត្រូវគេសម្លាប់ហើយ ដេកស្រេកយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជា ក្រុងបញ្ចាល ត្រូវសម្លាប់ដោយលំពែងក្នុងសង្គ្រាម ដេកយ៉ាងនោះចុះ ។

(៤៨៦) (ព្រាហ្មណ៍...) នែបុរសលាមក អ្នកណាខុសខ្លួនឯង ហើយផ្តាសាព្រះរាជា អ្នក(នោះ) ឈ្មោះថាខឹងចំពោះព្រះរាជាព្រហ្មទត្តដោយហេតុមិនត្រូវតាមធម៌ទេ ។

(៤៨៧) (អ្នកក្រ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំខឹងចំពោះព្រះរាជាព្រហ្មទត្តដោយហេតុត្រឹមត្រូវតាមធម៌ (ព្រោះថា) ពួកអ្នកជនបទ ស្តេចមិនរក្សា ត្រូវគេបៀតបៀនដោយស្អុយសារពើពន្ធ មិនប្រកបដោយធម៌ ។ គ្រប់វេលាយប់ ពួកចោរស៊ី គ្រប់វេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកយកពន្ធដាររៀករៀនស៊ី គ្រប់ដែនព្រះរាជាខ្លួនកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន ។ ស្រីជាអ្នកនាំបាយមកនោះ ប្រាកដជាដាំម្តងទៀត បានជានាំបាយមកក្នុងវេលាល្ងាចរសៀល ខ្ញុំក៏កុងរកមើលនូវស្រីអ្នកនាំបាយមក ចោរឈ្មោះសាលិយៈ ក៏ត្រូវគេសម្លាប់ ។

(៨៥៨) យំ វិហារញ្ញាតុ បញ្ចាលោ សត្តាហ អសិតា ហតោ
យថាហាបដ្ឋ ឋបាហតោ ទីរញ្ញ មេ បវត្តិតំ ។

(៨៥៩) យំ ឧសុ ទិរិ ឧទ្ទេតិ ឧសុ ជាលំ វិហីសតិ
កិំ គន្ធ ព្រហ្មទត្តស្ស យំ នោ ករហាមេ កវិ ។

(៨៦០) តារយ្យោ ព្រហ្មេ បញ្ចាលោ ព្រហ្មទត្តស្ស កងិនោ
អរក្ខិតា ជានបទា អជ្ឈគលិតា ហតា ។
វត្តិញ្ចិ ហោក មានន្តិ ធិត មានន្តិ ឝុណ្ណិយា
វេដ្ឋស្មិ ក្ជេកជស្ស ពហុ អជម្មិតោ ជនោ ។
ចណ្ឌា អកាឡនា តាវី យំ ពុរេ ន ឧបាមរេស
តំពាធិ អជ្ជ នោហាម ទីរតាមេហុបឆុតា ។

(៨៦១) យំ កន្ទតុ បញ្ចាលោ វិមុត្តោ វិប្បវុត្តតុ
យថាយំ កបណា តាវី វិមុត្តោ បរិតាវតិ ។

(៨៥៨) (អ្នកត្រូវទឹកដោះជាហេតុ) ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំអញ្ចេញ (ត្រូវបោះតា) បាក់ចាំងទឹកដោះរបស់គញ្ញាំគប់ទៅយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជាបញ្ចាល-ឥសរ ត្រូវគេសំឡាប់ដោយដាវក្នុងសង្គ្រាម វិនាសយ៉ាងនោះចុះ ។

(៨៥៩) (បុរោហិត...) សត្វចិញ្ចឹមនេះ ចាក់ចោលនូវទឹកដោះ សត្វចិញ្ចឹមបៀតបៀនគូរ៉ាល អ្នកជិះរថីធំបៀតបៀនយើង ដោយហេតុណា កំហុសដូចម្តេច របស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តក្នុងហេតុនោះ ។

(៨៦០) (អ្នកត្រូវទឹកដោះ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះរាជាបញ្ចាលឥសរបស់ពជព្រពួលព្រហ្មទត្ត ទុកអ្នកស្រុកបៀតបៀនហើយ ព្រោះថា ពួកអ្នកជន-បទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ត្រូវគេបៀតបៀនដោយស្អុយតាក់ មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស៊ី ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកកាំ-ការបៀតបៀនស៊ី ក្នុងដែនព្រះរាជាខ្ទួចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន ។ ហេតុ ភ័យ ធំ យើងមិនបានក្រុងនូវទឹកដោះណាក្នុងកាលមុន ក្នុងថ្ងៃនេះ ដល់ថ្ងៃនេះ ពួកយើងក៏ត្រូវពួកកាជបុរសអ្នកប្រាជ្ញនូវទឹកដោះមកប្រមាំ ហើយត្រូវនូវទឹកដោះនោះ ។

(៨៦១) (ពួកក្មេងអ្នកស្រុកជាហេតុ) មេគោកំព្រា ដាសក្បាលក្បាលនេះ ស្រែកទ្រហ៊ោ យ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជាបញ្ចាលឥសរ ព្រាត់ប្រាសចាកស ចិត្តវិតក្នុង កន្ទក់កន្ទេញ យ៉ាងនោះចុះ ។

(៨៦២) យំ បសុ បសុតាលស្ស សម្ពេយ្យ រេយ្យ ក

គោចិន អបកច្ចិ ព្រហ្មទត្តស្ស កដិតោ ។

(៨៦៣) អបភាតោ មហាព្រហ្មា ព្រហ្មទត្តស្ស កដិតោ

អរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិនា ហតា ។

រត្តិញ្ហិ ចោរា ខាទន្តិ ទិវា ខាទន្តិ តុណ្ឌិយា

រដ្ឋស្មិំ កូដរាជស្ស ពហុ អធម្មិកោ ជនោ

តាទិសេ អសេ កោសក្ខា ទីវតា តាញ្ញាកេ ខជា ។

(៨៦៤) បរិ ទដ្ឋកុ បញ្ចាលោ ហតោ យុទ្ធេ សត្តុកោ

យថាហមជ្ជ ទជ្ជាមិ តាមិកោហិ អញ្ញជោ ។

(៨៦៥) ន សព្វភូតេសុ វិធន្តិ រក្ខំ

រាជានោ មណ្ឌូក មនុស្សលោកេ

នេត្តាវតា រាជា អធម្មចារី

យំ តាទិសំ ជីវមេយ្យ ធង្ក្ខា ។

(៨៦២) (បុរោហិត ..) សត្វចិញ្ចឹម របស់អ្នកស្រុកនូវសត្វចិញ្ចឹម ស្ទះ ធ្វេតុក្តី ស្រែកក្តី ដោយហេតុណា កំហុសដូចម្តេច របស់ព្រះរាជា ព្រហ្មទត្ត ក្នុងហេតុនេះ ។

(៨៦៣) (ក្អែកនឹងអ្នកស្រុក...) មហាព្រហ្មតាព្រាហ្មណ៍ កំហុសរបស់ ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត (មានតិច) ព្រោះថា ពួកអ្នកជនបទ ព្រះរាជា មិនរក្សា ទុកឲ្យគេបៀតបៀនដោយសួយសារអាករ មិនប្រកបដោយ ធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស៊ី ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកជនការ បៀតបៀនស៊ី ក្នុងដែនព្រះរាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន រាំកុដូចម្តេចហ្នឹង ពួកយោយរបស់យើងក៏ក្នុងព្រៃដេរ ខាន ប្រយោជន៍ដល់គ្រោមនាំ ត្រូវកត់ទុកសំឡាប់ ។

(៨៦៤) (ក្អែកបាដេរ) អញជាសត្វកើតក្នុងព្រៃ ត្រូវពួកឈ្លើកក្នុងស្រុក ចិកស៊ីក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមឲ្យស្តេចបញ្ចាលនោះ ព្រមទាំង បុត្រត្រូវគេកាប់ក្នុងចម្បាំងដាច់ខ្ទេចខ្ទី យ៉ាងនោះចុះ ។

(៨៦៥) (បុរោហិត...) នែកន្ថែប ព្រះរាជាទាំងឡាយ ក្នុងមនុស្ស- លោក មិនបានកែចែងនូវការរក្សាក្នុងពួកសត្វទាំងពួងទេ ក្អែកក្អែក ស៊ីនូវសត្វទាំងរស់ដូចជាឯង ដោយហេតុណា ព្រះរាជាមិន ឈ្មោះថាមិនប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

(៤៦៦) អជេយ្យោ ឯស ព្រហ្មចារី

អនុប្បិយំ ភាសតិ ទក្ខិណេយ្យោ

វិលុម្បមានាយ បុថុប្បជាយ

ថូដេសិ ភត្តំ បរមប្បកម្បិ ។

សាធុ ឥទំ ព្រហ្ម សុភាសិតំ សិយា

ឧទិតំ រដ្ឋំ ឧមិតំ វិប្បសន្នំ

កុត្វា ពលី អត្តបិណ្ឌញ្ច ភាកា

ន មានិសំ ជីវិតហេយ្យ ធត្តាតិ ។

គណ្ឌតិណ្ឌុកជាតកំ ទសមំ ។

តស្សុទ្ទានំ

កិំឆន្ទ កុម្ភ ជយទ្ទិស ឆទ្ទន្ត

អថ បណ្ឌិតសម្ភវ សេរកបិ

ទករក្ខស បណ្ឌរនាគវរោ

អថ សម្ពុល តិណ្ឌុកទេវសុតោ ។

តិំសនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

(៤៦៦) (តន្ទីប...) អ្នកជាព្រហ្មចារី នៃមានសេចក្តីមិនប្រែប្រួល គឺមិនសាវ ពោលនូវពាក្យសារសើរ ចំពោះពួកប្រជា កាល ហើយប្រជាជនជាច្រើន ដែលព្រះរាជាបៀតបៀន អ្នកនៅតែចូល ចំពោះព្រះរាជា ជាអ្នកមានកិច្ចៈដ៏ក្រៃលែង ។ នៃព្រាហ្មណ៍ ប្រសិនបើ ដែនរដ្ឋមានអ្នកដឹកនាំល្អ ទើបដីជាដែនសុខក្សេម មានស្រីកាយជ្រះថ្លា ពាំងពួកក្អែកស៊ីនូវដុំបាយដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងបួងសួង (របស់មនុស្ស) ពួកក្អែកមិនគប្បីស៊ីសត្វពាហនៈ ដោយគ្រោះថ្នាក់ជាប្រាំ ។

ចប់ គណ្ឌតិណ្ឌុកជាតក ទី ១០ ។

ឧទ្ទាននៃតិំសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីកិំឆន្ទជាតក ១ កុម្ភជាតក ១ ជយទ្ទិសជាតក ១

ឆទ្ទន្តជាតក ១ សម្ភវជាតក ១ មហាកបិជាតក ១

ទករក្ខសជាតក ១ នាគដ៏ប្រសើរឈ្មោះ បណ្ឌរកៈ ១

សម្ពុលាជាតក ១ តិណ្ឌុកជាតក ១ ។

ចប់ តិំសនិបាត ។

ចត្តាលីសនិបាតជាតកំ

តេសកុណជាតកំ

(៨៦៧) វេស្សន្តរំ តំ បុច្ឆាមិ សកុណ ភទ្ទមត្ថុ តេ

រជ្ជំ ការេតុកាមេន កឹសុ កិច្ចំ កតំ វរំ ។

(៨៦៨) ចិរស្សំ វត មំ តាតោ កំសោ ពារាណសិគ្គហោ

បមត្តោ អប្បមត្តំ មំ បិតា បុត្តំ អចោទយិ ។

(៨៦៩) បឋមេនេវ វិតថំ កោធំ ហាសំ និវារយេ

តតោ កិច្ចានិ ការេយ្យ តំ វតំ អាហុ ខត្តិយ ។

យំ ត្វំ តាត តបោកម្មំ បុព្វេ កតមសំសយំ

រត្តោ ទុដ្ឋោ ច យំ កយិរា ន តំ កយិរា តតោ បុន ។

ចត្តាលីសនិបាតជាតក

តេសកុណជាតក

(៨៦៧) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្តត្រាស់ថា) ម្នាលសត្វស្លាប អញសូមសួរអ្នក ឈ្មោះវេស្សន្តរៈ សេចក្តីចម្រើន ចូរមានដល់អ្នក កិច្ចដូចម្តេចដែល អញជាអ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីសោយរាជ្យ ធ្វើហើយប្រសើរ ។

(៨៦៨) (វេស្សន្តរៈទូលថា) យូរណាស់ហើយ បិតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះនាម កំសៈ ជាអ្នកសោយរាជ្យក្នុងក្រុងពារាណសី ប្រមាទប្រហែស ជាបិតាពិតស្តីម បានដាស់ស្មារតីខ្ញុំព្រះអង្គ ជាកូនមិនប្រហែស ។

(៨៦៩) (ខ្ញុំទូលថា) មុនដំបូង ព្រះរាជាត្រូវហាមឃាត់នូវពាក្យវៀចវេរ សេចក្តីក្រោធនឹងការសើច រួចស្រេចហើយ ទើបគប្បីធ្វើនូវកិច្ច ទាំងឡាយ បពិត្រក្សត្រ បុគ្គលគប្បីធ្វើកិច្ចទាំងឡាយ ពួកបណ្ឌិតពោល នូវពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលនោះ ថាជាវត្ត ។ បពិត្រព្រះបិតា កម្មចំពោះហេតុដ៏ក្តៅក្រហាយណា ដែលព្រះអង្គធ្វើហើយ ក្នុង កាលមុន ជាសំស័យ ព្រះអង្គត្រេកត្រអាលក្តី ប្រទូស្តក្តី ធ្វើនូវកម្មណា ព្រះអង្គមិនគប្បីធ្វើ នូវកម្មនោះ តទៅទៀតទេ ។

ទត្តិយស្ស ឥមន្តស្ស   វេទស្សី វេទវិទ្ធុស

សាទ្ធិកោតា វិចស្សន្តិ   វញ្ញា តំវុច្ចតេ អយំ ។

សំវិច តាត សត្តិ ច   ធុម្ពិកា បិតាព្រហ្ម

ឧត្តរេ ភិយ្យោ ហោសេ   មោមហំ អនុសុយ្យកោ ។

ឧស្សុយ្យកោ ទុហទយោ   បុរិសោ កម្មទុស្សកោ

កាឡកណ្ណី មហារាជ   មេតំ កណ្ហកញ្ញតិ ។

សោ ត្វំ សព្វេសំ សុហទយោ សព្វេសំ រក្ខិតោ ភវ

អលក្ខី នុទ មហារាជ   លក្ខ្យា ភវ និវេសនំ ។

សលក្ខី ធីតិសម្បន្នោ   បុរិសោ ហិ មហគ្គតោ

អមិត្តានំ កាសិបតិ   មូលំ អគ្គញ្ច ឆិន្ទតិ ។

សក្កោបិ ហិ ភូតបតិ   ឧដ្ឋានេ នប្បមជ្ជតិ

សកល្យាណេ ធិតិ កត្វា   ឧដ្ឋានេ កុរុតេ មនោ ។

បពិត្រព្រះឥន្ទ្រអ្នកញុំាងក្រុងឲ្យចំរើន កាលបើក្សត្រិយ៍ ប្រហែស ហើយ គោរសម្បត្តិទាំងអស់ក្នុងផែនដី ទឹកនិងមាសទៅ សេចក្តីវិនាស នោះ លោកពោលថាជាទុក្ខ របស់ព្រះរាជា ។ បពិត្រព្រះវិធា បុគ្គលមានសិរី គឺបុគ្គលមានបុណ្យ ដែលសុចរិតមិនសន្សំសូរហើយ បានពោលពាក្យនេះថា ខ្ញុំប្រគល់ ចំពោះបុរសមានសេចក្តីខ្លាច មានសេចក្តីប្រាថ្នាថ្លៃ ជាអ្នកមិនប្រាថ្នា ។ បពិត្រមហារាជ បុគ្គលកាឡកណ្ណី ជាអ្នកចាប់ចិត្តក្នុងបំព្រើកុសល នឹងក្រោកឡើង ក្នុងបុរសជាអ្នកប្រាថ្នា មានចិត្តក្រោធ ជាអ្នកប្រទូស្តចំពោះ កល្យាណកម្ម ។ សូមព្រះអង្គ មានព្រះទ័យល្អចំពោះពួកជនទាំង ពីរ សូមព្រះអង្គ រក្សានូវពួកជនទាំងពីរ បពិត្រមហារាជ សូម ព្រះអង្គបណ្ដេញនូវបុគ្គលអតបុណ្យចេញ សូមព្រះអង្គយកបុគ្គល មានបុណ្យ មកជាទីពឹងវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ផែន ដី ព្រោះថា បុរសមានបុណ្យ ប្រកបដោយបញ្ញា តាំងនៅ ក្នុងសម្បត្តិប្រសើរ រមែងកាត់បង់នូវគល់និងចុង នៃសត្រូវទាំង ឡាយបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាម្ចាស់នៃមនុស្ស ដូចជាព្រះ ឥន្ទ្រមិនប្រហែស ក្នុងការព្យាយាមដែរ លោកធ្វើនូវការព្យាយាម ចំពោះកម្មដ៏ល្អ តាំងចិត្តព្រះហឫទ័យ ក្នុងការព្យាយាម (ចប់ភាគ) ។

កិច្ចា ចិតកោ តេស សាធិកេ យោត្តិ តាតិយោ

ទុដ្ឋហោតោ អព្យមដ្ឋោ អនុតិដ្ឋន្តិ ទេវតា ។

សោ អប្បមត្តោ អកុទ្ធោ តាត កិច្ចានិ ការយ

ភយមស្ស សកិច្ចេសុ ឆាលសោ រិន្ទេ សុចិ ។

គតេ្តា តេ វត្ថុជា ឯសាវ អនុសាសនី

អលំ មិត្តេ សុខាបេតុំ អមិត្តានំ ទុខាយ ច ។

(៤៧០) សក្កំ នុ កុណ្ឌលិនិ មញ្ញសិ ខត្តពន្ធុនិ

រជ្ជំ ការេតុកាមេន ពិសុ ពិទ្ធុំ តាតំ ភំ ។

(៤៧១) ទ្វេវ តាត បទកានិ យត្ថ សព្វំ បតិដ្ឋិតំ

អលទ្ធស្ស ច យោ លាភោ លទ្ធស្ស ចានុរក្ខណា ។

អមច្ចេ តាត ជានាហិ ធីរេ អត្ថស្ស កោវិទេ

កូនឯង្គ កូនចិត្ត (គួរ) កូនទៅ មានសេចក្ដីព្យាយាមដ៏ក្រៃ លែង ដែលមានកំណើតក្នុងត្រកូលយ៉ាងនេះ កូនចៅតែងតាមថែ (រក្សា) នូវព្រះរាជ ជាអ្នកមិនប្រមាទ ។ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គជាអ្នកមិនប្រមាទ មិនក្រោធ សូមធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយចុះ សូមព្រះអង្គប្រើប្រែកូនកិច្ចទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលខ្ជិល ច្រអូស រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីសុខទេ ។ នេះជាវត្តបទ ក្នុងបញ្ហា នោះឯង នុ៎ះឯងជាអនុសាសនី (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ព្រះរាជា គាប់ ប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ទើបអាចញុំាងពួកមិត្តឲ្យបានសុខផង អាចញុំាង ពួកសត្រូវឲ្យបានទុក្ខផង ។

(៤៧០) (ព្រះរាជា...) ត្រាស់នាងកុណ្ឌលិនី នាងអាច (ឆ្លើយប្រស្នាបាន) នាងជាកញ្ញាវែកមហាសេនាក្សត្រ* ឈ្មោះខត្តៈ ដឹង (នូវការឆ្លើយប្រស្នា) កិច្ចដូចម្ដេចដែលរាជាគួរធ្វើឲ្យប្រពៃ ក្នុងកាលដែលមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ ។

(៤៧១) (សារិកាឈ្មោះកុណ្ឌលិនី) បពិត្រព្រះបិតា ប្រយោជន៍នឹង សេចក្ដីសុខទាំងអស់ តាំងនៅក្នុងបទណា បទនោះមានតែពីរយ៉ាង គឺការបាននូវរបស់ ដែលមិនធ្លាប់បាន ១ ការរក្សានូវរបស់ដែលបាន មកហើយ ១ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គជ្រាប នូវ អាមាត្យទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា ឈ្លាសវៃ ក្នុងការប្រយោជន៍

---

* ក្សត្រីឈ្មោះ ម្ដាយរបស់ស្ដេច មហាសេនា ។

អនក្ខា កិតវា តាត អសោណ្ឌេ អវិនាសកេ ។

យោ ច តំ តាត រក្ខេយ្យ ធនំ យញ្ចេវ តេ សិយា

សូតោវ រថំ សង្គណ្ហេ សោ តេ កិច្ចានិ ការយេ ។

សុសង្គហិតន្តជនោ សយំ វិត្តំ អវេក្ខិយ

និធិញ្ច ឥណទានញ្ច ន ករេ បរបត្តិយា ។

សយំ អាយំ វយំ ជញ្ញា សយំ ជញ្ញា កតាកតំ

និគ្គណ្ហេ និគ្គហារហំ បគ្គណ្ហេ បគ្គហារហំ ។

សយំ ជានបទំ អត្ថំ អនុសាស រថេសភ

មា តេ អធម្មិកា យុត្តា ធនំ រដ្ឋញ្ច នាសយុំ ។

មា ច វេគេន កិច្ចានិ ការេសិ[១] ការយេសិ វា

វេគសា ហិ កតំ កម្មំ មន្ទោ បច្ឆានុតប្បតិ ។

១ ម. ករោសិ ។

បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គជ្រាបនូវអាមាត្យទាំងឡាយ ដែលមិនលេងល្បែងភ្នាល់ មិនបោកប្រាស់ មិនជាអ្នកលេងស៊ីផឹក មិនជាអ្នកបំផ្លាញទ្រព្យ ។ បពិត្រព្រះបិតា អាមាត្យណាគួរតែរក្សានូវទ្រព្យរបស់ព្រះអង្គ ដែលមាន ដូចនាយសារថីប្រុងប្រយ័ត្ននូវរថ អាមាត្យនោះ ព្រះអង្គគប្បីឲ្យធ្វើនូវកិច្ចការទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ។ សូមព្រះអង្គ ដែលមានជនខាងក្នុងសង្គ្រោះល្អ ត្រួតត្រាមើល នូវព្រះរាជទ្រព្យដោយព្រះអង្គឯង មិនគួរធ្វើនូវកំណប់ទ្រព្យនឹងការឲ្យជាបំណុល ដោយការជឿអ្នកដទៃ ។ ព្រះអង្គគប្បីជ្រាបនូវសេចក្តីចំរើននឹងសេចក្តីវិនាស ដោយព្រះអង្គឯង គប្បីជ្រាបនូវកិច្ចការដែលបានធ្វើ នឹងមិនបានធ្វើ ដោយព្រះអង្គឯង គប្បីសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលដែលគួរសង្កត់សង្កិន គប្បីលើកតំកើង នូវបុគ្គលដែលគួរលើកតំកើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំលើរថ សូមព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅនូវប្រយោជន៍ដល់អ្នកជនបទ ដោយព្រះអង្គឯង ពួករាជបុរសអ្នកប្រកបការមិនប្រកបដោយធម៌ សូមកុំឲ្យញ៉ាំងទ្រព្យនឹងដែន របស់ព្រះអង្គឲ្យវិនាស ។ មួយទៀត សូមព្រះអង្គកុំធ្វើ ឬប្រើគេឲ្យធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយដោយរួសរាន់ ព្រោះមនុស្សល្ងង់រមែងក្តៅក្រហាយរឿយៗ ក្នុងកាលខាងក្រោយ ចំពោះការងារ ដែលខ្លួនធ្វើដោយរួសរាន់ ។

មា តេ អតិសរេ ទុក្ខ   សុខាឡ្ហមង់ គោចិតំ

គោធសា ហិ ពហូ ជីតា   កុលា អកុលតំ គតា ។

មា តាត បិស្សកេត្វាតិ   អត្តាយ បតាយិ

នត្ថិ ធុរិសាធញ្ញ   មា តេ អសិ ទុក្ខុប្រយោ ។

អបេតលោមហំសស្ស   វញ្ញា តានាធុសាគរោ

សព្វេ គោត វិនស្សន្តិ   វញ្ញា តំ វុត្តេ អយំ ។

តាតូ តេ វត្តបតា   បិសា ធុសាសធី

ឧត្តុស្សុតានិ បុញ្ញកោ   អសោណ្ណា អរិចា សរោគា

សីលវស្ស ឧយាកន   ធុស្សវ៉េលោ វិប៉ចាតិគោ ។

(៨៧៦)អធុដ្ឋិហ្វា គោសិយគោត្តិ   កុណ្ឌលធិ តាចេ ៤

ជម្មុតា ត្វំ តាធិ វិធហិ   តលាធំ តលមុត្តំ ។

សូមព្រះអង្គកុំបណ្ដោយ នូវព្រះហឫទ័យក្រោធក៏តែ ចំពោះ អកុសល (របស់អ្នកដទៃ) ដែលប្រព្រឹត្តកន្លង (នូវកុសល) ព្រោះ ថា ត្រកូលជាច្រើនឡាយដែលធ្លាប់ធ្វើកហើយ ច្រើនដល់នូវភាពមិន មែនជាត្រកូលទៅវិញ ព្រោះសេចក្ដីក្រោធ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គកុំបណ្ដោយ (មហាជន) ឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្ដីវិនាស ដោយគិតថា ខ្ញុំនេះជាធំស្រុក ការកើតឡើងនៃទុក្ខលំបាក កុំ ឲ្យមានដល់ស្រ្ដីបុរសទាំងឡាយ ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ គោ- សម្បត្តិទាំងអស់របស់ព្រះបិតា ជាអ្នកប្រាសចាកការព្រឺរោម (ជន ទោនគ្រាគ្រើម) តាមចំណង់ នឹងវិនាសទៅ (ដោយគិត) ថា វិនាសនោះ លោកពោលថាជាទុក្ខរបស់ព្រះបិតា ។ នោះជា ផ្លូវបរកចំណែកនេះឯង នុ៎ះឯងជាអនុសាសនី ដទៃទៀត សូម ព្រះអង្គសង្រ្គោះធ្វើបុណ្យ កុំជាអ្នកពាល កុំញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យ វិនាស បពិត្រមហាជន សូមព្រះអង្គមានសីល (ព្រោះថា) បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល ឈ្មោះថាជាអ្នកញ៉ាំងខ្លួនឲ្យធ្លាក់ចុះ ។

(៨៧៦) (ព្រះរាជា...) អញបានស្ដាប់សន្ធិៈ ជាកោសិយគោត្រ នឹង តាធិកុណ្ឌលិនី ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក្នុងពេលខាងមុខ ដទៃទៀត អ្នកឲ្យពោល នូវកំឡាំងនិងខ្លួន ជាងកំឡាំងទាំងឡាយ ។

(៨៧៣) ពលំ បញ្ចវិធំ លោកេ បុរិសស្មឹ មហគ្គតេ

តត្ថ ពាហុពលំ នាម ចរិមំ វុច្ចតេ ពលំ

ភោគពលញ្ច ទីឃាវុ ទុតិយំ វុច្ចតេ ពលំ ។

អមច្ចពលញ្ច ទីឃាវុ តតិយំ វុច្ចតេ ពលំ

អភិជច្ចពលញ្ចេវ តំ ចតុត្ថំ អសំសយំ

យានិ ចេតានិ សព្វានិ អធិគណ្ហាតិ បណ្ឌិតោ ។

តំ ពលានំ ពលំ សេដ្ឋំ អគ្គំ បញ្ញាពលំ ពលំ

បញ្ញាពលេនុបត្ថទ្ធោ អត្ថំ វិន្ទតិ បណ្ឌិតោ ។

អបិ ចេ លភតិ មន្ទោ ផីតំ ធរណិមុត្តមំ

អកាមស្ស បសយ្ហំ វា អញ្ញោ តំ បដិបជ្ជតិ ។

អភិជាតោបិ ចេ ហោតិ រជ្ជំ លទ្ធាន ខត្តិយោ

ទុប្បញ្ញោ ហិ កាសិបតិ សព្វេនបិ ន ជីវតិ ។

បញ្ញា សុតវិនិច្ឆិនី បញ្ញា (កិត្តិ) សិលោកវឌ្ឍនី

បញ្ញាសហិតោ នរោ ឥធ (អបិ) ទុក្ខេ សុខានិ វិន្ទតិ ។

(៨៧៣) (សេនកជម្ពូកោធិសត្វ...) កំឡាំងក្នុងលោក មាន ៥ យ៉ាង រមែងមានក្នុងបុរសដែលមានអធ្យាស្រ័យធំ បណ្តាកំឡាំងទាំងនោះ កំឡាំងដៃ (កាយ) បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងថោកទាប បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះជន្មវែង កំឡាំងភោគៈ បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងទី ២ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះជន្មវែង កំឡាំងអាមាត្យ បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងទី ៣ កំឡាំងជាតិខ្ពស់ ជាកំឡាំងទី ៤ ឥតសង្ស័យ បុគ្គលជាបណ្ឌិត រមែងគ្របសង្កត់នូវកំឡាំងទាំងអស់នេះ ។ កំឡាំងបញ្ញា នោះជាកំឡាំងប្រសើរ ជាកំឡាំងដ៏ខ្ពស់ជាងកំឡាំងទាំងឡាយ បណ្ឌិតដែលមានកំឡាំងបញ្ញាគ្រាំទ្រហើយ រមែងបាននូវសេចក្តីចំរើន ។ បុគ្គលមានបញ្ញាទន់ ទោះបីបាននូវផែនដីស្តុកស្តម្ភប្រសើរ កាលបើបុគ្គលមានបញ្ញាទន់នោះ មិនមានប្រាថ្នា បុគ្គលដែលមានបញ្ញាដទៃ ធ្វើនូវការកំហែង ហើយគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃដែនកាសី បើទុកជាបុគ្គលមានជាតិខ្ពស់ ជាក្សត្របាននូវរាជ្យ តែឥតប្រាជ្ញា ក៏រមែងមិនរស់នៅ ដោយរាជ្យទាំងពួងបាន ។ បញ្ញាជាគ្រឿងវិនិច្ឆ័យនូវសេចក្តីដែលបានស្តាប់ បញ្ញាជាគ្រឿងញុំាងកេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងលាភសក្ការៈឲ្យចំរើន នរជនប្រកបដោយបញ្ញា ក្នុងលោកនេះ សូម្បីទុក្ខ (កើតឡើង) ក៏រមែងបាននូវសុខទាំងឡាយវិញ ។

បញ្ញាញ្ចេ អស្សុតស្ស ច ហោតិ អតិកច្ចតិ

ពហុស្សុតំ អនាគន្តំ ធម្មំ អវិទិត្វាន ។

យោ ច ធម្មវិភង្គញ្ញូ កាលុដ្ឋាយី អតន្ទិតោ

អនុដ្ឋាតា កាលេន កម្មផលំ តស្ស ឥជ្ឈតិ ។

អនាយតនសីលស្ស អនាយតនសេវិនោ

ន និព្វិន្ទិយការីស្ស សម្មទត្ថោ វិបច្ចតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច បយុត្តស្ស តថាយតនសេវិនោ

អនិព្វិន្ទិយការីស្ស សម្មទត្ថោ វិបច្ចតិ ។

យោគប្បយោគសង្ខាតំ សម្ភតស្សានុរក្ខណំ

តានិ ត្វំ តាត សេវស្សុ មា អកម្មាយ រន្ធយិ

អកម្មុនា ហិ ទុម្មេធោ នឡាគារំវ សីទតិ ។

មួយទៀត បុគ្គលណាមួយ មិនស្ដាប់ដោយគោរព មិនជឿនូវបុគ្គលជាពហុស្សុត មិនពេញចិត្តនូវកិច្ចការ ដែលបំពេញនូវប្រយោជន៍ ហើយមិនចុះចូលទៅកាន់ ។ លុះតែបុគ្គលណា ជាអ្នកដឹងនូវចំណែកនៃធម៌ ច្រើនប្រកបកិច្ចការតាមកាល មិនខ្ជិលច្រអូស ច្រើនប្រកបព្យាយាម ។ តាមកាលគួរ ផលកើតអំពីការងារ រមែងសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ ។ កាលបុគ្គលមិនមានសីលជាទីកើត (នៃលាភ យស សុខ) សេពគប់នូវបុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនជាទីកើត(នៃលាភ យស សុខ) ធ្វើការខ្ជិលច្រអូស រមែងមិនឲ្យផលដោយប្រពៃទេ ។ លុះតែបុគ្គល ប្រកបព្យាយាមក្នុងសន្ដាន សេពគប់នូវបុគ្គលមានសីលជាទីកើត (នៃលាភ យស សុខ) ដូច្នោះ ធ្វើការមិនខ្ជិលច្រអូស ប្រយោជន៍ រមែងឲ្យផលដោយប្រពៃ ។ បពិត្រពាណិជ សូមព្រះអង្គសេពនូវហេតុទាំងឡាយនោះ គឺបញ្ញាជាចំណែកនៃព្យាយាម គឺហេតុដែលរក្សាទ្រព្យ និងការថែទាំនូវទ្រព្យដែលព្រះអង្គបាន ព្រះអង្គកុំ (ញ៉ាំងទ្រព្យ) ឲ្យវិនាស ដោយការងារមិនគួរ ព្រោះថា បុគ្គលឥតបញ្ញា រមែងលិចចុះ (គឺសេចក្ដីវិនាស) ដោយអំពើមិនមែនជាការងារ ដូចផ្ទះដែលគេធ្វើដោយដើមបបុស ។

[៥៧៦] ធម្មំ ចរ មហារាជ មាតាបិតូសុ ខត្តិយ

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ បុត្តទារេសុ ខត្តិយ

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ មិត្តាមច្ចេសុ ខត្តិយ

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ វាហនេសុ ពលេសុ ច

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ គាមេសុ និគមេសុ ច

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ រដ្ឋេសុ ជនបទេសុ ច

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ សមណេ ព្រាហ្មណេសុ ច

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

(៥៧៦) បពិត្រមហារាជជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ គឺការបំរើមាតា បិតាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោក នេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ គឺការសង្គ្រោះចំពោះបុត្តភរិយាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះមិត្រនឹងអាមាត្យទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះពាហនៈ នឹងពលទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះអ្នកស្រុក នឹងអ្នកនិគមទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះអ្នកដែននឹងអ្នកជនបទ ទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះ ហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្ត ធម៌ ចំពោះអ្នកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

ធម្មំ ចរ មហារាជ មិត្តាមច្ចេសុ ខត្តិយ
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។
ធម្មំ ចរ មហារាជ ធម្មោ ចិណ្ណោ សុខាវហោ
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។
ធម្មំ ចរ មហារាជ ឥន្ទា ទេវា សព្រហ្មកា
សុចិណ្ណេន ទិវំ បត្តា មា ធម្មំ រាជ បាមទោ[១]
តត្រេវ តេ វត្តបទា ឯសា អនុសាសនី
សប្បញ្ញសេវី កល្យាណំ សមត្តំ សាម តំ វិទូតិ ។

តេសកុណជាតកំ បឋមំ ។

សរភង្គជាតកំ

(៥៨៥) អលង្កតា កុណ្ឌលិនោ សុវត្ថា
វេឡុរិយមុត្តាថរុខគ្គពន្ធា
រថេសភា តិដ្ឋថ កេ នុ តុម្ហេ

១ ឱ. បមាទោ ។

បពិត្រមហារាជជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងមិត្រអាមាត្យ ចំពោះពួកមិត្រ និងសេវកបរិវារទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ (ព្រោះថា) ធម៌ដែលព្រះអង្គប្រព្រឹត្តហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ព្រោះពួកទេវតាព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ទេវតាព្រមទាំងព្រហ្ម បានដល់នូវទិព្វសម្បត្តិ ដោយធម៌ដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តល្អ បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គកុំប្រមាទធម៌ឡើយ ។ នេះជាវត្តបទក្នុងបញ្ហានោះឯង នុ៎ះឯងជាអនុសាសនី សូមព្រះអង្គសេពគប់នូវបុគ្គលមានបញ្ញា សូមមានគុណធម៌ល្អ ព្រះបាទសាមអើយ នូវធម៌នោះ ដឹងច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង (ប្រកបក្នុងធម៌តាមពាក្យទូន្មានប្រាប់នុះ) ។

ចប់ តេសកុណជាតក ទី ១ ។

សរភង្គជាតក

(៥៨៥) (អនុសិស្សតាបសសួរថា) បពិត្រលោក ទាំងឡាយដ៏ប្រសើរ លោកទាំងឡាយ មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ មានកុណ្ឌល មានសំពត់ស្លៀកល្អ ស្ពាយព្រះខ័នមានដងប្រដាប់ដោយកែវពិទូរ្យនិងកែវមុក្តា ឈរនៅ (លើរថតែមួយ) លោកទាំងឡាយ ឈ្មោះអ្វី

កាមំ ភេ ជាតមុត្តំ មនុស្សលោកេ ។

(៥៧៦) អហាមន្តុំ ភោ កឹមរេជា ចជោយំ
កាលិន្ទ្រិកជា ឋម ទក្ខោណំ
សុសញ្ញាតនំ វសីនំ ឧស្សូចាយ
វណាកតា ចុម្ពុំតយេត្ត ចណ្ឌោ ។

(៥៧៧) វេហាសយំ តិដ្ឋសិ អន្តលិក្ខេ
បថទ្ធុនោ បណ្ណរសេវ ចន្ទោ
បុច្ឆាមិ តំ យក្ខ មហានុភាវ
កាមម្ពិ ជាតម្ពិ មនុស្សលោកេ ។

(៥៧៨) យមាហុ ទេវេសុ សុជម្បតីតិ
មឃវាតិ តំ អាហុ មនុស្សលោកេ
ស ទេវរាជា ឥធមជ្ជ បត្តោ
សុសញ្ញតានំ វសីនំ ឧស្សូចាយ ។

(៥៧៩) ទូរេ សុតា នោ វសយោ សមាគតា
មហិទ្ធិកា ឥទ្ធិគុណូបបន្នា
វន្ទាមិ តេ អយិរេ បសន្នចិត្តោ
យេ ជីវលោកេត្ថ មនុស្សសេដ្ឋា ។

ពួកជនក្នុងមនុស្សលោក ស្លាប់ទៅកាន់ទីឡាយផ្ទុះឆ្អែត ។

(៥៧៦) (ព្រះភាគ្យព្រះគោមមដ្ឋកៈត្រាស់ថា) ខ្ញុំជាព្រះកាថា ឈ្មោះ អដ្ឋកៈ នេះជាព្រះភាគ្យព្រះគោមតីមានថា នេះជាព្រះភាគ្យព្រះគោមកាលិន្ទ្រ ដែលមានទេវជាធុភាព មានក្តីស៍ព្ទល្បីល្បាញ យើងទាំងឡាយមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីឃើញនូវឥសីទាំងឡាយ ដែលសង្រួមល្អហើយ ដើម្បីសួរនូវប្រស្នាទាំងឡាយ ។

(៥៧៧) (អន្តលិក្ខេ...) លោកឋិតនៅក្នុងអាកាស ជាទីកកាយ នៃសត្វស្លាប ដូចព្រះចន្ទក្នុងថ្ងៃ១៥កើត ដែលបិតនៅ អន្តលិក្ខ (អាកាស) ចាំព្រោយក្ស សូមសួរសួរលោក ដែលមានអានុភាពធំ ពួកជនក្នុងមនុស្សលោក ចិត្តស្គាល់ លោកដូចម្តេច ។

(៥៧៨) (សុក្កទេវេន...) ទេវតាទាំងឡាយ ក៏ពួកទេវតា បានហៅ ខ្ញុំណា ថា មឃវ ខ្ញុំនោះ ជាទេវតាមកកាន់ទីនេះ ក្នុង ថ្ងៃនេះ ដើម្បីឃើញឥសីទាំងឡាយ អ្នកសង្រួមល្អហើយ ។

(៥៧៩) ឥសីទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំ ដែលមកជុំគ្នា មានឫទ្ធិ ប្រកបដោយគុណនៃឫទ្ធិ ល្បីទៅក្នុងទីឆ្ងាយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា សូមថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ដែលប្រសើរក្នុងពួកមនុស្ស ក្នុងជីវលោកនេះ ។

(៤៨០) គន្ធោ ឥសីនំ ចិរទិក្ខិតានំ
កាយា ចុតោ គច្ឆតិ មាលុតេន
ឥតោ បដិក្កម្ម សហស្សនេត្ត
គន្ធោ ឥសីនំ អសុចិ ទេវរាជ ។

(៤៨១) គន្ធោ ឥសីនំ ចិរទិក្ខិតានំ
កាយា ចុតោ គច្ឆតុ មាលុតេន
វិចិត្របុប្ផំ សុរភឹវ មាលំ
គន្ធញ្ច ឯតំ បដិកង្ខាម ភន្តេ
ន ហេត្ថ ទេវា បដិកូលសញ្ញិនោ ។

(៤៨២) បុរិន្ទទោ ភូតបតី យសស្សី
ទេវានមិន្ទោ មឃវា សុជម្បតិ
ស ទេវរាជា អសុរ (គណ) ប្បមទ្ទនោ
ឱកាសមាកង្ខតិ បញ្ហ បុច្ឆិតុំ ។
កោ នេវិមេសំ ឥធ បណ្ឌិតានំ
បញ្ហេ បុដ្ឋោ និបុណេ ព្យាករិស្សតិ
តិណ្ណញ្ច រញ្ញំ មនុជាធិបានំ
ទេវានមិន្ទស្ស ច វាសវស្ស ។

(៤៨០) (អនុសិស្សតាបស...) ក្លិនរបស់ឥសីទាំងឡាយ ដែលបួសយូរ រមែងផ្សាយចេញពីកាយទៅតាមខ្យល់ បពិត្រសហស្សនេត្ត សូមព្រះអង្គថយចេញពីទីនេះ បពិត្រទេវរាជ ក្លិនរបស់ឥសីទាំងឡាយមិនស្អាតទេ ។

(៤៨១) (សក្កទេវរាជ...) ក្លិនរបស់ឥសីទាំងឡាយ ដែលបួសយូរ ចូរផ្សាយចេញពីកាយទៅតាមខ្យល់ចុះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំតែងប្រាថ្នានូវក្លិននុ៎ះ ដូចបុគ្គលប្រាថ្នានូវកម្រងផ្កាមានផ្កាវិចិត្រ មានក្លិនក្រអូប ព្រោះទេវតាទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងក្លិននុ៎ះ ថាជាបដិកូលទេ ។

(៤៨២) (អនុសិស្សតាបស...) ទេវរាជនោះ ឈ្មោះបុរិន្ទទៈ ឈ្មោះភូតបតី ជាអ្នកមានយស ឈ្មោះទេវានមិន្ទៈ ឈ្មោះមឃវា ឈ្មោះសុជម្បតិ ជាអ្នកញាំញី(នូវពួក)អសុរ ទ្រង់ប្រាថ្នានូវឱកាសដើម្បីសួរប្រស្នា ក្នុងទីនេះ បណ្តាឥសីជាបណ្ឌិតទាំងឡាយនេះ បណ្ឌិតណាមួយ ដែលព្រះរាជាទាំង ៣ ព្រះអង្គ ជាធំជាងមនុស្ស និងព្រះវាសវៈជាធំជាងទេវតា ត្រាស់សួរប្រស្នាដ៏ល្អិតហើយ នឹងដោះស្រាយបាន ។

(៤៨៣) អយំ ឥសិ សរភង្គោ តបស្សី

យតោ ជាតោ វិរតោ មេថុនស្មា

អាចេរបុត្តោ សុវិនីតរូបោ

សោ នេសំ បញ្ហានិ វិយាករិស្សតិ ។

(៤៨៤) កោណ្ឌញ្ញ បញ្ហានិ វិយាករោហិ

យាចន្តិ តំ ឥសយោ សាធុរូបា

កោណ្ឌញ្ញ ឯសោ មនុជេសុ ធម្មោ

យំ វុឌ្ឍមាគច្ឆតិ ឯស ភារោ ។

(៤៨៥) កតាវកាសា បុច្ឆន្តុ ភោន្តោ

យំ កិញ្ចិ បញ្ហំ មនសាភិបត្ថិតំ

អហញ្ហិ តំ តំ វោ វិយាករិស្សំ

ញត្វា សយំ លោកមិមំ បរញ្ច ។

(៤៨៦) តតោ ច មឃវា សក្កោ អត្ថទស្សី បុរិន្ទទោ

អបុច្ឆិ បឋមំ បញ្ហំ យញ្ចាសិ អភិបត្ថិតំ ។

(៤៨៣) (ក្រុមឥសី...) ឥសីឈ្មោះសារភង្គៈនេះ មានតបៈ ជាអ្នកវៀរចាកមេថុនធម្ម តាំងអំពីកើតមក ជាបុត្រនៃបុរោហិតដែលជាអាចារ្យ (របស់ព្រះរាជាពារាណសី) មានសភាពរៀបរយល្អហើយ ឥសីឈ្មោះសារភង្គៈនោះ នឹងឆ្លើយនូវប្រស្នាទាំងឡាយ របស់ព្រះរាជាទាំងនោះបាន ។

(៤៨៤) (អនុសិស្សតាបស...) បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកឆ្លើយនូវប្រស្នាទាំងឡាយ ឥសីទាំងឡាយមានសភាពល្អ អារាធនាលោក បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ ការដោះប្រស្នានុ៎ះ ជាទំនៀមនៃជន ក្នុងពួកមនុស្ស ប្រស្នាណា មកកាន់សេចក្ដីចំរើន ប្រស្នានុ៎ះ ជាភារៈរបស់លោក ។

(៤៨៥) (សារភង្គតាបស...) លោកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ខ្ញុំធ្វើឱកាសឲ្យហើយ ចូរសួរនូវប្រស្នាណាមួយ ដែលលោកទាំងឡាយប្រាថ្នាហើយដោយចិត្តចុះ ព្រោះថា ខ្ញុំដឹងនូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយខ្លួនឯង នឹងឆ្លើយនូវប្រស្នានោះៗ ប្រាប់លោកទាំងឡាយបាន ។

(៤៨៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ទេវិន្ទ បុរិន្ទទៈ មឃវា សក្កៈ អ្នកឃើញនូវប្រយោជន៍ បានសួរប្រស្នាជាដំបូងដែលខ្លួនបានប៉ងទុកហើយថា

បាលីសង្ខេប ត្រៃ សង្គ្រាមភាគ

កិំសុ ឆេត្វា ន ការាធិ សោចតិ

កិស្សប្បហានំ សំយោ វណ្ណយន្តិ

កាស្សីធ ត្វំ ជហាសិ ទទេថ

អក្ខាហិ មេ គោណ្ឌញ្ញ ឋិតមត្តំ ។

(៨៨៧) កោធំ ឆេត្វា ន ការាធិ សោចតិ

មក្ខប្បហានំ សំយោ វណ្ណយន្តិ

សារម្ភំ ត្វំ ជហាសិ ទទេថ

ឯតំ ខន្តី ទុក្ខមហាហុ សន្តោ ។

(៨៨៨) សព្វា ទុក្ខំ វចនំ តិតិក្ខេ

សមិសស្ស ច សេដ្ឋស្ស ភេទ

កាមំ ន ហីនស្ស វទោ ខមេថ

អក្ខាហិ មេ គោណ្ឌញ្ញ ឋិតមត្តំ ។

(៨៨៩) ភយា ហិ សេដ្ឋស្ស វចោ ខមេថ

សារម្ភហេតុ ចប សាទិសស្ស

យោ ចីធ ហីនស្ស វចោ ខមេថ

បាលីសង្ខេប សង្គ្រាមភាគ ទី ២

បុគ្គលសម្លាប់អ្វី ទើបដេកលក់ គឺមិនមានសេចក្តីសោយ សរសើរនូវការលះបង់អ្វី បុគ្គលគប្បីអត់ធន់ចំពោះពាក្យអាក្រក់ ដែលបុគ្គលណាពោលហើយគឺលោក នេះ បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកប្រាប់សេចក្តីនុះដល់ខ្ញុំ ។

(៨៨៧) (សោកគ្គិតចស...) បុគ្គលសម្លាប់សេចក្តីក្រោធ ទើបមិនក្តៀមក្រំគឺមានសេចក្តីសោយ សរសើរទាំងឡាយ ទើបរិះរសើរនូវការលះបង់នូវសេចក្តីលុបគុណនេះ បុគ្គលគប្បីអត់ធន់ចំពោះពាក្យអាក្រក់ ដែលបុគ្គលទាំងពួងពោលហើយ ពួកសប្បុរសពោលនូវសេចក្តីអត់ធន់នុ៎ះ ថាជាគុណជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

(៨៨៨) (សក្កោទោក...) បុគ្គលគាប់អត់ធន់នូវពាក្យរបស់ជនទាំងពួងបាន និងបុគ្គលស្មើគ្នានឹងបុគ្គលប្រសើរជាង ចុះបុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យរបស់បុគ្គលថោកទាប តើដូចម្តេច បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកប្រាប់សេចក្តីនុះដល់ខ្ញុំ ។

(៨៨៩) (សោកគ្គិតចស...) បុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលដ៏ប្រសើរ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ឯបុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលស្មើគ្នា ព្រោះហេតុនៃការប្រណាំងប្រជែង ចំណែកបុគ្គលណា គឺលោកនេះ អត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលថោកទាបបាន

ឯតំ ខន្តិំ ឧត្តមមាហុ សន្តោ ។

(៨៤០) កថំ វិជញ្ញា ចតុមដ្ឋរូបំ

សេដ្ឋំ សរិក្ខំ អថវាបិ ហីនំ

វិរូបរូបេន ចរន្តិ សន្តោ

តស្មា ហិ សព្វេសំ វចោ ខមេថ ។

(៨៤១) ន ហេតមត្ថំ មហតីបិ សេនា

សរាជិកា យុជ្ឈមានា លភេថ

យំ ខន្តិមា សប្បុរិសោ លភេថ

ខន្តិ ពលស្សូបសមន្តិ វេរា ។

(៨៤២) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន

អញ្ញំ តំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ

យថា អហុ ទណ្ឌកី នាលិកីរោ

អថជ្ជុនោ កលាពុ ចាបិ រាជា

តេសំ គតិំ ព្រូហិ សុបាបកម្មិនំ

កត្ថូបបន្នា ឥសីនំ វិហេឋកា ។

សប្បុរសទាំងឡាយ ពោលនូវសេចក្ដីអត់ធន់នុ៎ះ (របស់បុគ្គលនោះ) ថាជាគុណជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

(៨៤០) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលប្រសើរជាង ឬបុគ្គលស្មើៗគ្នា ឬពួកបុគ្គលថោកទាប ដែលមានសេចក្ដីបរិសុទ្ធ ដោយឥរិយាបថ ៤ បាន សប្បុរសទាំងឡាយ តែងប្រព្រឹត្តតាមរូបនៃបុគ្គលផ្សេងៗគ្នា ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគួរអត់ធន់នូវពាក្យរបស់បុគ្គលទាំងពួង ។

(៨៤១) សប្បុរស អ្នកមានខន្តិ គប្បីបាននូវសេចក្ដីចំរើនណា សេនាធំប្រកបដោយព្រះរាជា កាលច្បាំងគ្នា មិនគប្បីបាននូវសេចក្ដីចំរើននុ៎ះទេ ពៀរទាំងឡាយរបស់បុគ្គលអ្នកមានខន្តិជាកំឡាំង រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

(៨៤២) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំត្រេកអរនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកពោលប្រស្នានោះ ដូចជាព្រះបាទទណ្ឌកី ព្រះបាទនាលិកីរៈ ព្រះបាទអជ្ជុនៈ នឹងព្រះបាទកលាពុ សូមលោកប្រាប់នូវគតិរបស់ស្ដេចទាំងនោះ ដែលមានបាបកម្មដ៏ក្លៀវក្លា តើព្រះរាជាទាំងនោះ ជាអ្នកបៀតបៀននូវឥសីទាំងឡាយ ទៅកើតក្នុងទីណា ។

(៨៤៣) កឹសុ ហិ វត្វា អបរាធំ ទណ្ឌកី

ទុច្ចិន្តិតោ សមណោ សង្កិច្ចោ

កុក្កុឡនាមេ ចិរយន្តិ បច្ចតិ

តស្ស ផុលិង្គានិ បតន្តិ កាយេ ។

យោ សញ្ញតេ បព្វជិតេ អវញ្ចយិ

ធម្មំ ភណន្តេ សមណេ អទូសកេ

តំ នាឡិកេរំ សុនខា បរត្ថ

សង្គម្ម ខាទន្តិ វិផន្ទមានំ ។

អជ្ជុនោ ចិរាយ សត្តិសូលេ

អវំសិរោ បតិតោ ឧទ្ធំបាទោ

អង្គីរសំ គោតមំ ហេឋយិត្វា ។

ខន្តិំ តបស្សិំ ចិរព្រហ្មចារិំ ។

យោ ចណ្ឌសោ បព្វជិតំ អទេធយិ

ខន្តិំ វទន្តំ សមណំ អទូសកំ

កាលាគុរិជំ ឧបបជ្ជ ខន្តិ

មហាបតាបំ កដុកំ ភយានកំ ។

បិតាច សុត្វា ចិរយាចិ បណ្ឌិតោ

អញ្ញានិ បាបិដ្ឋតរានិ ចេត្ថ

(៨៤៣) (សង្កិច្ចតាបស.) ព្រះរាជាទណ្ឌកី ក្រោធខឹងនឹងតាបសអ្នកដែល

បួសស្អាតហើយ ក៏រាជសាលាឈ្មោះកិសវច្ឆៈ ព្រះអង្គមានមូលរាជធំ

ហើយនាំនរកឈ្មោះកុក្កុឡៈ រងើកភ្លើងតាំងឡើយធ្លាក់ចុះ

តាំងលើកាយនៃព្រះអង្គ ។ ព្រះរាជាកាលិង្គៈណា បៀតបៀន-

បៀតបៀនបព្វជិតតាំងឡើយ ជាអ្នកសង្រួម ជាអ្នកសម្ដែងធម៌ មិន

ប្រទូស្តកុំសំដែងធម៌ ឆ្កែទាំងឡាយតែងនាំស៊ីនូវព្រះរាជា

កាលិង្គៈនោះ ឲ្យរន្ធត់ក្នុងលោកខាងមុខ ។ ឯព្រះរាជាអជ្ជុនៈ

មានព្រះសិរស្សៈក្រោម មានព្រះបាទឡើងលើ ធ្លាក់ក្នុងនរក

ឈ្មោះសត្តិសូលៈ ព្រោះតែបៀតបៀនលោកឈ្មោះអង្គីរសៈ

ជាគោតមគោត្រ ជាអ្នកអត់ធន់ មានតបៈ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

អស់កាលយូរ ។ ព្រះរាជាកលាពុណា ចុះកាត់ឲ្យជាកំណាត់

នូវនឹងកំណាត់ នូវបព្វជិតដែលពោលនូវខន្តិ ជាអ្នកសម្ងំ

ស្ងប់ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ព្រះរាជាកលាពុ (នោះ) ក៏កើតនោះ

នៅក្នុងនរកឈ្មោះកាឡិរ មានកំដៅដ៏ខ្លាំង ជាទីគួរខ្លាច

ក្ដៅ ជាទីគួរខ្លាច ។ បណ្ឌិតបានឮនូវនរកទាំងឡាយនេះផង

នូវនរកទាំងឡាយដទៃ ដ៏លាមក លើសជាងនរកនេះផង

ធម្មដ្ឋោ សមណព្រាហ្មណេសុ
សំវិភាគី សក្កច្ច ទេតិ ទានំ ។

(៨៩៤) សុភាសិតន្តំ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ តុវំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
កថំវិធំ សីលវន្តំ វទន្តិ
កថំវិធំ បញ្ញវន្តំ វទន្តិ
កថំវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តិ
កថំវិធំ នោ សិរី នោ ជហាតិ ។

(៨៩៥) កាយេន វាចាយ ច យោធ សញ្ញតោ
មនសា ច កិញ្ចិ ន ករោតិ បាបំ
ន អត្តហេតុ អលិកំ ភណាតិ
តថាវិធំ សីលវន្តំ វទន្តិ ។
គម្ភីរបញ្ហំ មនសាភិចិន្តយំ
នច្ចាហិតំ កម្ម ករោតិ លុទ្ទំ
កាលាគតំ អត្ថបទំ ន រិញ្ចតិ
តថាវិធំ បញ្ញវន្តំ វទន្តិ ។

គួរប្រព្រឹត្តគោរពក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឲ្យទានដោយគោរពហើយ រមែងកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

(៨៩៤) (សុភាសិតន្ត...) ខ្ញុំត្រេកអរនឹងសុភាសិតរបស់លោកម្ចាស់ ហើយ សូមសួរនូវប្រស្នាដទៃ ចំពោះលោកម្ចាស់ទៀត សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់នូវប្រស្នានោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលនូវបុគ្គលដែលដូចម្តេច ថាជាអ្នកមានសីល ពោលនូវបុគ្គលដែលដូចម្តេច ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ពោលនូវបុគ្គលដែលដូចម្តេច ថាជាសប្បុរស សិរីមិនលះបង់នូវបុគ្គលដែលដូចម្តេច ។

(៨៩៥) (កាយេន វាចាយ...) បុគ្គលណាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ ដោយវាចា ទាំងមិនធ្វើនូវបាបតិចតួចដោយចិត្ត មិនពោលពាក្យកុហក ព្រោះហេតុនៃខ្លួន បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ថាជាអ្នកមានសីល ។ បុគ្គលណា កាលគិតនូវប្រស្នាដ៏ជ្រាលជ្រៅដោយចិត្ត ហើយមិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ដែលឥតមានប្រយោជន៍ មិនលះបង់នូវចំណែកនៃប្រយោជន៍ ដែលមកដល់ក្នុងកាលគួរ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ថាជាអ្នកមានបញ្ញា ។

យោ ច កាមញ្ញូ កាមយេតិ ឥធ
កល្យាណមិត្តោ ឧឡារភត្តិ ច ហោតិ
ឧត្តមស្ស សក្កច្ច ករោតិ កិច្ចំ
តថាវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តិ ។
ឯតេហិ សព្វេហិ គុណេហុបេតោ
សទ្ធោ មុទុ សំវិភាគី វទញ្ញូ
សង្គាហកំ សខិលំ សណ្ហវាចំ
តថាវិធំ នោ សិរី នោ ជហាតិ ។

(៨៨៦) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ តុ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
សីលំ សិរិញ្ចាបិ សតញ្ច ធម្មំ
បញ្ញញ្ច កំ សេដ្ឋតរំ វទន្តិ ។

(៨៨៧) បញ្ញា ហិ សេដ្ឋា កុសលា វទន្តិ
នក្ខត្តរាជារិវ តារកានំ
សីលំ សិរី ចាបិ សតញ្ច ធម្មោ
អន្វាយិកា បញ្ញវតោ ភវន្តិ ។

(៨៨៨) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ តុ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ

បុគ្គលណា ជាអ្នកដឹងនូវគុណ មានប្រាជ្ញា មានចិត្តស្លូត មានការសេពគប់ល្អ ធ្វើនូវកិច្ចដោយគោរព ចំពោះបុគ្គលអ្នកដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលនោះថាជាអ្នកសប្បុរស ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រកបដោយគុណទាំងអស់នេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា មានចិត្តទន់ ជាអ្នកចែករំលែក ជាអ្នកដឹងនូវពាក្យ (របស់ស្មូម) សិរីមិនលះបង់នូវបុគ្គលជាអ្នកសង្គ្រោះ មានវាចាពីរោះ មានវាចាផ្អែមល្ហែមនោះទេ ។

(៨៨៦) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំត្រេកអរនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរនូវប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកឆ្លើយប្រាប់នូវប្រស្នានោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវសីលផង សិរីផង ធម៌របស់សប្បុរសផង ប្រាជ្ញាផង តើគុណជាតិណាប្រសើរបំផុត ។

(៨៨៧) (សេនកតាបស...) អ្នកឈ្លាសវៃទាំងឡាយ ពោលថាប្រាជ្ញាជាគុណជាតិប្រសើរបំផុត ដូចស្តេចនៃផ្កាយ (ព្រះចន្ទ្រ) ដ៏ប្រសើរជាងផ្កាយទាំងឡាយ ចំណែកសីលក្តី សិរីក្តី ធម៌របស់សប្បុរសក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តទៅតាមបុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(៨៨៨) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំត្រេកអរនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកប្រាប់ប្រស្នានោះ

កថង្ករោ កិន្តិករោ កិមាចរំ
កឹ សេវមានោ លភតីធ បញ្ញំ
បញ្ញាយ ទានិប្បដិបទំ វទេហិ
កថង្ករោ បញ្ញវា ហោតិ មច្ចោ ។

(៨៩៩) សេវេថ វុទ្ធេ និបុណេ ពហុស្សុតេ
ឧគ្គាហកោ ច បរិបុច្ឆកោ សិយា
សុណេយ្យ សក្កច្ច សុភាសិតានិ
ឯវង្ករោ បញ្ញវា ហោតិ មច្ចោ ។
ស បញ្ញវា កាមគុណេ អវេក្ខតិ
អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ ច
ឯវំវិបស្សី បជហាតិ ឆន្ទំ
ទុក្ខេសុ កាមេសុ មហព្ភយេសុ ។
ស វីតរាគោ ស វិនេយ្យ ទោសំ
មេត្តំ ចិត្តំ ភាវយេ អប្បមាណំ
សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
អនិន្ទិតោ ព្រហ្មមុបេតិ ឋានំ ។

បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ធ្វើដូចម្តេច ធ្វើការដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តដូចម្តេច សេពគប់អ្វី ទើបបាននូវប្រាជ្ញា សូមលោកត្រាស់ប្រាប់ នូវបដិបទា នៃប្រាជ្ញាក្នុងកាលឥឡូវនេះ បុគ្គលធ្វើដូចម្តេច ទើបជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(៨៩៩) (សរភង្គតាបស...)បុគ្គលគប្បីសេពគប់នូវពួកអ្នកចំរើន(ដោយប្រាជ្ញា) ពួកចេះដឹងនូវធាតុដ៏ល្អិត ជាពហុស្សូត គប្បីជាអ្នករៀនផង ជាអ្នកសាកសួរផង គប្បីស្តាប់នូវសុភាសិតទាំងឡាយ ដោយគោរពផង បុគ្គលធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ ឃើញច្បាស់នូវកាមគុណទាំងឡាយ ជាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ បុគ្គលឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះ ទើបលះបង់នូវឆន្ទៈ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលជាទុក្ខ ជាភ័យធំបាន ។ បុគ្គលនោះ ប្រាសចាករាគៈ កំចាត់បង់នូវទោសៈហើយ គប្បីចំរើននូវមេត្តាចិត្ត រកប្រមាណមិនបាន ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ក្នុងសត្វទាំងពួង ជាអ្នកដែលបុគ្គលណាមួយ តិះដៀលមិនបាន រមែងទៅកើតក្នុងឋានព្រហ្ម ។

(៦០០) ឧហន្ទិ យំ[១] អាកាសំ អវហាសិ
ករមន្តា កីឡជស្ស ចាចិ
កាលិង្គរាជស្ស ច ឧក្កតស្ស
សព្វេស តេ កាមករោ បហីនោ ។

(៦០១) ឋិតមតិ បរចិត្តវេទិ
សព្វេស តេ កាមករោ បហីនោ
ការេហិ ឱកាសមនុគ្គហាយ
យថា គតិន្តេ អភិសម្ភវេម ។

(៦០២) ការេមិ ឱកាសមនុគ្គហាយ
តថាហិ តេ កាមករោ បហីនោ
ជានំ កាយំ វិញ្ញុណាយ ចិត្តិយា
យថា គតឹ មេ អភិសម្ភវេថ ។

(៦០៣) សព្វំ ករីសង្ឃម គតិនុស្សាសនី
យំ យំ តុវំ វក្ខសិ ភូមិបាល
ជានំ កាយំ វិញ្ញុណាយ ចិត្តិយា
យថា គតិន្តេ អភិសម្ភវេម ។

---

១ ឱ. ឧហន្ទិយំ ។

(៦០០) ដំរីព្រះបាទអង្គដ្ឋក: កាលយានមក នៃព្រះអង្គឯង នៃព្រះបាទ
កិលោធៈឯង នៃព្រះបាទកាលិង្គៈ ដែលមានពេជ្ជានុភាពជាវរ
ហើរឯង ជាព្រះគជដំណើរមានឫទ្ធិដ៏ច្រើន (ព្រោះ) កាមករ
នៃព្រះអង្គទាំងអស់ បាត់លះបង់ហើយ ។

(៦០១) (ព្រះរាជាត់តាំងព្រះអង្គព្រះឥសីសាស្ត្រាថា) លោកម្ចាស់បានដឹង
ច្បាស់នូវចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ ទុំហើរនេះឯង ឯកាមករ យើង
ខ្ញុំទាំងអស់គ្នាបានលះហើយ សូមលោកម្ចាស់ធ្វើឱកាស ដើម្បី
អនុគ្រោះ (យើងខ្ញុំ) ឲ្យយើងខ្ញុំបានដល់នូវគតិរបស់លោក ។

(៦០២) (ឥសីពោល...) អាត្មាធ្វើឱកាសដើម្បីអនុគ្រោះ ព្រោះ
ថា មហាពលទាំងឡាយបានលះបង់នូវកាមករ ដោយប្រការ
ដូច្នោះមែន មហាពលទាំងឡាយ ចូរញ៉ាំងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប
ដោយបីតិ ដ៏ធំ(ធំពិលាន) ដ៏ឧត្តម ឲ្យមហាពលទាំង
ឡាយបានដល់ នូវគតិរបស់អាត្មាភាព ។

(៦០៣) (ព្រះរាជាទាំងព្រះអង្គ...) បពិត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញា ដូច
ផែនដី លោកម្ចាស់ពោលពាក្យណាៗ យើងខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យ
របស់លោកទាំងអស់នោះ យើងខ្ញុំនឹងញ៉ាំងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប
ដោយបីតិដ៏ឧត្តម ឲ្យយើងខ្ញុំបានដល់នូវគតិរបស់លោក ។

(២០៦) អាតាប ខន្តិស្ស ឥសិស្ស បុត្តា

អច្ឆិត្ត កោណ្ឌ ឥសយោ សាធុរូបា

ឈានេ រតា ហោន្ត សទា សមាហិតា

ឯសា រតី បព្វជិតស្ស សេដ្ឋា ។

(២០៧) សុត្វាន គាថា បរមត្ថសញ្ហិតា

សុភាសិតា ឥសិនា បណ្ឌិតេន

តេ វេទជាតា អនុមោទមានា

បក្កាមុ ទេវា ទេវបុរំ យសស្សិនោ ។

គាថា ឥមា អត្ថវតី សុព្យញ្ជនា

សុភាសិតា ឥសិនា បណ្ឌិតេន

យោ កោចិមា អដ្ឋិកត្វា សុណេយ្យ

លភេថ បុព្វាបរិយំ វិសេសំ

លទ្ធាន បុព្វាបរិយំ វិសេសំ

អទស្សនំ មច្ចុរាជស្ស គច្ឆេ ។

(២០៨) សាលិស្សរោ សារីបុត្តោ មេណ្ឌិស្សរោ ច កស្សបោ

បព្វតោ អនុរុទ្ធោ ច កច្ចាយនោ ច ទេវលោ

អនុសិស្សោ ច អានន្ទោ កិសវច្ឆោ ច កោលិតោ

(២០៦) (សរភង្គតាបស...) ការបួសនេះ ពួកឥសីបានត្រូវហើយ ដល់ឥសីឈ្មោះកិសវច្ឆៈ ឥសីទាំងឡាយដ៏ចំរើន មានសភាពល្អ ចូរទៅចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រេកអរក្នុងឈាន មានចិត្តតំកល់ស្ងប់ ជានិច្ច នេះជាសេចក្តីត្រេកអរដ៏ប្រសើររបស់បព្វជិត ។

(២០៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវតាទាំងឡាយនោះ មានយស បានស្តាប់នូវគាថាទាំងឡាយ ដ៏ប្រកបដោយប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ដែលឥសីជាបណ្ឌិតពោលល្អហើយ ជាអ្នកមានចិត្តរីករាយហើយ អនុមោទនា ទៀងចេញទៅកាន់ទេវបុរី ។ គាថាទាំងឡាយនេះ មានអត្ថ មានព្យញ្ជនៈដ៏ពីរោះ ដែលឥសីជាបណ្ឌិតពោលល្អហើយ បុគ្គលឯណានីមួយ ស្តាប់គាថាទាំងឡាយនេះ ធ្វើឲ្យមានប្រយោជន៍ រមែងបាននូវគុណវិសេសខាងដើមនិងខាងចុង លុះបាននូវគុណវិសេស ខាងដើមនិងខាងចុងហើយ គប្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាគុណមិនឃើញនូវមច្ចុរាជ ។

(២០៨) (ប្រជុំជាតក) សាលិស្សរតាបស គឺសារីបុត្រ មេណ្ឌិស្សរតាបស គឺកស្សបៈ បព្វតតាបស គឺអនុរុទ្ធ ទេវលតាបស គឺកច្ចាយនៈ អនុសិស្សតាបស គឺអានន្ទ កិសវច្ឆតាបស គឺកោលិតៈ

(នារទោ ឧទាយី ថេរោ បរិសា ពុទ្ធបរិសា)

សរភង្គោ ពោធិសត្តោ[1] ឯវំ ធារេថ ជាតកន្តិ ។

សរភង្គជាតកំ ទុតិយំ ។

អលម្ពុសាជាតកំ

(២០៣) អថព្រវិ ព្រហា ឥន្ទោ វត្រភូ ជយតំ បិតា

ទេវកញ្ញំ បរាភេត្វា សុធម្មាយំ អលម្ពុសំ ។

(២០៤) មិស្សេ តំ យាចន្តិ តាវតឹសា សឥន្ទកា

ឥសិប្បលោភិកេ គច្ឆ ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសេ ។

(២០៥) បុរាយំ អម្ហេ អច្ចេតិ វត្តវា ព្រហ្មចរិយវា

និព្វានាភិរតោ វុទ្ធោ តស្ស មគ្គានិ អាវរ ។

---

[1] ម. លោកនាថោ ។

នារទតាបស នឹងឧបាលិត្ថេរ បរិស័ទ (របស់ពួកតាបស) គឺពុទ្ធបរិស័ទ សរភង្គតាបស គឺព្រះពោធិសត្វ និងជាតក អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតក យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ សរភង្គជាតក ទី ២ ។

អលម្ពុសាជាតក

(២០៣) (អតីតសម្ពុទ្ធភាសិត) ព្រះឥន្ទ្រព្រះអង្គធំ ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះពួកអសុរ ឈ្មោះវត្រៈ ទ្រង់ជាបិតា របស់ទេវបុត្រ អ្នកឈ្នះ(សង្គ្រាម) ទ្រង់ចេញឱង្ការ ចូលទៅរកទេវកញ្ញា ឈ្មោះអលម្ពុសា ដែលនៅក្នុងរោងឈ្មោះសុធម្មា ហើយបានត្រាស់ថា

(២០៤) ម្នាលនាង (អ្នកដ៏ប្រសើរ) ឲ្យច្រើនប្រុសប្រៀប (ដោយកិលេស) ទេវតាទាំងឡាយ ក្នុងជាន់តាវត្តិង្ស ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ អង្វរនាង ម្នាលនាងអលម្ពុសា ចូរស្រីនាងទៅលោមលួងឥសី ចូរនាងទៅរកព្រះឥសីសិង្គៈ[1] ។

(២០៥) តាបសនេះ មានតេជៈ មានព្រហ្មចរិយធម៌ ត្រេកអរក្រៃលែង ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាអ្នកចំរើន (ដោយគុណ) កុំឲ្យលោកប្រព្រឹត្តកន្លង នូវយើងទាំងឡាយបានមុន នាងចូរបិទផ្លូវទាំងឡាយរបស់លោក ។

---

[1] បានឈ្មោះថា ឥសីសិង្គៈ ព្រោះតាបសនោះ មានពកដុះឡើងលើក្បាល ដូចជាស្នែងម្រឹគ ។ អដ្ឋកថា ។

(២៧០) ទេវកាន ការមេវ ត្វំ មាមេ ភុញ្ជ សំតុសំ
សំសិទលោកិតោ កដ្ឋ សត្តិ អញ្ញាចំ អជ្ជក
ហានិសំយោ បរិក ទេវ អសោកោ ចន្ទនេ វិន
តាសំ ចំ ហោតុ បរិយាយោ តាចិ យត្ថ បលោកិតា ។

(២៧១) អត្ថា ហំ សង្ខំ កណសំ សត្តិ អញ្ញាចំ អជ្ជក
តានិសំយោ បរិក ទេវ អសោកោ ចន្ទនេ វិនេ ។
ន តា បរិ បជានន្តិ ពារិចរិយំ ចុទំ កតា
យានំសិ ត្វំ បជានាសិ តាវ សព្វត្ថសោភនេ ។
ភ្លាមរ កដ្ឋ កល្យាណំ សត្តិនំ បរិក ចសំ
ករិវ វណ្ណរូបេន សមានា បយិស្សសំ ។

(២៧២) ជហិ ហំ ច កបិស្សាមិ ទេវកានេន បេសិតា
វិកមិ ទេវំ អាសាទិំ ឧក្កដ្ឋោ ហិ ព្រាហ្មណោ ។

(២៧០) (នាងអម្ពកា...) បពិត្រទេវៈ ហេតុអ្វីព្រះអង្គទ្រង់ហៅនាងនេះ
ព្រះអង្គឃើញ ខ្ញុំម្ចាស់ហើយក៏ត្រាស់ថា ម្នាលនាង ជាស្រីល្អ
លោមស័រ នាងចូរទៅចុះ ដូច្នេះ ដ្បិត ស្រីសព្វទាំងឡាយដទៃ
ប្រពៃណីនេះខ្ញុំម្ចាស់ ទាំងប្រសើរជាងខ្ញុំម្ចាស់ ក៏មាន ក្នុងព្រៃ
ដែលមិនមានសេចក្តីសោក មានតែសេចក្តីត្រេកអរ ល្មមឲ្យស្រី
ទេពអប្សរទាំងឡាយនោះទៅវិញ ស្រីអប្សរ ជាអ្នកតាមល្អនោះ
ទាំងនោះ ចូរទៅចុះ ។

(២៧១) (សក្កទេវរាជ...) នាងពោលនូវពាក្យពិតមែន ឯស្រីអប្សរទាំង
ឡាយដទៃ ប្រពៃណីដូចនាង ទាំងប្រសើរជាងនាង ក៏មានក្នុងព្រៃ
មិនមានសេចក្តីសោក មានតែសេចក្តីត្រេកអរ ។ ម្នាលនាង មាន
កាយៈទាំងក្នុងនៃល្អ នាងដឹងនូវការផ្តាច់ (បុរស) ព្រោះថា យ៉ាងណា
នាងទេពអប្សរទាំងឡាយនោះ ទៅដល់បុរសហើយ រមែងមិនដឹង
នូវការផ្តាច់ យ៉ាងនោះទេ ។ ម្នាលនាងកល្យាណី នាងឯងចូរទៅ
ចុះ ព្រោះថា នាងជាស្ត្រីប្រសើរជាងស្ត្រីទាំងឡាយ នាងនឹងញ៉ាំង
(តាបស) ឲ្យល្អិតណាច ដោយវណ្ណៈ នឹងរូបរបស់នាង ។

(២៧២) (នាងអម្ពុសា...) ខ្ញុំម្ចាស់ដែលព្រះអង្គជាទេវរាជទ្រង់ប្រើហើយ
នឹងមិនទៅមិនបាន ប៉ុន្តែខ្ញុំម្ចាស់ខ្លាចចំពោះឥសិសិង្គ នោះ ក្រៃលែង
ព្រោះថា ឥសិសិង្គនោះ ជាព្រាហ្មណ៍ មានតេជះខ្ពង់ខ្ពស់ ។

អាទោត និវេសំ បត្តា ឥសិទាសារិយា ជនា

អាមន្ទា មោទាសំសារី ទស្សា លោមានិ ហិំសយេ ។

(៦១៣) ឥធំ វត្ថុ បញ្ញាមិ អដ្ឋក ការវណ្ណិនី

និស្សា និស្សេតុមិច្ឆន្តិ ឥសិសិង្គិ អលម្ពុសា ។

សា ច តំ វចមោគ្គយ្ហ ឥសិសិង្គំ រក្ខិតំ

តិត្តជាលកសញ្ឆន្នំ សមន្តា អនុយោជនំ ។

ហារោវ ទាតកសម្មិ ទុតយសមយំ បតិ

អត្តិទ្ធិ ចរិមជ្ឈន្តិ ឥសិសិង្គំ ឧទាគមិ ។

(៦១៤) តា ទុ វិដ្ឋវិកកាសិ. ទុសេ វិយ តារកា

វិចិត្តហត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។

អាតិច្ឆវណ្ណសង្កាសា ហេមចន្ទនគន្ធិនី

សញ្ញតូរុ មហាមាយា កុមារី តនុមជ្ឈិមា ។

វិលាកា មុទុកា សុទ្ធា តាតា តេ សុប្បតិដ្ឋិតា

គមនា កាមនិយា តេ ហរន្តិយេវ តេ មនោ ។

ជនតាំងព្រាយាច្រើនពាក់ ញ៉ាំងឥសីឲ្យត្រេកអរ ហើយទៅកាន់ទាង

បាន់រស់នូវកាលភាពគុណវិតិឲ្យ ព្រោះសេចក្តីរើក្រុង ហេតុនោះ

ទើបខ្ញុំខ្លាសព្រៃកោម ។

(៦១៣) (អតិសម្ពុទ្ធភាសិត) ស្រីទេព្ធាឈ្មោះអលម្ពុសា ជាអ្នកល្អ

ព្រោះ នាងស្រីញ៉ាំងមុរសឲ្យប្រែប្រួលប្រុង ក្រោធញ៉ាំងឥសិសិង្គ:

ឲ្យប្រែប្រួលប្រុង (ដោយកិលេស) លុះពាលនូវពាក្យនោះហើយ

ក៏ចៀសចេញទៅ ។ នាងអលម្ពុសានោះ ចូលទៅកាន់ព្រៃផល

ឥសិសិង្គៈរក្សាហើយនោះ ដាំព្រៃផ្កាសារដោយវល្លិបុសក្រហម

ជាទុំហាំកន្លះយោជន៍ដោយជុំវិញ ។ នាងចូលទៅរកឥសិសិង្គៈ

ដែលកំពុងរៀបសរភាគក្រែង និងសម័យជាទីកម្សៀតរបស់ពាក្យ

គង់វេលាមុនហើយភាគតាហារ គង់ពេលព្រឹកព្រហាម ។

(៦១៤) (ឥសិសិង្គៈ...) នាងជាអ្វី មានគ្រឿងប្រដាប់ដៃវិចិត្រ ពាក់

កុណ្ឌលដាក់កៃរៀងកែវមណី ក្បូបត្បូងទាន់ ឃ្លង់ក្ដោយព្រឹក ។

នាងមានសម្បុរព្រៀហាលគណ៌ តៃពេលកាចិត្យ មានក្លិនក្រអូប

ដូចខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម មានភ្លៅមូលល្អ មានមាយាច្រើន ជាកុមារី

មានចង្កេះតូច ។ ជើងទាំងឡាយ របស់នាង ទន់ល្អ

កណ្ដាល ជាជើងទន់ល្មើយ ស្អាត តាំងល្អ ជើងទាំងពីរនោះ

កាលដើរទៅ ទូឲ្យប្រាថ្នា ដឹកនាំនូវចិត្តរបស់អាត្មាបាន ។

អនុបុព្វា ច តេ ឩរូ នាគនាសសមូបមា
វិមដ្ឋា តុយ្ហំ សុស្សោណី អក្ខស្ស ផលកំ យថា ។
ឧប្បលស្សេវ កិញ្ជក្ខា នាភិ តេ សាធុសណ្ឋិតា
បូរា កណ្ហញ្ជនស្សេវ ទូរតោ បដិទិស្សតិ ។
ទុវិធា ជាតា ឧរជា អវណ្ដា សាធុបច្ចុទា
បយោធរា អបតិតា អឌ្ឍលាពុសមា ថនា ។
ទីឃា កម្ពុតលាភាសា គីវា ឯណេយ្យកា យថា
បណ្ឌរាវរណា វគ្គុ ចតុត្ថមនសន្និភា ។
ឧទ្ធគ្គា ច អធគ្គា ច ទុមគ្គបរិមជ្ជិតា
ទុវិជា នេលសម្ភូតា ទន្តា តវ សុទស្សនា ។
អបណ្ឌរា លោហិតន្តា ជិញ្ជូកផលសន្និភា
អាយតា ច វិសាលា ច នេត្តា តវ សុទស្សនា ។
នាតិទីឃា សុសម្មដ្ឋា កនកព្យា សមោចិតា
ឧត្តមង្គរុហា តុយ្ហំ កេសា ចន្ទនគន្ធិកា ។
យាវតា កសិគោរក្ខា វាណិជានញ្ច យា គតិ
ឥសីនញ្ច បរក្កន្តំ សញ្ញតានំ តបស្សិនំ
ន តេ សមសមំ បស្សេ អស្មិំ បថវិមណ្ឌលេ

ភ្លៅទាំងពីររបស់នាងរៀវជាលំដាប់ ប្រៀបស្មើដោយប្រមោយដំរី ត្រគាករបស់នាងស្អាត ដូចជាផែនក្ដារសកា ។ ផ្ចិតរបស់នាងស្អិតល្អពេញ ដូចលម្អងផ្កាឧប្បល ប្រាកដដូចជាឆ្ងាយដូចជាផ្កាអញ្ចនខៀវ ។ ដោះទាំងពីរកើតឡើងត្រង់ ជាដោះមិនមានទង រៀងចេញល្អ ប្រព្រឹត្តទៅតែរាង មិនធ្លាក់យារ (ដោះតឿ) ប្រាកដស្មើដោយផ្លែឃ្លោកពាក់កណ្តាល ។ ក (របស់នាង) ប្រវែងដោយផ្ទៃខ្យង វែងដូចកញ្ចាយ បញ្ចាំងល្អ ដូចជាចិត្តជាគំរប់ ៤ តឹងណ្តាន ។ ធ្មេញទាំងឡាយ របស់នាង មិនមានទោស ជាធ្មេញដុះស្មើទាំងពីរខាង ទាំងខាងលើ ទាំងខាងក្រោម ដែលដុសហើយដោយឈើស្ទន់ ជាធ្មេញគួរមើលមើលទៅក្រៃពេក ។ ភ្នែកទាំងឡាយរបស់នាងមិនខ្មៅ មានចុងក្រហម ប្រៀបដោយផ្លែទំពាំងបាយជូរ ដ៏វែងធំទូលាយ ជាភ្នែកគួរមើលមើលទៅក្រៃពេក ។ សក់ទាំងឡាយរបស់នាង ដែលដុះលើក្បាលមិនវែងពេក ជាសក់ល្អ ដែលសិតដោយប្រាស់ពាស ក្រអូបសាយដោយក្លិននៃខ្លឹមចន្ទន៍ ។ ការភ្ជួររាស់នៃពួកកសិករ (នៃជនទាំងឡាយណា) ក្តី ដំណើរនៃពាណិជទាំងឡាយក្តី សេចក្តីព្យាយាម (ណា) នៃឥសីទាំងឡាយអ្នកសង្រួម អ្នកមានតបះក្តី ការប្រព្រឹត្តទៅ ពួកខ្ញុំមិនឃើញស្រីដទៃ ក្នុងផែនដីនេះ ស្មើស្មើ (ដោយនាង)

កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ   កថំ ជានេមុ តំ មយំ ។

(២០៥) ន បញ្ញាកាលោ ភទ្ទន្តេ   កស្សបេវំ គតេ សតិ

ឯហិ សម្ម រមិស្សាម   ឧភោ អស្មាកមស្សមេ

ឯហិ តំ ឧបគូហិស្សំ   រតីនំ កុសលោ ភវ ។

(២០៦) ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ   អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី

មិស្សា មិស្សិតុមិច្ឆន្តី   ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសា ។

(២០៧) សោ ច វេគេន និក្ខម្ម   ឆេត្វា ទន្ធបរក្កមំ

តមុត្តមាសុ វេណីសុ   អជ្ឈប្បត្តោ បរាមសិ ។

តមុទាវត្ត កល្យាណី   បលិស្សជ្ជិ សុសោភនា

ចវិ តម្ហា ព្រហ្មចរិយា   យថា តំ អថ តោសិតា ។

មនសា អគមា ឥន្ទំ   វសន្តំ នន្ទនេ វនេ

តស្សា សង្កប្បមញ្ញាយ   មឃវា ទេវកុញ្ជរោ

អ្នកជាអ្វី ជាកូននៃអ្នកណា យើងនឹងដឹងនូវអ្នកដូចម្ដេចបាន ។

(២០៥) (នាងអលម្ពុសា...) បពិត្រកស្សបដ៏ចំរើន កាលបើចិត្តរបស់លោក ប្រព្រឹត្តទៅហើយយ៉ាងនេះ កាលនេះមិនមែនជាកាលនៃប្រស្នាទេ នែសំឡាញ់ លោកចូរមក យើងទាំងពីរនាក់នឹងត្រេកត្រអាលក្នុងអាស្រមរបស់យើង លោកចូរមក ខ្ញុំនឹងឱបលោក ចូរលោកជាអ្នកឈ្លាសក្នុងសេចក្ដីត្រេកអរ ។

(២០៦) (ភិក្ខុទាំងឡាយ) ស្រីអប្សរឈ្មោះអលម្ពុសា មានវណ្ណៈគួរប្រាថ្នា ជាស្រីត្រូវសេចក្ដីប្រឡូកប្រឡំ កាលប្រាថ្នានឹងញុំាងឥសីសិង្គៈឲ្យប្រឡូកប្រឡំ (ដោយកិលេស) លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

(២០៧) ឯឥសីសិង្គៈនោះ ក៏ផ្ដាច់បង់នូវសេចក្ដីព្យាយាមដ៏យឺត ហើយស្ទុះទៅ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ ដល់ហើយ ក៏ស្ទាបអង្អែល នាងអលម្ពុសានោះ ត្រង់សក់ដ៏ឧត្ដម ។ នាងកល្យាណី មានលំអដ៏ល្អ ក៏ក្រសោបឱបតាបសនោះដែរ តាបសនោះ ឃ្លាតចាកព្រហ្មចរិយនោះ ព្រោះលោកត្រេកត្រអាលចំពោះនាង ក្នុងកាលនោះ (ដូចចំណង់ ដែលសក្កទេវរាជប្រាថ្នាហើយនោះ) ។ នាងក៏នឹក ដល់ព្រះឥន្ទ្រ ដែលគង់ប្រថាប់នៅ ក្នុងនន្ទនវ័ន ឯមឃវាទេវកុញ្ជរ ក៏ជ្រាប នូវសេចក្ដីត្រិះរិះ របស់នាងហើយ

បល្លង្កំ ចាមាចិ ចិត្រំ សោវណ្ណំ សោបកហនំ ។
សុនារង្គុលបញ្ញាសំ(១) សហស្សូបធិយត្ថតំ
តមេនំ គត្វា ជានេសំ ឧរេ កត្វាន សោភតា ។
យថា ឯកមុហុត្តំវ តីណិ វស្សានិ ធារយិ
វិមទោ តីហិ វស្សេហិ បពុជ្ឈិត្វាន ព្រាហ្មណោ ។
អទ្ទសាសិ ហរិតរុក្ខេ សមន្តា អគ្គិយាយនំ
នវបត្តវនំ ផុល្លំ កោកិលគណឃោសិតំ ។
សមន្តា បវិលោកេត្វា រុទំ អស្សូនិ វត្តយិ
ន ជុហេ ន ជបេ មន្តេ អគ្គិហុត្តំ បហាបិតំ ។
កោ នុ មេ បារិចរិយាយ បុព្វេ ចិត្តំ បលោភយិ
អរញ្ញេ មេ វិហរតោ យោ មេ តេជាហសម្ភុតំ
នានារត្នបរិបូរំ នាវំវ គណ្ហិ អណ្ណវេ ។
(៦១៨) អហន្តំ បារិចរិយាយ ទេវរាជេន បេសិតា
អវធិំ ចិត្តំ ចិត្តេន បមាទា ត្វំ ន ពុជ្ឈសិ ។

១ ឧ. ម. សុវណ្ណបញ្ញាសំ ។

ទ្រនំបញ្ចូលល្អិតមាស មានជាំងប៉ារ៉ា មានជាំងសំគត់សម្រាប់គ្រប ជើងទ្រនំ ៤០ មានកំរាលព្រំ ១០០ ជាន់ នាងនុ៎ះ ក៏ផ្ដេកខ្លួនតាបសនោះលើគ្រែ លើបល្ល័ង្កចិត្រនោះ ។ នាងអលម្ពុសា ផ្ដេកតាបសនោះទុកអស់ ៣ ឆ្នាំ ហាក់ដូចជាមួយរំពេច ព្រាហ្មណ៍(ដេកលើគ្រែនាងអលម្ពុសា) អស់ ៣ ឆ្នាំ ក៏បាត់សន្លប់ភ្ញាក់ឡើងវិញ ។ បានឃើញឈើមានស្លឹកខៀវ (ផុះផុល) កើតកើតជុំវិញ នឹងព្រៃដើមផ្កាស ដោយស្លឹកខ្ចី មានផ្ការីក ដ៏គគឹក ដោយពួកតាវៅ ។ តាបសក្រឡេកមើលឃើញព្រៃជុំវិញហើយ ក៏យំសម្រក់ទឹកភ្នែកថា អាត្មាអញមិនបូជាភ្លើង មិនរាយមន្ត ការបូជាភ្លើងក៏សាបសូន្យអស់ ។ បុគ្គលណាហ្ន៎ លួងលោមចិត្តរបស់អាត្មាអញ ដោយការបំរើក្នុងកាលមុន កាលអាត្មាអញនៅក្នុងព្រៃ បុគ្គលណាញុំាងឈានគុណ ដែលកើតព្រមដោយតេជៈគឺតបៈរបស់អាត្មាអញឲ្យវិនាស ដូចជាបុគ្គលញុំាងទូកដ៏ពេញដោយកែវផ្សេងៗ ឲ្យវិនាសក្នុងសមុទ្រ បុគ្គលនោះឈ្មោះអ្វីហ្ន៎ ។

(៦១៨) (នាងអលម្ពុសា..) ខ្ញុំដែលទេវរាជប្រើមក ដើម្បីបំរើលោក បានសម្លាប់ចិត្ត (របស់លោក) ដោយចិត្ត (របស់ខ្ញុំ) លោកមិនដឹង ព្រោះសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ។

(៦៥៩) ឥទានិ ខោ មំ តាតោ   កស្សបោ អនុសាសតិ
កាមលាសំសិត្ថិយោ   តាយោ ពុជ្ឈសំ មាណវ
ឧរេគណ្ឌាយោ ពុជ្ឈស្សុ   តាយោ ពុជ្ឈស្សុ មាណវ
ឥច្ចានុសាសិ មំ តាតោ   យថា មំ អនុកម្បកោ ។
តស្សាហំ វចនំ នាកំ   បិតុ វុទ្ធស្ស សាសនំ
អារាមេ និម្មនុស្សម្ហិ   ស្វជ្ជ ឈាយាមិ ឯកកោ ។
សោហំ តថា ករិស្សាមិ   ធិរត្ថុ ជីវិតេន មេ
បុនបិ តាទិសោ ហេស្សំ   មរណំ មេ ភវិស្សតិ ។
(៦៦០) តស្ស តេជំ វីរិយញ្ច   ធិតឹ ញត្វា អវដ្ឋិតំ
សិរសា អគ្គហី បាទេ   ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសា ៖
មា មេ កុជ្ឈ មហាវីរ   មា មេ កុជ្ឈ មហាឥសេ
មហា អត្ថោ មយា ចិណ្ណោ   តិទសានំ យសស្សិនំ
តយា សង្កម្បិតំ អាសិ   សព្វំ ទេវបុរំ តទា ។

(៦៥៩) (តាបស...) ឥឡូវនេះ ក្តោ កស្សប ជាបិតា បានប្រៀនប្រដៅ
នូវពាក្យថានេះ មាណពអ្នកឯងចាំ ម្នាលមាណព ស្ត្រីទាំងឡាយ
ប្រាកដស្មើ ដោយភក់ជ្រាំ អ្នកចូរស្គាល់នូវស្ត្រីទាំងឡាយនោះ
ចុះ ៗ ម្នាលមាណព អ្នកចូរស្គាល់នូវស្ត្រីទាំងឡាយដែលមានបូស
ពីរត្រង់ទ្រូង អ្នកចូរស្គាល់ថាស្ត្រីទាំងឡាយនោះ ជាគំនុកជាប្រេត
ចាំកូនអ្នក យ៉ាងណា ពុកប្រៀនប្រដៅកូនអ្នក យ៉ាងនោះ ដោយ
ប្រកាសប្រោះ ៗ តែកូនអ្នកមិនបានធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់បិតា
ជាអ្នកចំរើនដោយគុណសម្បត្តិនោះឡើយ ថ្ងៃនេះកូនអ្នកម្នាក់
ឯង សញ្ជប់សញ្ជឹងក្នុងព្រៃ ដែលមិនមានមនុស្ស ៗ ធិក្ ជីវិតរបស់
កូន គួរតិះដៀល អញនឹងធ្វើយ៉ាងនោះវិញ តែបើអញជាដូច្នេះ
ទាំងលោភប្រាកដដូច្នោះទៀត សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានដល់អញ ៗ
(៦៦០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងអលម្ពុសា ល្បងមើលដឹងតេជះ នូវសេចក្តី
ព្យាយាម និងប្រាជ្ញាដ៏មាំមួន របស់ឥសីសិង្គនោះហើយ ក៏ឱន
ក្បាល ទៀបជើងឥសីសិង្គនោះពោលថា បពិត្រលោក អ្នកមាន
ព្យាយាមធំ សូមលោកកុំខឹងនឹងខ្ញុំ បពិត្រមហាឥសី សូម
លោកកុំខឹងនឹងខ្ញុំ ខ្ញុំប្រយោជន៍ដ៏ធំ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តហើយ ដើម្បី
ទេវតាទាំងឡាយ ជាន់តាវត្តិង្ស ជាអ្នកមានយស ឯទេវបុរីទាំងមូល
លោកបានធ្វើឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រហើយ ក្នុងកាលនោះ ៗ

(៦៦១)តាវតឹ្តសា ច យេ ទេវា តិទសានញ្ច វាសវោ
ត្វញ្ច ភទ្ទេ សុខី ហោហិ គច្ឆ កញ្ញេ យថាសុខំ ។
(៦៦២)ឥសិស្ស បាទេ គហេត្វាន កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន តម្ហា ឋានា អបក្កមិ ។
យោ ច តស្សាសិ បល្លង្កោ សោវណ្ណោ សោបវាហនោ
សឧត្តរច្ឆទបញ្ញាសោ សហស្សបដិយត្ថតោ
តមេវ បល្លង្កមារុយ្ហ អគា ទេវាន សន្តិកេ ។
តមោក្កមិវ អាយន្តឹ ជលន្តឹ វិជ្ជុតំ យថា
បតីតោ សុមនោ វិត្តោ ទេវិន្ទោ អទទា វរំ ។
(៦៦៣)វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក សព្វភូតានមិស្សរ
ន ឥសិបលោភិកា គច្ឆេ ឯតំ សក្ក វរំ វរេ ។

អលម្ពុសាជាតកំ តតិយំ ។

---

(៦៦១) (តាវតឹ្តសា...) ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ទេវតាទាំងឡាយក្នុងជាន់តាវត្តិង្សក្តី ព្រះឥន្ទ្រ (ជាធំស្រះ) របស់ទេវតាទាំងឡាយជាន់តាវត្តិង្សក្តី ខ្លួននាងក្តី ចូរមានសេចក្តីសុខចុះ ម្នាលនាងកញ្ញា នាង ចូរទៅតាមសប្បាយចុះ ។

(៦៦២) នាងអលម្ពុសា ចាប់ព្រះបាទទាំងពីរនៃតាបស រួចធ្វើប្រទក្សិណតាបសនោះ ប្រណម្យអញ្ជលីហើយចៀសចេញទៅចាកទីនោះ ។ បល្ល័ង្កមាសណា ដែលមានកំរាលមានផ្ទាំងសំពត់សំរាប់គ្របចំនួន៥០ មានកំរាលប្រមាណ ១.០០០ របស់នាង នាងក៏ឡើងកាន់បល្ល័ង្កមាសនោះហើយទៅក្នុងសំណាក់នៃទេវតាទាំងឡាយ ។ សក្កទេវិន្ទ្រ ទ្រង់មានចិត្តរីករាយសប្បាយព្រះទ័យ ចំពោះនាងអលម្ពុសានោះ ដែលមកដូចភ្លើង រុងរឿងដូចផ្លេកបន្ទោរ ហើយប្រទានពរ ។

(៦៦៣) (វរញ្ចេ មេ...) បពិត្រសក្កទេវរាជ ជាឥស្សរៈជាងពួកសត្វទាំងពួង បើព្រះអង្គប្រទានពរដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យទៅប្រលោមលួងលោមឥសីទៀត បពិត្រសក្កទេវរាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមពរនេះ ។

ចប់ អលម្ពុសាជាតក ទី ៣ ។

សង្ខបាលជាតកំ

(៦៦៤) អរិយាវកាសោសិ[១] បសន្ននេត្តោ
មញ្ញេ ភវំ បព្វជិតោ កុលម្ហា
កថំ នុ វិត្តានិ បហាយ ភោគេ
បព្វជិ និក្ខម្ម ឃរា សបញ្ញ ។

(៦៦៥) សយំ វិមានំ នរទេវ ទិស្វា
មហានុភាវស្ស មហោរគស្ស
ទិស្វាន បុញ្ញាន មហាវិបាកំ
សទ្ធាយហំ បព្វជិតោម្ហិ រាជ ។

(៦៦៦) ន កាមកាមា ន ភយា ន ទោសា
វាចំ មុសា បព្វជិតា ភណន្តិ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
សុត្វាន មេ ជាយិហិតិប្បសាទោ ។

(៦៦៧) វាណិជ្ជ រដ្ឋាធិប គច្ឆមានោ
បថេ អទ្ទសាសិម្ហិ ភោជបុត្តេ

១ ម. អរិយាវកាសោសិ ។

សង្ខបាលជាតក

(៦៦៤) (ព្រះបាទអាឡារៈសួរថា) លោកជាអ្នកមានឱកាស នៃសភាវៈដ៏ប្រសើរ មានព្រះនេត្រថ្លា ខ្ញុំសំគាល់ថា លោកដ៏ចំរើន ជាអ្នកចេញចាកត្រកូលហើយបួស ម្នាលលោកអ្នកមានប្រាជ្ញា លោកបានលះបង់ទ្រព្យនិងភោគៈទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយបួស តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(៦៦៥) (តាបសទូលតប ថ្វាយព្រះរាជា) បពិត្រព្រះរាជា ជានរទេព អាត្មាភាពជាអ្នកបួសដោយសទ្ធា ព្រោះបានឃើញវិមានរបស់ពស់ធំ (នាគ) ដែលមានអានុភាពច្រើន ដោយខ្លួនឯងផង ព្រោះបានឃើញផលធំ នៃបុណ្យទាំងឡាយផង ។

(៦៦៦) (ព្រះរាជា...) អ្នកបួសទាំងឡាយមិនពោលនូវពាក្យមុសា ព្រោះប្រាថ្នាកាម ព្រោះខ្លាច ព្រោះអាស្រ័យទោសៈទេ ខ្ញុំសួរហើយ សូមលោកប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ សេចក្តីជ្រះថ្លានឹងកើតដល់ខ្ញុំ ព្រោះស្តាប់ ។

(៦៦៧) (តាបសទូល...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំក្នុងដែន អាត្មាភាពកាលនៅ (ជាគ្រហស្ថ) កំពុងដើរទៅដោយបំណងជា (អ្នកជំនួញ) នូវផ្លូវ ក៏បានឃើញនូវពួកភោជបុត្រ[១] គឺពួក

១ ពួកកូនព្រានព្រៃ ដែលហៅថា "ភោជបុត្ត" [illegible] ។ អដ្ឋកថា ។

បរិទ្យេកាយំ ឧរំ មហន្តំ
អាកាយ ពន្ធូន្ត បរោបខាទេ ។
សោហំ សហោគន្ធ ជនិន្ទ តេហំ
បហដ្ឋលោមោ ឥទ្ធិ ភីតោ
ឥកុហិ នយំ និយតិ ភីមកាយោ
ឆាតេន តី តាបាជ តោជបុត្តា ។
ឆាតោ នយំ និយតិ តោជនត្ថំ
បរិទ្យោកាយោ ឧរោ មហន្តោ
សាឧញ្ញ ថុលញ្ញ ឧឧញ្ញ មំសំ-
ឧ ត្វំ វសញ្ញាសិ វិនេហបុត្ត ។
ឥតោ នយំ តត្វា សកំ ធំកោតំ
អាតាយ សត្តាធិ វិកោបយិត្វា
មំសានិ កត្វាន បរោឧខាទា
នយំ ហិ កេ សត្តកេ បត្តកាំ ។
សាខេ នយំ និយតិ តោជនត្ថំ
បរិទ្យោកាយោ ឧរោ មហន្តោ
ឧតាមិ កេ ឥលិតត្វានិ សោវឡ្ស
ឆាតំ អំមិ ឧញ្ញាជ កត្វឧស្ឋា ។

---

១ ម. សំរុទ្ធយោនោ ។

រៃមើលរបស់ដីទាំង ចាតកាយចាស់ កំពុងស៊ីសត្វាយរីកកាយជើរ ។
ហាក់ព្រៃព្រោមក្ខិជាតិជាតិផង លុះកាត្តេកាតោះ មកជួបនឹងខ្លួន
គោដឫស្សេត់ងរការហើយ ក៏ព្រឹពេមច្ឆាំ ហើយស្ទូវវាំ ខ្លួន
ខ្លួនកោដវត្សរ តាមនេះចាតកាយត្ពូវច្ឆាំ ពើម្នកកាំនឹងឡាយតិ
ទៅក្នុងទីណា អ្នកកាំនឹងឡាយ នឹងយកតាតនេះទៅធ្វើអ្វី ។
(ខ្លួនកោដឫស្សរប្រចាំចាំ) តាមដីទាំង ជាសត្វទៅដោយខ្លួន
ចាតកាយដីតាត់នេះ ដើម្បីយកទៅចាំពោន (ព្រោះ)តាបាំ
ចាតសាំត្វាញ់ផង ក្រាស់ផង ទន់ផង នៃកូនអ្នកស្រុកវិទេហៈ
អ្នកមិនដឹងខ្លួនសោះឬ ។ ក្អែកដើម្បីចេញអំពីទីនេះ ទៅកាន់
លំនៅរបស់ខ្លួន ហើយយកកាំបិត ចិញ្ច្រាំសាច់កាំនឹងឡាយ
ហើយចាំពោតាំកាយសត្វាយ ព្រោះថា ក្អែកដើម្បីជាសត្រូវ
ចំពោះតាតកាំនឹងឡាយ ។
(តាត្វាតាត គោលថា) តាមដីទាំនេះ ជាសត្វទៅដោយ
ខ្លួនចាតកាយដីតាត់ ប្រសិនបើអ្នកកាំនឹងឡាយ យកតាតនេះ
ទៅចាំពោន ដើម្បីនឹងឡូតោជព្រឹ ១៦ ដល់អ្នកកាំនឹងឡាយ
អំនួតតាត អ្នកកាំនឹងឡាយខ្លួព្រោយតាតនេះអំពីចំណាត់ចុះ ។

អដ្ឋា ហិ តេ កក្ខា អយំ គតោ
ពហូ ច តេ ទិវសា កុត្តមុត្តា
តតោ ច តេ ទិ វេទំ អច្ឆរ
មិត្តញ្ច តេ ហោហិ កិណមាទត្ត ។
តតស្ស តេ តគ្គា ពោធយិស្ស
យំ ឥត្ថេតោ ចដិ នាក្ខស្ស ចារេស
មុត្តា ច សោ គន្ធា ចាតកដា
បញ្ញាទិ ចាទឹងមុខោ នុហុត្តិ ។
កញ្ចន ចាទឹងមុខោ មុហុត្តិ
បុណ្ណាហំ ទេវត្តហំ បលោតយំ ទំ
តតស្សាហំ ចិដ្ឋតោ អទ្ធតដ្ឋ
ឥសន្តិលិ អញ្ជលិ បគ្គហេត្វា ។
គច្ឆ តោ ត្វំ តាវមាទវុតោ
មា តំ អមិត្តា តុនរាគហេសុំ
ទុគ្គោ ហិ លុទ្ទេហិ ចុតា សមាគមោ
អនស្សនំ ភោជបុត្តាន ភជ្ជ ។
អកមាសិ សោ រោជាំ ពិយ្យសទ្ទំ
ទិលេកាសំ រតណាយំ សុតិត្វំ

(ព្រះរាជបុត្រនោះ...) កល់នេះជាពាក្យជាទី គេញ្ញូរបស់ពួកយើងណាស់ តែតស់ជាច្រើន ពួកយើង ចាប់បរិភោគហើយ បរិត្រាណខ្លោះ ពួកយើងនឹងធ្វើតាម ពាក្យរបស់អ្នកនោះ នែកូនអ្នកស្រែកវិទេហៈ អ្នកចូរជាមិត្ត របស់យើងតាំងពីឡូយ ។

ព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ ក៏ស្រាយនាគរាជនោះអំពី ចំណង (ដែលនេះជាតចួល) ទៅតាមប្រមុំ ហើយចាត្តួល ទៅកន្លែងគួរ ឯនាគរាជនោះ លុះរួចអំពីចំណងហើយ ក៏ មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់បូព៌ទិស ទៀសចេញទៅមួយរំពេច ។ នាគរាជនោះ មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់បូព៌ទិស លុះទៅ មួយរំពេច មានភ្នែកពេញដោយទឹកភ្នែក ហើយសំឡឹង មើលតាមភាព កាលនោះ តាមភាព បាននើរទៅតាម ក្រោយនៃនាគនោះ ហើយផ្គងប្រណម្យដាំង ១០ (អោលជា) អ្នកចូរប្រញាប់ទៅចុះ កុំឲ្យពួកសត្រូវចាប់អ្នកទៀត ព្រោះ ថា ការជួបប្រទះ ដោយព្រានទាំងឡាយ ម្ដងទៀត រមែងនាំមក នូវសេចក្ដីទុក្ខ អ្នកចូរទៅកាន់ទី ដែល ព្រះរាជបុត្រមិនឃើញ ។ នាគរាជនោះ បានទៅកាន់ អន្លង់ទឹកដ៏ថ្លា មានពណ៌ខៀវ មានទំពាំងល្អ គួរីករាយ

សរោជតំ ជន្តុយា វេឡុសាហំ
ចារុវត្តំ និគ្គុណ្ឌកយោ ចតេ ។
សោ តំ បវិស្ស ច ចិរស្ស ជាតោ
និរុទ្ធ មេ ធាតុរោហ ជមិទ្ធ
ទុបឡ្ហំ មំ បិតរំ បុត្តា
ហងយន្តំ កណ្ណសុទំ កណោឡ្ដា ។
ត្វំ មេសិ មាតា ច បិតា អណ្ឌរ
អត្តនុក ចាណគោ សហាយោ
សខា ច មេ ឥទ្ធិ បជិសាកកោស្មិ
អណ្ឌរ ចស្ស មេ និវេសធាតិ
ចហ្លកក្ខំ តហុអង្គហាមំ
ចសក្កសារំ វិយ ភិសវស្ស ។
(៦៦៨) តំ ក្ខចិកាខេហំ ទុវេចក្ខុំ
អសក្ខក ចេរ ឧទ្ធ សុកា ច
ចិចាតិណា អឡ្យជា ច ក្ខម
ចាសាធិកា យក្ខ ជហន្តិ សោកំ ។
អលាតក្កណា វេឡុរិយូបទីណា
ចក្ខុសំ អក្ខុរំ សុខំ

១ ម. ជនេហិ ។

អ៊ីទាំងពាយជញ្ជ្រើក្យ ទឹងរើសាក្រើក្យ ជាសត្វមិនមាន ភ័យ មានតែកាក៏កាយ គឺក្ងួរសៅ(កន្ធាតក៏ក) ។ បពិត្រ ព្រះមហិត្រូ តាតនោះ ស្មុកសៅចៅការកងាងរោងហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គឺលេមកព្រាត (រាជិមុខ) នៃតាក្ខាកា ដោយបរាជ័យ ហើយជាក់តាក្ខាកា ហាក់ដូចគ្នាដ៏ពេក ធ្ងន់ពោលនូវពាក្យត្រេកអរស្រួលក្រាបទៀត បពិត្រតាខ្លះ លោកទុកដូចមាតាមិតបិតារបស់ខ្ញុំ លោកគ្រាបជាស្នេហ៍ដោយ សាច់ការក្ខិតដូចជាបុទ័យ ជាអ្នកឲ្យនូវជីវិត ជាសំឡាញ់ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំត្រូវបំបាននូវទ្រព្យរបស់ខ្លួន បពិត្រតាខ្លះ សូមលោក មើលនិវេសដ្ឋានរបស់ខ្ញុំ កកតាតមានចំណី ច្រើន មានបាយទឹកជាច្រើន ដូចមសក្កសារ គឺទេវតានគរ របស់សាវទេវកផ្ទះ ។

(៦៦៨) កកតាតនោះ ប្រកបដោយក្ខម៉ោន ជាភ្លូមិនមានគ្រួស ធ់ល្អ មានស្មៅដីតាច មិនមានធូលី ជាទីដ៏មកនូវសេចក្ដី ជ្រះថ្លា ជាទីលោបនីនូវសេចក្ដីសោកបាន ។ (ក្ខិ កកតាតនោះ មានស្រះបាក្ខរណី) មិនក្រោះពរក្រញូវ មានកែវពេទូរ្យគ្រឿងទៀត មានសួនស្លាយ ល្អជាទីកកាយ ដោយត្រៀក ជាដំណើរដ៏វិសេស ៤ (នៃស្រះបាក្ខរណី)

បក្កា ច បេសី ច ផលា សុផុល្លា

និច្ចោតុកា ធារយន្តិ ផលានិ ។

(៦៦៩) តេសំ វនានំ នរទេវ មជ្ឈេ

និវេសនំ ភស្សរសន្និកាសំ

រជតគ្គឡេ សោវណ្ណមយេ ឧឡារំ

ឱភាសតិ វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ។

ឧណ្ណាមយា សោវណ្ណមយា ឧឡារា

អាវេណិកា សសត្ថិ សុចិត្តា

បរិបូរ កញ្ញាហិ អលង្កតាហិ

សុវណ្ណកាយុរកាហិ ភជ្ជ ។

សោ សត្ថុវាលោ ករមាចុលោ

តាសាគមារុឡ្ហោ អតោផវណ្ណោ

សមាសុប្បត្ថិ អតុលានុការី

យក្ខស្ស ករិយា មហេសី អហោសិ ។

ឃិតា ច តារី ករមាចុតា

អាទាយ វេឡុរិយមយំ មហន្តុំ

សុកំ មណី ជាតិចន្ទបត្តិ

អហោសិតា អាសេឧម្ភូហាសំ ។

ដើមស្វាយតំរែងផ្សាយ ក្លិនឈ្ងុយនោះ មានផ្លែទុំក៏មាន ផ្លែស្រគាលក៏មាន ផ្លែខ្ចីក៏មាន ក្តិបក៏មាន ជាពណ៌មាន ផ្លែសព្វ ៗ ទៅ ។

(៦៦៩) បពិត្រព្រះរាជា លំនៅជាទីអាស្រ័យនៃតាបស មានសម្បុរ ជាវិការៈនៃប្រាក់ មានរស្មីភ្លឺ ៗ ក្រើរឿងក្រៃលែង កណ្តាលនៃព្រៃឈើតំរែងផ្សាយនោះ ដូចជាផ្លេកបន្ទោរ ក្នុងអាកាស ។ បពិត្រព្រះរាជា (ក្នុងប្រាសាទនោះ មានផ្ទះកំពូលពីរល្វែង) ជាវិការៈនៃកែវមណី ជាទីជាវិការៈនៃមាស ក្រើរឿង មិនចំក្រដាសនេក ដែលនិម្មិតល្អហើយរៀបៗ ពេញដោយកូនកាត់កញ្ញា ដ៏ស្រស់ស្រីដោយគ្រឿងប្រដាប់មាស ។ សន្ធិបាលរាជនោះ មានសម្បុរកឺតក្រមា (ព្រះកាយផ្គុកាត) មានសភាពល្អលាប ស្លៀកកាន់ប្រាសាទ ដែលមានសសរល្អពាស់ មានការទុក្កហ៏ម៉ែរបាន ដែលជាទីនៅនៃកិរិយា ជាមហេសី របស់សន្ធិបាលរាជនេនោះ ។ នាងនាំខ្ញុំ មានសភាពល្អ ការយកនូវកែវមណីដ៏ល្អគ ប្រកបដោយកែវមណីដទៃ មានជាតិល្អ ជាស្រ្តី ដែលនាងរាជរកមិនបាច់ទៀន គឺព្រឹលនូវការនេះ ជាវិការៈនៃកៅស្ទឿង មានតម្លៃច្រើន ។

តតោ ចំ ហរេត្វ ឧរគោ ករោត្ថ
និសីទយី ឋានមុខមសំនស្មឹ
ឥទមាសនំ អត្រ ភវំ និសីទតុ
ភវញ្ហិ មេ អញ្ញតរោ គរូនំ
អញ្ញា ច នារី តរមានរូបា
អាទាយ វារិំ ឧបសង្កមិត្វា
បាទានិ បក្ខាលយិ មេ ជនិន្ទ
ភរិយាវ ភត្តុ បតិនោ បិយស្ស ។
អបរា ច នារី តរមានរូបា
បគ្គយ្ហ សោវណ្ណមយាយ បាតិយា
អនេកសូបំ វិវិធំ វិយញ្ជនំ
ឧបនាមយី ភត្ត មនុញ្ញរូបំ ។
តុរិយេហិ មំ ភារត ភុត្តវន្តំ
ឧបដ្ឋហុំ ភត្តុ មនោ វិទិត្វា
តតុត្តរី មំ និបតី មហន្តំ
ទិព្វេហិ កាមេហិ អនប្បកេហិ ។
(៦៣០) ភរិយា មមេតា តិសតា អឡារ
សព្វត្តមជ្ឈា បទុមុត្តរាភា

លំដាប់នោះ នាគនោះបាននាំអាត្មាអញឲ្យអង្គុយលើអាសនៈ ដ៏ប្រសើរ (ពោលថា) នេះ អាសនៈ សូមលោកដ៏ចំរើនអង្គុយ លើអាសនៈនេះ ព្រោះថា បណ្ដាគ្រូដែលខ្ញុំគោរពទាំងឡាយ លោកដ៏ចំរើន ទុកជាគ្រូដែលគួរគោរពម្នាក់របស់ខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះជនិន្ទ នាងនារីដទៃមានសភាពរហ័សរហួន នាំទឹកចូលមកលាងជើងអាត្មាអញ ដូចជាប្រពន្ធ លាងជើងភស្ដាជាទីស្រឡាញ់ ។ នាងនារីម្នាក់ទៀត មានសភាពរួសរាន់ បានលើកនូវថាស មានសម្លច្រើន និងម្ហូបក្រៀមផ្សេងៗ ដោយភាជន៍ ជាវិការៈនៃមាស ហើយបង្អោនចូលមកជិត ។ បពិត្រព្រះភារតៈ ពួកនារីទាំងឡាយ បានដឹងនូវចិត្តនៃព្រះភស្ដា (របស់ខ្លួន) ហើយបំរើអាត្មាអញដែលជាអ្នកបរិភោគរួចហើយ ដោយតូរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយ នាគនោះប្រណិប័តន៍អាត្មាអញ ដោយកាមគុណជាទិព្វដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានប្រមាណច្រើន ដ៏ក្រៃលែងជាងតូរ្យតន្ត្រីនោះ ។

(៦៣០) បពិត្រអាឡារៈ ភរិយាទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំ ៣០០ នាក់ ភរិយាទាំងអស់ មានចង្កេះកណ្ដាលល្អ (រៀវល្អ) មានរស្មី ដ៏ក្រៃលែង ហាក់ដូចជាពណ៌ នៃផ្កាឈូក

អច្ឆរា ឋិតាសុ តេ កាមកាមា
ឧជាមិ តេ តា ចរិតាយស្ស ។

(៦៣១) សិរីប្ហរី និក្ខុរសាខុពុត្តា
គោជាស្សហំ ឧត្តរិ ជម្ពុកាសី
ជាតស្សិធិ កាម្ពិ កាមញ្ច លទ្ធំ
កថជ្ឈគមាសិ វិមានសេដ្ឋំ ។
អធិច្ចលទ្ធំ បរិណាមជន្តេ
សយំ កតំ ឧទាហុ ទេវេហិ ទិន្នំ
បុច្ឆាមិ តំ នាគរាជេតមត្ថំ
កថជ្ឈគមាសិ វិមានសេដ្ឋំ ។

(៦៣២) នាធិច្ចលទ្ធំ ន បរិណាមជំ មេ
ន សយំ កតំ នាបិ ទេវេហិ ទិន្នំ
សកេហិ កម្មេហិ អបាបកេហិ
បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(៦៣៣) កិំ តេ វតំ កិំ បន ព្រហ្មចរិយំ
កិស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
អក្ខាហិ មេ នាគរាជេតមត្ថំ
កថំ នុ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

បពិត្រទានវៈ លោកចូរធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ចំពោះស្ត្រីដទៃចុះ ខ្ញុំមិនត្រូវផល់លោកទេ ចូរឲ្យស្ត្រីដទៃគេសំរើចុះ ។

(៦៣១) ក្អែកកាកបានទទួលនូវដីដែលនៃកាមគុណជាទិព្វ កល់មួយឆ្នាំ ការលោត ក្អែកកាកស្ទើរតែទៀតថា ព្រះអង្គជាតាត បាននូវសម្បត្តិនេះ ព្រោះធ្វើនូវកម្ម ព្រះអង្គបានវិមានដ៏ប្រសើរ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គបានដោយមិនមានហេតុ ឬកើតអំពីបុគ្គលណាមួយ បង្អោនមកឲ្យព្រះអង្គ ព្រះអង្គធ្វើឯង ឬពួកទេវតាឲ្យ បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសួរសេចក្តីនេះនឹងព្រះអង្គ បានវិមានដ៏ប្រសើរ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(៦៣២) វិមាននេះ មិនមែនខ្ញុំបានដោយមិនមានហេតុទេ មិនមែនកើតអំពីបុគ្គលណា បង្អោនមកឲ្យខ្ញុំទេ ខ្ញុំមិនមែនធ្វើ ដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនមែនទេវតាឲ្យខ្ញុំទេ វិមាននេះ ខ្ញុំបានដោយកម្មរបស់ខ្លួន ជាអំពើមិនបាបគឺជាបុណ្យ ។

(៦៣៣) វត្តរបស់ព្រះអង្គដូចម្តេច ព្រហ្មចារ្យតើដូចម្តេច នេះជាវិបាកនៃកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយដូចម្តេច បពិត្រនាគរាជ សូមព្រះអង្គប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ វិមាននេះ តើព្រះអង្គបានហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(២៣៦) រាជា អហោសឹ មគធានមិស្សរោ
ទុយ្យោធនោ នាម មហានុភាវោ
សោ ឥត្តរំ ជីវិតំ សំវិទិត្វា
អសស្សតំ វិបរិណាមធម្មំ ។
អន្នញ្ច បានញ្ច បសន្នចិត្តោ
សក្កច្ច ទានំ វិបុលំ អទាសឹ
ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ
សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច ។
មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច
បទីបិយំ យានមុបស្សយញ្ច
អច្ឆាទនំ សេយ្យមថន្នបានំ
សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។
តំ មេ វតំ តំ បន ព្រហ្មចរិយំ
តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
អនេន មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ
បហូតភក្ខំ ពហុអន្នបានំ ។
(២៣៧) នច្ចេហិ គីតេហិ ចុបេតរូបំ
ចិរដ្ឋិតិកំ ន ច សស្សតាយំ

(២៣៦) ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះទុយ្យោធនៈ ជាធំក្នុងដែនមគធៈ មានអានុភាពធំ ខ្ញុំនោះបានដឹងច្បាស់នូវជីវិត ជារបស់ថោកទាប មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានឲ្យបាយនិងទឹកជាទានដ៏ទូលាយ ដោយគោរព ក្នុងកាលនោះ ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ជាទីប្រជុំរបស់សមណៈ (ព្រាហ្មណ៍) ដូចជាអណ្តូង ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ខ្ញុំបានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយ ។ ខ្ញុំបានឲ្យផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ប្រទីប យាន លំនៅ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ ទីដេក និងបាយទឹក ជាទាន ដោយគោរព ក្នុងទីនោះ ។ ទាំងនោះជាវត្តរបស់ខ្ញុំ ទាំងនោះជាព្រហ្មចារ្យរបស់ខ្ញុំ នេះជាវិបាកនៃកម្មដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយនោះ ព្រោះហេតុនោះឯង វិមាននេះ ទើបមានចំណីដ៏ច្រើន មានបាយនិងទឹកដ៏ច្រើន ដែលខ្ញុំបានហើយ ។

(២៣៧) វិមាននេះ សម្បូរដោយការរាំ និងសម្បូរដោយការច្រៀង តាំងនៅ អស់កាលយូរ តែមិនទៀងទាត់សោះទេ

អប្បានុភាវា តំ មហានុភាវំ
តេជស្សិនំ ហន្តិ អតេជវន្តា
កិមេវ ទាឋាវុធ កិំ បដិច្ច
ហត្ថត្តមាគច្ឆិ វនិព្វកានំ ។
ភយំ នុ តេ អន្វគតំ មហន្តំ
តេជោ នុ តេ នាន្វគំ ទន្តមូលំ
កិមេវ ទាឋាវុធ កិំ បដិច្ច
កិលេសមាបជ្ជិ វនិព្វកានំ ។
(៦៣៦) ន មេ ភយំ អន្វគតំ មហន្តំ
តេជោ ន សក្កា មម តេហិ ហន្តុំ
សតញ្ច ធម្មានិ សុកិត្តិតានិ
សមុទ្ទវេលាវ ទុរច្ចយានិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ អឡារ
ឧបោសថំ និច្ចមុបាវសាមិ
អថាគមុំ សោឡស ភោជបុត្តា
រជ្ជុំ គហេត្វាន ទឡ្ហញ្ច បាសំ ។
ភេត្វាន នាសំ អតិកស្ស រជ្ជុំ
នយឹសុ មំ សម្បរិគយ្ហ លុទ្ទា

ពួកអ្នកប្រកបដោយអានុភាពតិច មិនមានតេជះ ក៏បៀតបៀនព្រះអង្គ ដែលមានអានុភាពច្រើន មានតេជះ បពិត្រព្រះអង្គមានចង្កូមជាអាវុធ ព្រះអង្គមកដល់កណ្តាប់ដៃ នៃពួកភោជ-បុត្រ តើព្រោះតម្រូវការអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ។ ភ័យរបស់ព្រះអង្គទៅតាមភ័យដ៏ធំឬ ឬក៏តេជះរបស់ព្រះអង្គទៅតាមគល់ធ្មេញ បពិត្រព្រះអង្គ មានចង្កូមជាអាវុធ ព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីលំបាក (ក្តីលំបាក) នៃពួកភោជបុត្រ តើព្រោះតម្រូវការអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ។

(៦៣៦) ភ័យរបស់ខ្ញុំមិនមែនទៅតាមភ័យដ៏ធំទេ តេជះនៃពិសរបស់ខ្ញុំ ពួកភោជបុត្រទាំងនោះ មិនអាចនឹងបៀតបៀនទេ ធម៌ទាំងឡាយរបស់ពួកសប្បុរសដែលនិយាយល្អហើយ ជាធម៌ដែលបុគ្គលកន្លងបានដោយក្រ ដូចច្រាំងសមុទ្រ ។ បពិត្រអាឡារៈ ខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី១៤ និងថ្ងៃទី១៥ ជានិច្ច គ្រានោះ ពួកភោជបុត្រ ១៦នាក់ កាន់ខ្សែនិងអន្ទាក់ដ៏មាំមកហើយ ។ ព្រានទាំងឡាយ ទំលាយ(សក៏ះ) យកខ្សែស៊កច្រមុះ ហើយនាំឡោមយកខ្ញុំទៅ

បរកាមិនំ ឧត្តមរំ តិតិក្ខំ
ទមោសធំ អព្យធិកោបយន្តោ ។

(២៣៧) ឯកាយនេ កិំ ចរេ អន្តសីសុ
ពាលេន វណ្ណេន កុលេកម្មំ
សិរិយា បញ្ញាយ ច ភាវិតោសិ
កិមត្ថិយំ ជាត ឥតោ គតោសិ

(២៣៨) ន ឥទ្ធិហេតុ ន ធនស្ស ហេតុ
ន អាយុនោ ចាបិ អត្តស្ស ហេតុ
មនុស្សយោនិំ អភិបត្ថយានោ
តស្មា បក្កម្ម ឥតោ ភាវេមិ ។

(២៣៩) ត្វំ លោហិតក្ខោ វិហតន្តរំសោ
អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
សុនហាតោ លោហិតចន្ទនេន
គន្ធព្វរាជា ទិសា បភាសសិ ។
ទេវិទ្ធិបត្តោសិ មហានុភាវោ
សព្វេហិ កាមេហិ សមង្គិភូតោ
បុច្ឆាមិ តំ នាគរាជេតមត្ថំ
សេយ្យោ ឥតោ កេន មនុស្សលោកោ ។

១ ម. កឹ បច្ចំ ។

ខ្ញុំញុំាងឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំ មិនឲ្យកម្រើក ទំនុកទ្រាំ នូវសេចក្ដីទុក្ខទាំងនោះ ។

(២៣៧) (ព្រាហ្មណ៍បុត្រទាំងនោះ) ថា នែព្រះអង្គជាអ្នកចេញចូល ដោយតាំងដើមដីសម្បូរ ក្នុងផ្លូវជាទីដើរទៅនៃបុគ្គលតែម្នាក់ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រកបដោយសិរីនិងបញ្ញា បពិត្រនាគរាជ ព្រះអង្គចូលប្រឹងធ្វើតបៈ ដើម្បីអ្វី ។

(២៣៨) បពិត្រនាគរាជ (ខ្ញុំធ្វើតបៈ) មិនមែនព្រោះហេតុឫទ្ធិ មិនមែនព្រោះហេតុទ្រព្យ មិនមែនព្រោះហេតុអាយុទេ ខ្ញុំប្រាថ្នាចំពោះ កំណើតនៃមនុស្ស ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំប្រឹងប្រែងធ្វើតបៈ ។

(២៣៩) ព្រះអង្គមានព្រះនេត្រក្រហម មានស្មាក្រាស់ក្រាស មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ មានសក់និងពុកមាត់កាត់ការហើយ លាបហើយដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ហើយញុំាងទិសទាំងឡាយឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចស្តេចគន្ធព្វ ។ ព្រះអង្គដល់នូវឫទ្ធិដូចជាឫទ្ធិនៃទេវតា មានអានុភាពធំ ប្រកបដោយកាមទាំងពួង បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសូមសួរនូវសេចក្ដីនុ៎ះ ចំពោះព្រះអង្គថា មនុស្ស-លោកប្រសើរជាងនាគពិភពនេះ ដោយហេតុអ្វី ។

(៦៤០) អហុំ តញ្ញត្រ មនុស្សលោកា
សុទ្ធី វ សំវិជ្ជតិ សំយមោ វា
អហញ្ច លទ្ធាន មនុស្សយោនិំ
កាហាមិ ជាតិមរណស្ស អន្តំ ។

(៦៤១) សំវច្ឆរោ មេ វសតោ តវន្តិកេ
អន្នេន បានេន ឧបដ្ឋិតោស្មិ
អាមន្តយិត្វាន បលេមិ នាគ
ចិរប្បវុត្ថោស្មិ អហំ ជនិន្ទ ។

(៦៤២) បុត្តា ច ទារា អនុជីវិនោ ច
និច្ចានុសិដ្ឋា ឧបតិដ្ឋតេ តំ
កច្ចិន្នុ តេ នាភិសំសិត្ថ កោចិ
បិយញ្ហិ មេ ទស្សនំ តុយ្ហំ អជ្ជ ។

(៦៤៣) យថាបិ មាតុ ច បិតុ អគារេ
បុត្តោ បិយោ បដិវិហិតោ វសេយ្យ
តតោបិ មយ្ហំ ឥធមេវ សេយ្យោ
ចិត្តញ្ហិ តេ នាគ មយី បសន្នំ ។

(៦៤០) បពិត្រមហារាជ សេចក្តីបរិសុទ្ធិក្តី ការសង្រួមក្តី វៀរលែង
មនុស្សលោកហើយ រកមិនបានឡើយ ខ្ញុំបានកំណើត
នៃមនុស្សហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃជាតិនិងមរណៈ ។

(៦៤១) ខ្ញុំនៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គអស់មួយឆ្នាំហើយ ព្រះអង្គក៏បាន
ទំនុកបំរុងដោយបាយនិងទឹក បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសូមលាព្រះអង្គ
ទៅវិញ បពិត្រព្រះជនិន្ទ ខ្ញុំឃ្លាត(ពីមនុស្សលោក)យូរហើយ ។

(៦៤២) កូនប្រពន្ធនឹងពួកជនជាអ្នកអាស្រ័យនៅ ដោយសារខ្ញុំ ១ បាន
ប្រៀនប្រដៅជានិច្ច នៅចាំបំរើលោក តើមានអ្នកណាមួយ មិនបាន
ថែទាំលោកឬទេ បពិត្រមហារាជ ព្រោះថាខ្ញុំមានការ
ស្រឡាញ់ពេញចិត្តចំពោះការជួបប្រទះនឹងលោក ។

(៦៤៣) បពិត្រនាគរាជ ដូចជាកូនជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតា
និងបិតា ដែលមាតាបិតាបានថែរក្សា ហើយឲ្យនៅក្នុងផ្ទះ
(ការនៅ) របស់ខ្ញុំក្នុងទីនេះ ប្រសើរជាងការនៅ របស់កូន
នោះទៅទៀត ព្រោះថា ចិត្តរបស់អ្នកជ្រះថ្លាចំពោះខ្ញុំ ។

[៦៤៤] ផលា ចមេ វិជ្ជតិ លោហិតគ្គោ
ធនាហារេ ផលានិ ខុទ្ទានិ
អាទាយ ត្វំ គច្ឆ សកំ និកេតំ
បាទ្ធា ខាទន្តុ ផលានិ ទោសស្សុ ។

[៦៤៥] ទិដ្ឋា មយា មានុសកាបិ កាមា
អសស្សតា វិបរិណាមធម្មា
អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
សទ្ធាយហំ បព្វជិតោម្ហិ រាជ ។
ទុមប្ផលានីវ បតន្តិ មាណវា
ទហរា ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា
ឯតម្បិ ទិស្វា បព្វជិតោម្ហិ រាជ
អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ ។

[៦៤៦] អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
នាគញ្ច សុត្វាន តុវញ្ចុឡារ
កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

(៦៤៤) ផ្លែឈើរបស់ខ្ញុំមានពណ៌ក្រហម ជាគ្រឿងតំបន់ព្រៃ លោកចូរយក ផ្លែឈើដ៏ថ្លៃថ្លា ផ្អែម របស់ខ្ញុំនុះ ចុះ ដុតចម្អិនហើយ ចូរទុកផ្លែឈើនោះ (ក្នុងភាជន៍) ។

(៦៤៥) បពិត្រព្រះរាជា កាមគុណទាំងឡាយ សូម្បីជារបស់មនុស្ស អាត្មាភាពបានឃើញហើយ ជាកាមរបស់មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា លុះអាត្មាភាពឃើញទោស ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ទើបបួសដោយសទ្ធា ។ បពិត្រព្រះរាជា មនុស្សទាំងឡាយក្មេងក្តី ចាស់ក្តី កាលមានសរីរៈបែកធ្លាយហើយ រមែងធ្លាក់ចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ អាត្មាភាពឃើញហេតុនេះហើយ ទើបចេញបួស សាមញ្ញគុណពិតប្រាកដ ជាធម៌ប្រាកដមិនខុស ជាគុណដ៏ប្រសើរ ។

(៦៤៦) (ព្រះរាជា...) ពួកជនណាមានប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុដ៏ច្រើន ពួកជននោះ បុគ្គលគប្បីសេពគប់ បពិត្រឧត្តមតាបស ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវបុណ្យដ៏ច្រើន ព្រោះបានស្តាប់ (ឱវាទ) របស់នាគផង របស់លោកផង ។

(៦៤៧) អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
នាគញ្ច សុត្វាន តវញ្ច អឡារ
កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

សង្ខបាលជាតកំ ចតុត្ថំ ។

ចូឡសុតសោមជាតកំ

(៦៤៨) អាមន្តយាមិ និគមំ មិត្តាមច្ចេ បរិស្សជេ
សិរស្មឹ បលិតំ ជាតំ បព្វជ្ជំ ទានិ រោចហំ ។

(៦៤៩) អភុម្មេ កថំ នុ ភណសិ
សល្លំ មេ ទេវ ឧរសិ កប្បេសិ
សត្តសតា តេ ភរិយា
កថំ នុ តេ តា ភវិស្សន្តិ ។

(៦៥០) បញ្ញាយិហិន្តិ ឯតា ទហរា
អញ្ញម្បិ តា គមិស្សន្តិ
សគ្គញ្ច បត្ថយានោ
តេនាហំ បព្វជិស្សាមិ ។

(៦៤៧) (អាឡារតាបស..) ពួកជនណា មានប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុដ៏ច្រើន ពួកជននោះ បុគ្គលគប្បីសេពគប់ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យ របស់នាគផង នឹងតាងហើយ សូមព្រះអង្គធ្វើបុណ្យឲ្យច្រើន ។

ចប់ សង្ខបាលជាតក ទី ៤ ។

ចូឡសុតសោមជាតក

(៦៤៨) (ព្រះបាទសុតសោម ត្រាស់ថា) ខ្ញុំប្រាប់អ្នកនិគម មិត្រ អាមាត្យនឹងពួកបរិស័ទឲ្យដឹងថា សក់លើក្បាលហើយ ស្កូវហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ។

(៦៤៩) (ព្រះមាតា ក្រាបទូលថា) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ព្រះវាចា មិនគួរដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ ហាក់ដូចជាញាំងកូនសរ ឲ្យប្រហារត្រង់ដើមទ្រូង របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គ ចំនួន ៧០០ នាក់ ស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គទាំងនោះ នឹងទៅជាដូចម្ដេច ។

(៦៥០) (ព្រះរាជា...) ស្រីស្នំក្មេងៗទាំងនោះ នឹងប្រាកដ (តាមតំណើរបស់ខ្លួនៗ) ពួកស្រីស្នំទាំងនោះ នឹងទៅកាន់បុរសដទៃ ឯខ្ញុំប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំនឹងបួស ។

(២៨១) ឧល្លុម្ពិ វេ អាសិ សុតសោម
យស្ស តេ ហោមហំ មាតា
យំ តេ វិលបន្តិយា
អនបេក្ខោ បព្វជសិ ទេវ ។
ឧល្លុម្ពិ វេ អាសិ សុតសោម
យំ ពិ អហំ វិជាយិស្សំ
យំ តេ វិលបន្តិយា
អនបេក្ខោ បព្វជសិ ទេវ ។

(២៨២) កោ នាម សោ ធម្មោ សុតសោម
កា ច នាម បព្វជ្ជា
យំ នោ អម្ហេ ជិណ្ណា បហាយ
អនបេក្ខោ បព្វជសិ ទេវ ។

(២៨៣) បុត្តាបិ តុយ្ហំ ពហវោ
ទហរា អប្បត្តយោព្វនា
មញ្ជូ តេបិ តំ អបស្សន្តា
មញ្ញេ ទុក្ខំ និគច្ឆន្តិ ។

(២៨១) (ព្រះរាជមាតា...) នៃសុតសោម ខ្ញុំបានធ្លាក់ជាយកម្រ ណាស់ នៃព្រះសម្មតិទេព ព្រោះខ្ញុំជាមាតារបស់អ្នក កាល ខ្ញុំកំពុងយំសោក អ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ(ចេញទៅ) បួស ។ នៃសុតសោម ខ្ញុំបានធ្លាក់ជាយកម្រណាស់ នៃព្រះ សម្មតិទេព ខ្ញុំបានប្រសូតអ្នកមក កាលខ្ញុំកំពុងយំសោក អ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។

(២៨២) (ព្រះរាជបិតា...) នៃសុតសោម នេះជាធម៌ឈ្មោះអ្វី បព្វជ្ជា ឈ្មោះអ្វី នៃព្រះសម្មតិទេព ព្រោះអ្នកជាកូន របស់យើង លះបង់ពួកយើង ដែលជាមនុស្សចាស់ជរា ដោយ ឥតអាឡោះអាល័យសោះ (ចេញទៅ) បួស ។

(២៨៣) បុត្រទាំងឡាយ របស់អ្នកមានច្រើន ហើយនៅក្មេង មិនទាន់ ដល់នូវវ័យ ពេញកម្លោះ យើងយល់ថា បុត្រទាំង នោះកាលមិនឃើញអ្នក នឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

(២៥៦) បុត្តេហិ ច តេ ឯតេហិ
ឥណា ហេហិ អបច្ចគ្គយោគ្យលេហិ
អញ្ញេហិ សព្វេហិបិ ឥត្ថេហិ
ចិរំបិ បត្វា វិតាកាភេ ។

(២៥៧) និន្នំ ឆុ ឈុយ្ហំ តាឃយំ
សាធុ ការុណា ច ឥត្ថំ អបេក្ខស្ស
យំ ឈោ វិកាគុត្តិយោ
អនបេក្ខោ បព្វជសិ ទេវ ។

(២៥៨) ឯ ច មយ្ហំ ជិណ្ណំ តាឃយំ
អត្ថំ ការុណាចំ មយ្ហំ អបេក្ខស្ស
សត្តញ្ចុ បត្តយមាតោ
តេណាហំ បព្វជិស្សាមិ ។

(២៥៩) ទុល្លុត្តំ តេ ការិ សុតសោម
យេសញ្ច តេ អហំ ការិយា
យំ មេ វិលបន្តិយា
អនបេក្ខោ បព្វជសិ ទេវ ។
ទុល្លុត្តំ មេ ការិ សុតសោម

(២៥៦) (ក្រែងណា...) ការរស់នៅរបស់កាលឃ្លា ហើយក្រាក់ក្រាស តាកបុត្រ និងជាមួយសេរីរប់ទាំងនោះ ដែលនៅក្នុងវិមានដ៏ថ្លៃ ស្នើយ មានកាត្យាកាលផង ជាកសន្តោរ ពាក់ក្នុងផង ជាក ព្រះអង្គផង (ជាសកាវ:ទៀត) ។

(២៥៧) (ស្រីស្នំពីរ ៧០០ នាក់...) ព្រះមាតុចិត្តរបស់ព្រះអង្គការ ផាត់ហើយឬ ឬថាមិនមានសេចក្តីករុណា ចំពោះពួកយើង ពាក់ឡាយទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ (សាវ៉ង) ក្នុង យើង ដែលកំពុងឈឺក្នុងកណ្តាញ ព្រះអង្គនឹងមានសេចក្តីអាឡោះ អាល័យ (បញ្ញទៅ)បួស ។

(២៥៨) (ក្រែងណា...) មាតុចិត្តរបស់យើងមិនធុនតាក់ ពាក់សេចក្តី ករុណារបស់យើង ក៏នៅមានក្នុងពួកនាង ថែយើងព្រាត់ ឆ្ងាយគន្លង ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំនៅយើងនឹងបួស ។

(២៥៩) (អគ្គមហេសី...) បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម (ព្រះអគ្គមហេសី) ពោលថាខ្ញុំម្ចាស់បានជាបុណ្យ ខ្ញុំម្ចាស់ ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាល ខ្ញុំម្ចាស់កំពុងទ្រាំសោក ព្រះអង្គនឹងមិនមានសេចក្តីអាឡោះ អាល័យ (បញ្ញទៅ) បួស ។ បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាម សុតសោម (ព្រះអគ្គមហេសី) ពោលថាខ្ញុំម្ចាស់បានជាបុណ្យ

យស្សុ តេ អហំ ករិយា
យំ មេ កុច្ឆិបដិសន្ធិ
អនាបេក្ខា បព្វជសិ ទេវ ។
បរិបក្កោ មេ គព្ភោ កុច្ឆិគតោ
យាវ នំ វិជាយាមិ
មាហំ ឯកា វិធវា
បច្ឆា ទុក្ខានិ អទ្ទសំ ។

(៦៥៨) បរិបក្កោ តេ គព្ភោ កុច្ឆិគតោ
ឥត្ថី ត្វំ វិជាយស្សុ
បុត្តំ អនោមវណ្ណិំ
តំ ហិត្វា បព្វជិស្សាមិ ។

(៦៥៩) មា ត្វំ ចន្ទេ រុទិ មា សោចិ
វនតិមិរមត្តក្ខិ
អារោហ វរបាសាទំ
អនបេក្ខោ អហំ គមិស្សាមិ ។

(៦៦០) កោ តំ អម្ម កោបេសិ
កឹ រោទសិ បេក្ខសិ ច មំ ពាឡ្ហំ

ខ្ញុំម្ចាស់ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ (លះបង់)នូវបដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ផងមានសេចក្តីការឡោះអាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។ គភ៌ដែលតាំងនៅក្នុងផ្ទៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ចាស់ហើយ (សូមព្រះអង្គរង់ចាំ) ទាល់ខ្ញុំម្ចាស់ប្រសូតកូនសិន កុំឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ជាស្ត្រីមេម៉ាយម្នាក់ឯង បានឃើញសេចក្តីទុក្ខក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។

(៦៥៨) (ព្រះរាជា...) គភ៌ដែលតាំងនៅក្នុងផ្ទៃរបស់នាងចាស់ហើយ ណ្ហើយ នាងចូរប្រសូតបុត្រ ដែលមានសម្បុរ មិនថោកទាប (ដោយស្ទួស្តី) យើងនឹងលះបង់បុត្រ ហើយ(ចេញទៅ)បួស ។

(៦៥៩) ម្នាលនាងចន្ទាទេវី នាងមានព្រះនេត្រស្មើដោយភ្នែកឈ្លូសការ៉ា នាងកុំយំ កុំសោកឡើយ ចូរឡើងកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរវិញចុះ យើងមិនមានសេចក្តីការឡោះអាល័យទេ នឹងចេញទៅ(បួស)។

(៦៦០) (ព្រះកុមារបុត្រ...) បពិត្រព្រះមាតា បុគ្គលណាធ្វើឲ្យព្រះមាតាទ្រង់ក្រេវក្រោធ ព្រះមាតាទ្រង់ ព្រះកន្សែងផង ទ្រង់សំឡក់ចំពោះខ្ញុំយ៉ាងខ្លាំងផង តើព្រះមាតាត្រូវ

កំ អវជ្ជំ យាចេតិ
ញាតីនំ ទុន្និក្ខមាយ ច ។

(៦៦១) ឯតំ សោ សត្ថា ហន្តិ
វិជិតាវី យោ ធំ តាត ភោគបេសិ
ចិត្តា តេ ធំ តាត អវច
អនបេក្ខា អហំ គមិស្សាមិ ។

(៦៦២) យោហំ ទុក្ខ វជ្ជ យាចិ ទុល្លភំ
មត្តកុញ្ជរេ ច យោជេតិ
សុធាភោជេ បច្ចតិ
កាជំ ទុតាចំ ការិស្សាមិ ។

(៦៦៣) ឧត្តុ ក តេ វុឌ្ឍិ
ទេវស្ស ច កាមតោ អកាមស្ស
ធាតុចិ តេ តហំស្សី
ឯតំ ទក្ខសិ តោ អកាមាវតំ ។

(៦៦៤) ទជ្ជុហំ ទ្វំ ធាតំ
អដ្ឋំ កុមារី ហេមហំ អញ្ញត្ត

បណ្ដា ញាតិដែលកំពុងមើលមើល ខ្ញុំសម្លាប់ញាតិណា ដែល
ជាមនុស្សដែលគេមិនគួរស៊ីឡប់ ។

(៦៦១) (ព្រះកជ្ជាតា...) ម្នាលកូន បុគ្គលណាជាអ្នកឈ្នះសម្រិម
ញុំាងអញឲ្យក្រោធ បុគ្គលនោះ កូនឯងមិនគប្បីឡប់ចូល
ទេ ម្នាលកូន ព្រះកជ្ជជាការបស់កូនឯង ចូរក្រាស់នឹងកូនយ
ជា ហើងមិនមានសេចក្ដីកាឡោះកាលើយាខ នឹងទៅ (ចួស) ។

(៦៦២) (ព្រះកជ្ជទេវសព្វង...) កូនកាលមុន ខ្ញុំទៅកាន់ស្ដេចទេវ
ជាយាក់ ចូលឲ្យនឹងនីធីដីសុវណ្ណតំនឹងឡាយ កាលបើ
ព្រះបិតាទ្រង់ព្រះតាមសុធាភោជ ទ្រង់ព្រះផ្ដួសហើយ ឲ្យខ្ញុំ
នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ ។

(៦៦៣) (ព្រះកជ្ជទេវសព្វង...) កាលព្រះតាកាបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
កំពុងទ្រង់គ្រងនៅឡើងផង កាលព្រះវេជ្ជកាតានៃទូលព្រះបង្គំជា
ខ្ញុំ មិនព្រួញ (នឹងឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ព្រះផ្ដួស)ផង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
នឹងបាប់ព្រះហស្ដរបស់ព្រះអង្គទុក កាលបើពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
មិនបង់ឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ផ្ដួស ព្រះអង្គនឹងបានទៅមិនចូលទេ ។

(៦៦៤) (ព្រះមិតា...) ម្នាលមាតំ គានចូលក្រោកឡើង (ចូរកាន់យក
នូវកាវុចណៈនេះ) ហើយញុំាងកុមារនេះឲ្យត្រេកអរក្នុងទីនេះចុះ

ហោ ទេ បរិក្ខេនកាសិ
សត្តុ ឆន បច្ចុយាចស្ស ។

(២២៤) យស្មឹ មនំ និវេសេយ្យ
អវិទូរេ សហាបិ សោ
សន្តិកេបិ ហិ សោ ទូរេ
យស្មឹ នាវិសតេ មនោ ។

(២២៥) កោសោ ច តុយ្ហំ វិបុលោ
កោដ្ឋាគារញ្ច តុយ្ហំ បរិបូរំ
បថវី ច តុយ្ហំ វិជិតា[1]
រមស្សុ មា បព្វជិ ទេវ ។

(២២៦) កោសោ ច មយ្ហំ វិបុលោ
កោដ្ឋាគារញ្ច មយ្ហំ បរិបូរំ
បថវី ច មយ្ហំ វិជិតា
តំ ហិត្វា បព្វជិស្សំ ។

(២២៧) មយ្ហំបិ ធនំ បហូតំ
សង្ខាតុំ នោបិ ទេវ សក្កោមិ
តំ តេ ទទាមិ សព្វម្បិ
រមស្សុ មា បព្វជិ ទេវ

[1] ម. វិជិតា ។

កាលបើរាជការកុំបីក្រុងហិនសុខកុំឲ្យក្តៅក្រហាយ ធ្វើឲ្យសេចក្តីត្រេកអរដល់អាត្មាឡើយ ។

(២២៤) (យស្មឹ មនំ...) ស្ត្រីយណា អញ្ជឹងថ្វាយនូវតែងសណ្តាននៃ ស្មាគមនៅឆ្ងាយ តែងសណ្តានតែងមានប្រយោជន៍ ដល់អញ កាលបើ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម ព្រះទ្រង់ផ្នួស ហើយ អញនឹងទៅតែងសណ្តាននៅជិតអ្នក ។

(២២៥) (កោសោ ច តុយ្ហំ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឃ្លាំងទ្រព្យរបស់ព្រះអង្គពេញ ឃ្លាំងធំរបស់ព្រះអង្គពេញ ផែនដីដែលព្រះអង្គក៏ទ្រង់ឈ្នះហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រេកអរ សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់ព្រះផ្នួស ។

(២២៦) (កោសោ ច...) ឃ្លាំងទ្រព្យរបស់ខ្ញុំក៏ពេញ ឃ្លាំងធំរបស់ខ្ញុំ ក៏ពេញ ផែនដីនោះ ខ្ញុំក៏បានឈ្នះហើយ ខ្ញុំនឹងលះបង់ នូវទ្រព្យទាំងនោះហើយចេញបួស ។

(២២៧) (មយ្ហំបិ ធនំ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទ្រព្យរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមានច្រើន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនអាចនឹងរាប់បាន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងថ្វាយទ្រព្យទាំងនោះដល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រេកអរ សូមកុំទ្រង់ព្រះផ្នួស ។

(៦៦៩) ជាតាសិ ទេវ ចណិ រញ្ចមី

កុលវឌ្ឍិ ចុទិតោ មយា ពលិ

សត្ថា ចត្តុសាកាលោ

តេនាហំ បច្ចុបស្សាមិ ។

(៦៧០) នត្ថិ ណ្ហាតោស្មិ កាលេ

អទិតិ អិ សោធនត្ថំ ការិសតិ

តញ្ញា ហិ អត្ថកយា

អជ្ជភណំ បច្ចុបស្សាមិ ។

(៦៧១) ឥធិ ច តុយ្ហំ រុចិតំ សុធាភោជនំ

អជ្ជធានំ ទ្ទំ ររូជ

អហំពិ បច្ចុបស្សាមិ

ន ហិ ស្សុ តេ មយា វិនា អហំ ហតុំ ។

(៦៧២) នហិ សញ្ញា បច្ចុទិត្តំ ចការ

ឆហំ បច្ចុំ ជនបទេ ច ។

(៦៧៣) សុធាភោជេ បច្ចុជិតេ

កាមធូតានិ ការិស្សាម ។

(៦៧៤) ទុបបិយរូបំ មញ្ញោ

បរិត្តំ ទុនកំ បត្តិភាគ្គិ

(៦៦៩) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកុលវឌ្ឍនមាត្រ: ខ្ញុំមិនជាព្រៀបរបស់អ្នក មានច្រើន អ្នកបួងសួងខ្ញុំហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ខ្ញុំប្រាថ្នាផលស្ទើត ហេតុ នោះ ខ្ញុំមិនឲ្យទេ ។

(៦៧០) ម្នាលសោមទត្ត ខ្ញុំជាអ្នកផ្សេកយាំងភ្លាំង សោចក្តីមិនព្រេកត (ក្តីការព្រាំព្រងុំ) មកក្រោសក្តីខ្ញុំហើយ សេចក្តី អត្ថយមានច្រើនណាស់ ខ្ញុំនឹងឲ្យសក្តីវែងនេះ មិនមាន ។

(៦៧១) (ព្រះកនិដ្ឋកនាព្រះនាម សោមទត្ត...) ហើយព្រះកណ្ឌេរី ព្រះនាមសុធាភោជ បញ្ជាក់ខ្មោះ ព្រះអង្គម្រេចពេញព្រាទ័យ ហើយ ចំពោះទេ សូមព្រះអង្គចូលក្នុងបឋមនោះ ចាំងចូល ព្រះបន្ទប់ខ្ញុំលោកទៀត ក៏នឹងចូលនៅទេ (ព្រះ) ចូលព្រះបន្ទំ ជាខ្ញុំ ហើយប្រាកព្រះអង្គហើយ នឹងមិនកាចបឹងនៅបាននេះ ។

(៦៧២) (ព្រះរាជា...) អ្នកឯងមិនកាចនឹងចូលបាននេះ ព្រោះថា ម្នាក់ ដ៏មួយកន្លែងក្នុងដែនចេ នឹងមិនត្រូវចំពោះតាហ្វាយ ។

(៦៧៣) (មហាជន...) កាលបើព្រះបាទសុធាភោជព្រះព្រះផ្នួសហើយ តើអ្វីនេះ ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចបាន ។

(៦៧៤) (ព្រះរាជា...) យើងសំគាល់ថា ជីវិតនេះ រំលង រីងស្ងួតទៅ ដូចទឹកបន្តិច (ដែលរាក់បាក់) ក្នុងកាដុំ

យំ សុបរិក្ខតោ ធីរោ
ន ច បមជ្ជតិ ការណេ ។
ឧបនិយ្យតិ ធនំ មញ្ចេ
បរិត្តំ ឧទកំ បត្តភាត្តិ
យំ សុបរិក្ខតោ ធីរោ
អជ កាលា បមជ្ជតិ ។
តេ វត្ថិយន្តិ ធីរយំ
តិរច្ឆានយោនិញ្ច បិត្តិវិសយញ្ច
កណ្ហាកច្ចនកម្មា
វត្ថន្តិ អសុរកាយំ ។
(២៨៤) ឧបញ្ញាតេ វត្តិ អរិយេ
បុប្ផកត្តិ ច ខាសាន
មញ្ញេ តោ កោសា ចិត្តា
យសស្សិនោ ខត្តិយស្ស ។
(២៨៥) ឥយញ្ច សា វាសាតោ
សោវណ្ណបុប្ផមាលរ្យវិតិតាវណ្ណា
យ[១]ហិខតុទៃរី កថា
បរិក្ខិណ្ណោ វត្ថាការហិ ។

១ ឱ. ឃរំ ។

កាលបើមិនគិតយ៉ាងនេះ កាលនេះមិនមែនជាកាលគួរប្រមាទ
ឡើយ ។ យើងសំគាល់ថា មិនគេនៅមិនពិចារណាទៅ ដូចទឹក
ដ៏តិចក្នុងកន្សែង កាលមិនគិតយ៉ាងនេះ នោះមែនជាកាល
គំនិតប្រមាទ ។ ជនពាលទាំងនោះ រមែងធ្លាក់នរក
តិរច្ឆានកំណើត និងបេតវិស័យឲ្យចំរើន ជាអ្នកធ្វើបាបដោយ
ប្រៀបដូចនឹងខ្មៅ រមែងធ្លាក់អសុរកាយឲ្យចំរើន ។
(២៨៤) (មហាជន...) និងនាគ ព្យាយាមនឹកនឹងបុប្ផាប្រាសាទ
អ្នកយើងសំគាល់និងនាគខាងលិច ព្រះអង្គដែលត្រូវ
ទ្រទ្រង់ ព្រះខត្តិយវង្ស របស់យើង ប្រទានហើយ ។
(២៨៥) ព្រះអង្គ ដែលពួកស្រីស្នំទាំងនោះហើយ ជាទីគាប់
ក្នុងប្រាសាទណា ប្រាសាទនេះ របស់ព្រះអង្គនោះ
ដែលវាស ដោយផ្កាមាស នឹងក្បាច់ផ្កាផ្សេងៗ ។

អយមស្ស បាសាទោ
សោវណ្ណបុប្ផមាល្យវីតិកិណ្ណោ
យហិំ អនុចរី រាជា
បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេហិ ។
ឥទមស្ស កូដាគារំ
សោវណ្ណបុប្ផមាល្យវីតិកិណ្ណំ
យហិំ អនុចរី រាជា
បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។
ឥទមស្ស កូដាគារំ
សោវណ្ណបុប្ផមាល្យវីតិកិណ្ណំ
យហិំ អនុចរី រាជា
បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេហិ ។
អយមស្ស អសោកវនិកា
សុបុប្ផិតា សព្វកាលិកា រម្មា
យហិំ អនុចរី រាជា
បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះរាជាដែលពួកក្រុមញាតិចោមរោមហើយ យាងដើរក្នុងប្រាសាទណា ប្រាសាទនេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាសនិងកម្រងផ្កាសព្វគ្រប់ ៗ ព្រះរាជាដែលពួកស្រីស្នំចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរក្នុងបន្ទប់សម្រាប់ទ្រង់ណា បន្ទប់សម្រាប់ទ្រង់នេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាសនិងកម្រងផ្កាសព្វគ្រប់ ៗ ព្រះរាជាដែលពួកញាតិចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរក្នុងបន្ទប់សម្រាប់ទ្រង់ណា បន្ទប់សម្រាប់ទ្រង់នេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាសនិងកម្រងផ្កាសព្វគ្រប់ ៗ ព្រះរាជាដែលស្រីស្នំចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរក្នុងព្រៃឈើអសោកណា ព្រៃឈើអសោកនេះ របស់ព្រះរាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ៗ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

អយមស្ស អសោកវនិកា
សុបុប្ផិតា សព្វកាលិកា រម្មា
យហិមស្សុ បុរេ រាជា
បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេហិ ។
ឥទមស្ស ឧយ្យានំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិមស្សុ បុរេ រាជា
បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។
ឥទមស្ស ឧយ្យានំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិមស្សុ បុរេ រាជា
បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេហិ ។
ឥទមស្ស កណិការវនំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិមស្សុ បុរេ រាជា
បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះរាជាដែលពួកញាតិចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរទៅក្នុងទីព្រៃឈើអសោកណា ទីព្រៃឈើអសោកនេះ របស់ព្រះរាជានោះ មានផ្ការីកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះរាជាដែលពួកស្រីស្នំចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរទៅក្នុងឧទ្យានណា ឧទ្យាននេះ របស់ព្រះរាជានោះ មានផ្ការីកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះរាជាដែលពួកញាតិចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរទៅក្នុងឧទ្យានណា ឧទ្យាននេះ របស់ព្រះរាជានោះ មានផ្ការីកល្អសព្វ ៗ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះរាជាដែលពួកស្រីស្នំចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងដើរទៅក្នុងព្រៃឈើកណិការណា ព្រៃឈើកណិការនេះ របស់ព្រះរាជានោះ មានផ្ការីកល្អសព្វ ៗ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

ឥទមស្សា កណិការានំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិំ មុទិតា គតា
បរិកិណ្ណា ញាតិសង្ឃេន ។
ឥទមស្សា បាដលីនំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិំ មុទិតា គតា
បរិកិណ្ណា ឥត្ថាគារេហិ ។
ឥទមស្សា បាដលីនំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិំ មុទិតា គតា
បរិកិណ្ណា ញាតិសង្ឃេន ។
ឥទមស្សា អម្ពានំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
យហិំ មុទិតា គតា
បរិកិណ្ណា ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះនាងដែលពួកញាតិហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃឈើកណិការណា ព្រៃឈើកណិការនេះ របស់ព្រះនាងនោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះនាងដែលពួកស្រីស្នំហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃប្រទៀងណា ព្រៃប្រទៀងនេះ របស់ព្រះនាងនោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះនាងដែលពួកញាតិហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃប្រទៀងណា ព្រៃប្រទៀងនេះ របស់ព្រះនាងនោះ មានផ្ការីកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះនាងដែលពួកស្រីស្នំហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃស្វាយណា ព្រៃស្វាយនេះ របស់ព្រះនាងនោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

ឥតរស្ស អត្ថវិ

សុខុដ្ឋិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ

យថាមនុស្សៅ ភជា

ចរិកិណ្ណា ញាតិសម្បយោ ។

អយមស្ស បោក្ខរណី

សញ្ញត្វា អណ្ហាយេហិ វិកិណ្ណា

យថាមនុស្សៅ ភជា

ចរិកិណ្ណា ឥត្ថាតាបេហិ ។

អយមស្ស បោក្ខរណី

សញ្ញត្វា អណ្ហាយេហិ វិកិណ្ណា

យថាមនុស្សៅ ភជា

ចរិកិណ្ណា ញាតិសម្បយោ ។

(២៧៧) ភជា បោ(១) ចត្តិចោ សុគោសោយោ

រម្មំ ឥមំ ចយាទ្ធា

ការាយត្តេសោ

ចារោណ បិកាពោ ចរិតំ ។

---

១ ឱ. ភា ជា ពោ ។

ព្រះនាងដែលបុគ្គលញ៉ាំងឲ្យឆ្អែតហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ត្រកូលដទៃ ណាមួយ ក្រៃលែងនេះ របស់ព្រះរាជាតោរ អនន្តរីការ សព្វៗកាល ឈ្មោះថាមិនឆ្អែតចិត្ត ។ ព្រះនាងដែលបុគ្គលស្រឡាញ់ ហើយហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីណា ស្រះ បោក្ខរណីនេះ របស់ព្រះរាជាតោរ ដ៏ផង់ផស (ដោយភ្លក្ស ផលផ្កា និងផ្លែផលផ្កា) ដ៏គួរគាប់ដោយព្រួញស្មារតី (ឈ្មោះថា មិនឆ្អែតចិត្ត) ។ ព្រះនាងដែលបុគ្គលញ៉ាំងឲ្យឆ្អែតហើយ ទ្រង់ យាងទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីណា ស្រះបោក្ខរណីនេះ របស់ ព្រះរាជាតោរ ដ៏ផង់ផស (ដោយភ្លក្សផលផ្កានិងផ្លែផលផ្កា) ដ៏គួរគាប់ដោយព្រួញស្មារតី ឈ្មោះថាមិនឆ្អែតចិត្ត ។

(២៧៨) ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមសុគោសោយ បានលះបង់ស្រឡាញ់នេះ ហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះផ្នួស ទ្រង់ព្រះគ្រោកសាយៈ ស្តេចយាង ទៅតែមួយព្រះអង្គឯង ដូចជាដំរីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ។

(២៧៨) មាសុ បុព្វេ រត្តកិច្ចការិ
ហាសិកានំ អនុស្សរិត្វា
មា ខេ ភាមា ហនីសុ
សុវណ្ណត្ថិ សុគសុ្សធំ ចរំ ។
មេត្តចិត្តញ្ច ភាវេថ
អព្យាបជ្ឈំ ទិវា ច រត្តិ ច
អថ គច្ឆថ ទេវបុរំ
អាវាសំ បុញ្ញកម្មិនន្តិ ។

ចូឡសុតសោមជាតកំ បញ្ចមំ ។

តស្សុទ្ទានំ

សុវណ្ណកក្កដកុណ្ឌលិនោ
វរកញ្ញមលម្ពុសជាតកំ ច
បវរុត្តមសង្ខសិរីវ្ហយកោ
សុតសោមអរិន្ទមរាជវរោ ។

ចត្តាលីសនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

(២៧៨) (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងឡាយកុំធ្វើកាលកិរិយាដោយសេចក្តី
ក្រោធ ដឹងការសីលក្តីកាលមុនហើយ អ្នកទាំងឡាយកុំ
ចៀសចៀងអកុសលឡើយ ចូរឈ្មោះសុខសុខៈ ជាទីស្រឡាញ់
រីករាយ (អ្នកទាំងឡាយកុំធ្វើបាបឡើយ) ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ចំរើនមេត្តាចិត្ត រកប្រមាណមិនបាន ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ទើបអ្នក
ទាំងឡាយទៅកាន់ទេវបុរី ដែលជាលំនៅរបស់អ្នកមានបុណ្យកម្ម ។

ចប់ ចូឡសុតសោមជាតក ទី ៥ ។

ឧទ្ទានរបស់ចត្តាលីសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីសេចក្តីនៃក្តាមប្រាជ្ញ ឈ្មោះវិធុរៈ ១ ព្រាហ្មណ៍
មានកុណ្ឌល ១ ជាតកនាងអលម្ពុសា ជាកញ្ញាដ៏ប្រសើរ ១
ជាតកនាគរាជ ឈ្មោះសង្ខបាល ដ៏ប្រសើរ ១ ព្រះរាជា
ដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមសុតសោម ១ ។

ចប់ ចត្តាលីសនិបាត ។